

The Project Gutenberg eBook of Pikku miehiä, by Louisa May Alcott

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Pikku miehiä

Author: Louisa May Alcott

Translator: Ville Hynynen

Release date: February 10, 2016 [EBook #51172]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK PIKKU MIEHIÄ ***

Produced by Johanna Kankaanpää ja Tapio Riikonen

PIKKU MIEHIÄ

Kirj.

Louisa M. Alcott

Suom. Ville Hynynen

Jatkoa kirjaan 'Viimevuotiset ystävämme'

Alkuteoksen nimi: Little Men

WSOY, Porvoo, 1918.

SISÄLLYS:

1. Nat.
2. Pojat.
3. Sunnuntai.

4. Porraskiviä.
5. Piirakkapakari.
6. Tulipalo.
7. Nan nokkonen.
8. Leikkejä ja kepposia.
9. Daisyn tanssiaiset.
10. Jälleen kotona.
11. Teddy-setä.
12. Sinivatukat.
13. Kähäräpää.
14. Damon ja Fintias.
15. Raidassa.
16. Varsan kesytys.
17. Kirjallisia töitä.
18. Sadonkorjuu.
19. John Brooke.
20. Takan ääressä.
21. Kiitosjuhla.

1

NAT

— Onkohan tämä Plumfield? kysyi resuinen poika mieheltä, kun tämä avasi ison portin, jonka luoraitiovaunu oli pysähtynyt.

— On. Kuka sinut lähetti?

— Herra Laurence. Minulla on kirje rouvalle.

— Hyvä on; käy sisään taloon ja anna se hänelle; kyllä hän ottaa sinut hoiviinsa, nuori mies.

Mies puhui ystävällisesti ja poika astui rohkaistuneena pihalle. Hiljaisessa kevätsateessa, joka valeli versovaa ruohoa ja silmulla olevia puita, Nat näki edessään ison, neliömäisen rakennuksen. Kuisti oli vanhanaikainen ja portaat leveät, ja talo näytti kodikkaalta, kun valo loisti sen monista ikkunoista. Tuota iloista tuiketta eivät peittäneet verhot eivätkä luukut, ja pysähtyessään hetkeksi ennen kuin kolkutti oveen Nat näki lukuisten pikku varjojen tanssivan seinillä, kuuli nuorten äänten hauskaa sorinaa ja saattoi tuskin uskoa, että hänen ikäisensä koditon nuori mies voisi päästä osalliseksi tuolla sisällä vallitsevasta lämmöstä, valosta ja kodikkuudesta.

Punaposkinen palvelustyttö avasi oven ja hymyili ottaessaan kirjeen, jonka poika sanaakaan sanomatta ojensi hänelle. Tyttö oli ilmeisesti tottunut ottamaan vastaan vieraita poikia, sillä hän osoitti eteishallin tuolia ja sanoi nyökäten:

— Istahda tuonne kuivattellemaan siksi aikaa kun minä vien tämän rouvalle.

Nat keksi paljon hauskaa siinä odottaessaan, hän katseli uteliaasti ympärilleen, nautti näkemästään ja oli hyvillään siitä, että sai itse olla piilossa ovensuun hämärässä.

Talo kuhisi poikia, jotka viettivät sadepäivän hämärää huvitellen monin tavoin. Heitä oli kaikkialla; avoimista ovista Nat näki iloisia poikaryhmiä, isoja poikia, pieniä poikia ja keskikokoisia poikia, kaikki pitämässä hauskaa omalla tavallaan tai suorastaan mellastamassa. Kahta suurta huonetta oikealla käytettiin varmasti kouluhuoneina, koska siellä oli pulpetteja, karttoja, tauluja ja kirjoja. Takassa räiskyi iloinen tuli, ja sen edessä loikoili selällään poikia juttelemassa uudesta krikettikentästä niin innokkaasti, että jalat keikkuivat ilmassa. Nurkassa istui pitkä poika harjoittelemassa huilunsoittoa, eikä ympärillä vallitseva melu näyttänyt häiritsevän häntä vähäkään. Pari kolme muuta poikaa hyppi pulpettien yli pysähtyen silloin tällöin hengähtämään ja nauramaan hullunkurisille pilakuville, joita eräs pikku veitikka piirteli liidulla tauluun talon asukkaista.

Vasemmanpuoleisessa huoneessa näkyi pitkä illallispöytä, johon oli katettu suuria maitokannuja, pinoittain tummaa ja valkoista leipää ja komeita kasoja kiiltäviä piparkakkuja. Ilmassa leijuva paahtoleivän ja paistettujen omenien tuoksu kiihotti nälkäistä vatsaa ja nenää.

Mutta itse eteishalli tarjosi kuitenkin kaikkein houkuttelevimman näyn, sillä vilkas hippaleikki oli käynnissä yläkertaan johtavien portaiden juurella. Toisella porrastasanteella leikittiin marmorikuulilla,

toisella pelattiin tammea. Portailla istui pojanvesseli uppoutuneena kirjaan, hänen lähellään tuuditti pieni tyttö nukkeaan uneen, ja ympärillä mellasti kaksi koiranpentua ja kissanpoika. Keskeytymätön jono pikkupoikia liukui käsipuita alas vähät välittäen vaatteistaan tai jäsenistään.

Tämä jännittävä meno valtasi Natin niin kokonaan, että hän vähitellen hivuttautui yhä lähemmäksi nurkastaan. Muuan rasavilli liukui juuri kaidepuuta alas sellaista kyytiä, ettei saanut vauhtiaan pysähtymään vaan kolahti suoraa päätä lattiaan — siinä olisi jo haljennut pää kuin pää, mutta tällä pojalla se oli terästynyt kovaksi kuin tykinkuula niistä iskuista, joita se oli saanut yhdentoista vuoden aikana. Mutta mistäpä Nat sen tiesi, hän unohti ujoutensa ja juoksi huolissaan pudonneen ratsastajan luo odottaen tapaavansa hänet puolikuolleen. Mutta poika vain räpäytti silmiään muutaman kerran, jäi loikomaan paikoilleen ja katseli yllättyneenä outoja kasvoja.

— Hei!

— Hei, hei! vastasi Nat tietämättä mitä muutakaan sanoisi.

— Oletko sinä uusi? kysyi poika yhä lattialla loikoen.

— En minä vielä tiedä.

— Mikä sinun nimesi on?

— Nat Blake.

— Minä olen Tommy Bangs; tule mukaan liukumaan, sanoi Tommy ja hyppäsi jalkeille kuin olisi äkkiä muistanut vieraanvaraisuuden vaatimukset.

— En taida tulla, ennen kuin kuulen saanko jäädä tänne vai en, vastasi Nat, ja hetki hetkeltä hänen teki yhä enemmän mieli jäädä.

— Kuules, Demi, täällä on uusi poika. Tule katsomaan, hihkaisi Tommy.

Portailla lukeva poika kohotti isot ruskeat silmänsä ja emmittyyään hetken aivan kuin ujostellen pisti kirjan kainaloonsa, tuli alas ja tervehti tulokasta. Tämä tunsu heti saavansa tuosta lempeäsilmaisestä pojasta ystävän.

— Oletko jo nähnyt Jo-tädin? kysyi poika aivan kuin se olisi ollut jonkinlainen tärkeä muodollisuus.

— En, mutta minä odotan, vastasi Nat.

— Laurie-setäkö sinut lähetti? jatkoi Demi kohteliaasti mutta totisena.

— Herra Laurence.

— Hän on Laurie-setä, ja hän lähettää aina mukavia poikia. Nat ilahtui Demin sanoista ja hymyili niin, että hänen laihat kasvonsa näyttivät oikein miellyttäviltä. Hän ei tiennyt mitä siihen sanoisi, ja pojat tuijottivat toisiaan ääneti ja myötämielisesti, kunnes pikku tyttö tuli heidän luokseen nukke käsivarrellaan. Hän oli kovasti Demin näköinen, vain hiukan lyhyempi, ja hänellä oli pyöreät, rusottavat kasvot ja siniset silmät.

— Tämä on minun sisareni Daisy, ilmoitti Demi kuin olisi esiteltyt harvinaisen ja ihmeellisen olennon.

Lapset nyökkäsivät toisilleen, ja tytön poskiin ilmestyivät hymykuopat, kun hän sanoi ystävällisesti:

— Toivottavasti sinä jäät, meillä on täällä mukavaa, eikö olekin, Demi?

— Tietysti! Sitä vartenhan Jo-tädillä onkin Plumfield.

— Tämä näyttää tosiaan oikein hauskalta paikalta, huomautti Nat, joka katsoi välttämättömäksi vastata jotain.

— Tämä on maailman paras paikka, eikös vain olekin, Demi? sanoi Daisy, joka ilmeisesti piti veljeään kaikessa asiantuntijana.

— Ei; Grönlanti on minusta vielä parempi, kun siellä on jäävuoria ja hylkeitä. Mutta kyllä minä Plumfieldista pidän, täällä on hauskaa asua, vastasi Demi, joka parhaillaan luki kuvausta Grönlannista. Hän aikoi juuri tarjoutua näyttämään ja selittämään kuvia Natille, kun palvelustyttö palasi, nyökkäsi salin oveen päin ja sanoi:

— Kaikki on kunnossa; sinä saat jäädä.

— Voi kuinka hauskaa! Tule nyt Jo-tädin luo. Ja Daisy tarttui niin suojelevasti Natia kädestä, että tämä tunti heti olonsa kotoiseksi.

Demi palasi mielikirjansa pariin, ja sillä aikaa Daisy vei tulokkaan takahuoneeseen, jossa tukeva herrasmies peuhasi sohvalla kahden pikku pojan kanssa ja hoikka nainen piteli kädessään kirjettä, jonka hän näytti juuri lukeneen.

— Täti, tässä hän on! ilmoitti Daisy.

— Tässäkö on siis minun uusi poikani. Olen oikein iloinen kun tulit ja toivon että viihdyt täällä, sanoi rouva vetäen pojan luokseen ja pyyhkien hiukset hänen otsaltaan niin hellästi ja äidillisesti, että yksinäinen pikku Nat heti kiintyi häneen. Rouva näki Natin huulten hiukan vapisevan, ja hänen viisas katseensa pehmeni. Hän veti resuisen olennon lähemmäksi itseään ja sanoi nauraen:

— Minä olen äiti Bhaer, tuo herra on isä Bhaer ja nuo kaksi ovat pieniä Bhaereja. Pojat, tulkaapas tervehtimään Natia.

Painijat tottelivat heti, ja tukeva herra tuli pyöreäposkinen palleroinen kummallakin olkapäällä tervehtimään uutta poikaa. Rob ja Teddy hymyilivät Natille vain leveästi, mutta herra Bhaer pudisti hänen kättään ja osoittaen matalaa tuolia takan lähellä sanoi sydämellisesti:

— Tuo paikka on sinua varten, poikaseni; istu siihen kuivattelemaan jalkojasi.

— Kuivattelemaan? Kylläpä kenkäsi ovatkin märät! Riisu ne heti paikalla, minä haen käden käänteessä sinulle kuivat jalkineet, huudahti rouva Bhaer hääriten niin tarmokkaasti, että Nat huomasi ykskaks istuvansa mukavassa tuolissa kuivat sukat ja lämpimät tohvelit jalassa.

— Kiitoksia, rouva, hän sanoi niin onnellisen näköisenä, että rouva Bhaerin katse taas heltyi, ja hän sanoi jotakin hauskaa niin kuin aina liikuttuessaan.

— Nämä ovat Tommy Bangsin tohvelit, mutta hän ei muista koskaan käyttää niitä sisällä, niin että olkoon ilman. Ne ovat liian isot, mutta sen parempi, silloin et ainakaan pääse juoksemaan niin vikkelästi tiehesi.

— En minä halua juosta tieheni, sanoi Nat ja ojensi tyytyväisyydestä huokaisten likaiset pikku kätensä kohti takkavalkean lämpöä.

— Sepä hyvä! Nyt aion paahtaa sinua kunnolla, että pääset tuosta ilkeästä yskästäsi. Kuinka kauan olet kärsinyt siitä? kysyi rouva Bhaer penkoessaan suuresta koristaan flanellinpalaa.

— Koko talven. Minä vilustin, eikä yskä ole parantunut.

— Ihmekö tuo, poikaparka on elänyt kosteassa kellarissa tuskin riepua päällään, sanoi rouva Bhaer hiljaa miehelleen, joka tottunein silmin katseli poikaa ja huomasi heti tämän laihat kasvot ja kuumeiset huulet.

— Juoksehan, Robin, lastenhoitajan luo ja pyydä häneltä yskänlääkepullo ja linimenttiä, sanoi herra Bhaer vaihdettuaan vaimonsa kanssa puhuvan katseen.

Nat katseli vähän levottomana valmisteluja, mutta unohti pelkonsa ja puhkesi sydämelliseen nauruun, kun rouva Bhaer kuiskasi hänelle veitikkamaisesti hymyillen:

— Kuuletko, miten tuo Teddy-veijari koettaa yskiä. Yskänsiirapissa on hunajaa, ja hänen tekee mieli sitä.

Kun Nat oli ottanut miehuullisesti annoksensa ja saanut flanellikääreen kaulaansa, soi iso kello ja äänekäs töminä eteishallista ilmoitti illallisajan koittaneen. Ujoa Natia kauhistutti ajatus, että hänen täytyi tavata niin monta vierasta poikaa, mutta rouva Bhaer ojensi hänelle kätensä, ja Rob sanoi suojelevasti:

— Älä pelkää; minä kyllä pidän sinusta huolen.

Kaksitoista poikaa, kuusi pöydän kummallakin puolen, seisoi tuohensa takana valmiina käymään ruuan kimppeun, mutta pitkä huilunsoittajapoika koetti hillitä heidän intoansa. Kukaan ei kuitenkaan istuutunut, ennen kuin rouva Bhaer oli paikallaan teekannun takana Teddy vasemmalla ja Nat oikealla puolellaan.

— Tämä on meidän uusi poikamme, Nat Blake. Illallisen jälkeen saatte tutustua häneen. Hiljaa, pojat, hiljaa.

Hänen puhuessaan kaikki tuijottivat suut ammollaan Natia, ja sitten he heittäytyivät tuoleilleen ja koettivat istua kunnolla onnistumatta siinä alkuunkaan. Bhaerit yrittivät parhaansa mukaan saada pojat käyttäytymään moitteettomasti aterioilla ja yleensä kaikki sujuikin oikein hyvin, sillä koulussa oli vain vähän sääntöjä, mutta ne olivat sitä viisaampia. Pojat tiesivät, että he koettivat tehdä asiat helpoiksi ja hauskoiksi, ja yrittivät parastaan. Mutta oli aikoja, jolloin nälkäisiä ei voinut hillitä ilman ankaraa kuria, sellaisia olivat esimerkiksi lauantai-illat, joita oli edeltänyt poikien vapaa iltapäivä.

— Antaa poikakultien yhtenä päivänä huutaa, reuhata ja hullutella oikein sydämensä pohjasta. Lupapäivä ei ole mistään kotoisin ellei silloin saa olla vapaasti; ja heidän on kerran viikossa saatava peuhata kunnolla, sanoi rouva Bhaer aina kun mallikelpoiset ihmiset ihmettelivät, miksi tyynysotaa ja kaideliukua ja kaikenlaisia vallattomia leikkejä sallittiin Plumfieldin katon alla.

Mainittu katto näytti aika ajoin olevan vaarassa lentää ilmaan, mutta niin ei koskaan käynyt, sillä yksikin sana isä Bhaerin suusta sai milloin tahansa aikaan täyden hiljaisuuden, ja pojat olivat oppineet, ettei vapautta saanut käyttää väärin. Niinpä koulu monista synkistä ennustuksista huolimatta menestyi, ja säädyllisyys ja hyvät tavat juurtuivat oppilaisiin näiden edes huomaamatta, kuinka se oikein tapahtui.

Nat tunsii olevansa turvassa: isot teekannut suojelivat edessä, Tommy Bangs istui pöydänkulman toisella puolen ja rouva Bhaer aivan vieressä täyttämässä hänen lautasensa ja lasinsa sitä mukaa kuin ne tyhjenivät.

— Kuka tuon tytön vieressä istuu tuolla pöydän päässä? kuiskasi Nat nuorelle vierustoverilleen yleisen naurunrähäkän aikana.

— Demi Brook. Hän on rouva Bhaerin sisarenpoika. Hänen oikea nimensä on Demi-John, selitti Tommy kohteliaasti.

— Hän taitaa olla mukava poika?

— Siitä panen pääni pantiksi; tietää paljon ja lukee kuin mikäkin.

— Entä tuo lihava poika hänen vieressään?

— Pumppu-Cole. Oikeastaan hänen nimensä on George, vaikka häntä sanotaankin Pumpuksi. Tuo pikku kaveri isä Bhaerin vieressä on hänen poikansa Rob, ja tuolla on iso Franz, Robin serkku; hän opettaa yhtä ja toista ja pitää meitä silmällä.

— Häinkö soittaa huilua? kysyi Nat, kun Tommy tukki suunsa haukkaamalla kerralla kokonaisen paistetun omenan.

Tommy nyökkäsi ja vastasi olosuhteisiin nähden yllättävän nopeasti: — Ja hyvin soittaakin, ja joskus me tanssimme ja voimistelemme musiikin säestyksellä. Minä taas pidän rummuista ja aion oppia käyttelemään palikoita niin pian kuin suinkin.

— Minusta viulu on paras ja sitä minä osaankin soittaa, sanoi Nat uskoen toiselle suuren salaisuutensa.

— Älä? Tommy tuijotti silmät pyöreinä Natia mukinsa reunan yli. — Herra Bhaerilla on vanha viulu. Saat varmasti soittaa sillä jos haluat.

— Saisinkohan minä? Haluaisin hurjan mielelläni soittaa. Minä näetkös kuljin isän ja yhden toisen miehen kanssa soittelemassa, kunnes isä kuoli.

— Se oli varmaan metkaa, huudahti Tommy innoissaan.

— Ei, se oli kamalaa. Talvella oli kylmä ja kesällä taas kuuma. Minä väsyin; he olivat joskus ilkeitä minulle enkä saanut syödä kyllikseni, ja Nat vaikenä haukatakseen suuntäyden piparkakkua aivan kuin vakuuttuakseen siitä, että vaikeat ajat olivat ohi. Ja sitten hän jatkoi apeana: — Mutta minä pidin pikku viulustani, ja minä kaipaen sitä nyt. Nicolo otti sen minulta, kun isä kuoli, eikä hän halunnut pitää minua enää, koska olin sairas.

— Pääset orkesteriin, jos soitat hyvin. Saat vielä nähdä, että pääset.

— Onko teillä orkesteri? kysyi Nat katse kirkastuen.

— Totta kai! Mainio orkesteri — kaikki poikia; pitävät konsertteja ja muuta. Huomenillalla näet!

Odotusta herättävän ilmoituksensa jälkeen Tommy jatkoi illallistaan ja Nat vaipui onnellisiin mietteisiin täyden lautasensa ääressä.

Rouva Bhaer oli kuullut poikien keskustelun, vaikka näytti kokonaan syventyneen täyttämään mukeja ja hoitelemaan pikku Teddyä, joka oli niin uninen, että pisti lusikan silmäänsä, nuokkui kuin unikko ja vaipui lopuksi syvään uneen pehmeä sämpylä päänsä alla. Rouva Bhaer oli sijoittanut Tommyn Natin viereen, koska tämä rasavilli oli niin mutkaton ja puhelias, että ujutkin vapautuivat hänen seurassaan. Myös Nat tunsu luottamusta Tomiin ja uskoi tälle illallispöydässä monia asioita, jotka valaisivat Jo-rouvalle pojan luonnetta paremmin, kuin jos hän itse olisi puhunut tämän kanssa.

Natin tuomassa kirjeessä herra Laurence oli kirjoittanut:

"Rakas Jo! Tässä on oikein sinun mieleisesi tapaus. Tämä poikaparka on orpo, sairas ja vailla ystäviä. Hän on ollut katusoittaja, ja tapasin hänet eräästä kellarista suremassa kuollutta isäänsä ja menetettyä viuluun. Hänessä taitaa olla jotakin ja uskoisin, että me voimme auttaa tätä pikku miestä. Sinä parannat hänen lopen rasittuneen ruumiinsa ja Fritz kohottaa hänen masentuneen mielensä, ja minä puolestani tutkin hänen toivuttuaan, onko hän nero vai vain poika jolla on lahjoja sen verran, että ansaitsee jokapäiväisen leipänsä. Anna hänelle tilaisuus yrittää — minun tähteni.

Poikasi Teddy."

— Tietysti me otamme hänet! sanoi rouva Bhaer luettuaan kirjeen, ja nähtyään Natin hän tunsu heti, että oli poika nero tai ei, hän oli ennen kaikkea yksinäinen, sairas orporaukka, joka tarvitsi juuri sitä, mitä hän mielellään antoi: kodin ja äidillistä hoivaa.

Rouva ja herra Bhaer tarkkailivat ääneti poikaa; ja resuisista vaatteista, kömpelöstä käytöksestä ja likaisista kasvoista huolimatta he näkivät Natissa paljon miellyttäviä piirteitä. Hän oli laiha ja kalpea kaksitoistavuotias, jolla oli siniset silmät ja korkea otsa takkuisen tukan kätöksessä. Kasvoilla käväisi silloin tällöin huolestunut, pelokas ilme, aivan kuin hän olisi odottanut kovia sanoja tai lyöntejä. Hänen herkkä suunsa värähti, kun ystävällinen katse osui häneen, ja lempeä puhe sai hänen silmänsä loistamaan kiitollisuudesta. "Hyvän aika, poikaparka saa kyllä soittaa viulua päivät päästään, jos vain haluaa", ajatteli rouva Bhaer nähdessään Natin innokkaat ja onnelliset kasvot, kun Tommy jutteli orkesterista.

Niinpä illallisen jälkeen Jo-rouva ilmestyi viulu kädessään kouluhuoneeseen, jonne pojat olivat kerääntyneet hulluttelemaan; vaihdettuaan muutaman sanan miehensä kanssa hän meni Natin luo, joka istui nurkassa katsellen kiinnostuneena ympärilleen.

— Kas tässä, Nat, soitahan meille jotain. Tarvitsemme yhtyeeseen viulunsoittajan, ja sinä sovit siihen varmaan mainiosti.

Hän odotti pojan epäröivän, mutta tämä tarttuikin heti vanhaan viuluun ja käsitteli sitä niin hellän huolellisesti, että ilman muuta näki musiikin olevan hänen intohimonsa.

— Koetan parhaani, oli kaikki mitä hän sanoi, ja sitten hän veti jousella viulun kieliä aivan kuin olisi ollut innokas kuulemaan taas rakkaita säveliä.

Huoneessa oli kova hälinä, mutta kuurona kaikille muille äänille Nat soitti hiljaa itsekseen ja unohti onnessaan koko maailman. Hän soitti yksinkertaisen neekerilaulun, jollaisia katusoittajat esittävät, mutta se tarttui heti poikien korviin, vaiensu heidät ja he pysähtyivät hämmästyneinä ja ihastuneina kuuntelemaan. Vähitellen he siirtyivät lähemmäksi, ja herra Bhaerkin tuli kuuntelemaan Natia, joka oli nyt omassa elementissään ja soitti muista välittämättä. Silmät loistaen ja posket hehkuen hän piteli otteessaan vanhaa viulua ja pani sen hoikilla kiitävillä sormillaan puhumaan kieltä, jota hän rakasti.

Sydämellinen suosionosoitusten myrsky palkitsi hänet paremmin kuin lanttiryöppy, kun hän lopetti ja katseli ympärilleen aivan kuin sanoen:

— Minä koetin parastani.

— Sinähän soitat ihan ensiluokkaisesti, kehaisi Tommy, joka piti Natia suojattinaan.

— Sinusta tuleekin ensiviulu yhtyeeseeni, lisäsi Franz hyväksyvästi hymyillen.

Rouva Bhaer kuiskasi miehelleen: — Teddy on oikeassa: pojassa on jotakin. Ja herra Bhaer nyökäytti pontevasti päätään, taputti Natia olalle ja sanoi sydämellisesti:

— Sehän meni hyvin, poikaseni. Soitapas nyt jotakin, jota me voimme laulaa.

Poikaruikka koki elämänsä onnellisimman ja ylpeimmän hetken, kun hänet johdatettiin kunniapaikalle pianon ääreen ja toiset kokoontuivat hänen ympärilleen eivätkä edes huomanneet hänen kehnoa

pukuaan, vaan katselivat häntä kunnioittavasti ja odottivat innokkaina, että hän soittaisi lisää.

He valitsivat laulun, jonka hän tunsu, ja parin väärän aloituksen jälkeen he pääsivät vauhtiin. Huilu, viulu ja piano johtivat poikien kuoroa, joka raikui talovanhuksen jokaista soppea myöten. Se oli liikaa Natille, joka oli heikompi kuin aavistikaan, ja kun loppusävelet häipyivät, hänen kasvonsa alkoivat vavahdella. Hän päästi viulun käsistään ja kääntyi seinään päin nyyhkyttäen kuin pieni lapsi.

— Rakas lapsi, mikä sinun on? kysyi rouva Bhaer, joka oli laulanut täysin rinnoin ja samalla koettanut estää Robia lyömästä tahtia kengällään.

— Te olette kaikki niin hyviä, ja soitto on niin kaunista, enkä minä kestä sitä, nyyhkytti Nat yskien niin että oli menehtyä.

— Tule minun kanssani. Sinun täytyy päästä vuoteeseen. Olet ihan uuvuksissa, ja tämä on liian meluisa paikka sinulle, kuiskasi rouva Bhaer ja vei pojan omaan huoneeseensa, jossa tämä sai tyyntyä itkustaan.

Sitten hän sai pojan kertomaan vaikeuksistaan ja kuunteli silmät kyynelissä hänen tarinaansa, vaikkei se ollutkaan hänelle enää uusi.

— Rakas lapsi, olet nyt saanut äidin ja isän ja täällä on sinun kotisi. Älä ajattele enää noita ankeita aikoja, vaan iloitse ja ole onnellinen; me pidämme huolen siitä, ettei sinun enää tarvitse kärsiä. Tämä paikka on sitä varten, että pojat viihtyisivät täällä, oppisivat auttamaan itse itseään ja tulisivat kelpo miehiksi. Sinä saat soittaa niin paljon kuin haluat, kunhan ensin voimistut. Tule nyt hoitajattaren luo saamaan kylpy, ja sitten pääset nukkumaan. Huomenna suunnitellaan yhdessä sinun elämäsi.

Nat piti lujasti häntä kädestä, mutta ei sanonut mitään, antoi vain kiitollisen katseensa puhua puolestaan, kun rouva Bhaer vei hänet yläkertaan suureen huoneeseen; siellä he tapasivat lihavan saksalaisen naisen, jonka iloiset kasvot olivat pyöreät kuin aurinko.

— Tässä on hoitajatar Hummel ja hän kylvettää sinut, leikkaa tukkasi ja tekee olosi "suloksi", kuten Rob sanoo. Tuolla on kylpyhuone. Näin lauantai-iltaisain pikku pojat kylvetetään aina ensin ja peitellään vuoteeseen ennen kuin isot pojat lopettavat laulamisen. Kas niin, Rob, molskis veteen!

Puhuessaan rouva Bhaer oli riisunut Robin ja nosti hänet pitkään kylpyammeeseen, joka oli pienessä huoneessa lastenhuoneen vieressä.

Siellä oli kaksi ammetta, jalanpesuaitaita, vateja, suihkuja ja muita puhdistautumisvälineitä.

Pian Nat polski nautiskellen toisessa ammeessa ja katseli, miten molemmat naiset pesivät, pukivat puhtaisiin yöpukuihin ja peittelivät vuoteisiin neljä viisi pientä poikaa, jotka tietysti koko toimituksen ajan keikkuivat ja mekastivat, kunnes vihdoinkin kuukahtivat vuoteisiinsa.

Sillä välin Natkin oli pesty ja istutettu huopaan käärittynä takan ääreen ja hoitajattaren parturoidessa hänen tukkaansa saapui uusi joukko poikia ja sulkeutui kylpyhuoneeseen, missä he melusivat ja polskuttivat kuin parvi valaan poikasia.

— Natin on parasta nukkua täällä, ja jos yskä vaivaa häntä yöllä, te voitte pitää huolta, että hän ottaa reilun kulauksen pellavansiementeetä, puheli rouva Bhaer lentäessään edestakaisin kuin huolestunut kanaemo suuren, vilkkaan poikasjoukon keskellä.

Hoitajatar oli samaa mieltä, ja annettuaan Natille vielä flanellisen yöpuvun ja juotettuaan hänelle jotain lämmintä ja makeaa hän peitteli pojan pieneen vuoteeseen, jollaisia huoneessa oli kolme. Nat makasi kuin tyytyväinen muumio ja hänestä tuntui, ettei elämä olisi enää voinut olla ylellisempää. Puhtaus sinänsä oli uusi ja ihana tunne, flanelliyöpaita hänelle ennen kokematon ylellisyys, samoin kulaukset "hyvää ainetta", jotka lievittivät hänen yskäänsä yhtä suloisesti kuin ystävälliset sanat hänen yksinäistä sydäntään; kaiken kaikkiaan: tietoisuus siitä, että joku välitti hänestä, sai tuon yksinkertaisen huoneen tuntumaan kodittomasta orpopojasta suorastaan taivaalta. Se oli kuin kaunista unta, ja hän sulki usein silmänsä nähdäkseen, katoaisiko se kun hän taas avaisi silmänsä. Hänellä oli niin autuas olo, ettei hän saanut nukutuksi, eikä hän olisi voinutkaan vaikka olisi yrittänyt, sillä hetken päästä paljastui taas yksi Plumfieldin omituisista tavoista hänen hämmästyksensä ja ihastuksensa.

Vesileikkien hetkeksi hiljjettyä alkoi kaikkialla lennellä tyyntyä, joita sinkosivat vuoteistaan rynnänneet valkoiset aaveet.

Taistelu raivosi useassa huoneessa, jopa ylähallissa ja lastenhuoneessakin, kun joku ahdistettu soturi pakeni sinne. Kukaan ei näyttänyt välittävän tästä purkauksesta vähääkään, kukaan ei kieltänyt eikä näyttänyt edes hämmästyneeltä. Hoitajatar jatkoi pyyheliinon ripustamista paikoilleen ja rouva Bhaer tarkasteli puhtaita vaatteita tyyneenä kuin kaikkialla olisi vallinnut moitteeton järjestys. Hän jopa ajoi

huoneesta erään uskalikon ja heitti tätä tyynyllä, jonka poika oli paiskannut häntä kohti.

— Eivätkö tyynyt mene pilalle? kysyi Nat, joka nauroi minkä jaksoi.

— Eivät toki. Lauantaisin pojat saavat aina käydä tyynysotaa. Tyynyliinat vaihdetaan vasta huomenna, ja tyynysota lämmittää mukavasti poikia kylvyn jälkeen; minä itsekin melkein pidän siitä, sanoi rouva Bhaer touhuten tusinan sukkaparinsa kimpussa.

— Tämöpäs on loisto koulu! totesi Nat ihastuneena.

— Vähän omituinen, nauroi rouva Bhaer. — Mutta katsos, meistä ei poikia kannata rasittaa turhilla säännöillä eikä liioilla läksyillä. Aluksi minä kielsin yöpukumelskeet, mutta varjelkoon, ei siitä ollut mitään hyötyä. Oli yhtä toivotonta pitää poikia vuoteessa kuin vieteriukkoja laatikoissaan. Silloin minä tein heidän kanssaan sopimuksen: lupasin viidentoista minuutin tyynysodan joka lauantai-ilta ja he puolestaan lupasivat mennä kunnolla nukkumaan kaikkina muina iltoina. Elleivät he pidä sanaansa, ei mitään mellastusta, mutta jos he pitävät lupauksensa, minä vain käännän peilit nurinpäin, nostan lamput turvaan ja annan heidän riehua niin paljon kuin tahtovat.

— Hieno suunnitelma, sanoi Nat ja hänen teki mieli itsekin ottaa osaa taisteluun, mutta hän ei rohjennut ehdottaa sitä näin ensimmäisenä iltana. Siksi hän vain loikoi ja iloitsi näytelmästä, jossa tosiaan riitti katsomista.

Tommy Bangs johti hyökkääjiä ja Demi puolusti huonettaan urheasti. Hän keräsi kaikki heitetty tyynyt selkensä taakse, kunnes piirittäjiltä loppuivat ammuksot ja he hyökkäsivät kaikki yhdessä hänen kimppuunsa siepatakseen takaisin aseensa. Pieniä vahinkoja kyllä sattui, mutta kukaan ei välittänyt niistä. Hilpeästi pojat jakelivat iskuja toisilleen ja tyynyt lentelivät kuin suuret lumipallot, kunnes rouva Bhaer katsoi kelloaan ja sanoi:

— Aika on lopussa, pojat. Vuoteeseen joka mies, muuten tulee sakkoa.

— Mitä sakkoa? kysyi Nat ponnahtaen istualleen, sillä hän oli utelias kuulemaan, mitä tapahtuisi niille onnettomille, jotka eivät totelleet tätä erinomaista ja suopeamielistä koulurouvaa.

— Menettävät ilonsa seuraavalla kerralla, vastasi rouva Bhaer. — Minä annan heille viisi minuuttia aikaa rauhoittua, sitten sammutan valot ja oletan, että järjestys on palautunut. He ovat kelpo poikia ja pitävät kyllä sanansa.

Siltä näyttikin, sillä taistelu loppui yhtä pian kuin oli alkanutkin — enää muutama harhalaukaus ja loppuhuuto, kun Demi sinkautti vielä seitsemännen tyynyn perääntyviin vihollisiin, muutama haaste seuraavaksi kerraksi ja järjestys palautui. Vain satunnainen tirsakahdus ja hiljainen sipinä rikkoi hiljaisuuden, joka seurasi lauantai-illan riemua, kun äiti Bhaer suuteli uutta poikaansa ja jätti hänet näkemään onnellisia unia Plumfieldin elämästä.

2

POJAT

Sillä aikaa kun Nat nukkuu virkistävää untansa, kerron teille vähän niistä pojista, joiden joukkoon hän aikanaan herää.

Aloitamme vanhoista ystävistämme. Franz oli pitkä, kuusitoistavuotias poika, tyypillinen saksalainen, tukeva, vaalea ja innokas lukemaan, sen lisäksi vielä taloudellinen, ystävällinen ja musikaalinen. Hänen setänsä valmensi häntä yliopistoon ja hänen tätinsä onnelliseen kotielämään koettaen juurruttaa häneen hyviä tapoja, opettaa häntä rakastamaan lapsia, kunnioittamaan naisia, nuoria ja vanhuksia sekä olemaan avuksi kotona. Hän oli tätinsä oikeana kätenä — luotettava, kohtelias ja kärsivällinen; hän rakasti iloista tättiään kuin äitiä ja äitinä tämä oli koettanutkin olla hänelle.

Emil oli hänen täydellinen vastakohtansa: vilkas, levoton ja rohkea. Pojan mieli teki merille, sillä hänen suonissaan virtasi rauhatonta viikinkivertä. Hänen setänsä lupasi, että hän saisi lähteä täytettyään kuusitoista. Setä pani pojan opiskelemaan merenkulkua ja antoi tälle luettavaksi kertomuksia kuuluisista merisankareista, lisäksi Emil sai läksynsä luettuaan oleilla mielin määrin jokien, purojen ja lammikoiden partailla. Hänen huoneensa oli kuin sotalaivan kajuutta, missä kaikki oli merenkulkuun liittyvää, sotilaallista ja mainiossa järjestyksessä. Kapteeni Kid oli hänen sankarinsa, ja hänen suurin huvinsa oli pukeutua tuon herrasmies-merirosvon tavoin ja hoilata täyttä kurkkua verenhimoisia merimieslauluja. Hän tanssi pelkkiä merimiestansseja, huojui kävellessään ja käytti

merimieskieltä niin paljon kuin setä suinkin salli. Pojat sanoivat häntä 'Kommodoriksi' ja olivat ylpeitä hänen laivastostaan, joka täytti lammen ja kärsi haaksirikkoja, jotka olisivat lannistaneet päällikön kuin päällikön — mutta eivät merimieheksi vihkiytyntä poikaa.

Demi oli niitä lapsia, joiden selvästi huomaa saaneen viisaan ja hellän kasvatuksen, niin että heistä kehittyi henkisesti ja ruumiillisesti sopusuhtaisia. Hänen käytöksensä oli miellyttävää ja luontevaa, jollaisen vain hyvä kotikasvatus voi pojalle antaa: äiti oli hoivannut hänen rakastavaa, vilpittömiä sydäntään, isä pitänyt huolen hänen ruumiillisesta kunnostaan valvomalla, että hän sai monipuolista ruokaa, kylliksi lepoa ja liikuntaa, kun taas isoisä oli kehittänyt hänen ymmärrystään rasittamatta häntä kuitenkaan pitkillä vaikeilla tehtävillä tai ulkoopituilla tiedoilla. Hän sai tiedon portit avautumaan Demille yhtä luonnollisesti ja vaivattomasti kuin aurinko saa ruusun puhkeamaan kukkaan.

Demi ei suinkaan ollut mallilapsi, mutta hänen virheensä eivät olleet pahinta laatua. Hän oli hiljainen, omituinen poika, samalla vakava ja hilpeä, eikä hän ollut lainkaan tietoinen poikkeuksellisesta lahjakkuudestaan ja hauskasta ulkonäöstään, vaikka hän itse olikin heti valmis ihailemaan toisten älykkyyttä ja kauneutta. Kirjoista hän piti kovasti ja oli täynnä merkillisiä päähänpistoja, joita voimakas mielikuvitus ja terävä äly ruokkivat. Hänen vanhempansa koettivat saada nuo piirteet tasapainoon hyödyllisen tiedon ja terveellisen seuran avulla.

Niinpä Demi oli sijoitettu Plumfieldiin, ja hän menestyi siellä niin erinomaisesti, että Meg, John ja isoisä olivat tyytyväisiä ja tunsivat tehneensä oikein. Toisten poikien seura toi esiin hänen käytännölliset puolensa, se piristi häntä henkisesti ja karisti pois ne somat hämähäkinverkot, joita hän niin mielellään kehräsi pienessä päässänsä. Hän järkytti äitiään, kun hän kotona käydessään paiskeli ovia, sanoi pontevasti "hittovie" ja vaati pitkävartisia, paksupohjaisia kenkiä, jotka "kolisevat kuin isän kengät". Mutta John iloitsi pojastaan, nauroi hänen purkauksilleen, hankki hänelle saappaat ja sanoi tyytyväisenä:

— Hän kehittyi hyvään suuntaan; anna hänen kolistella. Haluan että pojastani tulee miehekäs, eikä tuollainen tilapäinen rehvakkuus häntä suinkaan vahingoita. Voimme vähitellen hioa hänen tapojaan; ja mitä oppimiseen tulee, hän kyllä noukkii tiedonjyviä kuin kyyhkynen herneitä. Älä siis kiirehdi häntä.

Daisy oli niin aurinkoinen ja viehättävä tyttö kuin ajatella saattaa, ja hänessä oli jo nupullaan monia naisellisia ominaisuuksia, sillä hän oli lempeän äitinsä kaltainen ja iloitsi kotiaskareista. Hänellä oli kokonainen nukkeperhe, jota hän hoiteli mallikelpoisesti. Eikä hän tullut toimeen ilman ompelukoria ja käsitöitä; hän kirjailikin niin sievästi, että Demi usein veti nenäliinansa esiin näyttääkseen hänen kauniita ompeluksiaan, ja Josy-vauvallakin oli flanelinen alushame, jonka Daisy-sisar oli kauniisti kirjailut. Daisy puuhaili mielellään astiakomerossa, täytti suola-astioita ja asetteli lusikat suoraan ruokapöydässä. Joka päivä hän lakaisi olohuoneen ja pyyhki pölyt tuoleilta ja pöydiltä. Demi kutsui häntä Apu-Liisaksi, mutta oli mielissään, kun Daisy piti hänen tavaransa järjestyksessä, helpotti vikkellillä sormillaan häntä kaikenlaisissa töissä ja auttoi häntä läksyjen luvussa, sillä he pysyivät tasaväkisinä ajattelemattakaan ryhtyä kilpailemaan toistensa kanssa.

Heidän keskinäinen kiintymyksensä säilyi lujana eikä kukaan olisi voinut saada Demiä luopumaan hellästä käytöksestään Daisyä kohtaan. Hän taisteli rohkeasti sisarensa puolesta eikä voinut ymmärtää, mikseivät pojat olisi saaneet suoraan sanoa, että rakastivat siskojaan. Daisy jumaloi veljeään — tämä oli hänen mielestään maailman ihmeellisin poika, ja joka aamu hän aamutakkisillaan juoksi koputtamaan Demin ovelle ja sanoi äidillisesti: — Nousehan jo, pian on aamiaisaika, ja tässä on sinun puhdas kauluksesi.

Rob oli tarmokas pojan vesseli, joka näytti keksineen ikiliikkujan salaisuuden, sillä hän ei pysynyt hetkeäkään paikallaan. Onneksi hän ei ollut pahankurinen eikä kovin rohkeakaan. Siksi hän ei aiheuttanut pahoja hankaluuksia, keikkui vain isänsä ja äitinsä välillä kuin pieni uuttera heiluri tikittäen lakkaamatta, sillä Rob oli auttamaton lörppökieli.

Teddy oli liian nuori näytelläkseen kovin tärkeätä osaa Plumfieldin elämässä, mutta hänellä oli oma pieni tehtävänsä, jonka hän täytti loistavasti. Jokainen tunsu tarvitsevansa joskus helliteltävää, ja Teddy oli aina valmis palvelukseen, koska suukot ja halimiset olivat erityisesti hänen makuunsa. Jo-rouvaa näki harvoin ilman kuopustaan, ja siksi tämän pikku sormet olivat mukana jokaisessa Plumfieldin keitoksessa, ja toiset pitivät sitä asiaan kuuluvana, koska heidän mielestään juuri Plumfieldin lapset antoivat elämälle oikean värin.

Dick Brown ja Adolf eli Doll Pettingill olivat molemmat kahdeksanvuotiaita. Doll änkytti pahasti, mutta oli vähitellen pääsemässä vaivastaan, sillä kukaan ei saanut pilkata häntä, ja herra Bhaer koetti parantaa vikaa opettamalla häntä puhumaan hyvin hitaasti. Doll oli kiltti pieni poika, mutta ei mitenkään erikoisen lahjakas. Kuitenkin hän menestyi Plumfieldissa, selvisi hyvin päivittäisistä velvollisuuksistaan, eikä koskaan riehaantunut yli äyräitten.

Dick Brownin onnettomuus oli kyssäselkä, mutta hän kanto kuormansa niin reippaasti, että kerran Demi kysyi erikoiseen tapaansa: — Tekeekö kyttyrä ihmiset kilteiksi? Jos tekee, niin minäkin tahtoisin sellaisen. Dick oli aina iloinen ja koetti parhaansa mukaan olla toisten poikien kaltainen, sillä rujoudestaan huolimatta hänellä oli sisua. Tullessaan Plumfieldiin hän oli arka vammastaan, mutta oppi pian unohtamaan sen, sillä kukaan ei uskaltanut viitata siihen sen jälkeen kun herra Bhaer oli rangaissut yhtä poikaa, joka oli nauranut Dickille.

— Jumala ei välitä; minä itse olen suora, vaikkei selkäni olekaan, nyhkytti Dick silloiselle kiusanhengelleen. Sitä ajatusta vaalien Bhaerit saivat hänet uskomaan, että ihmisetkin pitivät hänestä välittämättä hänen ulkonaisesta vammastaan.

Kerran eläintarhaa leikittäessä joku kysyi: — Mikä eläin haluat, olla, Dick?

— Minä olen kameli; etkös näe kyttyrä selässäni? vastasi Dick nauraen.

— Ole sitten minun pikku kamelini, joka ei olekaan mikään kuormajuhta, vaan marssii juhlasaatossa ensimmäisenä elefantin rinnalla, sanoi Demi, joka järjesti leikkiä.

— Toivon, että toiset olisivat Dick-poloiselle yhtä ystävällisiä kuin Plumfieldin pojat, sanoi Jo-rouva opetukseensa tyytyväisenä, kun Dick astui hitaasti hänen ohitseen näyttäen hyvin onnelliselta vaikkakin heikolta pikku kamelilta lihavan Pumpun rinnalla, joka sattuvan kömpelösti esitti elefantin osaa.

Jack Ford oli älykäs ja vähän ovelakin poika, ja hänet oli lähetetty Plumfieldiin, koska se oli huokea. Moni olisi pitänyt Jackia nokkelana poikana, mutta herra Bhaeria ei miellyttänyt hänen tapansa osoittaa nokkeluuttaan. Herra Bhaerin mielestä ovelalla ja rahanhimoisella lapsella oli taakkanaan yhtä paha vamma kuin konsanaan sellaisella, joka änkytti tai oli kyttyräselkäinen.

Ned Barker oli, kuten tuhannet muut nelitoistavuotiaat pojat, pelkkiä sääriä, törmäilyä ja kerskailua. Siitä syystä perhe kutsui häntä 'Paukkupyssyksi' ja odotti aina hänen kompastuvan tuoleihin, törmäävän pöytiin ja pudottavan kaikki lähelleen sattuvat pikku esineet. Hän kerskui kauheasti sillä mitä osasi tehdä, mutta teki harvoin mitään osoittaakseen taitojaan; hän ei ollut rohkea ja hänessä oli vähän valehtelijan vikaakin. Ned härnäsi hanakasti pikku poikia ja hännysteli isoja, ja olematta lainkaan paha hän oli juuri sellainen poika, jonka saattoi helposti johtaa harhaan.

George Cole oli taas äitinsä pilalle hemmottlema; tämä oli pilannut pojan terveyden makeisilla ja sitten arvellut, että George oli liian heikko lukemaan. Kahdentoista ikäisenä hän oli kalpea, lihava poika, tyhmä, kiukkuinen ja laiska. Eräs ystävä taivutti äidin lähettämään Georgen Plumfieldiin, ja siellä tämä pian muuttui, sillä makeisia saatiin harvoin, ruumiinliikuntaa vaadittiin paljon ja opiskelu tehtiin niin miellyttäväksi, että Pumpu innostui. Edistymisellään hän hämmästytti huolestunutta äitiään ja sai tämän vakuuttuneeksi siitä, että Plumfieldin ilmassa oli todella jotain erinomaista.

Billy Ward oli sellainen, jota skotlantilaiset hienotunteisesti sanovat 'viattomaksi', sillä tämä kolmentoista ikäinen pitkä poika oli kehitystasoltaan vain kuusivuotias. Hän oli ollut tavattoman viisas lapsi, ja isä oli liikaa kiirehtinyt hänen kehitystään; isä oli antanut pojalle vaikeita läksyjä, pitänyt häntä kuusi tuntia päivässä kirjan ääressä ja odottanut hänen sulattavan tietoa kuin syöttöhanhi kupuunsa ahdettua ruokaa. Hän luuli täyttävänsä velvollisuutensa, mutta oli vähällä tappaa pojan. Lapsiparka sai ankaran kuumeen, ja kun hän siitä virkosi, hänen ylenmäärin rasitetut aivonsa olivat herpaantuneet. Billyn muisti oli kuin taulu, jonka yli sieni oli kulkenut ja pyyhkinyt sen tyhjäksi.

Se oli kauhea opetus kunnianhimoiselle isälle; hän ei voinut katsella lupaavan poikansa muuttumista tylsämieliseksi, vaan lähetti hänet Plumfieldiin tuskin uskaltuen toivoa hänen paranevan, mutta varmana, että poikaa kohdeltaisiin siellä hellästi.

Billy oli tottelevainen ja kiltti, ja oli sääliä seurata, miten ankarasti hän yritti oppia, aivan kuin hän olisi hämärästi hapuillut kadotettua tietoa. Päivästä päivään hän tuijotti aakkosiinsa, lausui ylpeästi a ja b ja luuli tuntevansa ne, mutta aamulla ne olivat unohtuneet ja työ oli aloitettava uudestaan. Herra Bhaer oli rajattoman kärsivällinen Billyä kohtaan ja jatkoi opetusta, niin toivottomalta kuin tehtävä tuntuikin. Hän ei välittänyt niinkään läksyistä, vaan koetti hajottaa sumua pojan pimenneistä aivoista ja palauttaa niihin edes vähän ymmärrystä, jotta omaisten taakka kevenisi.

Rouva Bhaer yritti taas kaikin keinoin vahvistaa Billyn terveyttä ja pojat säälivät häntä ja olivat hänelle kilttejä. Hän ei pitänyt heidän rajuista leikeistään, mutta saattoi katsella tuntikausia kyyhkysiä. Hän kaivoi Teddyille kuoppia, kunnes tuo innokas penkojakin oli tyytyväinen, kulki tilanhoitaja Silaksen perässä kaikkialle ja seurasi hänen toimiaan, sillä kelpo Si oli kiltti hänelle, ja vaikka Billy unohti kirjaimet, hän muisti ystävälliset kasvat.

Tommy Bangs oli koulun rasavilli, ja kärsivällisyyttä koetteleva rasavilli jos kukaan. Hän oli täynnä kujeita kuin marakatti, mutta niin hyväsydäminen, että sai aina ennen pitkää anteeksi hurjimmatkin

kepposensa. Hän oli sellainen tuulihattu, että hyvät lupaukset katosivat hänen mielestään kuin tuhka tuuleen, mutta niin katuvainen, ettei kukaan voinut pysyä totisena, kun hän pahojen tekojensa jälkeen piti itselleen hurjia parannusarvoja tai ehdotti toinen toistaan kamalampia rangaistuksia kuritukseen. Herra ja rouva Bhaer olivat aina varautuneet onnettomuuksiin — kuka tiesi milloin Tom taittaisi niskansa tai räjäyttäisi koko perheen ruudilla ilmaan. Hoitajattarella oli erityinen laatikko, jossa hän säilytti siteitä, voiteita ja laastareita juuri Tommyn varalta, sillä hänet kannettiin aina henkiahieverissä onnettomuuspaikoilta. Mutta koskaan hän ei menehtynyt, vaan nousi jokaisen tapaturman jälkeen jalkeille entistä tarmokkaampana.

Ensimmäisenä koulupäivänään hän satutti sormensa ruohonleikkurissa, ja viikon varrella hän putosi vajan katolta, raivostunut kana oli nokkia häneltä silmät päästä, kun hän tutki sen poikasia, hän joutui eksiysiin ja sai lujan korvapuustin keittiötyttö Pöpöltä, joka tapasi hänet nautinnollisesti kuorimassa kermakannua piirakanpuolikkaalla. Lannistumatta kuitenkaan epäonnistumisista tai tiuskimisista tämä urhea nuorukainen huvitteli edelleen tekemällä kaikenlaisia kepposia, kunnes lopuksi kukaan ei tuntenut oloaan turvalliseksi. Ellei hän osannut läksyjään, hänellä oli aina jokin hullunkurinen puolustus tarjolla, ja kun hän oli nokkela oppimaan ja keksi oitis vastaukset silloinkin, kun ei osannut läksyjään, hän menestyi koulussa melkoisen hyvin. Mutta tuntien jälkeen — varjeltoon kuinka Tommy riehu!

Eräänä kiireisenä maanantaiaamuna Tommy sitoi lihavan Pöpön pyykkinuoralla yläkerran pylväaseen ja jätti hänet sinne puoleksi tunniksi mekastamaan kiukuissaan. Hän pudotti kuuman kuparirahan sievän Mary-Annin selkään, kun tämä oli tarjoilemassa vieraille päivällistä. Tyttöparka kaasi liemimaljan ja hyökkäsi kauhuissaan ulos jättäen perheen ihmettelemään, oliko hän kadottanut järkensä. Tommy sitoi vesisangon ylös puuhun ja kiinnitti nauhan sen sankaan, ja kun Daisy kirjavan nauhan houkuttelemana koetti kiskaista sen alas, hän sai suihkun, joka kasteli hänen puhtaan mekkonsa ja loukkasi suuresti hänen tunteitaan. Tommy pani karkeitä valkoisia kiviä sokeriastiaan, kun hänen isoäitinsä tuli teelle, ja vanha rouva ihmetteli, miksi sokeri ei liukene kupissa, mutta oli liian kohtelias sanoakseen mitään. Tommy pölytti nuuskaa kirkossa, jolloin viittä poikaa rupesi aivastuttamaan niin kovasti, että heidän täytyi mennä ulos.

Talvella hän loi lumen teiltä ja kasteli niitä salaa, että ihmiset kupsahtaisivat kumoon. Hän sai Silas-paran melkein raivostumaan ripustamalla tämän suuret saappaat näkyviin. Silaksen jalat olivat nimittäin suunnattoman isot ja hän häpesi niitä kauheasti. Tom houkutteli luottavaisen pikku Dollin sitomaan rihman heiluvaan hampaaseensa nukkumaan mennessään, niin että Tommy voisi vetää hampaan pois Dollin tietämättä mitään koko pelottavasta toimituksesta. Mutta hammaspa ei lähtenytäkään ensimmäisellä yrityksellä, ja Dollin parka heräsi suuressa hengenhädässä. Siitä pitäen hänen luottamuksensa Tommyn oli mennyttä. Viimeksi Tommy oli keksinyt syöttää kanoille rommiin kastettua leipää, josta ne tulivat hiprakkaan ja herättivät tavatonta pahennusta muussa siipikarjassa. Vanhat arvokkaat tiput hoipertelivat ympäriinsä nokkien ja kaakattaen niin hullunkurisesti, että perhe oli katketa nauruun katsellessaan niiden temppuja, kunnes Daisyn kävi niitä sääli ja hän sulki ne kanakoppiin nukkumaan ja selviämään.

Tässä onkin esitetty talon kaikki pojat; he elivät yhdessä niin onnellisina kuin kaksitoista poikaa suinkin voi, opiskelivat ja leikkivät, tekivät työtä ja kiistelivät, taistelivat pahaa vastaan ja kartuttivat avujaan entisaikojen hyvään tapaan. Muissa kouluissa pojat oppivat luultavasti enemmän kirjatietoja, mutta vähemmän sitä viisautta, joka tekee pojista kunnan miehiä. Latina, kreikka ja matematiikka olivat tietenkin tärkeitä aineita, mutta herra Bhaerin mielestä itsetuntemus, oma apu ja itsehillintä olivat vielä tärkeämpiä, ja niitä hän koetti opettaa pojille. Ihmiset pudistivat joskus päätään hänen ajatuksilleen, vaikka heidän samalla oli myönnettävä, että poikien käytös ja luonne olivat hämmästyttävästi parantuneet. Oli miten oli, tämä oli "omituinen koulu" kuten Jo-rouva Natille sanoi.

SUNNUNTAI

Heti kun kello seuraavana aamuna soi, Nat ponnahti vuoteesta ja pukeutui tyytyväisenä pukuun, jonka löysi tuoliilta. Se ei ollut aivan uusi puku, vaan ilmeisesti jonkun varakkaan pojan entinen. Nat oli tuskin saanut vaatteet ylleen, kun Tommy tuli komeasti puhdas kaulus kaulassaan viemään hänet aamiaiselle.

Aurinko paistoi ruokasalin yltäkyläiseen pöytään ja sen ympärille kokoontuneeseen nälkäiseen ja reippaaseen poikajoukkoon. Nat huomasi poikien käyttäytyvän nyt paljon hillitymmin kuin edellisenä iltana; jokainen odotti hiljaa tuolinsa takana, kun isänsä vieressä pöydän päässä seisova pikku Rob risti kätensä, taivutti kiharaisen päänsä ja luki lyhyen rukouksen saksalaisen tavan mukaan. Sitten kaikki istuutuivat pöytään nauttimaan sunnuntaiaamiaista, johon kuului kahvia, paistia ja paistettuja perunoita

niiden leipä- ja maitoruokien asemesta, joilla pojat arkisin tyydyttivät hyvää ruokahaluansa. Pöydässä kävi vilkas puheen sorina veitsien ja haarukoiden iloisesti kalistessa, sillä oli sovittava sunnuntain ohjelmasta, päätettävä kävelyretkestä ja keskusteltava tulevan viikon suunnitelmista. Toisia kuunnellessaan Natista tuntui, että tiedossa oli miellyttävä päivä; hän rakasti rauhaa ja talossa tuntui nyt vallitsevan tyynnyttävä hiljaisuus, josta hän piti.

— Nyt, pojat, joutukaapas aamupuuhinne, että olette valmiit lähtemään kirkkoon, kun raitiovaunu tulee, sanoi isä Bhaer ja näytti esimerkkiä ryhtyen kokoamaan kirjoja seuraavaa päivää varten.

Pojat kiiruhtivat toimiinsa, sillä kullakin oli jokapäiväiset velvollisuutensa ja ne piti hoitaa tunnollisesti. Joku kantoi puita ja vettä, joku lakaisi portaat tai juoksi rouva Bhaerin asioilla. Toiset ruokkivat lemmikkieläimiä ja siivosivat tallipihaa Franzin kanssa. Daisy pesi kupit ja Demi kuivasi ne, sillä kaksoset työskentelivät mielellään yhdessä, ja Demiä oli opetettu auttamaan kotiaskareissa. Yksinpä pikku Teddylläkin oli oma tehtävänsä: hän tepsutti edestakaisin keräten lautasliinoja ja työntäen tuoleja paikoilleen. Puolisen tuntia pojat hyörivät kuin mehiläisparvi, kunnes raitiovaunu vihdoinkin tuli. Isä Bhaer työntyti sisään kannoillaan Franz, ja kahdeksan vanhinta Plumfieldin poikaa, ja niin he lähtivät kolmen kilometrin kirkkomatkalle kaupunkiin.

Koska Natilla oli kiusanaan yskä, hän jäi kotiin neljän pienimmäisen pojan kanssa ja vietti onnellisen aamun kuunnellen rouva Bhaeria, joka luki heille huoneessaan kertomuksia ja opetti Natille uuden virren. Sitten hän askarteli itsekseen liimaamalla kuvia vanhaan tilikirjaan.

— Tämä on minun sunnuntaikaappini, sanoi rouva Bhaer osoittaen Natille hyllyjä, jotka olivat täynnä kuvakirjoja, maalilaahtikoita, piirustusvihkoja, pieniä päiväkirjoja ja kirjoitustarvikkeita. — Haluan poikien pitävän sunnuntaista ja huomaavan, että se on rauhallinen, miellyttävä lepopäivä, jolloin ei käydä koulua eikä leikitä, vaan nautitaan hiljaisista huvituksista ja opitaan vielä tärkeämpiä asioita kuin koulutiedot. Ymmärrätkö minua? hän kysyi katsellen Natin tarkkaavaista ilmettä.

— Tarkoitatteko, että opitaan tulemaan hyviksi ihmisiksi? poika kysyi hetken epäroityään.

— Sitä juuri. Että olisit hyvä ja haluaisit olla hyvä. Tiedän varsin hyvin, että se on joskus kovaa työtä, mutta me autamme kaikki toisiamme ja pääsemme siten eteenpäin. Tässä on yksi tapa, jolla yritän auttaa poikia. Rouva Bhaer otti esiin paksun kirjan, joka näytti melkein täyteen kirjoitetulta ja avasi sivun, jonka yläreunassa oli vain yksi ainoa sana.

— Tuossahan on minun nimeni! huudahti Nat hämmästyneenä.

— Niin on. Minulla on sivu kutakin poikaa varten. Pidän kirjaa siitä, miten kukin teistä menestyy viikon varrella, ja sunnuntai-iltana näytän sitten tuloksen. Jos se on huono, olen murheellinen ja pettynyt, mutta hyvästä tuloksesta olen iloinen ja ylpeä. Mutta olkoonpa kummin päin hyvänsä, pojat tietävät, että haluan auttaa heitä, ja he yrittävät parhaansa minun ja isä Bhaerin takia.

— Varmasti he yrittävätkin, sanoi Nat, joka nähtyään vilaukselta Tommy'n nimen vastapäiseltä sivulta olisi mielellään halunnut tietää, mitä sen alle oli kirjoitettu.

Rouva Bhaer näki hänen katseensa, pudisti päätään ja sanoi lehteä kääntäen:

— Ei, minä näytän arvosteluni vain asianomaiselle. Sanon tätä omantunnon kirjakseni; ja vain sinä ja minä saamme koskaan tietää, mitä kirjoitetaan sinun sivullesi. Riippuu kokonaan sinusta, oletko iloinen vai häpeätkö lukea sitä ensi sunnuntaina. Luulen kuitenkin, että arvostelusta tulee hyvä; joka tapauksessa koetan tehdä asiat sinulle helpoiksi täällä uudessa ympäristössä ja olen täysin tyytyväinen jos noudatat vähiä sääntöjämme, viihdyt poikien kanssa ja olet oppivainen.

— Minä koetan. Natin laihat kasvot punastuivat ja hänet täytti palava into tehdä rouva Bhaer iloiseksi ja ylpeäksi eikä surulliseksi ja pettyneeksi. — On varmasti paljon vaivaa kirjoittaa niin monesta pojasta, hän lisäsi, kun rouva Bhaer sulki kirjansa taputtaen poikaa rohkaisevasti olalle.

— Ei minusta, sillä en tosiaankaan tiedä, kummasta pidän enemmän, kirjoittamisesta vai pojista, hän sanoi ja naurahti nähdessään Natin hämmästyvän moisesta vaihtoehdosta. — Tiedän kyllä, että monet ihmiset pitävät poikia vaivalloisina, mutta se johtuu vain siitä, etteivät he ymmärrä poikia. Minä ymmärrän, enkä ole ikinä tavannut poikaa, jonka kanssa en tulisi toimeen, kunhan ensin olen löytänyt pehmeän kohdan hänen sydämessään. Hyvänen aika, enhän minä millään tulisi toimeen ilman rasavilliä, meluavaa poikajoukkoani, vai tulisinko, Teddy? sanoi rouva Bhaer ja ehti juuri ajoissa siepata syliinsä pikku veijarin ja pelastaa siten ison mustepullon joutumasta tämän taskuun.

— Nyt haluat varmaan mennä luokkaan harjoittelemaan niitä virsiä, joita aiomme illalla laulaa, sanoi rouva Bhaer arvaten tosiaan, mitä toinen mieluiten halusi tehdä.

Yksin rakkaan viulunsa kanssa, nuottikirja tuettuna aurinkoiselle ikkunalle — kevään kauneus ulkona ja pyhäpäivän hiljaisuus sisällä — Nat nautti pari tuntia täydellisestä onnesta; hän unohti tyystin entiset pahat päivät.

Kun kirkkomiehet palasivat ja päivällinen oli syöty, pojat hajaantuivat ympäri taloa lukemaan, kirjoittamaan kotiin tai keskustelemaan hiljaa toistensa kanssa. Kello kolmelta koko perhe lähti kävelemään, sillä nuoret toimeliaat pojat tarvitsivat myös liikuntaa; ja näillä kävelyretkillä heitä opetettiin näkemään ja rakastamaan Luoja suuria ihmetöitä kauniissa luonnossa.

Rouva Bhaer ajoi Daisyn ja kahden oman poikansa kanssa kaupunkiin jokaviikkoiselle vierailulle isoäidin luo. Se olikin ahkeran äiti Bhaerin ainoa vapaahetki ja suurin ilo. Nat ei jaksanut vielä lähteä pitkälle kävelyretkelle, ja siksi häntä kehoitettiin jäämään kotiin Tommyn kanssa, joka tarjoutui toimimaan Plumfieldin isäntänä.

— Talon sinä olet nähnyt, mennään katsomaan puutarhaa, aittaa ja eläintarhaa, sanoi Tommy heidän jäätyään Pöpön valvontaan.

— Minkälaista eläintarhaa? kysyi Nat, kun he kiersivät talon ympäri.

— Meillä kaikilla on oma lemmikkieläin. Niitä pidetään jyvääitassa ja me sanomme sitä eläintarhaksi. Tässä se on. Eikös minun marsuni olekin kaunis? Tom kysyi ylpeästi esitellen rumimman elukan, minkä Nat oli koskaan nähnyt.

— Tunnen pojan, jolla on niitä kokonainen tusina, ja hän olisi antanut minulle yhden niistä, mutta ei minulla ollut sille paikkaa. Se oli valkoisen- ja mustankirjava ja aikamoinen votkale, ja voisin ehkä saada sen sinulle, jos haluat, sanoi Nat ja hänestä tuntui, että siinä oli kelvollinen vastalahja Tommyn ystävydestä.

— Tietysti haluaisin. Minä annan tämän sinulle ja ne voivat elää yhdessä, jos vain malttavat olla tappelematta. Nuo valkoiset hiiret ovat Robin — Franz antoi ne hänelle. Kaniinit ovat Nedin ja helmikanat tuolla ulkona taas Pumpun. Tässä on Demin kilpikonnalaatikko, vaikka se onkin nyt tyhjillään. Viime vuonna hänellä oli niitä kuusikymmentäkaksi, jotkut olivat hurjan isojakin. Yhteen hän kaiversi oman nimensä ja vuosiluvun ja päästi sen menemään; ja hän sanoo, että hän ehkä löytää sen joskus pitkän ajan perästä ja tuntee omakseen. Hän luki kerran jutun kilpikonnasta, joka oli löydetty ja jossa oli ollut merkki. Siitä oli käynyt ilmi, että se oli monta sataa vuotta vanha. Demi on sellainen metka kaveri.

— Mitä tässä laatikossa on? kysyi Nat pysähtyen ison laatikon viereen, joka oli puolillaan multaa.

— Se on Jack Fordin matokauppa. Hän kaivaa kasakaupalla matoja ja säilyttää niitä laatikossa, ja kun meitä haluttaa lähteä ongelle, ostamme niitä häneltä. Se säästää kyllä vaivoja, mutta hän kiskoo niistä ihan liikaa. Kun viimeksi teimme kauppoja, sain maksaa kaksi centtiä tusinasta ja madot olivat pieniä kuin mitkä. Jack on joskus kamalan pihi, ja minä sanoin hänelle, että kaivan itse matoni, ellei hän alenna hintoja. Minulla on kaksi kanaa, nuo harmaat suurihelhtaiset, parasta rotua molemmat, ja minä myyn munat rouva Bhaerille, mutta en koskaan pyydä enempää kuin kaksikymmentä viisi centtiä tusinalta, en ikinä! Minua hävettäisi pyytää enemmän, huudahti Tommy katsoen halveksivasti Jackin matokauppaa.

— Entä kenen nuo koirat ovat? kysyi Nat kiinnostuneena näistä liiketoimista, ja hänestä tuntui, että olisi ilo ja kunnia saada avustaa miestä, jonka nimi oli T. Bangs.

— Tuo iso on Emilin. Sen nimi on Kristoffer Kolumbus. Se on rouva Bhaerin antama nimi, vastasi Tommy kuin eläimiään esittelevä sirkuksen johtaja. — Tämä valkoinen koiranpentu on Robin ja tuo keltainen on Teddyn. Eräs mies aikoi hukuttaa ne meidän lampeemme, mutta isä Bhaer ei antanut. Ne ovat ihan omiaan pikku pojille, mutta minä en niistä juuri perusta. Niiden nimet ovat Castor ja Pollux.

— Jos minä saisin valita, ottaisin mieluiten Toby-aasin. Sillä olisi mukava ratsastaa ja se on niin pieni ja kilttikin, sanoi Nat muistellen niitä raskaita taipaleita, joita oli talsinut väsyksissä.

— Herra Laurence lähetti sen rouva Bhaerille, ettei hänen tarvitsisi kantaa Teddyä reppuselässä kävelyretkillä. Kaikki pitävät Tobysta, ja se onkin mainio aasi. Kyyhkysset ovat kaikkien yhteisiä. Jokaisella on oma suosikkinsa ja me jaamme heti poikaset, kun niitä ilmestyy. Ne ovat kauhean lystikkäitä. Nyt ei kylläkään ole poikasia, mutta voit vilkaista vanhoja junkkareita sillä aikaa kun katson ovatko Punaheltha ja Miina munineet.

Nat kiipesi tikkaille, työnsi päänsä lattialuukusta ja katseli kauan aikaa somia kyyhkysii, jotka kujersivat avarassa lakassaan. Osa niistä kyyhötti pesässä tai istui orrella, osa pyrähteli edestakaisin oviaukossa tai lensi päivänpaisteiselta katolta tarhaan, jossa kuusi kiiltävää lehmää märehti oljilla.

— Kaikilla on jotakin, minulla vain ei mitään. Olisipa minullakin ikioma kyyhkynen tai kana tai edes kilpikonna, ajatteli Nat ja tunsi itsensä kovin köyhäksi katsellessaan toisten poikien aarteita. — Miten te olette saaneet kaikki nämä eläimet? hän kysyi tavattuun Tommyn tallissa.

— Me löydämme tai ostamme niitä tai ihmiset antavat niitä meille. Isä lähetti minulle nämä kanat, mutta heti kun saan kylliksi munarahoja ostan ankoja. Tallin takana on niille mukava pikku lampi; ihmiset maksavat hyvin ankanmunista, ja ankanpoikaset ovat sieviä. Ne ovat metkan näköisiä, kun ne uivat, sanoi Tommy miljoonamiehen huolettomuudella.

Nat huokasi, sillä hänellä ei ollut isää eikä rahaa.

Tommy näytti ymmärtävän hänen huokauksensa, sillä hän mietti hetken ankarasti ja sanoi: — Kuule, minä tiedän mitä tehdään! Etsi sinä minulle munia — se näes on minusta eri tylsää puuhaa — niin minä annan sinulle aina munan tusinalta. Sinä pidät kirjaa niistä, ja kun olet saanut tusinan täyteen, äiti Bhaer antaa sinulle kaksikymmentä viisi senttiä ja silloinhan voit ostaa mitä haluat.

— Kyllä minä etsin. Olet hurjan reilu, huudahti Nat aivan huikaistuneena loistavasta tarjouksesta.

— Pyh, joutavia! Saat alkaa heti ja etsiä koko ladon, ja minä odotan sinua. Kun Miina kaakattaa noin, löydät varmasti jostakin ainakin yhden munan, sanoi Tommy ja heittäytyi tyytyväisenä heinille, olihan hän tehnyt hyvän kaupan ja ystävällisen teon.

Iloissaan Nat aloitti etsintänsä ja kulki kallistellen parvessa, kunnes löysi kaksi munaa, toisen erään palkin alta ja toisen vanhasta mitta-astiasta, jonka rouva Punahelppä oli anastanut pesimispöntökseen.

— Sinä saat toisen ja minä toisen — nyt tulikin täyteen minun viimeinen tusinani — ja huomenna vasta aloitamme uuden. Kas tässä, merkitse tilisi liidulla tähän minun tilini viereen, niin silloin kaikki on niin kuin olla pitää, sanoi Tommy osoittaen kummallisia merkkejä, joita oli rivi vanhan viskuukoneen sileässä pinnassa.

Tärkeänä ylpeä munanomistaja avasi tilinsä ja hänen ystävänsä kirjoitti nauraen entisten koukeroiden yläpuolelle kunnioitusta herättävät sanat:

"T. Bangs & Kumpp."

Munat lumosivat Nat-rukan niin, että hän vaivoin saattoi tallettaa omansa, tuon ensimmäisen omistamansa esineen Pöpön ruokakomeroon. Sitten he jatkoivat tarkastelua, ja kun he olivat tutustuneet kahteen hevoseen, kuuteen lehmään ja yhteen vasikkaan, Tommy vei Natin vanhan raidan luo, joka kallistui solisevan puron yli. Aidalta oli helppo kiivetä kolmen suuren oksantyingän väliseen laajaan syvennykseen. Oksat oli katkaistu, jotta haaraan kasvaisi tuuhea oksakruunu. Syvennyksessä oli pieniä istuimia, ja ontto kohta oli koverrettu parahultaisen isoksi, jotta sinne mahtui pari kirjaa, purjeista riisuttu pikku vene ja muutama keskentekoinen pilli.

— Tämä on Demin ja minun ikioma paikka. Kukaan ei saa tulla tänne ilman lupaa, paitsi Daisy, sillä hänestä ei ole väliä, selitti Tommy Natin katsellessa ihastuneena vihreää lehtiholvia, jossa surisevat mehiläiset herkuttelivat pitkissä, keltaisissa kukkatertuissa.

— Onpas kaunista! huudahti Nat. — Annatteko minunkin joskus tulla tänne. En ole eläissäni nähnyt näin kaunista paikkaa. Olisi mukavaa olla lintu, että saisi aina asua täällä.

— Onhan tämä kaunis ja kyllä sinä saat tulla tänne ellei Demi kiellä, eikä hän kielläkään, koska hän sanoi eilen illalla, että hän pitää sinusta.

— Sanoiko hän? Nat oli mielissään, sillä pojat näyttivät pitävän Demin suosiota suuressa arvossa, koska hän oli äiti Bhaerin sisarenpoika ja muutenkin järkevä ja tunnollinen poika.

— Sanoi. Demi pitää hiljaisista pojista, ja te tulette varmaan hyvin toimeen keskenänne, jos vain sinäkin pidät lukemisesta niin kuin hän.

Nat-paran kasvot lehahtivat äkkiä punaisiksi, ja hän sammalsi häpeissään:

— Minä en osaa lukea kunnolla. Minulla ei ollut koskaan aikaa siihen, kun kiertelin soittelemassa.

— En minäkään siitä pidä, mutta osaan kuitenkin lukea, jos vain haluan, sanoi Tommy katsoen Natiin, aivan kuin olisi ihmetellyt: "Kaksitoistavuotias poika, eikä osaa lukea!"

— Osaan minä sentään lukea nuotteja, lisäsi Nat nolona jouduttuaan tunnustamaan oppimattomuutensa.

— Minä en osaa, sanoi Tommy niin kunnioittavalla äänellä, että Nat rohkeni sanoa päättävästi:

— Aion lukea ahkerasti ja opiskella niin pitkälle kuin pystyn nyt kun minulla on siihen tilaisuus. Antaako herra Bhaer vaikeita läksyjä?

— Ei, hän ei ole ollenkaan ankara. Hän selittää oikein hyvin ja auttaa vaikeissa paikoissa. Monet eivät viitsi, ei minun entinen opettajanikaan. Jos unohdimme sanankin, saimme ympäri korvia, sanoi Tommy hieroen päänuppiaan aivan kuin se vieläkin olisi suhissut lukemattomista korvatillikoista. Ne olivat ainoa muisto siitä vuodesta, jonka hän oli käynyt koulua toisen opettajan johdolla.

— Tätä minä ehkä osaisin lukea, sanoi Nat selailen yhtä kirjoista.

— Lue sitten vähän; minä autan sinua, sanoi Tommy suojelevalla äänellä.

Nat koetti parastaan tankaten sivun verran, ja sinä aikana Tommy oikaisi häntä moneen kertaan ja selitti lopuksi, että kohta lukeminen sujuisi Natilta yhtä hyvin kuin kaikilta toisiltakin. Sitten he juttelivat poikien tapaan kaikenlaisista asioista. Tuli puhe puutarhanhoidostakin, koska Nat sattui kysymään, mitä puron toisella puolen oleviin tilkkuihin oli istutettu.

— Ne ovat meidän palstojamme, sanoi Tommy. — Jokaisella on oma maapalansa ja saamme viljellä niissä mitä haluamme, kunhan vain kaikilla on eri kasveja. Palstoja ei vaihdeta ennen kuin sato on korjattu, ja ne pidetään kunnossa koko kesän.

— Mitä sinä aiot kasvattaa tänä vuonna?

— Minä valitsin pavun, koska sitä on helpointa viljellä.

Nat ei voinut olla nauramatta, sillä Tommy oli työntänyt hattunsa takaraivolle, pistänyt kätensä taskuihin ja lausui sanat venytellen matkien tietämättään Silasta, joka oli herra Bhaerin tilanhoitaja.

— Ei sinun tarvitse ollenkaan nauraa; pavut ovat helpompia kuin maissi ja peruna. Viime vuonna minä koetin kasvattaa meloneja, mutta kirput tekivät kiusaa, ja sitten ne mokomat hedelmät eivät ottaneet kypsyäkseen ennen pakkasia, niin että minä en saanut kuin yhden ainoan kunnollisen ja kaksi pientä vetistä lölleröä, sanoi Tommy lainaten taas Silaksen sanoja.

— Maissihan näyttää kasvavan hyvin, sanoi Nat kohteliaasti peittääkseen naurunsa.

— Niinpä kyllä, mutta sitä saa kuokkia alituiseen. Papua taas ei tarvitse kitkeä kuin kerran ja se kypsyy pian. Minä sain ruveta kasvattamaan papua, koska puhuin siitä ensiksi. Pumpukin olisi halunnut papua, mutta sai ottaa herneen; ne täytyy riipiä, ja se työ kyllä sopii hänelle, kun hän syökin niin paljon.

— Saankohan minäkin kasvatarhan? sanoi Nat miettien, että maissin multaaminenkin mahtoi olla hauskaa työtä.

— Tottakai, kuului alhaalta. Puun juurella seisoi herra Bhaer, joka oli palannut kävelyiltä ja tullut etsimään heitä; hän halusi päivän mittaan puhella hetkisen jokaisen pojan kanssa, sillä hän oli huomannut, että se antoi hyvän alun seuraavan viikon työlle.

Myötätunto on mainio asia ja täällä se sai ihmeitä aikaan. Pojat tiesivät, että isä Bhaer oli kiinnostunut heistä, ja monet, etenkin vanhemmat, avasivat mieluummin sydämensä hänelle kuin äiti Bhaerille, sillä he halusivat puhua toiveistaan ja suunnitelmistaan niin kuin mies miehelle. Mutta ollessaan sairaana tai murheissaan he turvautuivat vaistomaisesti Jo-rouvaan, ja pienimmät pitivät häntä rippiäitinsä kaikissa asioissa.

Kiivetessään alas pesästä Tommy putosi puroon, mutta koska se ei ollut mitenkään harvinaista, hän pulikoi vain tynesti rantaan ja riensi sisälle kuivattelemaan vaatteitaan. Ja niin jäi Nat herra Bhaerin kanssa kahden kesken kuten tämä oli toivonutkin. Heidän kierrellessään puutarhamaalla isä Bhaer voitti Natin sydämen antamalla hänelle oman pikku palstan ja keskustelemalla satotoiveista niin vakavasti kuin perheen toimeentulo olisi riippunut täysin vuoden tulosta. Tästä mieluisasta aiheesta he siirtyivät toisiinsa, ja Natille selvisi monta uutta ja hyödyllistä asiaa, jotka upposivat hänen vastaanottavaiseen mieleensä kuin lämmin kevätsade kuivaan maahan. Koko illallisen ajan hän mietti keskustelua ja katsoi usein herra Bhaeriin kuin sanoakseen: "Minä pidin siitä, puhukaa vieläkin." Kenties mies ymmärsi Natin sanattoman pyynnön, koska hän poikien kokoonnuttua rouva Bhaerin huoneeseen keskustelemaan valitsi aiheen, joka varmaan oli juolahtanut hänen mieleensä äsken puutarhassa.

Katsellessaan ympärilleen Nat mietti, että he olivat pikemminkin suuri perhe kuin koulu, sillä pojat istuivat laajassa puoliympyrässä takkavalkean ääressä, muutamat tuoleilla, toiset matolla, Daisy ja Demi Fritz-sedän polvella ja Rob kyyristyneenä suureen nojatuoliin äitinsä selän taa, missä hän saattoi torkahtaa kenenkään huomaamatta, jos keskustelu kävisi yli hänen ymmärryksensä. Kaikki istuivat

mukavasti ja kuuntelivat tarkkaavina, sillä he tiesivät että heidän mielipidettään voitaisiin kysyä ja halusivat olla varuillaan voidakseen heti vastata.

— Olipa kerran, alkoi herra Bhaer vanhanaikaiseen hyvään tapaan, suuri viisas puutarhuri, jolla oli laajin puutarha, mitä koskaan on nähty. Se oli ihmeellinen ja kaunis paikka, ja hän hoiti sitä huolellisesti kasvattaen siinä monenlaisia oivallisia ja hyödyllisiä kasveja. Mutta tässäkin verrattomassa puutarhassa kasvoi rikkaruohoa; maa oli usein huonoa eikä siihen kylvetty hyvä siemen näyttänyt ollenkaan itävän. Hänellä oli apunaan monta puutarhuria. Muutamat heistä täyttivät velvollisuutensa ja tekivät tosiaan työtä runsaan palkkansa edestä. Mutta toiset löivät laimin palstansa ja päästivät ne rappiolle, ja se suretti kovin puutarhuria. Mutta hän oli kärsivällinen ja odotti vuosituhannesta toiseen suurta satoa.

— Hänen täytyi sitten olla hirveän vanha, sanoi Demi, joka oli tuijottanut suoraan setäänsä silmiin, ettei ainoakaan sana menisi hukkaan.

— Hiljaa, Demi; sehän on satu, kuiskasi Daisy.

— Ei, se on kuvavertaus, sanoi Demi.

— Mikä on kuvavertaus? kysyi Tommy tiedonhaluisena.

— Selitä se hänelle jos osaat, äläkä käytä sanoja, ellet tosiaan ymmärrä niiden merkitystä, sanoi herra Bhaer Demille.

— Kyllä minä ymmärrän, isoisä selitti sen minulle! Satu on kuvavertaus, kun se tarkoittaa jotakin.

— Varmasti sedänkin satu on vertauskuva. Kuuntele siis, niin saat tietää, mitä se merkitsee, vastasi Jo-rouva.

Demi rauhoittui ja herra Bhaer jatkoi parhaalla englannillaan — hänen kielitaitonsa olikin viiden viime vuoden aikana kovasti kehittynyt, poikien ansiosta, kuten hän selitti.

— Suuri puutarhuri antoi kymmenisen peltotilkkaa eräälle palvelijallensa ja käski tämän viljellä niitä parhaansa mukaan. Palvelija ei sattunut olemaan rikas, ei viisas eikä oikein hyväkään, mutta hän halusi auttaa puutarhuria, koska tämä oli monin tavoin osoittanut hänelle ystävällisyyttään. Hän siis otti auliisti vastaan peltotilkut ja ryhtyi työhön. Ne olivat erikokoisia ja erimuotoisia, muutamissa maaperä oli hyvää, toisissa kovin kivistä, mutta kaikki ne vaativat paljon työtä, sillä voimakkaaseen maahan kasvoi nopeasti rikkaruohoa ja laihassa maassa oli taas paljon kiviä.

— Mitä siellä rikkaruohon ja kivien seassa kasvoi? kysyi Nat niin innoissaan, että unohti ujoutensa.

— Kukkia, sanoi herra Bhaer ystävällisesti. — Karuimmassa ja muokkaamattomimmassakin pikku sarassa kasvoi orvokkeja tai resedoja. Yhdessä sarassa kukoistivat ruusut, hajuherneet ja tuhatkaunot. Toisessa oli kaikenlaisia harvinaisia kasveja, värikkäitä kiviä ja viiniköynnös, joka kiipesi korkealle kuin Jaakon herneenvarsi, ja siinä alkoivat juuri orastaa monet hyvät siemenet, sillä sarkaa hoiti hellien viisas, vanha mies, joka oli työskennellyt koko ikänsä tämänlaatuisissa puutarhoissa.

"Kuvavertauksen" tässä kohdassa Demi kallisti päätään kuin utelias lintu ja tuijotti kirkkain silmin setäänsä aivan kuin olisi epäillyt jotain ja päättänyt olla varuillaan. Mutta herra Bhaer näytti täysin viattomalta ja katseli kiinteästi nuorten kasvojen rivistöä, ja hänen viisas, ymmärtäväinen katseensa kertoi paljon Jo-rouvalle, joka tiesi kuinka tunnollisesti aviomies koetti hoitaa näitä pieniä sarkojaan.

— Kuten sanoin, muutamia näistä saroista oli helppo viljellä, mutta toisia hyvin vaikea. Siellä oli yksi erityisen päivänpaisteinen pikku sarka, joka olisi saattanut olla täynnä hedelmiä, vihanneksia ja kukkia, mutta se ei viitsinyt nähdä vaivaa, ja kun mies kylvi siihen — sanokaamme vaikka meloneja — niistä ei tullut mitään, koska se pieni sarka ei pitänyt niistä huolta. Mies oli pahoillaan, mutta koetti yhä uudestaan, vaikka sadon epäonnistuttua sarka vastasikin aina: "Minä unohdin."

Kaikki purskahtivat nauramaan ja katsoivat Tommyä, joka oli höristänyt korviaan kuultuaan sanan "meloni", ja hän painoi päänsä alas, kun hänen ainainen puolustelunsa toistettiin.

— Minä tiedän: hän tarkoittaa meitä! huudahti Demi käsiään taputtaen. — Sinä olet se mies ja me olemme niitä pikku puutarhoja, eikö ollakin?

— Sinä arvasit. Sanokaa nyt jokainen vuorollanne, mitä minä tänä keväänä kylväisin, että saisin ensi syksynä hyvän sadon kahdestatoista, ei vaan kolmestatoista sarastani, sanoi herra Bhaer ja nyökkäsi Natille oikaistessaan puhettaan.

— Jos meihin kylvetään maissia, papua tai hernettä, me lihomme kauheasti, sanoi Pumppu ja hänen

pyöreät, veltot kasvonsa kirkastuivat, kun näin hupaisa ajatus juolahti hänen mieleensä.

— Ei hän sellaista siementä tarkoita. Hän tarkoittaa miten saisi meidät hyväksi, ja rikkaruohot ovat meidän virheitämme, sanoi Demi, joka tavallisesti otti johdon tällaisissa keskusteluissa, koska hänellä oli tottumusta ja hän piti keskustelemisesta.

— Niin, miettikää nyt jokainen, mitä kipeimmin tarvitsette, ja kertokaa minulle, niin autan teitä kasvattamaan sitä. Teidän on tehtävä parhaanne, muuten menestytte yhtä huonosti kuin Tommy'n melonit — pelkkiä lehtiä eikä ollenkaan hedelmiä. Aloitetaan vanhimmasta päästä ja kysytään äidiltä, mitä hän haluaisi tilkussaansa viljellä.

— Minä haluaisin koko sarkani täyteen kärsivällisyyttä, sillä sitä minä tarvitsen eniten, sanoi Jo-rouva niin totisena, että pojat alkoivat tosissaan miettiä, mitä sanoisivat vuorollaan, ja muutamat tunsivat omantunnonpistoksen, koska olivat niin kovasti koetelleet äiti Bhaerin kärsivällisyyttä.

Franz halusi sitkeyttä, Tommy luotettavuutta, Ned kiltteyttä, Daisy kätevyyttä, Demi yhtä paljon viisautta kuin isoisällä, ja Nat sanoi arasti toivovansa niin monia asioita, että hän antaisi herra Bhaerin valita ne hänelle. Toiset valitsivat enimmäkseen samoja asioita, mutta kärsivällisyys, kiltteys ja anteliaisuus näyttivät olevan suosituimmat. Yksi pojista halusi tulla aamuvirkuksi mutta ei tiennyt, miksi sitä siementä sanoisi, ja Pumppu-parka huokasi:

— Minä haluaisin pitää läksyistäni yhtä paljon kuin päivällisestä, mutta en voi.

— Meidän pitää istuttaa itsehillintää ja mullata ja kastella sitä ja saada se kasvamaan niin hyvin, ettei kukaan ensi jouluna ahmi itseänsä kipeäksi. Jos kehität taitoasi, George, niin henkesi alkaa kaivata ravintoa aivan samalla tavoin kuin ruumiskin, ja pian rakastat kirjoja yhtä paljon kuin tämä meidän pikku filosofimme, sanoi herra Bhaer pyyhkäisten hiukset Demin otsalta. — Sinäkin olet ahne, poikaseni, haluat ahtaa pääsi täyteen satuja ja tarinoita samoin kuin George ahtaa vatsaansa leivoksia ja makeisia. Molemmat ovat pahasta, ja minä haluaisinkin teidän pyrkivän parempaan. Tiedän mainiosti, ettei laskento ole läheskään yhtä hauskaa kuin "Tuhannenyhden yön tarinat", mutta se on varsin tarpeellista, ja nyt teidän on aika oppia laskemaan, muuten saatte ajan oloon hävetä osaamattomuuttanne.

Kuulkaa pojat, minä teen sopimuksen kanssanne — jos George syö ainoastaan kolme kertaa päivässä ja Demi lukee vain yhden satukirjan viikossa, niin minä järjestän teille uuden krikettikentän. Teidän on vain luvattava sitten pelata, suostutteli Fritz-setä, sillä Pumppu vihasi juoksemista ja Demi luki aina urheilutunneilla.

— Mutta me emme pidä kriketistä, sanoi Demi.

— Ehkette nyt, mutta katsotaanpas, kun olette oppineet pelaamaan sitä. Sitä paitsi teidän olette mielellänne jalomielisiä. Kun toiset pojat tahtovat pelata, te voitte luovuttaa uuden kenttänne heidän käyttöönsä, mikäli haluatte.

Se seikka tehoi poikiin, ja he suostuivat ehtoihin toisten suureksi riemuksi.

He keskustelivat vielä jonkin aikaa puutarhasta ja sitten he kaikki lauloivat yhdessä.

Nat oli onnellinen yhtyeestä, jossa rouva Bhaer soitti pianoa, Franz huilua, herra Bhaer bassoviulua ja hän itse viulua. Konsertti oli varsin vaatimaton, mutta kaikki näyttivät nauttivan siitä. Yksinpä Pöppökin nurkassaan liittyi silloin tällöin lauluun heleällä äänellään, sillä tässä perheessä isäntä ja palvelija, nuori ja vanha, musta ja valkoinen ottivat osaa yhteiseen sunnuntaivirteen. Sen jälkeen pojat pudistivat isä Bhaerin kättä; äiti Bhaer suuteli heitä kaikkia aloittaen kuusitoistavuotiaasta Franzista ja päätyen Robiin, joka varasi äitinsä nenänpään omille erityissuukoilleen. Sitten kaikki puikkivat vuoteisiinsa.

Pehmeä valo lankesi lastenhuoneen lampun varjostimesta Natin vuoteen jalkopään yläpuolella riippuvaan kuvaan. Natista tuntui, että sen täytyi olla aivan erikoinen kuva, koska sen kehys oli tehty sammalesta ja kävyistä ja sen alapuolella oli hylly, jossa oli maljakko täynnä metsästä poimittuja tuoreita kevätkukkia. Nat aavisti hämärästi mitä kuva merkitsi ja toivoi tietävänsä siitä kaikki.

— Tuo taulu on minun, joku sanoi hiljaa huoneessa. Nat kohotti päätään ja näki Demin juuri palaavan yöpuvussa Jo-tädin huoneesta, missä hän oli saanut tupon sormessaan olevaan haavaan.

— Mitä hän tekee lapsille? kysyi Nat.

— Se on Jeesus, Suuri Opettaja, ja hän siunaa lapsia. Etkö sinä hänestä tiedä? kysyi Demi ihmeissään.

— En paljon, mutta minä kyllä haluaisin tietää, sillä hän näyttää ystävälliseltä, vastasi Nat, jonka tiedot Jeesuksesta rajoittuivat siihen, että hän oli kuullut tuota nimeä lausuttavan turhaan.

— Minä tiedän hänestä kaiken, sanoi Demi.

— Kuka sinulle on kertonut?

— Isoisä, hän tietää mitä vain ja osaa kertoa maailman parhaat kertomukset. Pienenä minä leikin hänen isoilla kirjoillaan ja tein siltoja, rautateitä ja taloja, alkoi Demi.

— Kuinka vanha sinä nyt olet? kysyi Nat kunnioittavasti.

— Kohta kymmenen vuotta.

— Sinä taidatkin tietää paljon asioita?

— Tiedänhän minä. Minun pääni on aika iso, ja isoisä sanoo, että sinne mahtuu melkoisesti, ja minä aion ahtaa sen täyteen viisautta niin pian kuin voin, vastasi Demi pikkuvanhasta.

Nat nauroi ja sanoi sitten totisena:

— Kerrohan vielä.

Ja Demi kertoi iloisesti henkeä vetämättä: — Eräänä päivänä minä löysin oikein kauniin kirjan ja halusin leikkiä sillä, mutta isoisä ei antanut. Hän näytti minulle kirjasta kuvia ja kertoi niistä, ja minä pidin kovasti niistä kertomuksista, kuten Joosefista ja hänen pahoista veljistään, sammakoista, jotka nousivat vedestä maalle, ja pikku Mooseksesta, joka oli heitetty veteen, ja monista muistakin, mutta eniten pidin Suuresta Opettajasta. Isoisä kertoi sen minulle niin monta kertaa, että opin sen ulkoa, ja hän antoi minulle tämän kuvan, etten unohtaisi sitä. Ja kerran kun olin kipeä, se pantiin tuohon seinälle, ja minä jätin sen siihen, että toisetkin sairaat saisivat katsella sitä.

— Mitä varten hän siunaa lapsia? kysyi Nat, jota lasten keskellä oleva olento kiinnosti.

— Koska hän rakastaa niitä.

— Olivatko ne köyhiä lapsia? kysyi Nat miettävästi.

— Olivat, ainakin luulen niin. Näethän ettei kaikilla ole edes kunnan vaatteita, eivätkä heidän äitinsäkään näytä rikkailta rouvilta. Hän rakasti köyhiä ja oli hyvä heille. Hän auttoi heitä ja kielsi rikkaita kohtelemasta heitä pahasti, ja he rakastivat häntä, selitti Demi innoissaan.

— Oliko hän rikas?

— Kaikkea muuta! Hän syntyi tallissa ja oli niin köyhä, ettei hänellä ollut taloa missä asua eikä joskus muuta ruokaa kuin se, mitä ihmiset hänelle antoivat, ja hän kulki ympäri opettamassa ihmisiä ja koetti tehdä heistä hyviä, kunnes pahat miehet tappoivat hänet.

— Minkä tähden? ja Nat nousi istumaan vuoteessaan kuullakseen kaiken tästä kiinnostavasta miehestä.

— Minä kerron sinulle. Ei Jo-täti välitä vaikka me vielä valvommekin, sanoi Demi ja puikahti vastapäiseen vuoteeseen onnellisena, kun sai kertoa mielitarinaansa näin otolliselle kuulijalle.

Lastenhoitaja kurkisti ovesta, joko Nat nukkui, mutta nähtyään mitä oli tekeillä hän vetäytyi takaisin ja meni liikuttuneena kertomaan rouva Bhaerille:

— Rouvakulta, haluatteko nähdä jotain kaunista? Nat kuuntelee tuolla hartaana Demiä, joka on kuin pieni valkoinen enkeli.

Rouva Bhaer oli aikonut mennä hetkeksi juttelemaan Natin kanssa ennen tämän nukahtamista, sillä hän oli huomannut, että ystävällinen sana ennen unen tuloa teki usein hyvää. Hän kurkisti vaivihkaa lastenhuoneen ovenraosta, mutta nähdessään Natin ahmivan pienen ystävänsä sanoja hän vetäytyi hiljaa pois.

— Demi auttaa tietämättään poikaparkaa paremmin kuin minä pystyisin; en turmele hänen työtään omilla puheillani, hän ajatteli kynelet silmissä.

Lasten puheen muminaa kantautui vielä kauan. Kun se vihdoinkin loppui ja rouva Bhaer meni sammuttamaan lampun, Nat makasi syvässä unessa kasvot käännettyinä kuvaan päin. Pojan kasvot olivat tyynet, ja rouva Bhaerista tuntui, että jos yksi ainoa onnellinen päivä oli saanut aikaan näin paljon, niin vuoden kärsivällinen työ tuottaisi varmaan runsaan sadon tässä laiminlyödyssä puutarhassa, johon pieni yöpukuinen lähetyssaarnaaja oli jo nyt kylvänyt parhaan siemenen.

PORRASKIVIÄ

Kun Nat maanantaiaamuna meni kouluun, hän sisimmässään vapisi ajatellessaan, että joutuisi nyt paljastamaan tietämättömyytensä toisten edessä. Mutta herra Bhaer asetti hänet istumaan ikkunasyvennykseen, jossa hän saattoi kääntää toisille selkensä, ja Franz kuulusteli siellä hänen läksynsä, niin ettei kukaan pojista kuullut hänen vääriä vastauksiaan eikä nähnyt, miten hän tuhri vihkonsa. Hän oli siitä hyvin kiitollinen ja ahersi niin innokkaasti, että herra Bhaer sanoi hymyillen nähtyään hänen hehkuvat poskensa ja musteiset sormensa:

— Älä niin julmasti raada, poikaseni, väsyttät vain itsesi. Onhan meillä aikaa.

— Minun täytyy tehdä lujasti työtä, muuten en saa toisia kiinni. He tietävät niin paljon, enkä minä tiedä mitään, sanoi Nat, joka oli joutua epätoivoon kuunnellessaan, miten helposti ja varmasti — niin hän luuli — toiset laskettelivat kieliopin, historian ja maantieteen läksynsä.

— Sinä osaat monia sellaisia asioita, joita he eivät osaa, sanoi herra Bhaer istahtaen hänen viereensä siksi aikaa, kun Franz selvitteli luokan kanssa kertotaulua.

— Osaanko? Nat oli hyvin epäuskoisen näköinen.

— Varmasti. Ensiksikin sinä osaat hillitä itsesi, kun taas Jack, joka on nopea laskemaan, ei osaa. Se on suurenmoinen asia, ja olet tainnut oppia sen hyvin. Lisäksi sinä osaat soittaa viulua, jota toiset pojat eivät osaa, vaikka kuinka haluaisivatkin. Mutta parasta on se, että sinä todella haluat oppia, ja se on jo puoli voittoa. Aluksi kaikki tuntuu vaikealta ja joskus ehkä mielesi masentuu, mutta aherra sitkeästi, silloin asiat käyvät sitä helpommiksi mitä pitemmälle pääset.

Natin kasvot olivat kirkastuneet.

— Minä pystyn kyllä hillitsemään itseni — sen isän selkäsaunat opettivat minulle, ja osaan soittaa viulua, vaikka en tiedäkään, missä Biskaijan lahti on, hän ajatteli huojentuneena. Ääneen hän sanoi niin pontevasti, että Demikin kuuli:

— Minä haluan oppia ja yritän parastani. En ole ikinä käynyt koulua, mutta se ei ole minun syyntä. Ja varmasti opin, elleivät pojat naura minulle. Te ja rouva Bhaer olette kilttejä.

— He eivät saa nauraa sinulle. Ja jos he vain nauravat, niin minä — minä — kiellän heitä, huudahti Demi unohtaen kokonaan missä oli.

Luokan kertotaulu pysähtyi seitsemän kertaa yhdeksään, ja kaikki kohottivat katseensa nähdäkseen, mitä oli tekeillä.

Herra Bhaer ajatteli, että lähimmäisen auttaminen oli tärkeämpää kuin kertotaulu, ja siksi hän kertoi heille Natista niin vetoavasti, että hyväsydämiset pojat lupasivat kuorossa auttaa häntä ja olivat ylpeitä, kun heitä pyydettiin jakamaan tietojaan pojalle, joka soitti niin erinomaisesti viulua.

Tästä hetkestä Natin ja poikien välillä vallitsi hyvä yhteisymmärrys, ja Natilla oli enää vähän esteitä, joita vastaan hänen tuli ponnistella, sillä kaikki auttoivat häntä ilomielin kipuamaan opin tikapuita.

Mutta Nat oli vielä liian heikko uppoutumaan koulukirjoihin. Niinpä rouva Bhaer keksi hänelle muuta ajanvietettä siksi ajaksi, kun toiset lukivat läksyjään. Mutta puutarha oli Natin paras lääke, ja hän möyri siellä kuin maamyrrä, muokkasi pienen maatilkkunsa, kylvi siihen papuja, seurasi tarkasti sirkkalehtien kehittymistä ja iloitsi jokaisesta vihreästä lehdestä ja hennosta varresta, joka versoi lämpimässä kevätssä. Koskaan ei ole puutarhaa huolellisemmin kitketty; herra Bhaer suorastaan pelkäsi, etteivät taimet pääsisi lainkaan kehittymään, kun Nat alituisesti myllersi kylvöksellään. Siksi hän antoi pojalle helppoa työtä kukkatarhassa tai mansikkamaalla, ja sielläkin Nat ahersi hyräillen kuin mehiläinen.

— Tällaisesta sadosta minä pidän eniten, sanoi rouva Bhaer nipistäen Natin pyöristyvää, punaista poskea tai taputtaen hänen hartioitaan, jotka terveellisen työn ja hyvän ravinnon voimistuttamina vähitellen suoristuivat päästyään kerran köyhyyden raskaasta taakasta.

Demi oli Natin ystävä, Tommy hänen suojelijansa ja Daisy hänen lohduttajansa kaikissa murheissa, sillä vaikka he olivatkin nuorempia kuin Nat, tämä oli niin arka ja ujo, että viihtyi hyvin heidän seurassaan, kun taas vanhempien poikien rajuja leikkejä hän suorastaan pelkäsi. Herra Laurence ei unohtanut Natia, vaan lähetti tälle vaatteita, kirjoja ja ystävällisiä terveisiä ja tuli silloin tällöin katsomaan, kuinka hänen poikansa menestyi ja otti tämän mukanaan kaupunkiin konserttiin. Silloin Nat

aina tunki olevansa seitsemännessä taivaassa, sillä hän pääsi herra Laurencen suureen taloon, näki hänen kauniin vaimonsa ja keijumaisen tyttärensä, söi hyvän päivällisen ja tunki olonsa niin mukavaksi, että puhui ja uneksi siitä vielä monta päivää ja yötä jälkeenpäin.

Koska Bhaerien mielestä oli sääli, että tässä aurinkoisessa maailmassa, joka oli täynnä hauskoja, mukavia asioita, oli niin paljon haikeita lapsen kasvoja, tyhjiä käsiä tai yksinäisiä pikku sydämiä, joiden ilahduttamiseksi ei paljon vaadittu, he olivat keränneet kaikki löytämänsä murut ruokkiakseen nälkäistä varpusparveaan. Itse he eivät olleet rikkaita muussa kuin lähimmäisenrakkaudessa. Monet Jo-rouvan ystävät lähettivät hänelle leluja, joihin heidän omat lapsensa olivat kyllästyneet. Niiden korjaamisesta Nat löysi mieleisensä tehtävän. Hänen hoikat sormensa tekivät siistiä ja huolellista työtä, ja hän vietti monta sateista iltapäivää paikkaamalla huonekaluja, eläimiä ja pelejä Daisyn ommellessa sillä aikaa kuluneille nukeille vaatteita. Sitä mukaa kun lelut saatiin korjatuksi, ne pantiin huolellisesti erityiseen laatikkoon, josta ne joulupuun ympärillä jaettiin naapuriston köyhille lapsille.

Demi ei koskaan väsynyt lukemaan ja selittämään Natille mielikirjojaan, ja he viettivät monta hauskaa hetkeä vanhassa raidassa ahmien "Robinson Crusoaeta", "Tuhannenyhden yön tarinoita" ja monia muita kuolemattomia kertomuksia, jotka ovat ihastuttaneet lapsia vuosisadasta toiseen. Natille avautui kokonaan uusi maailma. Hän halusi tietää, kuinka kertomus jatkui, ja se kannusti häntä, niin että hän ennen pitkää osasi lukea siinä kuin toisetkin. Hän oli niin ylpeä uudesta taidostaan, että hänestä uhkasi tulla samanlainen kirjatoukka kuin Demi.

Natille tapahtui odottamatta toinenkin miellyttävä asia, josta hänelle oli hyötyä. Monet pojista "ansaitsivat", kuten he sanoivat, sillä enimmäkseen he olivat köyhiä, ja Bhaerit innostivat poikien pyrkimyksiä riippumattomuuteen, koska tiesivät, että näiden olisi ennen pitkää tultava omin neuvoin toimeen. Tommy möi munia, Jack kaupitsi kastematoja, Franz auttoi opetuksessa ja sai palkan siitä. Nedillä oli taipumusta puusepäntöihin, ja hänelle oli laitettu sorvi, jossa hän valmisti monenlaisia hyödyllisiä ja kauniita esineitä ja möi niitä. Demi taas rakensi vesimyllyjä, hyrriä ja kaikenlaisia hyödyttömiä ja kummallisia koneita, joita hän sitten kaupitteli pojille.

— Olkoon mekaanikko, jos kerran haluaa, sanoi herra Bhaer. — Annetaan poikien harjoittaa liiketoimintaa, niin he itsenäistyvät. Työ on terveellistä, ja mitä lahjoja näissä pojissa lieneekin, viitatkoot ne sitten runouteen tai kyntämiseen, niitä on kehitettävä, jotta niistä olisi heille mahdollisimman paljon hyötyä.

Niinpä kun Nat eräänä päivänä juoksi hänen luokseen ja kysyi innoissaan:

— Saanko mennä soittamaan retkeläisille, jotka ovat leiryntyneet meidän metsäämme? He lupasivat maksaa minulle, ja minä tahtoisin ansaita vähän rahaa niin kuin toisetkin pojat, ja soitto on ainoa keino, jolla voin sitä saada —

Herra Bhaer vastasi heti:

— Saat toki, sehän on helppoa ja mukavaa työtä. Hauskaa että sinulle tarjottiin sellaista.

Nat lähti ja onnistui niin hyvin, että palatessaan hänellä oli taskussa kaksi dollaria, joita hän näytteli onnellisena ja kertoi hauskaista iltapäivästään ja nuorista retkeläisistä, jotka olivat olleet oikein mukavia, kiitelleet hänen tanssimusiikkiaan ja luvanneet pyytää hänet toistekin soittamaan.

— Heille on paljon hauskeempaa soittaa kuin kadulla. Silloin en saanut itse penniäkään, mutta nyt saan pitää kaikki rahat, ja lisäksi minulla oli vielä hauskaa. Nyt minäkin ansaitseen yhtä hyvin kuin Tommy ja Jack, ja se on hurjan mukavaa, sanoi Nat läiskytellen ylpeänä vanhaa kukkaroaan aivan kuin olisi jo hyvinkin miljonääri.

Ja Nat ansaitsikin hyvin, sillä kesällä kävi paljon retkeilijöitä, ja Natia pyydettiin alituisen soittamaan. Hän sai vapaasti lähteä, kunhan vain hoiti läksynsä ja retkeilijät olivat kunnollisia nuoria. Sillä herra Bhaer selitti hänelle, että hyvät tottumukset ovat jokaiselle välttämättömiä ja etteivät suuretkaan rahasummat saisi houkutella häntä menemään sellaisiin paikkoihin, missä hän joutuisi kiusaukseen tehdä väärin. Nat oli samaa mieltä, ja oli hauska nähdä hänen nousevan hilpeän nuorisojoukon ajamiin vaunuihin, jotka pysähtyivät portille häntä hakemaan, ja kuulla hänen palaavan kotiin viulua soittaen väsyneenä mutta onnellisena, hyvin ansaittu raha taskussaan ja Daisylle tai Teddyille tuomisiksi makeisia, joita hän ei koskaan unohtanut.

— Minä säästän, kunnes saan tarpeeksi rahaa omaan viuluun. Sitten voin itse ansaita leipäni, eikö totta? hänellä oli tapana sanoa, kun hän toi dollarinsa herra Bhaerin talteen.

— Toivottavasti. Mutta ensin meidän täytyy saada sinut voimistumaan ja päntätä vähän tietoa musikaaliseen päähäsi. Sitten herra Laurence lähettää sinut opiskelemaan jonnekin, ja muutaman vuoden kuluttua saamme kaikki tulla kuuntelemaan, kun soitat julkisesti.

Mieluisa työ, rohkaisu ja toiveikkuus tekivät Natin elämän päivä päivältä helpommaksi ja onnellisemmaksi, ja hän edistyi musiikissa niin hyvin, että hänen opettajansa antoi anteeksi hitauden muutamissa muissa aineissa, sillä hän ymmärsi, että siinä missä sydän on mukana, ajatuskin juoksee parhaiten. Oli vain ripustettava viulu ja jousi päiväksi naulaan, jos Natia piti rangaista tärkeämpien läksyjen laiminlyömisestä. Pelko rakkaimman ystävän menettämisestä sai hänet päättävästi tarttumaan kirjoihin. Ja mitä hyödytti sanoa "en osaa", kun kerran oli osoittanut osaavansa läksyt.

Daisy rakasti musiikkia ja ihaili kaikkia, jotka osasivat soittaa, siksi hänen usein nähtiinkin istuvan portailla oven takana Natin harjoittelussa. Nat oli siitä mielissään ja yritti parastaan soittaessaan hiljaiselle kuuntelijalleen. Daisy ei koskaan halunnut tulla sisään, vaan istui mieluummin ulkona ommellen tai nukke sylissä, ja hän oli niin uneksivan näköinen, että Jo-täti sanoi kyynelet silmissä: — Hän on aivan kuin Beth. Nat piti paljon rouva Bhaerista, mutta oli vielä kiintyneempi hänen mieheensä. Tämä mainio opettaja oli ottanut isälliseen huomaansa ujon ja heiveröisen Nat-pojan, joka hädin tuskin oli pelastunut hengissä myrskyväältä mereltä, jolla hänen pikku haaksensa oli ajalehtinut kaksitoista vuotta peräsimeksi. Suojelusenkelin oli täytynyt varjella Natia, sillä vaikka hän olikin kärsinyt ruumiillisesti, hänen sielunsa oli säilynyt vahingoittumattomana ja hän oli päässyt satamaan viattomana kuin haaksirikkoutunut lapsi. Ehkä rakkaus musiikkiin oli säilyttänyt hänet turmeltumattomana kaikkien epäsointujen keskelläkin. Niin väitti herra Laurence, joka tunsu hyvin olosuhteet.

Oli miten oli, isä Bhaer huomasi uuden oppilaansa helläluontoiseksi ja kuuliaiseksi. Hän sanoi Natia usein "tyttärekseen" puhuessaan hänestä Jo-rouvalle, ja tämä nauroi keksinnölle, sillä hän piti reippaista pojista, ja hänestä Nat oli heikko, vaikkakin miellyttävä. Siitä huolimatta hän hemmotteli Natia samalla tavoin kuin Daisy.

Yksi Natin virhe tuotti Bhaereille paljon huolta, vaikka he tajusivatkin, että se oli pelon ja tietämättömyyden seurausta. Nat ei nimittäin aina pysynyt totuudessa. Eivät hänen valheensa olleet mustia, ja harvoin ne olivat harmaata tummempia, useimmiten vain vaaleita hätävalheita. Mutta se ei asiaa parantanut. Valhe on aina valhe.

— Koskaan et voi olla kyllin tarkka. Varo kieltäsi, silmiäsi ja käsiäsi, sillä sanoissa ja katseissa ja teoissa erehtyy helposti, sanoi herra Bhaer heidän kerran keskustellessaan tästä Natin suurimmasta virheestä.

— Kyllä minä tiedän sen, enkä minä tieten tahtoen narraa, mutta on paljon helpompi tulla toimeen, jos ei pidä niin tarkasti kiinni totuudesta. Ennen vanhaan puhuin omiani, koska pelkäsin isää ja Nicoloa, ja nyt minulta joskus pääsee vale, kun pojat nauravat minulle. Tiedän ettei se ole oikein, mutta unohdan sen aina, sanoi Nat masentuneena.

— Pienenä minäkin valehtelin. Voi, minkälaisia hätävalheita minä keksinkään! Mutta isoäiti paransi minut siitä, ja arvaapa kuinka. Vanhempani olivat nuhdelleet, rangaissseet ja varoittaneet minua, mutta aina minä unohdin niin kuin sinäkin. Silloin sanoi vanha, rakas isoäitini: "Minä autan sinua muistamaan ja leimaan tottelemattoman kieleksi." Ja sitten hän veti ulos kielen suustani ja nipisti saksillaan sen kärkeä. Se oli kamalaa, sen saat uskoa, mutta siitä oli apua. Kieleni oli arka monta päivää, ja puheeni kävi niin hitaasti, että ehdin ajatella jokaista sanaani. Sen jälkeen olin varovaisempi, ja saksien pelossa pääsin irti valehtelemisestä.

— Minulla ei ole koskaan ollut isoäitiä, mutta saatte nipistää kieleni kärkeä, jos arvelette siitä olevan apua, sanoi Nat sankarillisesti.

Herra Bhaer hymyili, mutta pudisti päätään.

— Minulla on parempi keino. Kokeilin sitä kerran hyvällä menestyksellä. Katsos, kun sinä valehtelet, minä en rankaisekaan sinua, vaan sinä saat rangaista minua.

— Kuinka? kysyi Nat hämmästyen moista ajatusta.

— Sinä saat lyödä minua oikein kunnolla; minä itse lyön harvoin. Tuottaessasi minulle tuskaa muistat paremmin kuin jos itse kärsisit.

— Ei. Minä en ikinä voisi lyödä teitä! huudahti Nat.

— Muista sitten pitää kieleksi kurissa. En minä halua, että minua lyödään, mutta kärsin mielelläni kipua, jos sillä saamme sinut lopettamaan valehtelemisen.

Ehdotus kauhistutti niin Natia, että hän varoi sanojaan ja puhui poikkeuksetta totta. Herra Bhaer oli ollut oikeassa arvellessaan Natin pitävän hänestä niin paljon, että tämä pelkäsi enemmän tuottaa hänelle kipua kuin kärsiä niistä itse. Mutta voi, yhtenä päivänä Nat ei ollutkaan varuillaan. Joku oli näet juossut Emilin kasvimaan poikki ja taittanut sieltä parhaimmat maissit, ja kiukuissaan Emil uhkasi

löylyttää Natin, jos tämä oli syyllinen. Mutta Natkielsi ja häpesi myöhemmin tunnustaa, että oli edellisenä iltana juossut kasvimaalla Jackin ajaessa häntä takaa. Nat arveli, ettei kukaan tiennyt asiasta, mutta Tommy oli sattunut näkemään hänet ja kertoi siitä herra Bhaerin kuullen, kun Emil pari päivää myöhemmin otti puheeksi maissinsa. Koulutunnit olivat silloin juuri päättyneet ja kaikki olivat hallissa ja herra Bhaer oli istahtanut pitkään sohvaan leikkiäkseen Teddyn kanssa. Mutta kuullessaan Tommyn sanat ja nähdessään Natin punastuvan ja katsovan häneen pelästyneenä hän laski Teddyn lattialle ja sanoi:

— Menehän äidin luo, minä tulen kohta. Sitten hän tarttui Natia kädestä, vei hänet luokkahuoneeseen ja sulki oven.

Pojat katselivat ääneti toisiinsa, sitten Tommy puikahti ulos ja kurkisti luokkaan ikkunaverhojen raosta. Häntä kohtasi näky, joka järkytti hänet tyystin. Herra Bhaer oli ottanut alas suuren viivoittimen, joka riippui hänen pöytänsä yläpuolella ja jota käytettiin niin harvoin, että se oli aivan pölyn peitossa.

— Kauhistus! Tällä kertaa hän taitaakin olla kovana Natille! Kunpa en olisi kertonutkaan, ajatteli hyväluontoinen Tommy, sillä koulun ankarimpana rangaistuksena pidettiin viivoittimen iskuja kämmenille.

— Muistathan mitä sanoin sinulle viime kerralla? kysyi herra Bhaer surullisena mutta ei vihaisesti.

— Muistan, mutta älkää pakottako minua, en kestä sitä, huudahti Nat kauhuissaan ja peräytyi kädet selän takana ovelle päin.

— Miksei hän mene ja kestä sitä kuin mies? Niin minä tekisin, ajatteli Tommy, vaikka näky panikin hänen sydämensä tykyttämään kiivaasti.

— Minä pysyn sanoissani. Sinun on muistettava puhua totta. Tottele minua, Nat, ota tämä ja anna minulle kuusi lujaa iskua.

Tommy hämmästyti niin, että oli vähällä tupsahtaa alas pengermältä, mutta sai kuitenkin säilytetyksi tasapainonsa tarrautumalla ikkunalautaan. Hän tuijotti sisään silmät yhtä pyöreinä kuin uuninreunustan täytetyllä huuhkajalla.

Nat otti viivoittimen, sillä kun herra Bhaer puhui tuolla äänellä, häntä oli toteltava. Nat oli niin onnettoman ja syyllisen näköinen kuin olisi oikeissa surmata mestarinsa, antaessaan kaksi kevyttä iskua leveälle kämmenelle, joka oli avoinna hänen edessään. Sitten hän lopetti ja katsoi opettajaansa kyynelten sokaisemana, mutta herra Bhaer sanoi tyynesti:

— Jatka vain ja lyö lujemmin.

Tajuttuaan ettei päässyt eroon vaikeasta tehtävästään, Nat halusi selvittää siitä nopeasti, veti hihan silmilleen ja iski pari kertaa niin napakasti kämmenelle, että se tuli punaiseksi.

— Eikö jo riitä? hän kysyi tukahtuneella äänellä.

— Kaksi lyöntiä vielä, kuului vastaus, ja Nat antoi ne, vaikka tuskin näki mihin ne osuivat. Sitten hän heitti viivoittimen huoneen toiseen päähän ja sulki herra Bhaerin ystävällisen käden omiensa väliin, painoi päänsä alas ja nyyhkytti katuvana ja häpeissään:

— Minä muistan nyt, muistan varmasti!

Silloin herra Bhaer kiersi toisen kätensä hänen ympärilleen ja sanoi säälivästi:

— Taidat tosiaan muistaa. Pyydä Jumalalta apua ja koeta vasta säästää meitä molempia tällaiselta kohtaukselta.

Tommy ei katsellut enempää, vaan hiipi takaisin halliin niin kiihtyneen ja totisen näköisenä, että kaikki kerääntyivät hänen ympärilleen kysymään, mitä Natille oli tehty.

Karmivasti kuiskaten Tommy kertoi mitä huoneessa oli tapahtunut, ja pojat olivat sen näköisiä kuin taivas olisi romahtamaisillaan, sillä tällainen järjestyksen kääntymisen ylösalaisin salpasi miltei hengen.

— Kerran hän pakotti minut tekemään samoin, sanoi Emil.

— Ja sinä löit häntä? Rakasta kunnon isä Bhaeria? Kautta ukkosen, tahtoisinpa nähdä sinun vielä lyövän häntä! sanoi Ned kouraisten Emilia tappelunhaluisesti.

— Siitä on jo pitkä aika. Minä antaisin hakata pääni poikki, ennen kuin ryhtyisin siihen enää, ja Emil kaatoi varoen Nedin selälleen, sen sijaan että olisi kellistänyt hänet muitta mutkitta, minkä

toimenpiteen hän olisi katsonut velvollisuudekseen, ellei tilanne olisi ollut näin vakava.

— Kuinka sinä saatoit? kysyi Demi kauhuissaan pelkäästä ajatuksestakin.

— Sillä kertaa olin raivoissani ja ajattelin, etten välittäisi siitä tippaakaan, vaan pitäisinkin ehkä siitä. Mutta kun olin iskenyt enoa kerran, niin kaikki mitä hän oli tehnyt hyväkseni tuli äkkiä mieleeni, enkä voinut jatkaa. Tiedättekö pojat, tunsin silloin itseni niin kehnoksi, että vaikka hän olisi kaatanut minut maahan ja polkenut minua, en olisi ollenkaan välittänyt. Ja Emil muksautti nyrkillä rintaansa kuin rangaistakseen itseään menneestä asiasta.

— Nat itkee kuin mikäkin ja on kauhean onneton. Ei puhuta koko asiasta sanaakaan, eihän pojat? sanoi helläsydäminen Tommy.

— Ei tietenkään, mutta on kamalaa valehdella, sanoi Demi hänestä kauheus tuntui moninkertaisena siksi, ettei rangaistus kohdannut valehtelijaa vaan hänen erinomaista Fritz-setäänsä.

— Jätetään tie vapaaksi, että Nat voi mennä yläkertaan, jos haluaa, ehdotti Franz lähtien vajaan, jota pojat kiusallisina hetkinä käyttivät pakopaikkanaan.

Nat ei tullut päivälliselle, mutta Jo-rouva vei hänelle ruokaa ja sanoi hellän sanan, joka teki hyvää, vaikkei Nat voinutkaan katsoa häneen. Ennen pitkää pojat kuulivat ulos viulun soittoa ja sanoivat toisilleen:

— Hän on jo rauhoittunut.

Nat oli rauhoittunut, mutta ei kehdannut tulla alas. Vihdoin hän avasi oven puikahtaakseen metsään ja tapasi Daisyn istumassa portailla ilman työtä ja nukkea, vain nenäliina kädessään, aivan kuin olisi surrut vangitun ystävänsä puolesta.

— Lähden kävelemään, tuletko mukaan? kysyi Nat. Hän koetti näyttää huolettomalta, niin kuin mitään ei olisi tapahtunut, mutta oli kuitenkin sisimmässään kiitollinen Daisyn sanattomasta osanotosta, sillä hän kuvitteli, että kaikki pitivät häntä nyt hylkiönä.

— Tulen mielelläni! ja Daisy juoksi noutamaan hattunsa ylpeänä siitä, että yksi isoista pojista oli valinnut hänet toverikseen.

Toiset näkivät heidän lähtönsä, mutta kukaan ei seurannut heitä, sillä he tunsivat vaistomaisesti, että Daisy oli sopiva ystävä masentuneelle.

Kävely teki Natille hyvää. Kotiin palattuaan hän oli tavallista hiljaisempi, mutta hänen kasvonsa olivat iloiset, ja hän ripusteli kaikkialle tuhatkaunoseppeleitä, joita Daisy oli sitonut sillä aikaa, kun hän makasi ruohikossa satuja kertoen.

Kukaan ei maininnut sanallakaan aamullisesta tapahtumasta, mutta se painosti kaikkia, ehkä juuri siksi, ettei asiasta puhuttu. Nat yritti parastaan ja sai paljon lohtua innokkaista rukouksista, joita lähetti taivaalliselle ystävälleen, mutta myös maallisen ystävänsä kärsivällisestä huolenpidosta, eikä hän voinut ikinä koskettaa hänen hellää kättään muistamatta, että se oli auliisti kärsinyt kipua hänen takiaan.

5

PIIRAKKAPAKARI

— Mikä hätänä, Daisy?

— Pojat eivät huoli minua pelaamaan kanssaan.

— Mikseivät?

— He sanovat, etteivät tytöt osaa pelata jalkapalloa.

— Kyllä osaavat, minäkin olen pelannut, nauroi rouva Bhaer iloisesti muistaessaan tätä nuoruutensa erikoishuvia.

— Minä osaan varmasti. Olen pelannut usein Deminkin kanssa, ja meillä oli oikein hauskaa, mutta nyt hän ei tahdo minua mukaan, koska toiset pojat nauravat hänelle, sanoi Daisy syvästi loukkaantuneena veljensä kovasydämyydestä.

— Hän taitaa sittenkin olla oikeassa. Se käy kyllä päinsä kun te olette kahden, mutta se on sinulle liian rankkaa peliä silloin kun poikia on kokonainen tusina. Minä ainakin keksisin jotain hauskaa, jota voisın leikkiä itsekseni.

— Mutta minä olen kyllästynyt leikkimään yksin, valitti Daisy.

— Lupaen leikkiä sinun kanssasi silloin tällöin, mutta juuri nyt minun täytyy mennä järjestelemään kaupunkimatkaani. Saat tulla mukaan katsomaan äitiä, ja jos haluat, voit jäädä hänen luokseen.

— Kyllä minä lähden mielelläni katsomaan häntä ja Josy-vauvaa, mutta annathan minun tulla takaisin. Demi kaipaisi minua, ja minä olen niin mielelläni täällä.

— Etkä sinäkään tule toimeen ilman Demiä, sanoi Jo-täti, joka tiesi, miten kiintynyt Daisy oli ainoaan veljeensä.

— En tulisikaan. Mehän olemme kaksoset ja siksi me rakastamme toisiamme enemmän kuin muut ihmiset, vastasi Daisy kasvot kirkastuen, sillä hän piti kaksosena olemista suurimpana kunniana, mikä hänen osakseen koskaan voisi tulla.

— No, mitä aiot tehdä sillä aikaa kun minä häärin? kysyi rouva Bhaer latoessaan suurella kiireellä kaappiin liinavaatepinoja.

— En tiedä, minä olen kyllästynyt nukkeihin ja semmoisiin. Kunpa keksisit minulle jonkin uuden leikin, sanoi Daisy keikkuen haluttomana ovelta.

— Minä mietin, mutta en minä tähän hätään ennätä. Menepäs katsomaan, mitä Pöppö on laittanut meille lounaaksi, ehdotti rouva Bhaer saadakseen pikku häiritsijänsä vähäksi aikaa pois tieltään.

— Sinne minä menenkin. Kunhan hän vain ei olisi pahalla tuulella. Daisy lähti laahustamaan neekerikokki Pöpön valtakuntaan.

Viiden minuutin kuluttua hän palasi innostuneen näköisenä kädessään pala taikinaa ja nenännykerö jauhoissa.

— Saanko minä leipoa piparkakkuja ja muuta, kun Pöppö ei olekaan pahalla tuulella? hän pyysi yhteen hengenvetoon.

— Mainiota, saat leipoa mitä ikinä haluat ja viipyä keittiössä niin kauan kuin mielit, vastasi rouva Bhaer huojentuneena, sillä joskus on vaikeampi huvittaa yhtä tyttöä kuin tusinaa poikia.

Daisy juoksi tiehensä ja Jo-täti mietti puuhatessaan, minkä uuden leikin hän keksisi. Äkkiä hänen mieleensä juolahti jotakin, ja itseksensä hymyillen hän löi kiinni vaatekaapin ovet ja lähti reippaasti huoneesta sanoen: — Senpä minä teenkin!

Kukaan ei arvannut sinä päivänä mitä Jo-rouvalla oli mielessään, mutta hänen silmissään oli iloinen pilke, kun hän kertoi Daisyille keksineensä uuden leikin, jonka aikoi hankkia kaupungista. Koko kaupunkimatkan Daisy oli pakahtumaisillaan uteliaisuudesta, mutta ei saanut kysymyksiinsä sellaista vastausta, joka olisi mitään selittänyt. Hänet jätettiin kotiin leikkimään vauvan kanssa ja ilahduttamaan äitiään siksi aikaa, kun Jo-täti kävi ostoksilla. Kun tämä palasi mukanaan iso kasa omituisia paketteja vaunujen nurkassa, Daisy oli niin utelias, että olisi tahtonut heti paikalla lähteä takaisin Plumfieldiin. Mutta tädillä ei ollut lainkaan kiirettä, hän jutteli pitkän aikaa äidin kamarissa istuen lattialla vauva sylissään ja nauratti rouva Brookea poikien kepposilla ja monenlaisilla hassutuksilla.

Daisy ei voinut ymmärtää, miten täti oli kertonut äidille salaisuuden, mutta ilmeisesti äiti tiesi sen, koska hän sanoi tyttärensä myssyä sitoessaan ja antaessaan suukon tämän punaiselle poskelle:

— Ole kiltti tyttö, Daisy, ja opettele se hauska uusi leikki, jonka täti on sinulle hankkinut. Se on hyödyllinen ja hauska, ja täti on oikein kiltti leikkiessään sitä sinun kanssasi, sillä hän ei itse pidä siitä kovinkaan paljon.

Viimeiset sanat saivat molemmat rouvat sydämellisesti nauramaan ja se lisäsi Daisyn hämminkiä. Kun he sitten ajoivat kotiin, jokin kolisi vaunujen takaosassa.

— Mikä se on? kysyi Daisy heristäen korviaan.

— Uusi leikki, vastasi Jo-rouva juhlallisesti.

— Mistä se on tehty?

— Raudasta, tinasta, puusta, kuparista, sokerista, suolasta, hiilistä ja sadoista muista aineista.

— Onpas se merkillinen! Minkä värinen se on?

— Kaiken värinen.

— Onko se iso?

— Toiset osat ovat, toiset eivät.

— Olenko minä nähnyt sellaista?

— Montakin, mutta et yhtään niin sievää kuin tämä.

— Voi, mikähän se on! Minä en jaksaa odottaa. Milloin saan nähdä sen? kysyi Daisy pomppien kärsimättömänä ylös alas.

— Huomenna koulun jälkeen.

— Onko se poikiakin varten?

— Ei, vain sinua ja Bessiä. Pojat tahtovat kyllä nähdä sen ja leikkiäkin eräällä sen osalla. Mutta sinun vallassasi on antaa heille lupa — tai olla antamatta.

— Demin minä kyllä annan leikkiä, jos hän haluaa.

— Saat olla varma, että he haluaisivat joka ikinen, varsinkin Pumppu, sanoi rouva Bhaer taputtaen polvillaan olevaa kyhmyistä myttyä, ja hänen silmänsä tuikkivat iloisemmin kuin koskaan.

— Anna minun edes kerran koettaa, rukoili Daisy.

— Ei kertaakaan, sillä arvaisit sen heti ja koko huvi menisi pilalle.

Daisy huokasi, mutta iloinen hymy levisi hänen kasvoilleen, sillä käärepaperin reiästä hän oli nähnyt jotain kiiltävää.

— Kuinka minä voin odottaa niin kauan. Enkö saisi nähdä sitä tänään?

— Et, kultaseni! Se täytyy saada kuntoon ja siinä on ensin laitettava paikoilleen monta osaa. Lupasin Teddy-sedälle, ettet saisi nähdä sitä, ennen kuin se on kunnossa.

— Jos setä tietää siitä, silloin se varmasti on ihana! huudahti Daisy käsiään taputtaen, sillä ystävällinen, rikas ja hauska Teddy-setä oli lapsille kuin haltijakummi ja keksi heille aina iloisia yllätyksiä, kauniita lahjoja ja hauskoja huvituksia.

— Kyllä hän tietää, Teddy tuli minun kanssani ostamaan niitä, ja meillä oli hauskaa valitessamme eri osia. Hän halusi, että kaikki olisi suurta ja hienoa, ja minun suunnitelmani toteutui loistavasti, kun hän oli mukana. Sinun on annettava hänelle hellin sukkosi, kun hän seuraavan kerran tulee käymään, sillä ei ole toista yhtä kilttiä setää, joka menisi ostamaan niin ihastuttavan pienen keit-. Varjelkoon! Minähän melkein jo sanoin, mitä se on! huudahti rouva Bhaer. Hän nielaisi paljastavan sanan ja alkoi tarkastella laskuja kuin peläten, että päästäisi porsaan pussista, jos vielä puhuisi. Daisy risti alistuvasti kätensä ja mietti ankarasti, mikä leikki voisi alkaa "keit"-tavulla.

Kotiin tultuaan hän tarkkaili jokaista kääröä, joka otettiin vaunuista, ja iso raskas paketti, jonka Franz kantoi suoraan yläkertaan ja piilotti lastenhuoneeseen, oli pakahduttaa Daisyn uteliaisuudesta. Jotakin hyvin salaperäistä tapahtui huoneessa koko iltapäivän, sillä Franz paukutti vasarallaan, Pöppö lyllersi ylös alas ja Jo-täti liehui kuin virvatuli kuljetellen tavaroita esiliinansa alla. Vain pikku Ted päästettiin huoneeseen, koska hän ei osannut vielä puhua selvästi. Hän leperteli iloisena ja koetti selittää, mitä ne "lakkapannit" olivat.

Daisy oli poissa tolaltaan, ja hänen jännityksensä tarttui poikiinkin, niin että he olivat hukuttaa äiti Bhaerin avuntarjojillaan. Hän hylkäsi ne kuitenkin päättävästi vedoten heidän omiin sanoihinsa:

— Tytöt eivät voi leikkiä poikien kanssa. Tämä on Daisyn, Bessin ja minun leikkini, emmekä me halua teitä mukaan. Nuoret herrat poistuivat nöyrästi, mutta pysyivät Daisya leikkimään kanssaan mitä hän ikinä halusi ja olivat niin yllättävän kilttejä ja kohteliaita, että se hämmästytti viatonta Daisy-parkaa.

Heidän huomaavaisuutensa ansiosta Daisyn iltapäivä kului edes jotenkuten. Hän meni aikaisin nukkumaan ja valmistui seuraavana aamuna läksynsä niin ripeästi, että Fritz-setä toivoi joka päiväksi uutta leikkiä. Kohahdus kävi kouluhuoneessa, kun Daisy poistui yhdeltätoista, sillä jokainen tiesi, että nyt hän pääsi leikkimään uutta, salaperäistä leikkiään.

Monet silmäparit seurasi Daisyn lähtöä, ja Demi oli niin ajatuksissaan, että kun Franz kysyi häneltä, missä Saharan autiomaa on, hän vastasi allapäin: "Lastenhuoneessa", ja sai koko luokan nauramaan.

— Jo-täti, nyt minä olen lukenut kaikki läksyni enkä voi odottaa enää hetkeäkään, huusi Daisy juosten rouva Bhaerin luo.

— Se onkin valmis, nyt saat tulla, sanoi Jo-täti ja lähti yläkertaan pistäen Teddyn toiseen kainaloonsa ja ompelukorin toiseen.

— En minä näe mitään, sanoi Daisy katsellen tarkasti ympäri lastenhuonetta.

— Etkö sitten kuulekaan mitään? kysyi Jo-täti tarttuen Teddyä koltusta, kun tämä tahtoi juosta huoneen toiselle puolelle.

Daisy kuuli kummallista rätinää ja hiljaista porinaa aivan kuin kattila olisi kiehunut. Ääni kuului ikkunasyvennyksestä, jonka eteen oli vedetty verho. Daisy vetäisi sen syrjään, huudahti riemuissaan:

— Ah! ja jäi ihastuneena tuijottamaan — arvaatko mitä? Ikkunasyvennyksen kolmella seinämällä oli penkki; yhdellä puolen oli patoja ja pannuja, paistinvartaita ja kasareita, toisella oli pieni ruoka- ja teekalusto ja keskiosassa hella. Ei peltinen ja silmänlumetta, vaan oikea rautahella ja tarpeeksi iso, että siinä voi keittää ruokaa monellekin nälkäiselle nukelle. Mutta parasta oli se, että hellassa paloi oikea tuli, oikea höyry nousi pienen teepannun nokasta ja pienen kattilan kansi tanssi polkkaa veden kiehuessa. Ikkunasta oli otettu ruutu pois ja sen tilalle pantu peltilevy, jossa oli reikä pientä savutorvea varten; ja oikea savu tuprusi ulos niin luonnollisesti, että teki ihan sydämelle hyvää. Puulaatikko ja hiiliastia olivat lieden lähetyvillä ja niiden yläpuolella oli rikkalapio, harja ja luuta; pieni torikori oli matalalla pöydällä, jonka ääressä Daisy tavallisesti leikki, ja hänen tuolinsa selustalla oli valkoinen esiliina ja lystikäs päähine. Aurinko paistoi aivan kuin sekin olisi iloinnut leikistä, hella humisi miellyttävästi, kattila höyräsi, uudet esineet välkkyivät seinällä, sievät posliinit olivat houkuttelevissa riveissä ja keittiö oli kokonaisuudessaan niin hauska ja täydellinen kuin lapsi ikinä saattoi itselleen toivoa.

Daisy seiso ilostani mykistyneenä, ja hänen katseensa kirkastui kirkastumistaan, kun se vaelsi viehättävästi esineestä toiseen ja pysähtyi lopuksi Jo-tädin iloisiin kasvoihin.

— Voi, täti, tämä uusi leikki on ihanaa! Saanko minä ihan totta keittää tällä hellalla, pitää kutsuja ja siivota ja laittaa ihka oikean tulen? Minä pidän tästä kauheasti! Kuinka sinä keksitkin tällaista?

— Se pälkähti päähäni, kun halusit tehdä piparkakkuja Pöpön kanssa, sanoi rouva Bhaer käsivarsi Daisyn ympärillä, ja tyttö hyppi kuin olisi halunnut lähteä lentoon. — Tiesin, ettei Pöppö antaisi sinun kovin usein sotkea keittiötään eikä yläkerran takkatulikaan olisi turvallinen, siksi päätin etsiä pienen lieden voidakseni opettaa sinua keittämään. Se kun on sekä hauskaa että hyödyllistä. Kiertelin leikkikalukaupoissa, mutta kaikki isot liedet maksoivat niin paljon, että olin jo luopua koko asiasta, mutta sitten tapasin Teddy-sedän. Heti kun hän sai kuulla, millä asialla olin, hän tarjoutui avuksi ja halusi ostaa isoimman leikkiuunin jonka löysimme. Minä kieltelin, mutta hän vain nauro i ja kiusoitteli minun nuoruudenaikaisella keittotaidollani ja sanoi, että minun pitää sinun jälkeesi opettaa aikanaan myös Bessiä, ja hän osti kaikenlaisia pieniä, sieviä kapineita "keittoluokkaani" varten, joksi hän sitä sanoi.

— Hauskaa, että tapasit hänet! sanoi Daisy, kun Jo-rouva lakkasi nauramasta hausalle ostosmatkalleen.

— Sinun täytyy olla oikein ahkera, että opit valmistamaan erilaisia leivonnaisia, sillä Teddy-setä lupasi tulla usein teelle, ja hän odottaa saavansa jotain erityisen hyvää.

— Tämä on maailman ihanin keittiö ja minä puuhailen täällä mieluummin kuin teen mitään muuta. Saanko opetella leipomaan piirakoita ja kakkuja ja keittämään ruokaa? huudahti Daisy tanssien ympäri huonetta toisessa kädessä kasari ja toisessa pieni hiilihanko.

— Saat aikanaan. Tämä on hyödyllinen leikki. Minä autan sinua ja sinä olet minun keittäjäni, ja minä sanon mitä sinun on tehtävä ja millä tavalla. Meillä täytyy olla ruokatavaraa, jotta todella opit keittämään, vaikkakin pienissä erissä. Minä sanon sinua Sallyksi, ja sinä olet talon uusi keittiötyttö, lisäksi Jo-rouva ryhtyen työhön. Teddy istui lattialla peukaloaan imien ja tuijotti uuniin, aivan kuin se olisi ollut elävä olento, josta hän oli kovin kiinnostunut.

— Se on hurjan hauskaa. Mitä minä ensiksi teen? kysyi Sally.

— Pue ensimmäiseksi päällesi tämä puhdas päähine ja esiliina. Minä olen vanhanaikainen ja haluan,

että keittäjäni on siisti.

Sally tunki kiharansa pyöreän myssyn sisään ja sitoi mukisematta esiliinan vyötäisilleen, vaikka hän tavallisesti halveksi "leukalappuja".

— Nyt voit järjestää kaikki paikoilleen ja pestä uudet astiat. Vanhatkin täytyy pestä, sillä entinen apulaiseni jätti ne likaisiksi eräiden juhlien jälkeen.

Jo-täti puhui kasvot totisina, mutta Sallyä nauratti, sillä hän tiesi, kuka se huolimaton tyttö oli ollut, joka oli jättänyt kupit likaisiksi. Hän kääri hihansa ja alkoi tyytyväisenä järjestellä keittiötään pysähtyen silloin tällöin ihailemaan "suloista kaulinta", "herttaista pesuvatia" tai "hauskaa pippuriastiaa".

— Kas niin, Sally, ota kori ja lähde torille; tässä on luettelo ruoka-aineista, joita tarvitaan päivälliseksi, sanoi Jo-rouva ja antoi Daisyille pienen paperilappusen, kun tämä oli saanut kaikki astiat sievästi paikoilleen.

— Missä tori on? kysyi Daisy huomaten, että uusi leikki kävi hetki hetkeltä hausemmaksi.

— Pöppö on tori.

Sally lähti matkaan ja aiheutti uuden kohahduksen kouluhuoneessa, kun hän uudessa asussaan kulki oven ohi ja kuiskasi Demille:

— Se on aivan ihana leikki!

Leikki huvitti vanhaa Pöppöä yhtä paljon kuin Daisyakin, ja hän nauroi iloisesti, kun tyttö sipsutti huoneeseen kuin mikäkin hupsu pikku kokki päähine toisella korvallisella ja korin kannet kalisten kuin kastanjetit.

— Rouva Jo-täti tahtoo nämä tavarat ja minun pitää saada ne heti, sanoi Daisy tärkeänä.

— Annapas kun katson! Tässä on paistia, perunoita, kurpitsaa, omenoita, leipää ja voita. Liha ei ole vielä tullut; lähetän sen heti yläkertaan, kun se saapuu. Muut tavarat saat heti.

Sitten Pöppö laittoi koriin yhden perunan, yhden omenan, kurpitsanpalan, pienen kirpaleen voita ja sämpylän kehottaen Sallyä olemaan varuillaan lihakaupan juoksupojan suhteen, koska tällä oli tapana tehdä kepposia.

— Kuka se on? kysyi Daisy toivoen, että se olisi Demi.

— Sittenpä hän näet, kuului Pöppön lyhyt vastaus, ja Sally lähti hyvillä mielin laulellen:

"Pikku Mabel iloissansa koriansa kantoi, nisut, voit ja maitopullot täti evääks' antoi."

— Pane vähäksi aikaa kaikki muut paitsi omena komeroon, sanoi Jo-rouva, kun keittäjä palasi.

Keskimmäisen hyllyn alla oli kaappi, ja kun avasi oven, paljastui lisää ihastuttavia tavaroita. Toinen puoli oli ilmeisesti kellari, sillä sinne oli pinottu puita, hiiliä ja sytykkeitä. Toinen puoli oli täynnä pieniä saviruukkuja, laatikoita ja kaikenlaisia lystikkäitä rasioita, joissa saattoi säilyttää pieniä eriä jauhoja, sokeria, suolaa ja muita ruokatarvikkeita. Siellä oli hillotölkki, peltipurkillinen piparkakkuja, pullollinen mainiota mehua ja pieni peltirasiallinen teetä. Mutta kaiken huippu oli kaksi nukkien kulhoa täynnä nuorta maitoa; niihin näytti jo kohonneen kerma. Vieressä oli pikkuruinen kauha kuorimista varten. Daisy taputti käsiään ja olisi halunnut heti ryhtyä kuorimaan kermaa. Mutta Jo-täti sanoi:

— Ei vielä; sinä tarvitset kermaa päivällisellä omenapiirakan kanssa, älä vain sekoita sitä ennen.

— Saanko minä piirakkaa? huudahti Daisy tuskin uskoen, että hänellä oli tiedossa moinen ilo.

— Saat, ja jos uunisi paistaa hyvin, niin me laitamme kaksi piirakkaa, toisen omenista ja toisen mansikoista, sanoi Jo-rouva, joka oli melkein yhtä innostunut uuteen leikkiin kuin Daisykin.

— Mistä minä aloitan? kysyi Sally kärsimättömänä.

— Sulje alimmainen pelti, että uuni kuumenee. Pese sitten kätesi ja ota esille vehnäjauhot, suola, sokeri, voi ja kaneli. Katso, onko leivinpöytä puhdas, ja kuori omena valmiiksi.

Daisy sai tavarat kokoon niin vähällä melulla ja sotkemisella kuin niin nuorelta keittäjältä suinkin saattoi odottaa.

— En todellakaan tiedä, paljonko niin pieniin piirakkoihin menee aineita, mutta täytyy panna arviolta,

ja jos ne eivät onnistu, niin yritämme uudestaan, sanoi Jo-rouva vähän neuvottomana, mutta samalla huvittuneena tästä pikku pulmasta. — Pane tämä pieni kulho täyteen vehnä jauhoja, lisää vähän suolaa ja hiero sitten voita sekaan niin paljon kuin tälle lautaselle mahtuu. Muista aina sekoittaa ensin kuivat aineet keskenään ja lisää vasta sitten neste. Ne sekoittuvat silloin paremmin.

— Minä tiedän kyllä, sillä olen katsellut, miten Pöppö tekee. Mutta eikös ensin voidella vuoka? Pöppö ainakin voitelee, sanoi Daisy hämmentäen jauhoja hyvää kyytiä.

— Tosiaan. Sinussa taitaa olla leipojan vikaa, kun käyt työhön noin taitavasti, sanoi Jo-täti hyväksyvästi. — Nyt tilkka kylmää vettä, vain sen verran, että taikina kostuu. Ripota sitten jauhoja pöydälle, vaivaa taikinaa vähän ja kauli se. Juuri niin. Pane voinokareita taikinalle ja kauli se uudelleen. Ei tehdä taikinasta kovin raskasta, etteivät nuket saa vatsatautia.

Daisy nauroi ajatukselle ja levitti runsaasti voita. Sitten hän kauli sievällä kaulimellaan, ja saatuaan taikinan valmiiksi hän levitti sen vuokiin. Hän leikkasi omenan ja latoi viipaleet paikoilleen, ripotteli runsaasti sokeria ja kanelia päälle, ja vihdoin hän henkeä pidättäen peitti piirakan päällyskuorella.

— Minun on aina tehnyt mieli leikata pyöreät reiät kuoreen, mutta Pöppö ei ole antanut. Onpas hauska tehdä omin päin, sanoi Daisy nipsutellen veitsellä taikinaa.

Kaikille leipojille, parhaillekin, sattuu joskus onnettomuuksia. Sallyn ensimmäinen yritys ei liioin sujunut kummelluksitta, sillä veitsi liikkui niin vikkelästi hänen kädessään, että vuoka luiskahti, teki kuperkeikan ilmassa ja piirakka putosi ylösalaisin lattialle. Sally parahti, Jo-rouva nauroi, Teddy riensi heti tavoittelemaan piirakkaa, ja hetken aikaa uudessa keittiössä oli täydellinen kaaos.

— Ei se mennytkään pilalle, koska minä nipistin kuoret niin lujasti yhteen. Se on ihan hyvä. Minä leikkaan siihen vain reiät ja sitten se on valmis, sanoi Sally, poimi pudonneen kalleutensa ja laittoi sen kuntoon välittämättä pölystä, jota siihen pudotessa oli tarttunut.

— Uusi keittäjäni näkyy olevan hyväntuulinen, ja se on mainio asia, sanoi Jo-rouva. — Avaa nyt mansikkahillopurkki ja täytä tuo avoin piirakka. Lado sen päälle taikinasta ohuita suikaleita, niin kuin Pöppökin tekee.

— Minä laitan keskelle D:n ja sivuille kiemuroita; sitä on sitten hauska syödä, sanoi Sally ja kuormasi piirakkansa niin runsaasti hillolla ja koukeroilla, että oikea piirakantekijä olisi joutunut epätoivoon. — Nyt minä panen piirakat uuniin! hän huudahti, ja kun viimeinen tuhruinen kiehkura oli huolellisesti asetettu punaiselle hillokentälle, hän sulki piirakkansa voitonriemuisena pieneen uuniin.

— Siisti nyt jälkesi. Hyvä keittäjä ei koskaan jätä käyttämiään esineitä hajan hajan. Kuori sitten kurpitsa ja perunat.

— Minulla ei ole kuin yksi ainoa peruna, hihitti Sally.

— Leikkaa se neljään osaan, niin se mahtuu pieneen kattilaan ja pane lohkot kylmään veteen, kunnes ne pannaan kiehumaan.

— Liotanko kurpitsaakin?

— Eihän toki! Kuori vain se ja pane sitten höyrykattilaan. Sillä tavalla siitä tulee kuivempi, vaikka se kestää kauemmin kypsyä.

Silloin raaputettiin oveen, ja kun Sally juoksi avaamaan, ilmestyi Kit-koira hampaissaan kannellinen kori.

— Tässä se lihakaupan juoksupoika nyt on! nauroi Daisy ja otti koiralta kantamuksen. Koira lipoi kieltään ja alkoi kerjätä luullen kai, että oli tuonut omaa päivällistään, sillä se oli usein kantanut sen isännälleen samalla tavalla. Huomattuaan erehtyneensä se lähti pois vihoissaan ja haukkui koko matkan alakertaan asti tyynnyttäkseen loukattuja tunteitaan.

Korissa oli kaksi pientä lihapalasta, paistettu päärynä ja pieni kakku. Niiden mukana oli paperi, johon Pöppö oli töhertänyt: "Neitin lounaaksi, jos keittäminen ei oikeen onnistu."

— Minä en huoli hänen vanhoja päärynöitään enkä muutakaan; minun keitokseni onnistuu ja minä syön herkullisen päivällisen, se on varma kuin mikä! puuskahti Daisy närkästyneenä.

— Niitä voidaan tarvita, jos sattuu tulemaan vieraita. On aina hyvä, jos varalla on jotakin, sanoi Jo-täti, jolle monet yllätystilanteet olivat opettaneet tämän arvokkaan asian.

— Teddy tahtoo ruokaa, ilmoitti Teddy, jonka mielestä moisesta leipomisesta ja keittämisestä pitäisi toki saada jotain suuhunsakin.

Jo-rouva antoi pojalle käsityökorinsa pengottavaksi, että saisi hänet pysymään hiljaa, kunnes päivällinen oli valmis, ja palasi jatkamaan emännyyttä.

— Pane kasvikset tullelle, kata pöytä ja pidä huoli, että sinulla on hehkuvia hiiliä paistia varten.

Mikä ilo nähdä perunoitten kiehuvan pienessä padassa ja kurkistaa kurpitsanpaloja, jotka pehmenivät höyryssä, avata uuninluukku joka viides minuutti nähdäkseen, joko piirakat ovat kypsiä, ja vihdoin, kun hiilet olivat punaisia ja hehkuvia, panna kaksi oikeata paistinpalaa sormenpituiselle halstarille ja mahtavana käännellä niitä haarukalla. Perunat valmistuivat ensiksi, eikä ihmekään, sillä ne olivat koko ajan porisseet kovasti. Ne survottiin hienoksi pienellä nuijalla, sekaan pantiin paljon voita, mutta ei yhtään suolaa (sen keittäjä innostuksissaan kokonaan unohti), ja muhennoksesta laitettiin kukkula sievälle punaiselle vadille, silitettiin maitoon kastetulla veitsellä ja pantiin uuniin ruskistumaan.

Niin kokonaan Sally oli syventynyt näihin töihin, että unohti piirakkansa, kunnes hän avasi uunin pannakseen sinne perunavadin. Mutta silloin nousi parku, sillä voi kauhistus! pikku piirakat olivat palaneet mustiksi.

— Voi, minun piirakkani, minun kauniit piirakkani! Ne ovat nyt pilalla! huusi onneton Sally ja katseli tuhoutuneita luomuksiaan väännellen pieniä, likaisia käsiänsä. Mansikkapiirakka varsinkin oli surkean näköinen, sillä koukeroiset koristeet töröttivät mustuneesta hillosta joka suunnalle kuin palaneen talon seinät ja savupiiput.

— Voi hyvä lapsi, minä unohdin muistuttaa, että ottaisit ne ulos; juuri minun tapaistani, sanoi Jo-täti katuvasti. — Älä itke kultaseni, se oli minun syyni. Yritetään uudestaan päivällisen jälkeen, hän lisäsi kun Sallyltä tipahti iso kyynel sihahtaen kuumaan piirakkaan.

Niitä olisi virrannut enemmänkin, ellei paisti olisi juuri sillä hetkellä poksautanut ja vaatinut keittäjän huomion, niin että tämä pian unohti palaneet piirakkansa.

— Pane lihavati ja lautaset lämpiämään siksi aikaa kun sekoitat kurpitsaan voita ja suolaa ja ripottelet vähän pippuria pinnalle, sanoi Jo-rouva toivoen hartaasti, ettei päivällinen kohtaisi enää uusia onnettomuuksia.

Veikeä pippurikuppi tyynnytti Sallyn tunteet, ja hän valmisti kurpitsan mestarillisesti. Päivällinen oli turvallisesti pöydässä, ja kuusi nukkea oli pantu istumaan kukin paikalleen. Teddy istuutui pöydän alaja Sally yläpäähän. Kun kaikki olivat asettuneet, joukkoa oli hauska katsella, sillä yksi nukeista oli täydessä juhlapuvussa, toinen taas yöpaidassa, villalangasta tehty Jerry-poika punaisessa talvipuvussa ja Annabella, nenätön lemmikki, aivan ilkosillaan.

Teddy käyttäytyi perheen isänä mallikelpoisesti, sillä hän söi iloisena kaiken mitä tarjottiin eikä huomannut missään pienintäkään vikaa. Daisy hymyili säteilevästi kumppanilleen, kuten ainakin oikeiden päivällisten uupunut mutta vieraanvarainen emäntä, ja hän hoiteli emännyyttään niin vilpittömän tyytyväisenä, ettei moista usein näe.

Paisti oli niin sitkeätä, että sen saattoi häthätää leikata pikkuruisilla veitsillä, perunamuhennosta ei riittänyt kaikille ja kurpitsa oli kovin möykkyistä. Mutta vieraat eivät olleet millänsäkään puutteista, ja isäntä ja emäntä puhdistivat pöydän sellaisella ruokahalulla, että kuka hyvänsä olisi kadehtinut heitä. Kerman kuoriminen tuotti niin suuren ilon, että se vaimensi piirakoiden palamisesta aiheutuneen murheen, ja Pöpön halveksittu kakku oli tervetullut aarre jälkiruoaksi. — Tämä oli paras ateria, minkä olen ikinä syönyt. Saanko minä laittaa ruokaa joka päivä? kysyi Daisy kaapiessaan astioita ja syödessään tähteitä.

— Voit joka päivä keittää ja paistaa koulutuntien jälkeen, mutta on parasta, että syöt herkkusi oikeaan ateria-aikaan ja vain vähän piparkakkuja näin välipalaksi. Koska tämä oli ensimmäinen kerta, teimme poikkeuksen, mutta muuten meidän täytyy elää säännöllisesti. Tänään voit leipoa vielä jotain iltapäiväteetä varten, jos haluat, sanoi Jo-rouva, joka oli iloinnut kovasti lounaasta, vaikkei ollutkaan saanut kutsua pöytään.

— Anna minun paistaa ohukaisia Demille. Ne ovat hänen herkkuaan, ja on niin hauska käännellä niitä ja panna sokeria väliin, sanoi Daisy pyyhkien hellästi keltaista tahraa Annabellan särkyneeltä nenältä, sillä Bella oli kieltäytynyt syömästä kurpitsaa, jota työnnettiin sen suuhun, koska se oli niin hyvää "reunatismille" — vaiva, jonka se oli saanut kevytmielisen pukeutumisen vuoksi.

— Mutta jos sinä annat Demille herkkujasi, kaikki toisetkin tahtovat, ja silloin sinulla on kädet täynnä työtä.

— Saanko minä kutsua Demin teelle tämän ainoan kerran, sitten minä laitan toisillekin jotain, jos he

ovat kilttejä, ehdotti Daisy innostuneena.

— Mainio ajatus! Tehdäänkin sinun pikku herkuistasi palkintoja kilteille pojille, sillä jokainenhan heistä haluaa vähän ylimääräistä hyvää. Jos pikku miehet ovat isojen kaltaisia, niin herkut ilahduttavat suuresti heidän mieltään, lisäsi Jo-täti nyökäten iloisesti ovelle, missä isä Bhaer seisoi huvittuneena katsomassa.

— Tuo viimeinen isku oli minulle, ja myönnän että totta se onkin. Mutta jos olisin mennyt kanssasi naimisiin keittotaitosi vuoksi, minun olisi käynyt huonosti näinä vuosina, vastasi professori nauraen ja keinutti Teddyä, joka oli pakahtua innosta kuvaillessaan äskeisiä juhlia.

Daisy esitteli ylpeänä keittiötään ja lupasi ajattelemattomasti Fritz-sedälle ohukaisia niin paljon kuin tämä jaksaisi syödä. Hän oli juuri kertomassa uudesta palkinnosta, kun pojat, Demi etunenässä, hyökkäsivät huoneeseen nuuhkien ilmaa kuin nälkäiset ajokoirat, sillä koulutunnit olivat päättyneet ja päivälliseen oli vielä aikaa, ja Daisyn paistin tuoksu johti heidät suoraan saaliille. Tuskin lie nähty ylpeämpää tyttölasta kuin Sally, kun hän esitteli kalleuksiaan ja kertoi pojille mikä näitä odotti. Useimmat heistä suhtautuivat pilkallisesti koko ajatukseen, että hän muka pystyisi valmistamaan mitään syötäväksi kelpavaa, mutta Pumppu oli heti voitettu, ja Natillä ja Demillä oli luja luottamus Daisyn taitoihin toisten jäädessä odottavalle kannalle. Kaikki ihailivat kuitenkin keittiötä ja tutkivat kiinnostuneina uunia. Demi tarjoutui heti ostamaan padan höyrypannuksi suunnittelemaansa koneeseen ja Ned selitti, että paras ja isoin kasari kelpaisi hänelle lyijyn sulatusastiaksi, kun hän valaa luoteja, sotakirveitä ja muita kapineitaan.

Daisy oli niin kauhistunut näistä ehdotuksista, että Jo-rouvan täytyi heti paikalla säätää laki, jossa poikia kiellettiin koskemasta, käyttämästä tai edes lähestymästä tätä pyhitettyä hellaa ilman omistajan nimenomaista lupaa. Kielto lisäsi suunnattomasti lieden arvoa miesväen silmissä, varsinkin kun asetuksen rikkojalta evättäisiin palkinnoiksi luvatut herkut.

Juuri silloin soi kello, ja koko joukko lähti alakertaan päivälliselle. Ateria innoitti poikia luettelemaan, mitä Daisyn tulisi valmistaa heille, kunhan he ansaitsisivat palkintonsa. Daisy, joka luotti rajattomasti lieteensä, lupasi mitä vain, kunhan Jo-täti neuvoisi valmistusohjeet. Daisyn auliit lupaukset melkein pelottivat Jo-rouvaa, sillä monet poikien toivomuksista ylittivät hänen keittotaitonsa. Sellaisia olivat esimerkiksi hääkakku, kiillotetut suklaapallot ja erittäinkin kaalikeitto, johon kuului silliä ja kirsikoita ja jota herra Bhaer pyysi suurimpana herkkunaan; se saattoi hänen vaimonsa epätoivoon, sillä saksalainen keittotaito meni yli tämän ymmärryksen.

Daisy halusi aloittaa heti kun päivällinen oli syöty, mutta hän sai luvan siistiä vain jälkensä, täyttää kattilan valmiiksi teetä varten ja pestä esiliinansa, joka oli kuin suurten pitovalmistelujen jäljiltä. Sitten hänet lähetettiin ulos leikkimään kello viiteen asti, sillä Fritz-setä sanoi, että liian ahkera opiskelu, vaikkapa liedenkin ääressä, oli pahaksi kasvaville, ja Jo-rouva tiesi pitkästä kokemuksesta, kuinka pian uusi leikki menettää viehätöksensä, ellei sitä käytetä viisaasti.

Pojat olivat hyvin kohteliaita Daisylle sen iltapäivää. Tommy lupasi hänelle ensimmäiset hedelmät puutarhatilkustaan, vaikka niistä häthätää näkyi vasta alut; Nat tarjoutui hankkimaan hänelle polttopuut ilmaiseksi; Pumppu aivan jumaloi häntä ja Ned rupesi heti paikalla tekemään jääkaappia hänen keittiönsä. Demi johdatti Daisyn lastenhuoneeseen yllättävän täsmällisesti juuri kun kello löi viisi. Ei ollut vielä aika aloittaa kutsuja, mutta hän pyysi hartaasti, että hänelle myönnettiin erioikeus jäädä, ja hän sytytti tulen, juoksi asioilla ja seurasi kiinnostuneena illallisensa valmistumista. Jo-rouva jakeli ohjeita ohikulkiessaan, sillä hän oli parhaillaan ripustamassa puhtaita verhoja talon kaikkiin ikkunoihin.

— Pyydä Pöpöltä kuppi hapanta kermaa, niin kakkusi kohoavat vähälläkin soodalla, kuului ensimmäinen määräys.

Demi syöksyi keittiöön ja toi kerman suu väärällä, sillä hän oli matkalla maistanut sitä ja ennusti, että kakut menisivät pilalle, jos niihin pantaisiin niin hapanta ainetta. Jo-rouva sai tästä aiheen pitää esitelmän soodan kemiallisista ominaisuuksista, Daisy ei sitä kuunnellut, mutta Demi oli korva tarkkana, ja hän ymmärsikin asian sovittaen tietonsa seuraavaan lyhyeen, mutta ytimekkääseen toteamukseen:

— Kyllä minä ymmärrän: sooda muuttaa happamet aineet makeiksi ja sen kupluileminen kohottaa taikinan. Saapa nähdä, kohoako sinun taikinasi, Daisy.

— Kaada tämä kulho melkein täyteen jauhoja ja lisää sitten hiukan suolaa, määräsi Jo-rouva.

— Voi kuitenkin, pitääkö nyt kaikessa olla suolaa, sanoi Sally, joka oli väsynyt aukaisemaan pillerirasiaa, jossa suolaa pidettiin.

— Suola on kuin hyväntuulusuus, melkein kaikki on parempaa, jos sitä on pikkuisen mukana, sanoi Fritz-setä ja pysähtyi ohikulkiessaan lyömään pari kolme naulaa, jotta Sally saisi ripustaa pikku pannujaan seinään.

— Sinua ei ole kutsuttu teelle, mutta annan silti sinulle kakkuja, enkä minä ole pahalla tuulella, sanoi Daisy ojentaen jauhoiset kasvonsa kiittääkseen häntä suukolla.

— Fritz, sinä et saa tulla häiritsemään minun keittoluokkaani, tai minä tulen pitämään siveyssaarnaa kesken sinun latinan tuntisi. Mitähän sinä siitä pitäisit? sanoi Jo-rouva heittäen ison, kukikkaan ikkunaverhon miehensä päähän.

— Pelkkää hyvää, koeta niin näet, sanoi rakastettava isä Bhaer ja kulki laulaen ja naputellen ympäri taloa kuin jättiläistikka.

— Sotke sooda kermaan, ja kun se 'kupuilee', kuten Demi sanoo, sekoita siihen jauhot ja vatkaa niin paljon kuin ikinä jaksat. Lämmitä sitten pannu, voitele se hyvin ja paista kunnes minä tulen takaisin. Ja Jo-täti hävisi taas huoneesta.

Ja kyllä pieni lusikka kalisikin, ja taikinaa vatkattiin niin, että se ihan vaahtosi. Ja kun Daisy kaatoi sitä vähän vuokaan, se kohosi kuin taikavoimasta ja sai veden kihoamaan Demin kielelle. Tietenkin kakku tarttui kiinni ja paloi, koska Daisy oli unohtanut voin, mutta tämän ensimmäisen epäonnistumisen jälkeen kaikki sujui hyvin ja kuusi herkullista pikku kakkua saatiin turvallisesti vadiille.

— Minä söisin näiden kanssa mieluummin vaahterasiirappia kuin sokeria, sanoi Demi nojatuolista, johon hän oli istahtanut katettuaan pöydän aivan uudella ja erikoisella tavalla.

— Käy sitten pyytämässä sitä Pöpöltä, sanoi Daisy ja meni itse kylpyhuoneeseen pesemään käsiänsä.

Sillä aikaa kun lastenhuone oli tyhjänä, tapahtui kauheita.

Kit oli ollut koko päivän kovin loukkaantunut, kun kukaan ei ollut vielä palkinnut sitä, vaikka se oli tuonut kuuliaisesti lihakorin lastenkamariin. Se ei suinkaan ollut paha koira, mutta sillä oli omat virheensä niin kuin meillä kaikilla, eikä se aina voinut vastustaa kiusausta. Kit sattui juuri sillä hetkellä luikahtamaan lastenhuoneeseen, tunsu kakkujen tuoksun, näki ne vartioimattomina matalalla pöydällä ja ajattelematta hetkeäkään seurauksia nielaisi ne kaikki yhtenä suupalana. Sanottakoon kuitenkin lohdutukseksi, että kuumat kakut polttivat niin tulisesti Kitin suuta, että siltä pääsi hämmästynyt haukahdus. Daisy kuuli sen, syöksyi sisään ja näki vadin tyhjänä ja keltaisen hännänpään häviävän sängyn alle. Sanaa virkkamatta hän tarttui häntään, veti esille varkaan ja ravisteli sitä niin julmistuneena, että sen korvat menivät ihan lupsaan. Sitten hän ajoi koiraraukan alas vajaan, jossa se vietti ikävän illan hiilikasalla.

Demin osanoton rohkaisemana Daisy teki uuden taikinan ja paistoi tusinan kakkuja, jotka olivat vielä kauniimpia kuin ensimmäiset. Niinpä Fritz-setäkin, joka oli syönyt niistä kaksi, lähetti Daisyille sanan, ettei hän koskaan ollut maistanut niin hyviä kakkuja, ja jokainen poika alakerran teepöydässä kadehti Demin kakkukekkereitä yläkerrassa.

Se olikin oikein ihastuttava ateria, sillä pienen teekannun kansi ei pudonnut kuin kolme kertaa ja maitokannu kaatui ainoastaan kerran; kakut tosin uivat siirapissa ja paahtoleivässä oli paistetun lihan maku, koska kokki oli käyttänyt lihanpaahdinta. Demi unohti tyystin syvämietteisyytensä ja ahmi kuin tavallinen poika konsanaan Daisyn suunnitellessa uusia juhla-aterioita ja nukkein hymyillessä suopeasti.

— No, onko teillä ollut hauskaa? kysyi Jo-rouva tullessaan ylös Teddy olkapäillään.

— Hirveän hauskaa. Minä tulen pian uudestaan, ilmoitti Demi pontevasti.

— Pöydästä päätellen olet tainnut syödä liikaa.

— Enkä ole, söin vain viisitoista kakkua ja ne olivat ihan pieniä, vakuutti Demi, jonka lautasen täyttämässä siskolla oli ollut kova työ.

— Ei niistä ole hänelle haittaa, kun ne olivat niin sieviäkin, sanoi Daisy äänellä, jossa oli niin hupaisa sekoitus äidillisyyttä ja emännän ylpeyttä, että Jo-täti saattoi vain hymyillä ja sanoa:

— Mainiota, uusi leikki on siis onnistunut?

— Minä pidän siitä, sanoi Demi aivan kuin hänen hyväksymisensä olisi ollut tärkeintä.

— Se on hauskin leikki, mitä on keksitty! huudahti Daisy syleillen pesuvatia, jonka hän juuri oli ottanut esille pestäkseen astioita. — Toivoisin, että kaikilla olisi yhtä ihana liesi kuin minulla, hän lisäsi

katsellen sitä ihailien.

— Tälle leikille pitäisi antaa nimi, sanoi Demi nuollen siirappia huulistaan.

— Onhan sillä.

— Onko? Mikä? kysyivät sisarukset innoissaan.

— No, voisimme sanoa sitä vaikka "piirakkapakariksi", sanoi Jo-rouva ja poistui tyytyväisenä onnistuneeseen leikkiinsä.

6

TULIPALO

— Rouva Bhaer, minulla olisi vähän asiaa teille. Se on hyvin tärkeätä, sanoi Nat pistäen päänsä rouva Bhaerin huoneen ovesta.

Se oli jo viides pää, joka oli kurkistanut sisään viimeisen puolen tunnin kuluessa. Mutta koska rouva Bhaer oli siihen tottunut, hän kohotti vain katseen työstään ja sanoi reippaasti:

— Mitä sitten, poikaseni?

Nat tuli sisään, sulki oven huolellisesti jäljessään ja sanoi kiihtyneellä, huolestuneella äänellä:

— Dan on tullut.

— Kuka Dan?

— Hän oli minun kaverini siihen aikaan, kun soittelin kaduilla. Hän myi lehtiä ja oli kiltti minulle. Minä näin hänet toissa päivänä kaupungilla ja kerroin, kuinka hauskaa täällä on, ja nyt hän on sitten tullut tänne.

— Kas vain, pianpas hän tulikin käymään.

— Ei hän käymään tullut, hän haluaa jäädä, jos te vain sallitte, sanoi Nat viattomasti.

— Niinkö, mutta ei se taida oikein käydä, sanoi rouva Bhaer melko yllättyneenä Natin mutkattomasta ilmoituksesta.

— Miksei? Minä luulin, että te otatte mielellänne köyhiä poikia asumaan luoksenne ja olette heille hyvä niin kuin olette ollut minullekin, sanoi Nat hämmästyneenä ja hädissään.

— Niin minä otankin, mutta haluan ensin tietää heistä jotakin. Minun täytyy valita, koska heitä on niin paljon. Eikä täällä ole tilaa kaikille. Toivoisin kyllä että olisi.

— Minä pyysin häntä tulemaan, koska luulin teidän pitävän siitä, mutta jos ei ole tilaa, hän voi lähteä pois saman tien, sanoi Nat surullisena.

Rouva Bhaeria liikutti pojan luottamus hänen vieraanvaraisuuteensa eikä hänellä ollut sydäntä pettää Natin toiveita. Siksi hän sanoi:

— Kerro minulle jotakin Danista.

— En tiedä hänestä mitään. Hänellä vain ei ole ketään sukulaisia ja hän on köyhä. Hän oli kiltti minulle ja nyt minä tahtoisin tehdä jotain hyvää hänelle.

— Tärkeitä syitä kaikki tyynni. Mutta tosiaan, Nat, talo on täynnä, enkä minä tiedä, mihin panisin hänet, sanoi rouva Bhaer, jolla oli yhä suurempi halu esiintyä sellaisena hätäsatamana, jona Nat häntä piti.

— Hän voisi saada minun vuoteeni ja minä nukkuisin tallissa. Nyt ei ole ollenkaan kylmä ja minulle se on samantekevää. Isän kanssa minä nukuin missä sattui, sanoi Nat innokkaasti.

Jokin Natin äänessä ja ilmeissä sai rouva Bhaerin laskemaan kätensä pojan olalle ja sanomaan lempeästi:

— Tuo sisään ystäväsi, Nat. Kyllä kai me saamme hänelle tilaa antamatta sinun paikkaasi.

Iloisena Nat juoksi tiehensä ja palasi pian mukanaan varsin epämiellyttävän näköinen poika, joka käveli laahustaen ja katseli ympärilleen niin röyhkeän ja juron näköisenä, että rouva Bhaer heti ajatteli mielessään:

— Taitaapa olla vaikea tapaus.

— Tässä on Dan, esitteli Nat varmana siitä, että poika oli tervetullut.

— Nat sanoo, että sinä tahtoisit jäädä meidän luoksemme, aloitti Jo-rouva ystävällisesti.

— Niin, kuului tyyneä vastaus.

— Eikö sinulla ole ystäviä, jotka pitäisivät sinusta huolta?

— Ei.

— Sano: "Ei ole, rouva Bhaer", kuiskasi Nat.

— En ikinä, mutisi Dan.

— Kuinka vanha olet?

— Neljäntoista nurkilla.

— Näytät vanhemmalta. Mitä osaat tehdä?

— Vähän joka lajia.

— Jos jäät tänne, tahdomme että teet työtä, luet ja leikit kuten toisetkin pojat. Suostutko siihen?

— Saattaahan tuota yrittää.

— Hyvä, saat jäädä muutamaksi päiväksi, niin nähdään miten tuleme toimeen keskenämme. Pidä sinä, Nat, huolta hänestä, kunnes herra Bhaer palaa kotiin. Järjestetään sitten asia lopullisesti, sanoi Jo-rouva, ja hänestä tuntui vaikealta saada kosketusta tähän röyhkeään nuoreen ihmiseen, joka katseli häntä tummilla silmillään kylmästi, epäluuloisesti ja murheellisen aikavasti.

— Lähdetään, Nat, sanoi Dan ja löntysti ulos.

— Kiitoksia, rouva Bhaer, lisäsi Nat ja lähti seuraamaan Dania tajuten epämääräisesti, että hänet oli toivotettu aivan toisin tervetulleeksi kuin hänen jörö ystävänsä.

— Pojat leikkivät sirkusta ladossa; mennäänkö katsomaan? hän kysyi, kun he astuivat leveitä portaita alas nurmikolle.

— Ovatko ne isoja kavereita? kysyi Dan.

— Eivät. Isot menivät kalaan.

— Painutaan sitten viivana, sanoi Dan.

Nat vei Danin isoon latoon ja esitti hänet tovereilleen, jotka telmivät ylhäällä tyhjässä parvessa. Avaralle lattialle oli heinillä rajattu suuri ympyrä ja sen keskellä seisoivat Demi pitkä piiska kädessä, ja Tommy ratsasti ylpeästi ympäri kärsivällisellä Tobylla ja leikki apinaa.

— Teidän täytyy maksaa pääsymaksu, muuten ette saa katsella näytöstä, sanoi Pumppu seisten kärryjen vieressä, johon orkesteri oli sijoitettu. Siihen kuului taskukampa, jota Ned puhalsi, ja leikkirumpu, jota Rob löi raivokkaasti.

— Hän on toverini, minä maksankin molempien puolesta, sanoi Nat kohteliaasti ja pisti kaksi koukkupäistä ruuvia kuivaan sieneen, jota he käyttivät rahakukkarona.

Nyökäten toisille pojille he istuutuivat parille laudankappaleelle ja esitys jatkui. Tasapainoilun jälkeen Ned näytti notkeuttaan hyppimällä vanhan tuolin yli ja kiipeämällä tikapuita ylös ja alas kuin merimies. Demi tanssi polskaa niin tosissaan, että sitä katseli huvikseen. Nat vaadittiin sylipainiin Pumpun kanssa, ja kädenkäänteessä tuo pyylevä nuorukainen oli permannossa. Sitten Tommy astui ylpeänä esiin ja heitti kärrynpyörän. Taito oli hankittu kärsivällisyydellä ja tuskalla, sillä harjoitellessaan yksinäisyydessä hän oli saanut ruumiinsa täyteen mustelmia. Hänen temppunsa herätti suurta ihastusta, ja hän oli juuri astumassa pois näyttämöltä mahtavana ja kasvot punoittaen päähän laskeutuneesta verestä, kun katsomosta kuului ivallisesti:

— Pyh! Tuo nyt ei ole mitään!

— Sano se vielä kerran jos uskallat, pöyhistelä Tommy kuin äkäinen kalkkunakukko.

— Tahdotkos tapella? sanoi Dan astuen heti alas laudaltaan ja puristi nyrkkejään taistelunhaluisesti.

— Tappeleminen on kiellettyä! huusivat toiset kiihtyneinä.

— Olettepas te arkaa sakkia! pilkkasi Dan.

— Hei, ellet ole kunnolla, saat lähteä täältä, sanoi Nat tulistuen herjauksesta, jonka Dan oli singonnut hänen ystävilleen.

— Tahtoisinpa nähdä, tekeekö hän saman tempun paremmin kuin minä, pöyhistelä Tommy.

— Tehkää sitten tilaa! komensi Dan ja heitti ilman minkäänlaista ennakkovalmistelua kolme kärrynpyörää peräkanaa.

— Tuohon et ikinä pysty, Tom. Isket aina pääsi ja lennät pitkällesi, sanoi Nat mielissään ystävänsä onnistumisesta.

Ennen kuin hän ehti sanoa enempiä, Dan sähköisti katsomon heittämällä kolme volttia taaksepäin ja kävelemällä jonkin matkaa käsillään. Esitys sai valtavat suosionosoitukset, ja Tommy yhtyi hyvähuutoihin, jotka tervehtivät taitovoimistelijaa, kun tämä hypähti taas jalkeille ja katseli heitä viileän alentuvasti.

— Luuletko että minäkin oppisin loukkaamatta kovin paljon itseäni? kysyi Tom nöyrästi hieroen kyynärpäitään, joita vieläkin kirveli äskeisen tempun jälkeen.

— Mitäs annat, jos opetan sinua? kysyi Dan.

— Uuden linkkuveitseni. Siinä on viisi terää ja vain yksi on poikki.

— Anna tänne. Tommy antoi veitsen katsellen hellästi sen sileätä kädensijaa.

Dan tutki tarkasti veitsen, pisti sen sitten taskuunsa, siirtyi sivulle ja sanoi silmää iskien:

— Opettele kunnes opit, siinä kaikki.

Tommy raivon huutoa seurasi sellainen meteli, ettei se asettunut ennen kuin Dan, huomattuaan joutuneensa vähemmistöön, ehdotti veitsenheittoa, jolloin voittaja saisi pitää kalleuden. Tommy suostui, ja veitsenheittäjien ympärille kerääntyi piiri jännittyneitä katsojia, joiden ilmeet muuttuivat tyytyväisiksi, kun Tommy voitti pelin ja kätki veitsen luotettavimman taskunsa uumeniin.

— Tule, mennään katsomaan vähän paikkoja, sanoi Nat, josta tuntui, että hänen oli puhuttava vakavasti kahden kesken ystävänsä kanssa.

Kukaan ei tiedä, mitä heidän välillään tapahtui, mutta kun he palasivat, Dan kohteli huomaavaisemmin jokaista, vaikka olikin hiomaton puheissaan ja karkea käytöksessään.

Pojat eivät pitäneet Danista lainkaan ja jättivätkin hänet Natille, joka pian tunsu raskaana vastuun, mutta oli liian hyväsydäminen hylätäkseen hänet.

Tommy tunsu kuitenkin, että veitsijutusta huolimatta heidän välillään oli jonkinlainen side, ja hän halusi vielä palata niin mielenkiintoiseen aiheeseen kuin kärrynpyörät. Siihen hän saikin pian tilaisuuden, sillä huomattuaan, kuinka toinen ihaili hänen taitojaan, Dan muuttui ystävällisemmäksi, ja ennen kuin ensimmäinen viikko oli lopussa, hänestä oli tullut vilkkaan Tommy lähenevä ystävä.

Kun herra Bhaer kuuli asiasta ja näki Danin, hän puisti päätään ja sanoi vain: — Koe voi tulla meille kalliiksi, mutta yritetään. Mikäli Dan tunsu kiitollisuutta saamastaan huolenpidosta, ei hän ainakaan näyttänyt sitä, vaan otti kaiken vastaan kiittämättä. Hän oli tietämätön, mutta nopea oppimaan mikäli halusi ja tarkkasilmäinen ympäristöönsä nähden. Puhe oli nenäkästä, käytös hiomatonta ja mielialat vaihtelevia: hän oli vuoroin rajun kiihkeä, vuoroin murjottava. Hän oli innokas pelaaja ja pelasi melkein kaikkia pelejä hyvin. Hän oli hiljainen ja juro aikaihmissen seurassa, ja vain harvoin hän oli täysin yhtä pataa edes poikien kanssa. Vaikka monikaan ei hänestä todella pitänyt, kukaan ei voinut olla ihailematta hänen rohkeuttaan ja voimiaan, sillä mikään ei pelottanut häntä, ja kerran hän pieksi pitkän Franzin niin pahanpäiväiseksi, että toiset katsoivat viisaimmaksi pysyä kunnioittavan välimatkan päässä hänen nyrkeistään. Herra Bhaer tarkkasi häntä ja koetti parhaansa mukaan kesyttää 'metsäläispoikaa', joksi häntä sanottiin, mutta itseksensä tämä kelpo kasvattaja pudisti päätään ja ajatteli vakavana: — Toivottavasti koe onnistuu, vaikka pelkäänkin, että se tulee kalliiksi.

Rouva Bhaer menetti Danin takia kärsivällisyytensä vähintään kymmenen kertaa päivässä, mutta ei antanut periksi, vaan uskoi itsepäisesti, että pojassa oli kaikesta huolimatta jotain hyvää. Dan oli ystävällisempi eläimille kuin ihmisille, kuljeksi mielellään metsissä ja mikä parasta: pikku Ted piti hänestä. Kukaan ei käsittänyt, mistä se johtui, mutta lapsi kiintyi Daniin heti paikalla: nauroi ja jokelsi aina hänet nähdessään, halusi mieluiten ratsastaa juuri hänen leveillä harteillaan ja sanoi häntä omaksi Dannykseen. Teddy olikin ainoa olento, jolle Dan osoitti suosiotaan, mutta vain silloin kun luuli, ettei kukaan nähnyt. Mutta äidin katse huomaa ja äidin sydän vaistoaa erehtymättömästi, kuka rakastaa hänen lapsiaan. Niinpä Jo-rouva keksi pian, että Danin karkean pinnan alla sykki hellä sydän, ja aikaansa säästämättä hän koetti päästä siihen käsiksi ja voittaa hänet puolelleen.

Mutta odottamaton ja varsin hälyttävä tapaus särki heidän suunnitelmansa ja karkotti Danin Plumfieldista.

Tommy, Nat ja Demi alkoivat suojella Dania, koska toiset pojat melkein halveksivat häntä. Mutta ennen pitkää kolmikko huomasi pahassa pojassa olevan erityistä vetovoimaa, ja heidän entinen väheksymisensä muuttui ihailuksi, johon kullakin oli oma syynsä. Tommy ihaili hänen taitotemppujaan ja rohkeuttaan. Nat oli kiitollinen hänen aikaisemmin osoittamastaan hyvyydestä; Demi piti poikaa jonkinlaisena elävänä seikkailukirjana, sillä aina kun hän vain halusi, Dan kertoi hyvin elävästi jännittävistä kokemuksistaan. Danilla ei ollut mitään sitä vastaan, että nämä kolme suosivat häntä, ja hän pakottautui ystävälliseksi heitä kohtaan. Se olikin hänen menestymisensä salaisuus.

Bhaerit olivat hämmästyneitä, mutta toivoivat poikien vaikuttavan Daniin edullisesti. He seurasivat asioiden kehitystä hiukan huolestuneina luottaen kuitenkin siihen, ettei mitään ikävyyksiä sattuisi.

Dan tunsu, etteivät he luottaneet häneen täydellisesti, eikä hän koskaan näyttänyt parhaita puoliaan, vaan koetteli tahallaan heidän kärsivällisyyttään ja vastusti heidän toivomuksiaan niin paljon kuin suinkin uskalsi.

Herra Bhaer ei hyväksynyt tappelua eikä pitänyt miehuuden tai rohkeuden merkinä sitä, että pojat mukiloivat toisiaan vain muun joukon huviksi. Heitä innostettiin kyllä vaikeisiin liikkeisiin ja ruumiinharjoituksiin ja heidän odotettiin valittamatta kestävän kovia iskuja ja kaatumisia. Mutta pidettiin raakana ja järjettömänä leikkinä hakata toinen mustelmille ja verille vain hivin vuoksi, ja siksi se oli kiellettyä.

Dan nauroi tälle säännölle ja kertoi niin innostavia tarinoita omista urotöistään ja niistä monista tappeluistaan, joissa hän oli ollut mukana, että pojassa heräsi kiihkeä halu nähdä kerran oikein kunnan nyrkkeilyottelu.

— Ellette kerro, niin minä näytän teille miten nyrkkeillään, sanoi Dan ja haalittuaan kasaan puolisen tusinaa poikia tallin taa hän antoi heille nyrkkeilytunnin, joka tyydytti useimpien poikien opinhalut. Mutta Emil ei mitenkään voinut alistua siihen, että joku häntä nuorempi poika oli etevämpi kuin hän — Emil oli näet täyttänyt jo neljätoista vuotta ja hän oli hyvin rohkea nuorukainen — ja niin hän vaati Dania nyrkkeilemään kanssaan. Dan hyväksyi heti haasteen, ja toiset seurasivat ottelua äärettömän kiinnostuneina.

Mikä pikku lintu lieneekään vienyt uutisen päämajaan, sitä ei kukaan tiennyt, mutta juuri kun ottelu oli kuumimmillaan ja Dan ja Emil tappelivat kuin kaksi nuorta bulldoggia toisten innostaessa heitä kiihtyneinä ja innostuneina herra Bhaer astui kehään, riuhtaisi ottelijat eroon toisistaan ja sanoi äänellä, jota harvoin kuultiin:

— Tällaista minä en salli, pojat! Lopettakaa heti älkääkää antako tämän toistua. Minä pidän koulua pojille enkä villipedoille. Katsokaa nyt toisianne ja hävetkää.

— Päästäkää minut, että saan iskeä hänet vielä kerran maahan, kiljui Dan huitoen nyrkkeillään ilmaa herra Bhaerin lujassa otteessa.

— Tule vain, tule vain, et sinä vielä ole minua voittanut, huusi Emil, joka oli ollut viisi kertaa maassa, mutta ei edes tiennyt, milloin hänet oli isketty.

— He leikkivät gladiaattoria — vai mitä ne roomalaiset olivat, joista sinä kerroit, Fritz-setä, huudahti Demi, joka silmät suurina oli ihailut tätä uutta ajanvietettä.

— Ne olivat melkoista raakalaisjoukkoa; toivottavasti olemme sentään oppineet jotain niiden päivien jälkeen. Minä en missään tapauksessa halua, että teette minun ladostani Colosseumin. Kuka ehdotti tätä?

— Dan, kuului eri puolilta.

— Sinä tiesit, että tappeleminen on kiellettyä?

— Tiesin, murahti Dan.

— Miksi sitten rikot sääntöjä?

— Täytyyhän heidän oppia nyrkkeilemään, muuten heistä kaikista tulee lalluksia.

— Onko Emil sinusta lallus? Ei hän juuri siltä näytä.

Herra Bhaer pani pojat kasvotusten. Danin silmänalus oli mustana ja takki riekaleina, Emililtä oli huuli halki ja nenä lytyssä, niin että hänen kasvonsa olivat aivan veriset; otsassa oli kuhmu joka loisti sinipunaisena kuin luumu. Mutta vammoistaan huolimatta Emil mulkoili vastustajaansa ja oli ilmeisesti karkäs jatkamaan heti taistelua.

— Emil olisi yliveto, jos olisi saanut vähän oppia, sanoi Dan. Hänen oli pakostakin annettava tunnustus pojalle, joka oli pystynyt pitämään häntä lujilla.

— Hän saa kyllä aikanaan perehtyä nyrkkeilyyn ja itsepuolustukseen, mutta toistaiseksi hän tulee hyvin toimeen ilman tappelutunteja. Menkää pesemään kasvonne, ja muista, Dan: jos kerrankin vielä rikot sääntöjä, niin sinut lähetetään täältä pois. Tämä on sopimus, ja se pysyy voimassa, jos sinä pidät sen omasta puolestasi.

Pojat menivät, ja herra Bhaer lähti sitomaan nuorten gladiaattorien haavoja. Emil joutui vuoteeseen, ja Dan oli viikon ajan murheellinen katseltava.

Mutta kuriton poika ei tästä talttunut. Pian hänet saatiin kiinni uudesta rikkomuksesta.

Kun jotkut pojista lähtivät eräänä lauantai-iltana ulos, ehdotti Tommy, että mentäisiin joelle hakemaan uusia ongenvapoja.

— Mennäänkin, ja otetaan Toby vetämään ne kotiin. Joku meistä voi ratsastaa sillä rantaan, innostui Pumppu, joka ei olisi viitsinyt kävellä.

— Se joku tarkoittaa tietysti sinua, tokaisi Dan. — No vauhtia sitten, Laiska-Jaakko.

Niin lähdettiin. Kun vavat oli katkottu ja oltiin jo paluumatkalla, sattui Demi pahaksi onneksi sanomaan Tommylle, joka ratsasti aasin selässä pitkä vapa kädessään:

— Sinä olet kuin joku härkätäistelija, punainen vaate ja korea puku vain puuttuvat.

— Olisi mukava joskus nähdä härkätäistelu, eikö? tuumi Tommy ravistellen keihästään.

— Hei, järjestetään sellainen, ehdotti Dan valmiina ilkkuriin. — Tuolla niityllä on Keltaruusu, ratsasta sen luo ja pane se vanha köntys juoksemaan.

— Älkää ihmeessä, aloitti Demi, joka oli alkanut suhtautua epäilevästi Danin ehdotuksiin.

— Miksei muka, eihän siinä tarvita kuin vähän huutoa ja melua, puolusteli Dan.

— Minusta tuntuu, ettei Fritz-setä pitäisi siitä.

— Onko hän koskaan kieltänyt meitä leikkimästä härkätäistelua?

— Ei, ei kai, myönsi Demi.

— Ole sitten hiljaa! Ratsasta sinä, Tom, lehmän luo, tässä on punainen vaate, jota voit heilutella sen edessä. Minä autan sinua saamaan siihen liikettä. Samassa Dan hyppäsi aidan yli uuteen leikkiin innostuneena. Toiset seurasivat häntä kuin lammasmaa, Demikin istui veräjäpuulla ja katseli kiinnostuneena näytöstä.

Keltaruusu-parka ei ollut oikein hyvällä tuulella, sillä se oli äskettäin erotettu vasikastaan ja suri sitä nyt katkerasti. Se piti koko ihmiskuntaa vihollisenaan, niin kuin ymmärrettävää olikin. Kun matadori lähestyi ratsain punainen nenäliina keihäännessä liehuen, lehmä kohotti päänsä ja päästi tilanteeseen sopivan mölähdyksen. Tommy ratsasti uljaasti sen luo, ja Toby ravasi innokkaana tervehtimään vanhaa ystävänsä, mutta kun vapa iski lāsähtäen lehmän selkään, sekä Keltaruusu että Toby närkästyivät. Aasi peräytyi kiljuen ja lehmä seiso i vihaisena sarvet ojossa.

— Hyökkää uudestaan, Tommy. Keltaruusu on julman äkäinen ja taistelee loistavasti!

Huomattuaan joutuneensa saarroksiin ja tällaisen häpäisyn kohteeksi Keltaruusu laukkasi ympäri

niittyä raivostuen hetki hetkeltä enemmän, sillä mihin se kääntyikin, aina oli joku kauhea poikalapsi kiljumassa ja heiluttamassa uudenlaista ja hyvin ikävääntuntuista piiskaa. Pojilla oli hirveän hauskaa, mutta eläinparalla kurjat oltavat.

Vihdoin Keltaruusu menetti kokonaan malttinsa ja teki leikistä lopun odottamattomalla tavalla. Se kääntyi äkkiä ja syöksyi oikopäätä kohti vanhaa ystäväänsä Tobyä, jonka käytös oli loukannut sitä sydänjuuria myöten. Hidas Toby peräytyi niin päistikkaa että kompastui kiveen, ja sekä ratsu että matadori lensivät maahan. Vimmastunut Keltaruusu loikkasi aidan yli ja lähti hurjasti laukkaamaan tietä pitkin pois päin.

— Ottakaa kiinni, pysäyttäkää se! Joutuin, pojat! karjui Dan ampaisten Keltaruusun perään minkä kintuista pääsi, sillä lehmä oli herra Bhaerin silmäterä, ja Dan pelkäsi, että jos sille sattuisi jotain, häneltä olisi kaikki mennyttä. Siinä kävi juoksu, meteli, huuto ja puuskutus, ennen kuin Keltaruusu saatiin kiinni. Ongenvavat olivat jääneet, Toby oli ollut taittaa jalkansa kaatuessaan, ja pojat olivat punaisia, hengästyneitä ja peloissaan. Keltaruusu-poloisen he löysivät kukkatarhasta, jonne se oli lönkyttänyt lopen uupuneena pitkästä juoksusta.

Dan lainasi nuoran ja talutti Keltaruusun kotiin. Häntä seurasi joukko hyvin totisia nuoria herroja, sillä lehmä oli säälittävässä kunnossa. Se oli hypätessään nyrjäyttänyt jalkansa niin että se ontui pahasti, silmissä oli vauhko katse, ja kiiltävä karva oli märkä ja likainen.

— Nyt jouduit kyllä kiikkiin, Dan, sanoi Tommy taluttaessaan puuskuttavaa asiaa rääkätyn lehmän rinnalla.

— Luuletko sitten itse pääseväsi noin vain livahtamaan? Sinähän olit mukana.

— Kaikki me olimme mukana paitsi Demi, lisäsi Jack.

— Mutta Demihän se koko jutun keksi, huomautti Ned.

— Minä kielsin teitä, huudahti Demi, jonka sydäntä raastoi Keltaruusun kurja tila.

— Bhaerin ukko antaa minulle varmasti potkut, mutta siitä minä viis veisaan, mutisi Dan. Hänen huolestunut ilmeensä puhui kuitenkin toista kuin sanat.

— Pyydetään kaikki, että hän antaisi sinun jäädä, sanoi Demi, ja kaikki yhtyivät häneen — paitsi Pumppu, joka elätti kaikessa hiljaisuudessa toivoa, ettei rangaistus kohdistuisi muihin kuin Daniin.

Nähtyään Keltaruusun ja kuultuaan mitä oli tapahtunut herra Bhaer ei puhunut paljon, nähtävästi hän pelkäsi sanovansa kiivastuksissaan liikaa. Keltaruusu talutettiin hyvitetellen parteen, ja pojat lähetettiin huoneisiinsa illalliseen asti. Tämä pieni lykkäys antoi heille aikaa miettiä tapahtumain kulkua, arvailla tulevaa rangaistusta ja kuvitella paikkaa, minne Dan lähetettäisiin.

Dan vihelsi reippaasti huoneessaan, jottei kukaan vain luulisi hänen välittävän asiasta. Mutta odottaessaan tietoa kohtalostaan hän toivoi sitä hartaammin saavansa jäädä Plumfieldiin, mitä enemmän hän ajatteli mennyttä kovaa elämäänsä ja täällä kokemaansa ystävällisyyttä. Dan tiesi, että häntä tahdottiin auttaa, ja sisimmässään hän oli kiitollinen, mutta kova elämä oli paaduttanut hänet piittaamattomaksi ja epäluuloiseksi. Hän vihasi pakkoa ja taisteli sitä vastaan kuin villipeto, vaikka aavistikin, että alistuminen sääntöihin olisi hyväksi hänelle itselleen. Hän mietti, millaista olisi taas ajelehtia pitkin kaupunkia, niin kuin hän oli tehnyt melkein koko elämänsä, ja katseli pientä kodikasta huonettaan niin haikeana, että se olisi liikuttanut ketä tahansa. Mutta ilme hävisi heti, kun herra Bhaer astui sisään ja sanoi tuttuun vakavaan tapaansa:

— Minä olen kuullut kaikki, Dan, ja vaikka olet taas rikkonut sääntöjä, annan sinun kuitenkin vielä kerran yrittää tehdäkseni äiti Bhaerille mieliksi.

Odottamaton armonaika sai Danin lehahtamaan tulipunaiseksi. Mutta hän peitti liiketuksensa.

— En tiennyt, että härkätaistelut ovat kiellettyjä.

— En ollut varautunut moiseen mahdollisuuteen, ja siksi niitä ei ole mainittu säännöissä, vastasi herra Bhaer hymyillen pojan tekosyyllle. Sitten hän lisäsi vakavasti: — Mutta ensimmäinen ja tärkein harvoista laeistamme määrää, että Plumfieldissa kohdellaan hyvin jokaista luontokappaletta. Haluan että kaikki eläimet ovat täällä onnellisia ja rakastavat, auttavat ja palvelevat meitä yhtä alttiisti ja uskollisesti kuin mekin yritämme rakastaa, auttaa ja palvella. Meillä on usein ollut puhetta siitä, että sinä olet ystävällisempi eläimille kuin toiset pojat, ja äiti Bhaer pitää tätä ominaisuuttasi suuressa arvossa, sillä hänen mielestään se osoittaa, että sinulla on hyvä sydän. Mutta nyt tuotit meille pettymyksen. Meistä se on ikävää, sillä toivoimme, että sinä olisit yksi meistä. Yritetäänkö vielä kerran?

Dan oli tuijottanut koko ajan lattiaan ja pyöriteltyt hermostuneesti sormissaan puupalikkaa, jota oli herra Bhaerin tullessa vuoleskellut, mutta kuullessaan ystävällisellä äänellä esitetyn kysymyksen hän katsoi äkkiä ylös ja sanoi kunnioittavammin kuin koskaan:

— Antakaa minun yrittää.

— Hyvä on. Ei puhuta enää asiasta. Mutta sinä niin kuin toisetkin pojat jäät pois huomiselta retkeltä ja saatte kaikki yksissä tuumin hoitaa Keltaruusu-paran taas kuntoon.

— Minä lupaan koettaa.

— Kas niin, mene nyt illalliselle ja koeta tosiaan parastasi — enemmän itsesi kuin meidän tähtemme. Sitten herra Bhaer puristi Danin kättä, ja tämä lähti alakertaan. Hyvyys oli varmaan kesyttänyt häntä enemmän kuin ankara selkäsauna, jota Pöppö oli innokkaasti suositellut.

Dan yritti parastaan muutamia päiviä, mutta tottumattomana itsekuriin hän väsyi pian ja alkoi käyttäytyä entiseen, vallattomaan tapansa. Eräänä päivänä herra Bhaer joutui lähtemään liikeasioille, eikä koulussa ollut tunteja. Pojista se oli hauskaa ja he pelasivat innokkaasti iltaan asti, jolloin useimmat nukahtivat raskaasti kuin tukki. Danilla oli kuitenkin suunnitelma mielessään, ja jäätyään Natin kanssa kahden hän paljasti sen.

— Katsopas tänne! hän sanoi ja otti vuoteensa alta pullon, sikarin ja korttipakan. — Aion pitää vähän hauskaa samalla tavoin kuin poikien kanssa usein kaupungissakin. Tässä on olutta ja sikari, minä sain ne aseman lähellä asuvalta ukolta. Voit maksaa osasi, tai ehkä Tommy maksaa, kun hänellä on niin paljon rahaa eikä minulla ole centtiäkään. Minä menenkin kysymään häneltä, tai ei, mene sinä, sinuun ei kiinnitetä huomiota.

— Siitä ei Bhaerin väki pidä, alkoi Nat.

— Mistä he sen tietävät. Isä Bhaer on poissa ja äiti Bhaerilla on puuhaa Teddyn kanssa. Teddyssä on kuristustauti tai jokin sellainen eikä häntä voi jättää yksin. Ei valvota myöhään eikä pidetä elämää, silloin ei kukaan tiedä.

— Pöppö tietää. Hän huomaa aina, jos illalla poltetaan lamppua.

— Eikä huomaa, minulla on hämärä lyhty. Se valaisee heikosti ja me voimme sammuttaa sen heti, jos kuulemme jonkun tulevan, sanoi Dan.

Lyhty viehätti Natia ja antoi asialle romanttista hohdetta. Hän lähti hakemaan Tommyä, mutta työnsi päänsä vielä sisään oveni raosta ja kysyi:

— Haluat kai Deminkin?

— Enkä halua. Se pyhimys pyörittelee vain silmiään ja alkaa saarnata, jos hänelle puhut. Sitä paitsi hän nukkuukin jo. Kuiskaa vain Tommylle ja joudu takaisin.

Nat totteli ja palasi pian Tommyn kanssa, joka oli puolipukeissaan, pörröinen ja uninen, mutta valmis leikkiin, kuten aina.

— Muistakaakin olla hiljaa, niin näytän teille, miten pelataan 'nakkia', se on mukavaa peliä, sanoi Dan, kun kolme hurjastelijaa istuutui pöydän ääreen, jossa oli pullo, sikari ja kortit. — Ensimmäinen otetaan ryyppy, sitten pannaan tupakaksi ja aletaan paiskia kortteja. Niin miehet aina tekevät ja se on hurjan hauskaa.

Oluttuoppi kiersi miehestä mieheen ja kaikki kolme maistelivat ja maiskuttivat huuliaan, vaikka Nat ja Tommy eivät ollenkaan pitäneet oluen karvaasta mausta. Sikari oli vieläkin pahempaa, mutta he eivät tohtineet sanoa sitä, vaan vetivät vuoron perään sauhuja, kunnes olivat tukehtua ja päättäväisesti huimasivat. Danilla oli hauskaa, sillä tämä muistutti entisiä aikoja, jolloin hän sai silloin tällöin tilaisuuden matkia niitä miehiä, joiden parissa eli. Tänä iltana hän kallisteli oluttuoppia ja tupakoi ja kerskui minkä taisei ollakseen yhtä rento kuin nuo laitakaupungin hampuusit ja eläytyi osaansa niin, että alkoi kiroilla välittämättä kuuliko joku vai ei.

— Et saa! On synti sanoa 'piru'! huudahti Tommy, joka siihen asti oli seurannut Danin elkeitä.

— Painu suolle äläkä saarnaa! Kiroaminen on osa huvia.

— Minä sanon mieluummin 'pala ja kipinöi', ilmoitti Tommy.

— Ja minä sanon 'hitto vie'. Se kuulostaa hyvältä, sanoi Nat ihastuneena Danin rehvakkuuteen.

Dan pilkkasi heidän 'lorujaan' ja kiroili mahtavasti koettaessaan opettaa heille uutta korttipeliä.

Mutta Tommy oli uninen ja Natin päätä alkoi särkeä tupakasta, niin että oppiminen kävi hitaasti ja peli oli sen mukaista. Huoneessa oli hyvin hämärää, sillä lyhty paloi kehnosti eivätkä pojat uskaltaneet nauraa tai liikehtiä, koska Silas nukkui samalla kohtaa yläkerrassa. Kekkerit olivat kaiken kaikkiaan ikävät.

Ollessaan juuri jakamassa kortteja Dan keskeytti äkkiä ja kysyi: —
Kuka siellä?

Samassa heittyi varjo valon yli. Hätäinen ääni vastasi pimeästä: — Minä en löydä Tommyä mistään, ja sitten pojat kuulivat paljaiden jalkojen juosta lipsuttavan alas ja sieltä sisähuoneisiin.

— Se oli Demi. Hän menee hakemaan jonkun. Painu vuoteeseesi, Tom, äläkä kerro kenellekään! komensi Dan korjaten juominkien jäljet näkyvistä. Hän ja Nat alkoivat riisuutua.

Tommy syöksyi huoneeseensa ja sukelsi vuoteeseen, jossa makasi hihittäen, kunnes jokin poltti hänen kättään. Silloin hän huomasi, että juhlasikari oli jäänyt hänen käteensä, koska hän oli sattunut polttamaan sitä silloin kun keskeytys tuli.

Sikari oli melkein lopussa ja hän aikoi juuri sammuttaa sen huolellisesti, kun kuuli hoitajattaren äänen. Tommy aavisti, että sikari kavaltaisi hänet jos sen kätkeisi vuoteeseen, ja hän heitti sen sängyn alle puristettuaan sen ensin muka sammuksiin.

Demi tuli sisään hoitajattaren kanssa ja hämmästyi nähdessään Tommyn lepävään rauhallisesti vuoteessaan.

— Ei hän äsken ollut täällä, Demi sanoi tarttuen Tommyä käsivarresta.

— Mitä onnetonta sinä taas olet keksinyt? kysyi hoitajatar pudistellen Tommyä leppoisasti, niin että tämä avasi silmänsä ja sanoi vaisusti:

— Minä käväisin vain sanomassa Natille yhden asian. Menkää nyt ja antakaa minun olla, nukuttaa kamalasti.

Hoitajatar peitteli Demin vuoteeseen ja lähti jatkamaan tarkastusta. Danin huoneessa hän näki kaksi poikaa nukkumassa rauhallisesti. — Vähän vallattomuutta vain, hän ajatteli, ja koska mitään ikävyyksiä ei ollut sattunut, hän ei puhunut asiasta rouva Bhaerille, jolla oli huolta ja vaivaa pikku Teddyn vuoksi.

Tommyä nukutti, ja käskettyään Demin pitää huolta omista asioistaan ja olla kyselemättä turhia hän kuorsasi jo kymmenen minuutin kuluttua aavistamatta lainkaan, mitä hänen sänkynsä alla tapahtui. Sikari ei ollutkaan sammunut vaan kyti, kunnes olkimatto leimahti ilmiliikkiin. Nälkäinen tuli eteni yhä, se tarttui peitteeseen, sitten lakanoihiin ja vihdoin itse sänkyyn. Tommy nukkui raskaasti ja savu tuuperrutti Demin, niin ettei kumpikaan herännyt, vaikka lieskat leimusivat jo aivan heidän ympärillään.

Sinä iltana Franz oli lukenut pitkään, ja lähtiessään kouluhuoneesta hän tunsi savun hajua. Hän hyökkäsi yläkertaan ja näki paksun savupilven tupruavan käytävään vasemmanpuoleisesta huoneesta. Pysähtymättä tai kutsumatta ketään apuun hän juoksi sisään, raahasi pojat vuoteista ja kaatoi tuleen kaiken veden, mitä saatavilla oli. Liekit alenivat, mutta tuli ei sammunut, ja pojat päästivät kovan porun herättyään kylmässä eteisessä. Kohta saapui rouva Bhaerkin ja samalla hetkellä Silas hyökkäsi huoneestaan huutaen: "Tuli on irti!" niin kovaa, että koko talo heräsi. Joukko valkoisia säikähtyneitä olentoja tungeksi eteisessä, hetken aikaa kaikki olivat pakokauhun vallassa.

Pian rouva Bhaer tyyntyi. Hän pyysi hoitajatarta huolehtimaan palovammoja saaneista pojista ja lähetti Franzin ja Silaksen alakertaan hakemaan märkiä vaatteita. Niillä hän tukahdutti tulen vuoteista, matoista ja ikkunaverhoista, joista palo uhkasi levitä seiiniin. Dan ja Emil tekivät työtä kuin miehet kantaen vettä kylpyhuoneesta ja repien alas palavia ikkunaverhoja.

Vaara oli pian ohi ja pojat taas vuoteissaan. Jätettyään Silaksen vartioimaan, ettei tuli kytenyt missään, rouva Bhaer läksi Franzin kanssa katsomaan onnettomuuden uhreja. Demi oli selvinnyt yhdellä palohaavalla ja säikähdyksellä, mutta Tommyltä oli palanut tukka ja lisäksi hänellä oli kädessä suuri palohaava, joka tuotti hänelle kovia tuskia.

Demi rauhoittui pian, ja Franz vei hänet omaan vuoteeseensa. Hoitajatar valvoi Tommyn luona koko yön koettaen huojentaa hänen kipuaan, ja rouva Bhaer kulki hänen ja pikku Teddyn väliä käsissään öljyä ja pumpulia, lääkesalvaa ja muita tuskia lieventäviä aineita ja hoki lakkaamatta itsekseen: — Olen aina tiennyt, että Tommy polttaa vielä talon, ja nyt hän sen teki! aivan kuin ajatuksesta olisi ollut suurtaikin lohtua.

Kun herra Bhaer palasi seuraavana aamuna, talo oli mullin mallin: Tommy makasi vuoteessa, Teddy haukkoi henkeä kuin kala kuivalla maalla, Jo-rouva oli lopen uupunut ja koko poikajoukko niin kiihtynyt, että kaikki puhuivat yhteen ääneen ja suorastaan kiskoivat hänet katsomaan hävitystä. Vähin äänin hän sai asiat pian kohdalleen, sillä jokainen tunsi, että isä Bhaer pystyi selvittämään vaikka kymmenen tällaista mylläkkää.

Aamulla ei pidetty koulua, mutta iltapäivään mennessä oli tuhoutunut huone saatu kuntoon ja sairaat tervehtyneet sen verran, että voitiin ryhtyä kuulustelemaan ja tuomitsemaan syyllisiä. Nat ja Tommy tunnustivat oman osuutensa ilkityöstä, ja olivat vilpittömästi pahoillaan siitä, että olivat saattaneet rakkaan talovanhuksen ja sen asukkaat vaaraan. Mutta Danilla oli taas hiisi vieköön ilmeensä eikä hänen mielestään ollut tapahtunut suurtakaan vahinkoa.

Herra Bhaer vihasi sydämensä pohjasta juomista, korttipeliä ja kiroilua. Tupakan hän oli itse jättänyt, jotteivät pojat joutuisi kiusaukseen matkia häntä. Sitä enemmän häntä murehdutti ja harmitti Danin rikkomus. Poika, jonka suhteen hän oli ollut tavallista pitkämielisempi, toi näitä kiellettyjä tapoja taloon hänen poissa ollessaan ja opetti viattomia poikia pitämään niitä miehekkäinä ja tavoittelemisen arvoisina. Hän puhui kauan ja vakavasti pojille ja lopetti pahoilla mielin mutta päättävästi:

— Tommyllä on kaiketi ollut rangaistusta jo kylliksi: kädessään olevasta paloarvesta hän muistaa, että on parasta pysyä erossa moisista aineista. Natille riittää ankara säikähdys, sillä hän on todella pahoillaan ja yrittää totella. Mutta sinulle, Dan, on annettu anteeksi jo monta kertaa eikä siitä ole ollut hyötyä. En voi jättää poikia sinun huonon esimerkkisi turmeltavaksi, eikä minulla ole aikaa puhua kuuroille korville. Voit siis sanoa hyvästi kaikille ja pyytää hoitajatarta kokoamaan tavarasi minun pieneen mustaan laukkuuni.

— Voi, mihin hän joutuu? huudahti Nat.

— Mukavaan paikkaan maalle. Olen ennenkin lähettänyt sinne poikia, jotka eivät ole menestyneet täällä. Herra Page on ystävällinen mies ja Dan viihtyy varmasti hänen luonaan, jos vain yrittää parastaan.

— Palaako hän ikinä? kysyi Demi.

— Toivottavasti. Se riippuu hänestä itsestään.

Herra Bhaer lähti kirjoittamaan kirjettä herra Pagelle, ja pojat kerääntyivät Danin ympärille, aivan kuin hän olisi ollut lähdössä pitkälle vaaralliselle matkalle tuntemattomiin seutuihin.

— Kuinkahan sinä viihdyt siellä? aloitti Jack.

— Minä lähden pois, jollen viihdy, sanoi Dan kylmästi.

— Minne? kysyi Nat.

— Vaikka merille tai länteen, ja voinhan käväistä Kaliforniassa, vastasi Dan niin huolettomasti, että pienemmät pojat haukkoivat henkeä.

— Älä sellaisia puhu. Ole vähän aikaa herra Pagen luona ja tule sitten takaisin tänne, pyyteli Nat, jota asia kovasti painoi.

— Samantekevää mihin minä menen ja kuinka kauan olen, ja minut saa hirttää, jos ikinä palaan tänne, sinkautti Dan kiukkuisesti ja lähti kokoamaan tavaroitaan, jotka oli kaikki saanut herra Bhaerilta.

Ei hän muuta hyvästiä pojille sanonutkaan, sillä nämä olivat ladossa pohtimassa asiaa, kun hän tuli alakertaan, ja hän kielsi Natia kutsumasta heitä. Vaunut olivat oven edessä, ja rouva Bhaer tuli puhumaan Danille niin murheellisen näköisenä, että pojan sydäntä kirveli. Dan sanoi hiljaa:

— Saisinko minä sanoa Teddyille hyvästi?

— Saat toki, mene sisään ja anna suukko hänelle. Teddy ikävöi varmaan kovasti Dannyänsä.

Kukaan ei nähnyt Danin katsetta, kun hän astui kynnyksen yli, huomasi Teddyn kasvojen kirkastuvan ja kuuli rouva Bhaerin pyytävän:

— Emmekö voisi antaa poikaparan koettaa vielä kerran, Fritz? Mutta herra Bhaer vastasi päättävästi:

— Emme, se ei olisi hyvä ratkaisu. Annetaan hänen mennä maalle, missä hän ei voi tehdä pahaa toisille, maallaolo on hänelle hyväksi, ja jonkin ajan kuluttua hän saa palata, minä lupaan sen.

— Hän on ainoa poika, jonka suhteen olemme epäonnistuneet. Olen hyvin murheellinen, sillä aioin

tehdä Danista kunnan miehen.

Dan kuuli rouva Bhaerin huokauksen ja hänen teki mieli pyytää vielä armonaikaa, mutta hänen ylpeytensä ei sallinut sitä. Hän tuli ulos kova ilme kasvoillaan, hyvästeli sanaa sanomatta ja ajoi herra Bhaerin kanssa tiehensä.

Muutama päivä myöhemmin Plumfieldiin tuli herra Pagelta kirje, jossa kerrottiin Danin menestyvän hyvin. Mutta kolme viikkoa myöhemmin saapui uusi kirje, jossa ilmoitettiin, että poika oli karannut eikä hänestä ollut kuultu sen jälkeen. Kaikki olivat siitä huolissaan ja herra Bhaer sanoi:

— Ehkä minun olisi pitänyt antaa hänen koettaa vielä kerran. Mutta rouva Bhaer nyökytti tietävästi päätään ja sanoi:

— Älä sure, Fritz. Olen varma, että poika tulee kyllä takaisin. Mutta aika kului eikä Dania kuulunut.

7

NAN NOKKONEN

— Fritz, minä olen saanut ajatuksen, huudahti rouva Bhaer kohdattuana miehensä kerran iltapäivällä koulun tuntien jälkeen.

— No, kerrohan, sanoi herra Bhaer odottaen huvittuneena, millainen suunnitelma hänen vaimonsa päässä oli tällä kertaa itänyt. Usein hänen ajatuksensa olivat niin lystikkäitä, että niitä oli vaikea kuunnella nauramatta, vaikka ne olivat samalla erinomaisen järkeviä ja hänen miehensä toteutti niitä mielellään.

— Daisy tarvitsee leikkiverin, ja pojille olisi hyvä, jos täällä olisi toinenkin tyttö. Mehän uskomme, että poikia ja tyttöjä voi kasvattaa yhdessä, ja on aika toteuttaa ajatusta käytännössä. Daisy menee aivan pilalle, kun pojat vuoroin lellittelevät lapsiparkaa, vuoroin sortavat häntä kuin mitkään hirmuvaltiaat. Heidän täytyy oppia käyttäytymään ihmisiksi, ja tyttöjen seura on heille hyvin terveellistä.

— Olet oikeassa kuten aina. Kenet me sitten otamme? kysyi herra Bhaer nähtyään vaimonsa silmistä, että tällä oli jo ehdotus valmiina.

— Pikku Anne Hardingin.

— Sen tytön, jota pojat sanovat Nan Nokkoseksi? sanoi herr Bhaer huvittuneena.

— Niin, hän on saanut äitinsä kuolemasta lähtien juoksennella kotona aivan omin valloin, mutta hän on liian älykäs lapsi palvelijoitten pilattavaksi. Olen pitänyt jonkin aikaa häntä silmällä, ja kun tapasin toissa päivänä hänen isänsä kaupungissa, kysyin miksi tämä ei pane Nania kouluun. Hän sanoi, että panisi heti jos löytäisi koulun, joka sopii tytölle yhtä hyvin kuin meidän koulumme sopii pojille. Nanin isä olisi varmaan iloinen, jos ottaisimme tytön tänne. Mehän voimme ajaa iltapäivällä häntä tapaamaan ja järjestää asian.

— Eikö sinulla ole tarpeeksi huolia ilman tuota pikku kiusanhenkeäkin? kysyi herra Bhaer taputtaen vaimonsa kättä.

— Ei läheskään, sanoi Jo Bhaer reippaasti. — Minä rakastan tätä työtä ja olen onnellisin, kun ympärilläni on suuri poikajoukko. Ja minä tunnen lukkarinrakkautta Nania kohtaan, sillä olin itse samanlainen pikku hurjimus ennen vanhaan. Nan on täynnä tarmoa, mutta häntä täytyy ohjata käyttämään lahjojaan, jotta hänestä tulisi yhtä herttainen tyttö kuin Daisy on. Nan on niin teräväpäinen, että hän pitäisi koulunkäymisestä, jos häntä vain oikealla tavalla ohjattaisiin. Tiedän miten hänen suhteensa olisi meneteltävä, sillä muistan, kuinka minun mainio äitini kasvatti minua, ja —

— Jos onnistut puoliksikaan yhtä hyvin kuin äitisi, voit katsoa tehneesi suurenmoisen työn, keskeytti herra Bhaer, joka oli vakaasti sitä mieltä, että hänen vaimonsa oli maailman naisista onnistunein.

— Jos vielä pilkkaat minun suunnitelmiani, tarjoan sinulle laihaa kahvia kokonaisen viikon, ja mitä siitä sanot, herra? uhkasi Jo-rouva tarttuen miestään korvasta kuin tämä olisi ollut joku pikkupojista.

— Eiköhän Daisyn tukka nouse pystyyn kauhusta, kun Nan on niin villi, sanoi herra Bhaer karistaen Teddyä ja Robia pois kimpustaan.

— Aluksi ehkä, mutta se on hänelle vain hyväksi. Hän onkin kehittymässä liian mallikelpoiseksi ja pikkuvanhaksi ja tarvitsee vähän piristystä. Daisylla on aina hauskaa, kun Nan tulee leikkimään, ja tietämättään he kasvattavat toisiaan.

— Kunhan vain ei hänkin sytyttäisi tulipaloa.

— Dan parka. En anna koskaan oikein itselleni anteeksi, että päästin hänet lähtemään, huokasi rouva Bhaer.

Kuullessaan tutun nimen pikku Teddy pyörähti isänsä sylistä lattialle, taapersi ovelle, katseli haikeasti yli aurinkoisen pihan ja tuli sitten takaisin.

— Danny tulee kohta, hän sanoi kuten aina etsittyään turhaan ystäväänsä.

— Minä uskon tosiaan, että meidän olisi pitänyt antaa hänen jäädä vaikka vain Teddyn vuoksi. He pitivät tavattomasti toisistaan, ja ehkä lapsen kiintymys olisi auttanut siinä missä me epäonnistuimme.

— Siltä minustakin joskus tuntuu, myönsi herra Bhaer mieltävästi.

— Saanhan minä siis ottaa Nanin? kysyi Jo-rouva päivälliskellon jo kaikuessa.

— Vaikka tusinan Naneja jos haluat, vastasi hänen miehensä, jonka sydämessä oli tilaa maailman kaikille laiminlyödyille pikku villikoille.

Kun Jo Bhaer palasi sinä iltapäivänä ajelulta poikakuormineen, jota ilman hän harvoin liikkui, hyökkäsi vaunun takaistuimelta maahan pieni kymmenvuotias tyttö, joka juoksi taloon ja kiljui:

— Hei, Daisy, hei! Missä sinä olet?

Daisy ilahtui vieraasta, mutta hämmästyi aika lailla, kun Nan sanoi hyppien, aivan kuin hänen olisi ollut mahdollonta pysyä paikoillaan:

— Minä jäänkin kokonaan tänne, isä lupasi, ja minun laukkuni tulee huomenna, kun kaikki tavarat pitää ensin pestä ja korjata, ja sinun tätsisi tuli minua hakemaan. Eikö olekin hirveän hauskaa?

— Tietysti! Toitko sinä ison nukkesi? kysyi Daisy toiveikkaasti, sillä viimeksi käydessään Nan oli tehnyt pahaa jälkeä nukketalossa. Hän oli välttämättä tahtonut pestä Matildan kipsiset posket ja turmellut ikipäiviksi kaunotarparan hehkeän hipiän.

— Toin, siellä kai se on jossakin, vastasi Nan kaikkea muuta kuin äidillisesti. — Minä tein tulomatalla sinulle sormuksen, otin siihen jouhet Tellun hännästä. Tahdotko? ja Nan tarjosi jouhisormuksen sovinnon merkiksi, sillä viimeksi erotessaan tytöt olivat vannoneet, etteivät puhu enää ikipäivinä toisilleen.

Tarjous sai Daisyn sovinnollisemmaksi, ja hän ehdotti, että he menisivät lastenhuoneeseen, mutta Nan sanoi: — Ei, minä tahdon nähdä pojat ja ladon, ja leuhotti tiehensä pyörittäen hattuaan nauhasta kunnes nauha katkesi ja hattu lennähti ruohikkoon oman onnensa nojaan.

— Hei Nan! huusivat pojat, kun hän syöksyi heidän joukkoonsa ja ilmoitti:

— Minä tulin olemaan tänne.

— Eläköön! kiljui Tommy katonrajasta, jossa hän oli kiipeilemässä. Nan oli hänen hengenheimolaisiaan, ja Tommyllä oli iloinen aavistus tulevista kepposista.

— Minä olen hyvä lyöjä; ruvetaanko pelaamaan palloa? sanoi Nan, joka oli aina valmis syöksymään johonkin puuhaan välittämättä saamistaan kolauksista.

— Ei me nyt pelata, ja meidän puoli voittaa ilman sinuakin.

— Juoksussa minä ainakin voitan teidät, vastasi Nan ylvästellen.

— Voittaisikohan? kysyi Nat Jackilta.

— Nan on kyllä tytöksi aika hurja menemään, vastasi Jack katsellen Nania suosiollisen alentuvasti.

— Koetetaanko? kysyi Nan.

— On liian kuuma, sanoi Tommy vetelästi.

— Mikäs Pumpun vaivaa? kysyi Nan, jonka katse oli siirtynyt nopeasti pojasta toiseen.

— Satutti vain vähän kätensä palloon, mutta Pumpunhan parkuu joka asiasta, vastasi Jack halveksivasti.

— Ai, minä en koskaan itke enkä valita, vaikka koskisi kuinka, mahtaili Nan.

— Pyh! Minä saisin sinut itkemään parissa minuutissa, kivahti Pumpun nousten seisomaan.

— Koetas.

— No, rutista sitten tuota nokkosta. Pumpun osoitti seinän vierellä rehottavaa muhkeata kasvia.

Nan tarttui nokkoseen ja nyhtäisi sen maasta riuskasti välittämättä poltosta.

— Hyvä, hyvä, huusivat pojat antaen täyden tunnustuksen heikomman sukupuolen osoittamalle rohkeudelle.

Nähtyään ettei nokkonen vaikuttanut Naniin Pumpun päätti saada hänet tavalla tai toisella itkemään, ja siksi hän hännäsi:

— Sinun kätesi ovat niin parkkiintuneet, ettei niihin mikään koske. Mutta juoksepas pääsi oikein kovasti seinään, niin saadaan nähdä, etkö itke.

— Älä tee hulluja! kielteli Nat.

Mutta Nan oli jo vauhdissa ja juoksi päätä pahkaa seinään niin että paukahti. Hän meni nurin niskoin ja oli aivan pökerryksissä, mutta sinnikkäästi hän nousi pystyyn ja sanoi irvistellen kivusta:

— Koskee kamalasti, mutta minä en itke.

— Juokse uudestaan, käski Pumpun harmissaan, ja Nan olisi juossut, ellei Nat olisi estänyt häntä. Tommykin unohti helteen ja iski Pumpun kimppuun kuin tappelukukko.

— Lopeta senkin, tai minä heitän sinut katolle! hän huusi ja puisteli paksukaisparkaa niin, ettei tämä vähään aikaan tiennyt seisoiko päällään vai jaloillaan.

— Itse hän yllytti, sai Pumpun vain sanotuksi, kun Tommy päästi hänet.

— Vähät siitä. On halpamaista kiusata pikku tyttöä tuolla tavalla, moitti Demi.

— Pyh! En minä välitä enkä ole mikään pikku tyttö. Minä olen vanhempi kuin sinä ja Daisy, ettäs tiedät! kivahti Nan kiittämättömästi.

— Älä saarnaa, pastori, itse sorrat Daisya joka ikinen päivä, huusi Kommodori Emil, joka juuri ilmestyi paikalle.

— Enkä sorra, enhän, Daisy? sanoi Demi kääntyen sisarensa, joka hoiti Nanin kihelmöivää kättä ja suositteli vettä parhaana lääkkeenä otsaan kohoavaan tulipunaiseen kuhmuun.

— Et tietenkään, vakuutti Daisy, mutta totuus pakotti hänet lisäämään: — Vaikka kyllä sinä joskus vähän vahingossa kiusaat.

— No, päivää, pyryharakka, tervehti herra Bhaer, kun Nan tuli toisten kanssa illalliselle. — Anna oikea käsi, tyttöseni, ja tervehdi niin kuin on tapana, hän lisäsi Nanin ojennettua hänelle vasemman kätensä.

— Se on kipeä.

— Sinun käsiparkasihan on ihan rakoilla. Mistä se on tuollaiseksi tullut? kysyi herra Bhaer vetäen Nanin piilotetun käden esiin selän takaa. Tytön katse oli saanut herra Bhaerin epäilemään jotain kepposta.

Ennen kuin Nan ehti keksiä mitään selitystä, Daisy kertoi koko jutun Pumpun yrittäessä kätkeytyä leipäkorin ja maitokannun taakse. Kun Daisy oli lopettanut, herra Bhaer katsoi pitkän pöydän toiseen päähän vaimoan ja sanoi hymy silmäkulmassa:

— Tämä asia kuuluu sinulle, kultaseni. En halua sekaantua siihen.

Rouva Bhaer ymmärsi miehensä tarkoituksen, mutta hän piti entistä enemmän rohkeasta mustasta

lampaastaan. Niinpä hän sanoi vain totisena:

— Tiedättekö mitä varten minä olen pyytänyt Nanin tänne?

— Kiusaamaan minua, mutisi Pumppu suu täynnä ruokaa.

— Avuksi kasvattamaan teistä nuoria herrasmiehiä. Jotkut teistä näyttävät tosiaan tarvitsevan kasvatusta.

Pumppu painui taas leipäkorin taa eikä tullut näkyviin, ennen kuin Demi sai heidät kaikki nauramaan sanoessaan hitaasti ja ihmetellen:

— Miten hän siihen pystyy, kun hän on tuollainen villikissa?

— Siinäpä se, hän tarvitsee apua yhtä paljon kuin tekin, ja minä odotan, että te näytätte hänelle hyvää esimerkkiä.

— Tuleeko hänestäkin nuori herrasmies? kysyi Rob.

— Sitä hän varmaan haluaisi, vai mitä, Nan? kysyi Tommy.

— En ikinä. Minä vihaan poikia! kivahti Nan tulisesti, sillä kättä kirveli yhä, ja hänestä alkoi tuntua, että hänen olisi pitänyt näyttää rohkeuttaan vähän viisaammin.

— Ikävä että vihaat minun poikiani. He nimittäin osaavat olla sangen kohteliaita ja mukaviakin, jos vain tahtovat, sanoi Jo-rouva lauhkeasti.

'Nuoret herrasmiehet' ottivat vihjeestä vaarin. Koko aterian ajan pöydässä vallitsi uskomaton kohteliaisuus, ja pojat viljelivät ylen tunnollisesti sellaisia sanoja kuin "ole hyvä" ja "kyllä kiitos" ja "ei kiitos". Nan ei sanonut mitään, pysytteli vain hiljaa eikä kutittanut Demiä, vaikka hänen teki kauheasti mieli, kun poika istui niin juhlallisen näköisenä. Myöhemmin illalla Nan unohti kokonaan vihaavansa poikia ja oli heidän kanssaan piilosilla pimeään asti. Pumpun havaittiin leikin lomassa tarjoavan hänelle ahkerasti makeisia runsaista varastoistaan, ja ilmeisesti se lauhdutti lopullisesti tytön, koskapa hän sanoi nukkumaan mennessään:

— Saatte kaikki pelata minun mailallani ja sulkapallollani, kunhan ne tulevat.

Aamulla Nan kysyi ensimmäiseksi: — Onko minun laukkuni tullut? ja kun hänelle vastattiin, että se tulee päivän mittaan, hän voivotteli ja kiukutteli ja kuritti nukkeaan, niin että Daisya aivan kauhistutti. Jollakin tavalla hän sai kuitenkin päivänsä kulumaan kello viiteen asti, mutta silloin hän katosi eikä häntä kaivattu ennen illallista, koska hänen luultiin menneen Tommyn ja Demin mukana harjulle.

— Minä näin tytön juoksevan yksin katua minkä jaloistaan pääsi, sanoi Mary-Anne, kun hän puurovatia tuodessaan kuuli kyseltävän Nania.

— Hän on juossut kotiinsa, senkin pikku mustalainen, huudahti rouva Bhaer huolestuneena.

— Tai jos hän on mennyt asemalle etsimään matkatavaroitaan, arveli Franz.

— Se on mahdotonta. Eihän hän osaa sinne, ja vaikka osaisikin, ei hän missään tapauksessa jaksaisi kantaa laukkuaan, sanoi rouva Bhaer, josta alkoi tuntua, että hänen uusi 'ajatuksensa' kävi ylivoimaiseksi toteuttaa.

— Se olisi hänen tapaistaan, sanoi herra Bhaer ja otti hattunsa mennäkseen etsimään tyttöä. Mutta samassa Jack hihkaisi ikkunan luota ja sai kaikki juoksemaan ovelle.

Ja totisesti: sieltä tuli Nan-neiti raahaten suurta, säkillä päällystettyä pahvilaatikkoa. Hän oli hikeentynyt ja likainen, mutta asteli yhä reippaasti, ja puuskutettuaan portaiden luo hän heitti kuormansa maahan helpotuksesta huokaisten, istahti sen päälle ja sanoi ristien kätensä:

— En jaksanut enää odottaa ja siksi kävin hakemassa sen.

— Mutta ethän sinä edes tiennyt mistä asemalle mennään, sanoi Tommy.

— Kyllä minä löysin tien, en minä koskaan eksy.

— Asemalle on matkaa kilometrikaupalla, kuinka sinä jaksoit?

— Kaukana se oli, mutta minä lepäsin aina välillä.

— Eikö laukku ollut hirveän painava?

— Se on niin pyöreä, että sitä oli hankala kantaa ja käteni olivat katketa.

— Ihme että asemanhoitaja antoi sen sinulle, sanoi Tommy.

— En minä puhunut hänelle mitään. Hän oli myymässä lippuja eikä nähnyt, kun otin sen.

— Juokse asemalle kertomaan, Franz, muuten vanha Dodd luulee, että laukku on varastettu, sanoi herra Bhaer nauraen toisten mukana Nanin kylmäverisyydelle.

— Minähän sanoin, että laukku noudetaan, ellei sitä ala kuulua. Sinä voit joutua ikävyyksiin, jos juokset tuolla tavalla tiehesi. Lupaa ettet lähde minnekään omin päin, muuten en uskalla jättää sinua hetkeksikään silmistäni, sanoi rouva Bhaer pyyhkien Nanin hikisiä kasvoja.

— Minä lupaan. Isä on vain aina sanonut, ettei leikistä saa kesken luopua.

— Se onkin toinen juttu. Eiköhän ole parasta, että annat tytölle nyt illallista ja otat hänet vasta myöhemmin yksityispuhutteluun, sanoi herra Bhaer, jota koko asia huvitti niin, ettei hän voinut olla vihainen nuoren neidin urotyöstä.

Poikien mielestä juttu oli hirveän hauska, ja Nan huvitti heitä kertomalla koko illallisen ajan seikkailustaan. Iso koira oli haukkunut häntä, joku mies oli nauranut hänelle ja muuan eukko antanut munkkirinkilän, ja hänen hattunsa oli pudonnut puroon, kun hän raatamisesta uupuneena oli kumartunut juomaan.

— Kyllä sinulla nyt työtä riittää, sillä Nanista ja Tommystä on huolta kerrakseen yhdelle naisihmiselle, sanoi herra Bhaer puolisen tuntia myöhemmin.

— Tiedän kyllä, että Nanin kesyttäminen voi viedä aikaa, mutta hän on niin antelias ja hyväsydäminen, että rakastaisin häntä, vaikka hän olisi kahta vertaa vallattomampi, vastasi Jo-rouva osoittaen iloista ryhmää, jonka keskellä Nan jakeli tavaroitaan vasemmalle ja oikealle niin auliisti kuin hänen laukkunsa olisi ollut pohjaton.

Pyryharakasta tulikin kaikkien suosikki. Daisy ei koskaan enää valittanut ikävää, sillä Nan ehdotti toinen toistaan hauskempiä leikkejä ja kilpaili Tommyn kanssa kepposten keksimisessä koko koulun riemuksi.

Kerran hän hautasi ison nukkensa ja unohti sen maahan koko viikoksi, ja kun hän vihdoinkin kaivoi nuken esiin, se oli aivan homeessa. Daisy oli onneton, mutta Nan vei nuken maalarille, joka oli talossa töissä, ja maalautti sen tulenväriksi ja laitatti sille mustat tuijottavat silmät. Sitten hän puki sen punaiseen flanelliin ja sulkiin ja antoi sille aseeksi Nedin suurimman lyijykirveen. Intiaanipäällikkönä tuo entinen hienohelma listi poikki päät toisilta nukeilta, niin että lastenhuone aivan lainehti kuviteltua verta. Hän lahjoitti uudet kenkensä kerjäläistyölle toivoen saavansa juosta itse paljasjaloin, mutta huomasi mahdottomaksi yhdistää mukavuuden ja ihmisrakkauten vaatimuksia, ja siitä pitäen hänen oli kysyttävä lupa, ennen kuin hän jakoi pois vaatteitaan.

Kerran hän riemastutti poikia rakentamalla kattopäreistä laivan, johon pani kaksi isoa paloöljyyn kastettua purjetta. Iltahämärissä hän sytytti purjeet ja päästi aluksensa kulkemaan alas puroa. Hän valjasti kalkunakukon leikkivaunujen eteen ja pani sen ravaamaan hirmuista vauhtia talon ympäri. Hän vaihtoi korallinauhansa neljään kissanpoikaan, joita sydämettömät pojanvintiöt olivat kiusanneet, ja hoiteli niitä monta päivää hellästi kuin äiti, voiteli niiden haavoja ihovoiteella ja syötti niitä nukendusikalla, ja kun ne kuolivat, hän suri niitä, kunnes sai lohtua Demin parhaasta kilpikonnasta. Hän pani Silaksen tatuoimaan käsivarteensa samanlaisen ankkurin kuin tällä itsellään oli, mutta kun hän pyysi vielä sinistä tähteä kumpaankin poskeensa, Silas kieltäytyi eikä antanut periksi, vaikka tyttö maanitteli ja kiukutteli niin, että hyväsydäminen miesparka meni pyörälle päästään. Nan ratsasti talon kaikilla eläimillä Andy-hevosesta vihaiseen sikaan asti; viimeksi mainitun kiukulta hänet saatiin töin tuskin pelastetuksi. Hän oli aina epäroimattä valmis mihin ikinä pojat keksivätkin hänet usuttaa, eivätkä nämä koskaan väsyneet kokeilemasta hänen rohkeuttaan.

Nanille tuotti yhtä suurta iloa käyttää tunneilla terävää älyään ja hyvää muistiaan kuin pihalla sukkelia jalkojaan ja lystikästä kieltään. Niinpä pojat saivatkin yrittää parastaan säilyttääkseen asemansa, sillä Nan näytti, että tyttö voi selviytyä useimmista asioista yhtä hyvin kuin pojat, jopa paremminkin.

Pikku Nan tottui pian koulun ilmapiiriin ja näytti juuri sitä tarvitsevänsä, sillä hän oli kuin pieni puutarha täynnä somia kukkia, jotka olivat olleet vain rikkaruohojen peitossa.

LEIKKEJÄ JA KEPPOSIA

Daisy ja Demi olivat täynnä päähänpistoja ja elivät omassa maailmassaan, jota kansoittivat monet rakastettavat ja eriskummaiset olennot. Niihin kuului henkieläin 'Kissihiiri Julmuri', jota kaksoset olivat pelänneet ja palvelleet pitkän aikaa. Kun tämä kummallinen otus oli heidän salaisuutensa, josta ei juuri puhuttu muille, eivät he koskaan koettaneet kuvailla sitä edes itsekseen; siksi sen vaiheilla oli hämäävä arvoituksellisuutta, joka kiehtoi erityisesti Demin mieltä.

Kissihiiri Julmuri oli tavattoman oikullinen ja itsevaltainen otus, ja sen palveleminen sai Daisyn värisemään pelosta ja ihastuksesta. Hän totteli sokeasti Kissihiiri Julmurin järjettömiä vaatimuksia, jotka se tavallisesti esitti Demin suulla, sillä Demin mielikuvitus oli ehtymätön. Rob ja Teddy osallistuivat joskus juhlamenoihin ja ne olivat heistä äärettömän hauskoja, vaikkeivät he ymmärtäneet puoliakaan siitä mitä tapahtui.

Eräänä päivänä koulun loputtua Demi pudisti sisarelleen pahaenteisesti päätään ja kuiskasi:

— Kissihiiri Julmuri tarvitsee meitä tänään.

— Mitä varten? kysyi Daisy hätääntyneenä.

— Uhrakseen, ilmoitti Demi juhllallisesti. — Isolle kalliolle täytyy sytyttää tuli kello kahden aikaan, ja meidän täytyy viedä sinne ne tavarat, joista eniten pidämme — ja polttaa ne! hän lisäsi korostaen kammottavasti viimeisiä sanoja.

— Hirveätä! Minä pidän eniten niistä paperinukeista, jotka Amy-täti maalasi. Täytyykö ne polttaa? huudahti Daisy, jonka mieleenkään ei juolahtanut olla tottelematta tuon näkymättömän hirmuvaltiaan vaatimuksia.

— Joka ikinen. Minä poltan veneeni, parhaan kuvakirjani ja kaikki sotilaani, sanoi Demi järkähtämättä.

— No olkoon, minä poltan sitten. Mutta Kissihiiri on liian julma, kun se vaatii meiltä parhaat tavarat, huokasi Daisy.

— Uhratessaan on annettava juuri se, mistä eniten pitää, selitti Demi. Ajatus oli syntynyt äsken hänen kuunnellessaan Fritz-sedän kertomuksia muinaiskreikkalaisten tavoista.

— Tuleeko Robkin? kysyi Daisy.

— Tulee, ja hän tuo koko leikkikaupunkinsa. Sehän on kokonaan puusta ja palaa komeasti. Siitä tulee hieno kokko, uskotko?

Tuleva komea näytös lohdutti Daisya, ja hän söi päivällisen kuin viettäen jäähyväisjuhlaa edessään rivi paperinukkeja.

Sovittuun aikaan uhrikulkue lähti liikkeelle, ja jokainen kantoi niitä kalleuksia, joita kyltymätön julmuri heiltä vaati. Teddy tahtoi välttämättä päästä mukaan, ja nähtyään että toisilla oli leikkikaluja, hän työnsi toiseen kinaloonsa määkivän lampaan ja toiseen Annabellan lainkaan aavistamatta minkälaisen tuskan jälkimmäinen uhri hänelle tuottaisi.

— Minne te olette menossa? kysyi Jo-rouva, kun joukko kulki hänen ovensa ohi.

— Leikkimään suurelle kalliolle. Saadaanko me?

— Saatte, mutta älkää vain menkö lammelle ja pitäkää hyvää huolta pikkuisista.

— Ainakin minä pidän, sanoi Daisy johtaen taitavasti joukkoaan.

— Nyt teidän täytyy istua tähän ympärille ettekä saa liikkua, ennen kuin minä sanon. Tämä sileä kivi on alttari ja minä sytytän sille tulen.

Demin onnistuikin laittaa pieni nuotio. Kun se paloi kunnolla, hän komensi joukon kulkemaan kolme kertaa nuotion ympäri ja sitten seisahtumaan piiriin.

— Minä aloitan, ja heti kun minun tavarani ovat palaneet, teidän on tuotava omanne.

Sen jälkeen hän pisti tuleen pienen vihon, joka oli liimattu täyteen kuvia; sitä seurasi tuhoon tuomittu vene, ja vihdoin marssivat onnettomat tinasotilaat toinen toisensa jälkeen kuolemaan. Yksikään niistä ei

epäröinyt tai peräytynyt, vaan kaikki katosivat liekkeihin punakeltaisesta, komeasta kapteenista pieneen jalkapuoleen rummunlyöjään asti, ja sulivat tinaljäksi.

— Nyt Daisy! huusi Kissihiiri Julmurin ylipappi, kun hänen oma runsas antinsa oli uhrattu lasten suureksi nautinnoksi.

— Kuinka minä voin antaa nukkieni palaa? vaikeroi Daisy syleillen koko tusinaa, ja hänen kasvoillaan kuvastui syvä äidillinen tuska.

— Sinun täytyy, komensi Demi, ja suudellen jäähyväisiksi kukoistavia nukkejaan Daisy lasi ne hiillokselle.

— Anna minun pitää edes tämä kaunis sininen, se on niin suloinen, rukoili onneton pikku äiti hyväillen epätoivoissaan viimeistänsä.

— Lisää, lisää, mörisi pelottava ääni, ja Demi huudahti: — Se on Julmuri! Sen täytyy saada kaikki ja pian, muuten se ottaa meidät!

Sinikaunotar joutui siis tuleen laahustimineen, hattuineen päivineen, eikä koko joukosta jäänyt kuin rahtunen tuhkaa.

— Asetetaan nyt talot ja puut nuotion ympärille ja annetaan niiden syttyä itsestään; silloin se on niin kuin oikea tulipalo, sanoi Demi, joka halusi vaihtelua uhrauksessakin.

Ihastuneena tähän ehdotukseen lapset järjestivät paikoilleen tuhoon tuomitun kaupungin, kokosivat hiiliä valtakaduille ja istuutuivat katselemaan tulipaloa. Maalatut talot syttyivät hitaasti, mutta vihdoin yksi pieni kunnianhimoinen mökki leimahti tuleen ja sytytti palmun, joka kaatui ison vuokratalon katolle. Hetken kuluttua koko kaupunki oli palanut tuhkaksi. Puiset asukkaat tuijottivat älyttöminä hävitystä, kunnes liekit tarttuivat niihinkin ja ne hävisivät ääntä päästämättä. Kesti jonkin aikaa, ennen kuin kaupunki oli palanut poroksi katselijoiden iloitessa näytelmästä suunnattomasti. He hurrasivat jokaisen talon sortuessa ja tanssivat kuin villit, ja tornin kaaduttua he heittivät vielä tuleen tanakan matamin, joka oli päässyt pakoon esikaupunkiin.

Loistokas uhraus innosti Teddynkin toimeen; ensin hän heitti tuleen lampaansa, ja ennen kuin se ehti paistua, hän asetti onnetoman Annabellan polttoroviolle. Se ei tietenkään pitänyt kohtalostaan, vaan ilmaisi tuskansa ja epätoivonsa niin puhuvasti, että pientä teloittajaa kauhistutti. Koska nukke oli nahalla päällystetty, se ei syttynyt palamaan, vaan kiemurteli, mikä oli vielä pahempaa. Kammottavan elävän näköisesti nousi ensin toinen polvi ylös, sitten toinen, sen jälkeen Annabella heitti kätensä pään yli kuin hengenhädässä, pää painui olkapäiden väliin, lasisilmät putosivat, ja lopuksi se väentelehtien luhistui mustaksi kasaksi hävitetyn kaupungin raunioille. Tämä yllättävä käänne hätkähdytti katselijoita ja pelotti pikku Teddyn melkein suunniltaan. Hän tuijotti näkymää kauhuissaan, kirkaisi ja syöksyi sitten kohti taloa huutaen kimeästi: — Äitii!

Rouva Bhaer kuuli huudon ja juoksi apuun, mutta Teddy saattoi vain tarrautua häneen ja sopertaa katkonaisesti Bella-raukasta, pahasta tulesta ja kuolleista nukeista. Peläten jotain hirveätä onnettomuutta äiti sieppasi pojan syliinsä ja riensi tapahtumapaikalle, missä tapasi Julmurin sokeat palvojat suremassa menettämiään lemmikkejä.

— Mitä te olette puuhanneet? Antakaapas kuulua, komensi Jo-rouva valmistuen kärsivällisesti kuuntelemaan, ja syylliset näyttivät niin katuilta, että hän antoi heille jo etukäteen anteeksi.

Vähän vastahakoisesti Demi kertoi leikistä, ja Jo-rouva nauroi niin, että kyynelet juoksivat pitkin poskia, sillä lapset olivat kovin juhlallisia ja leikki kerrassaan järjetön.

— Luulin että te olisitte liian hellätunteisia leikkiäkseen noin mieletöntä leikkiä. Jos minulla olisi tuollainen Kissihiiri, se olisi kiltti ja leikkisi vain turvallisia ja mukavia leikkejä eikä ryhtyisi tihutöihin. Katsokaa nyt, mitä tuhoa olette saanut aikaan: tuhkana ovat kaikki Daisyn kauniit nuket, Demin sotamiehet ja Robin uusi kaupunki ja niiden lisäksi vielä lammas, Teddyn lemmikki, ja vanha rakas Annabella. Minä kirjoitan lastenhuoneen seinälle seuraavat säkeet, jotka oli ennen kirjoitettu leikkikalulaatikkoihin:

"Sitä Hollannin lapset rakentavat ilolla, mitä Bostonin lapset hävittävät tulella",

panen vain Bostonin asemasta Plumfieldin.

— Ei me enää leikitä tätä leikkiä, ei ikinä! vakuuttivat pahantekijät katuvaisina.

— Demi käski, sanoi Rob.

— Niin käskinkin. Kuulin sedän kertovan kreikkalaisista. Heillä oli alttarit ja kaikki, ja minä halusin tehdä samalla tavalla, mutta kun meillä ei ollut eläimiä, niin me poltimme leikkikaluja.

— Voi hyvät ystävät! Sehän on kuin tarina herneistä, sanoi Jo-rouva taas nauraen.

— Kerro se meille, pyysi Daisy.

— Oli kerran köyhä vaimo, jolla oli kolme neljä lasta. Työhön lähtiessään hän aina lukitsi mökin oven, ettei lapsille sattuisi mitään vahinkoa. Eräänä päivänä hän sanoi lähtiessään: "Muistakaa nyt, lapset, olla kilttejä. Älkää päästäkö vauvaa putoamaan ikkunasta, älkää leikkikö tulitikuilla älkääkä panko herneitä nenäänne." Lapset eivät olleet ikinä ajatelleetkaan panna herneitä nenäänsä, mutta heti kun äiti oli lähtenyt, kaikki tukkivat nenänsä täyteen herneitä kokeillakseen miltä se tuntui, ja palattuuan kotiin äiti tapasi koko joukon itkemässä.

— Koskiko se? kysyi Rob niin kiinnostuneena, että hänen äitinsä lisäsi äkkiä:

— Koski kauheasti, tiedän sen omasta kokemuksesta, sillä kun minun äitini kertoi minulle tarinan, minä pöhköpää halusin kokeilla sitä itse. Minulla ei ollut herneitä, mutta otin pieniä, sileitä kiviä ja työnsin niitä nenääni. Se tuntui pahalta ja koetinkin saada ne heti pois, mutta yksi kivi jäi nenään, ja minua hävetti niin kertoa, kuinka typerä olin ollut, että odottelin tuntikausia, vaikka kivi vaivasi koko ajan nenässäni. Lopuksi tuska oli niin kova, että minun täytyi kertoa asia, ja kun äiti ei saanut kiveä pois, tuli tohtori. Silloin minut sidottiin tuoliin, Rob, ja tohtori työnsi pihtinsä nenääni ja sai kuin saikin kiven pois. Kyllä minun nenäparkaani pakotti ja ihmiset nauroivat!

Jo-rouva pudisti päätään aivan kuin pelkkä muistelemisenkin olisi tehnyt kipeää.

Demi ehdotti, että Annabella-raukka haudattaisiin, ja innostuttuaan hautajaismenoihin Teddykin unohti surunsa. Amy-tädiltä tuli kohta uusi nukkelähetys, joka lohdutti Daisyn, ja Kissihiiri Julmuri näytti saaneen viimeisestä uhrista tarpeekseen, sillä se ei enää kiusannut lapsia.

'Keippi' oli uuden innostavan leikin nimi, jonka Tommy oli keksinyt. Koska tätä mielenkiintoista eläintä ei ole missään eläintarhassa, kerron vähän sen tavoista ja ominaisuuksista. Keippi oli siivekäs nelijalkainen, jolla oli inhimilliset, nuorekkaat ja iloiset kasvot. Sen kävellessä maa tömisee, ja kun se lentää, ilma vinkuu. Joskus se kulkee pystyasennossa ja puhuu hyvää englantia. Se on tavallisesti kääriytynyt viittaaan, joka on joskus punainen, joskus sininen tai kirjava, ja niin oudolta kuin kuulostaakin, keipit vaihtavat usein nahkoja keskenään. Päässä niillä on sarvi, joka muistuttaa ruskeasta pahvista tehtyä lampunvarjostinta. Niiden selässä on samasta aineesta tehtyt siivet, joita ne räpyttävät lentäessään. Keipit eivät koskaan lennä korkealla, koska ne syöksyvät heti maahan, jos kohoavat kovin ylös.

Keipit syövät maasta ruohoa, mutta voivat myös nakertaa istualtaan kuin orava. Niiden mieliruokaa oli siemenkakku; mutta ne syövät myös omenoita, vieläpä raakoja porkkanoitakin, jos ruokaa oli niukalti. Ne elävät luolissa, missä niillä on jonkinlainen pyykkikoria muistuttava pesä. Pienet keipit leikkivät pesässä, kunnes niiden siivet kasvavat.

Nämä omituiset eläimet riitelevät joskus, ja silloin ne käyttävät ihmisten kieltä, haukkuvat toisiaan, itkevät ja toruvat, ja joskus ne heittävät pois sarvet ja nahan ja selittävät äkäisesti: — Ei me enää viitsit leikkiä. Ne harvat etuoikeutetut, jotka ovat tutkineet näitä eläimiä, pitävät niitä apinan, sfinksin, griipin ja muiden kummallisten eläinten välimuotoina.

Leikki oli hyvin suosittu, ja nuoremmat lapset viettivät monta sateista iltapäivää lastenhuoneessa räpytellen siipiään, ryömien ja käyttäytyen ylimalkaan kuin mielipuolet. Itse asiassa leikki oli tuhoisaa vaatteille, varsinkin housunpolville ja kynnärpäille, mutta paikatessaan ja parsiessaan niitä rouva Bhaer sanoi vain:

— Me aikuiset teemme paljon muuta yhtä hullua, mutta ei läheskään yhtä viatonta. Jos voisin iloita leikistä yhtä paljon kuin pienet lemmikkini, rupeaisin varmaan itsekin keipiksi.

Natista oli hauskinda työskennellä puutarhassa tai kyyhöttää raidassa viuluineen, sillä tuo vihreä lehtipesä oli hänelle taikamaailma, jossa hän istui onnellisena soittelemassa. Pojat sanoivat häntä 'livertäjäksi', koska hän aina hyräili, vihelteli tai soitti, ja he pysähtyivät usein hetkeksi kesken leikkejään kuuntelemaan hänen viulunsa säveliä, jotka tuntuivat johtavan kesäisen luonnon orkesteria. Linnut näyttivät tervehtivän häntä kaltaisenaan, sillä pelkäämättä ne istuivat aidalla tai puikkelehtivat oksien välissä katsellen häntä sirkein silmin. Läheisessä omenapuussa pesivä punarintapariskunta piti ilmeisesti häntä ystävänään, sillä isälintu pyydysti hyönteisiä aivan Natin ympäriltä ja emo istui hautomassa sinertäviä muniaan niin kuin poika olisi vain uudenlainen mustarastas, joka viihdytti sitä laulullaan.

Puro solisi ja kimalteli hänen allaan, mehiläiset surisivat apilapellolla puron toisella puolen, ja vanhan talon siipirakennukset ojentuivat suojelevasti Natia kohti. Onnellisena ja rauhallisin mielin hän haaveksi tuntikausia piilossaan tietämättä kuinka terveellistä tällainen elämä hänelle oli.

Hänellä oli yksi väsymätön kuuntelija, jolle hän oli paljon muutakin kuin pelkkä koulutoveri. Billy-parka loikoili mielellään puron rannalla katsellen lehtien ja vaahtopallojen pyörintää veden pinnassa ja kuunnellen raidasta kuuluvaa soittoa. Hän näytti pitävän Natia enkelinä, joka istui korkealla laulamassa, sillä jotkut lapsuusaikaiset mielikuvat olivat säilyneet hänen mielessään ja näyttivät kirkastuvan näihin aikoihin.

Huomatessaan Billyn mieltymyksen Natiin herra Bhaer pyysi, että Nat auttaisi heitä karkottamaan niitä pilviä, jotka sumensivat poikaraukan järjen. Iloisena saadessaan jollakin tavalla osoittaa kiitollisuuttaan Nat hymyili aina Billylle, kun tämä seurasi häntä, ja antoi pojan rauhassa kuunnella soittoaan.

Ostaminen ja myyminen oli Jack Fordin vapaa-ajan harrastuksena. Siinä hän seurasi setänsä jalanjalkia, sillä tämä oli kauppiaina maalla ja kokosi rahaa myymällä vähän kaikkea. Jack oli nähnyt sekoitettavan hiekkaa sokeriin, vettä siirappiin, sianlihaa voihiin ja muuta samantapaista ja luuli autuaasti, että se kuuluu liike-elämään. Hänen oma tavaravarastonsa oli kyllä toisenlainen, mutta hän kiskoi minkä ikinä sai jokaisesta myymästään madosta ja jäi aina voitolle vaihtaessaan poikien kanssa nauvoja, veitsiä, ongenkoukkuja tai mitä milloinkin. Pojilla oli jokaisella liikanimi. Jackia he sanoivat 'kitupiikiksi', mutta hän välitti vähät siitä, niin kauan kuin vanha tupakkakukkaro, johon hän keräsi rahansa, tuli yhä raskaammaksi.

Hän perusti jonkinlaisen huutokauppakamarin ja myi silloin tällöin loppuun keräämänsä rojuvaraston tai auttoi poikia vaihtamaan tavaroita keskenään. Hän osti halvalla palloja, jääpallomailoja ja muita välineitä, kiillotti ja yhdisteli niitä ja myi ne muutaman centin voitolla ulottaen liiketoimensa säännöistä välittämättä myös Plumfieldin porttien ulkopuolelle. Herra Bhaer koetti estää pojan keinottelua ja saada hänet ymmärtämään, ettei kaupanteko suinkaan ollut samaa kuin toisten pettäminen.

Joskus Jack teki huonon kaupan, harmitteli sitä enemmän kuin vääriä vastauksia tunnilla tai epäonnistuneita kokeita ja otti vahingon korkoineen takaisin heti kun tilaisuus sattui. Hänen tilikirjansa oli erinomaisessa kunnossa, ja numerot selvisivät hänelle kuin itsestään. Herra Bhaer kiitteli häntä tästä ja koetti saada hänet yhtä helposti käsittämään kunnian ja rehellisyyden vaatimuksia. Huomattuaan vähitellen, ettei voinut tulla toimeen ilman näitä hyveitä, Jack myönsi opettajansa olleen oikeassa.

Emil puolestaan vietti vapaapäivänsä joella tai lammella ja valmensi isoja poikia soutukilpailuun tarkoituksenaan rökittää eräät kaupunkilaispojat, jotka silloin tällöin tunkeutuivat heidän alueelleen. Kilpailu pidettiin, mutta koska se päättyi yleiseen haaksirikkoon, siitä ei puhuttu julkisesti. Kommodori oli vähän aikaa niin masentunut tästä onnettomuudesta, että aikoi vakaasti vetäytyä autiolle saarelle. Koska sopivaa saarta ei kuitenkaan ollut tarjolla, hänen oli pakko jäädä ystäviensä joukkoon. Lohdutukseksi hän rakensi laivatelakan.

Pikku tytöt tyytyivät ikäistensä leikkeihin täydentäen niitä vain vilkkaalla mielikuvituksellaan. Tärkeimmän ja hauskimman leikin nimi oli 'rouva Shakespeare Smith' — nimi oli Jo-tädin keksimä. Rouvaparannan koettelemukset olivat monet ja ihmeelliset. Daisy oli rouva S.S. ja Nan vuoroin hänen tyttärensä tai naapurinsa rouva Rasavilli.

Näiden rouvien kokemuksi ei voi sanoa kuvata, sillä yhden lyhyen iltapäivän kuluessa heidän perhepiirinsä saattoi olla moninaisten tapahtumien näyttämönä. Siellä syntyi lapsia, vietettiin häitä ja hautajaisia, kärsittiin tulvan ja maanjäristyksen tuhoja, pidettiin teekutsuja ja tehtiin ilmapalloretkiä. Tarmokkaat rouvat matkustivat miljoonia kilometrejä ja heidän hattunsa ja pukunsa olivat ennen näkemättömiä. Vuoteella istuen he matkustivat tulisten juoksijoiden vetämissä vaunuissa ja keikkuivat ylös ja alas, kunnes päätti pyöräytti. Tauteja ja tulipaloja sattui tuhkatieheään ja vaihteen vuoksi joskus yleinen verilöyly. Nan ei koskaan väsynyt keksimään leikeistä uusia muunnoksia ja Daisy seurasi hänen johtoaan sokeasti ihailien. Teddy oli heidän vakituinen uhrinsa, ja usein hänet oli pelastettava todellisesta vaarasta, sillä innostuneet rouvat unohtivat helposti, ettei hän ollut samaa ainetta kuin heidän kärsivälliset nukkinsa. Kerran he sulki hänet vaatekaappiin, muka vankilaan, ja unohtivat hänet sinne juostessaan ulos leikkimään. Kerran he olivat hukuttaa hänet kylpyammeeseen leikkiessään 'sukkelaa pikku valasta'. Ja kerrassaan huonosti yritti käydä silloin kun tytöt hirttivät Teddyn ryövärinä. Onneksi poika ennätettiin pelastaa ajoissa.

Mutta kaikkein suosituin ajanviette oli kerho. Nimeä sillä ei ollut, eikä se sitä tarvinnutkaan, sillä se oli ainoa koko seudulla. Isot pojat perustivat sen, mutta nuoremmatkin pääsivät silloin tällöin mukaan, jos käyttäytyivät hyvin. Tommy ja Demi olivat kunniajäseniä, mutta heidän täytyi aina poistua harmillisen aikaisin. Kerhon toimintamuodot olivat hiukan poikkeukselliset, sillä se kokoontui mitä merkillisimmissä

paikoissa ja mitä merkellisimpinä vuorokauden aikoina ja harrasti eriskummaisia juhlamenoja. Silloin tällöin se hajosi myrskyisesti, mutta vain herätäkseen eloon entistä elinvoimaisempana.

Sateisina iltoina kerho kokoontui kouluhuoneeseen, jossa pelattiin sakkia, tammea ja tulitikkupelejä, harjoiteltiin kansantansseja, väiteltiin, harrastettiin lausuntaa tai esitettiin täriseyttäviä murhenäytelmiä. Kesäisin oli kokouspaikkana lato, eikä kukaan ulkopuolinen tiennyt mitä siellä tapahtui.

Hellepäivinä kerholaiset siirtyivät joelle harjoittamaan vesiurheilua tai istuskelemaan vilpoisesti rannalla kuin sammakot. Tällaisissa tilaisuuksissa puheet olivat perin kaunosanaisia, suorastaan vuolaita. Mutta jos jonkun sanat eivät miellyttäneet kuulijoita, hänen päälleen roiskittiin kylmää vettä, kunnes hän tukki suunsa. Puheenjohtajana oli Franz, ja kun muistaa jäsenistön luonteen, antaa täyden arvon hänen järjestelykyvyllensä. Herra Bhaer ei koskaan sekaantunut kerhon asioihin. Palkinnoksi tästä viisaasta pidättyvyydestä hänet joskus vihittiin kerhon salaisuuksiin, ja ne näyttivät suuresti huvittavan häntä.

Tultuaan taloon Nan aiheutti nuorten herrojen keskuudessa suurta hämminkiä ja erimielisyyttä anomalla herkeämättä kerhon jäsenyyttä milloin kirjallisesti, milloin suullisesti. Hän häiritsi juhlamenoja kurkistelemalla avaimenreiästä, järjesti kiihkeitä kohtauksia oven takana ja kirjoitteli pilkallisia huomautuksia seiniiin ja aitoihin, sillä hän oli lannistumaton.

Huomattuaan nämä keinot turhiksi tytöt perustivat Jo-rouvan neuvosta oman yhdistyksen, jota he sanoivat Naisten kerhoksi. Sinne he pyysivät jalomielisesti myös niitä herroja, jotka nuoruutensa vuoksi eivät päässeet toiseen kerhoon, ja viihdyttivät heitä pikku illallisilla ja Nanin keksimillä leikeillä niin, että isoistakin pojista yksi toisensa jälkeen ilmaisi halunsa saada osallistua huvitilaisuuksiin. Pitkien keskustelujen jälkeen päätettiin lopulta ryhtyä keskinäiseen kanssakäymiseen.

Eräänä iltana Naisten kerhon jäsenet kutsuttiin vierailulle kilpailevaan yhdistykseen, ja herrojen suureksi hämmästykseksi heidän läsnäolonsa ei lainkaan häirinyt vakinaisten jäsenten keskusteluja tai huvituksia. Neidit vastasivat sievästi ja vieraanvaraisesti tähän rauhantarjoukseen ja molemmat kerhot kukoistivat kauan ja onnellisina.

DAISYN TANSSIAISET

"Rouva Shakespeare Smithillä on kunnia kutsua herra John Brooke, herra Thomas Bangs ja herra Nathaniel Blake tanssiaisiiin tänään kello kolmelta..."

J.K. Natin pitää tuoda viulunsa, että voidaan tanssia, ja poikien täytyy olla ihmisiksi, muuten he eivät saa muruakaan niistä herkuista, joita olemme valmistaneet."

Tätä hienoa kutsua olisi tuskin noudatettu ilman jälkikirjoituksessa annettua vihjausta.

— Tuoksuista päätellen he ovat tosiaan tehneet kamalasti herkkuja.
Mennään, sanoi Tommy.

— Voidaan lähteä pois heti kun kaikki on syöty, lisäsi Demi.

— Minä en ole ollut ikinä tanssiaisissa. Mitä siellä pitää tehdä? kysyi Nat.

— Leikitään että ollaan aikuisia, istutaan pönäkästi ja tyhmännäköisinä niin kuin isot ihmiset ja tanssitaan tyttöjen mieliksi. Sitten syödään mitä saadaan, ja lähdetään pois niin pian kuin suinkin.

— Ehkä tuosta selviäisi, sanoi Nat mietittyään hetken Tommyn kuvausta.

— Minä kirjoitan ja sanon, että me tulemme, päätti Demi ja kyhäsi kohteliaan vastauksen:

"Me tulemme kaikki. Olkaa hyvät ja laittakaa paljon syötävää. Nöyrin palvelijanne D.B."

Neideillä oli todellinen hätä ja huoli näistä ensimmäisistä tanssiaisistaan, sillä jos kaikki onnistuisi hyvin, he pitäisivät pian harvoille valituille suuret juhlapäivälliset.

— Meidän pitäisi saada pojat viihtymään, sillä Jo-tädin mielestä heille on terveellistä leikkiä meidän kanssamme, kunhan he vain ovat siivosti, sanoi Daisy äidillisesti tarkastellen levottomana tarjouksia.

— Demi ja Nat ovat kyllä kilttejä, mutta Tommy tekee varmasti jotain ilkeyttä, tuumi Nan ja pudisti päätään järjestellessään pientä leivoskoria.

— Silloin hän saa lähteä heti, sanoi Daisy päättävästi.

— Ei ketään voi ajaa pois kutsuista, sehän on mahdotonta.

— No sitten ei enää ikinä kutsuta häntä.

— Se kyllä tepsii. Hän on hirveän pahoillaan, jos ei pääsekään päivällisille.

— Ja silloin laitetaan niin hienoja herkuja kuin ikinä osataan. Hyvää lientä, jota ammennetaan kulhosta kauhalla, lintupaistia ja kastiketta ja kaikenlaisia hyviä vihanneksia.

— Kello on pian kolme ja meidän pitää pukeutua, huomautti Nan, joka oli hankkinut tilaisuutta varten hienon puvun ja paloi halusta käyttää sitä.

— Minä olen äiti, eikä minun tarvitse hienostella, sanoi Daisy ja puki päälleen punaisilla nauharuusukkeilla koristellun yömyssyn sekä Jo-tädin pitkän hameen ja huivin. Silmälasit ja iso miesten nenäliina täydensivät asua ja tekivät tytöstä lylleröisen, punaposkisen eukon.

Nanilla oli kimppu tekokukkia, vanhat vaaleanpunaiset tohvelit, keltainen liivi, vihreä musliinihame ja pölyhuiskun sulista tehty viuhka.

— Minä olen tytär, niin että minä saan koristella itseäni aika lailla ja minun pitää tanssia ja laulaa ja puhua enemmän kuin sinun. Äidithän tarjoavat vain teetä ja ovat säädyllisiä.

Äkkiä kuului ovelta kova koputus, joka lennätti neiti Smithin nojatuoliin leyhyttämään itseään arvokkaasti viuhkalla, kun taas hänen äitinsä istahti sohvaan suorana kuin kynttilä koettaen näyttää hyvin säädylliseltä. Pikku Bess, joka sattui olemaan vieraisilla, leikki sisäkköä, avasi oven ja sanoi kikattaen:

— Hellat ovat hyvät ja tulevat fifään. Kaikki on valmifta.

Pojatkin olivat pukeutuneet tilaisuuden kunniaksi; kaikilla oli korkea paperikaulus, musta hattu ja kädessä kirjava valikoima käsineitä, sillä he olivat huomanneet tämän yksityiskohdan niin myöhään, ettei kukaan ollut löytänyt yhtenäistä hansikasparia.

— Hyvää päivää, rouva, sanoi Demi niin möreästi, että hänen äänensä katkesi ja tervehdys jäi kovin niukaksi.

Kaikki kättelivät ja istuutuivat niin juhlallisen näköisinä, että nuoret herrat unohtivat pian arvokkuutensa ja vääntelehtivät tuoleillaan naurusta.

— Voi älkää! huudahti rouva Smith hyvin pahastuneena.

— Ette saa tulla uudestaan jos käyttäydytte noin, lisäsi neiti Smith napauttaen hajuvesipullolla herra Bangsia, joka nauroi äänekkäimmin.

— Minkä minä sille voin, kun te olette niin hurjan näköisiä, pyrski herra Bangs epäkohteliaasti.

— Entäs sinä itse! Mutta minäpä en ole niin sivistymätön, että sanoisin sellaista. Hän ei saa tulla päivällisille, eihän, Daisy? huusi neiti Smith kiukkuisesti.

— Meidän on kai parasta tanssia nyt. Toitteko viulunne, hyvä herra? kysyi rouva Smith herra Blakelta koettaen säilyttää tynnen kohteliaisuutensa.

— Se on eteisessä, vastasi Nat ja meni hakemaan viulua.

— Parasta juoda ensin teetä, ehdotti Tommy ujostelematta.

— Ei, meidän kutsuissamme ei koskaan aloiteta aterialta, ja ellette te tanssi hyvin, ette saa ruuan muruakaan, hyvät herrat, sanoi rouva Smith niin jyrkästi, että hänen vieraansa muuttuivat paikalla ylen kohteliaiksi.

— Minä otan parikseni herra Bangsin ja opetan hänelle polkkaa, sillä katsoa hän ei ainakaan osaa siivolla, lisäsi kutsujen emäntä silmäillen Tommyä syyttävästi.

Nat nousi, ja tanssiaisat avasi kaksi paria, jotka veivät tunnollisesti päätökseen jotensakin sekalaisen tanssin. Naiset selvisivät erinomaisesti, sillä he pitivät tanssimisesta, mutta herratkin ponnistelivat toki miehekkäästi loppuun. Kun kaikki olivat aivan hengästyksissään, sallittiin pieni lepotauko, ja varsinkin rouva Smith-parka oli sen tarpeessa, sillä hän oli ollut vähän väliä kompastua pitkään hameeseensa. Pikku sisäkkö tarjosi siirappivettä niin pienistä kupeista, että eräskin vieras tyhjensi niitä valehtelematta yhdeksän.

— Nyt teidän on pyydyttävä Nania soittamaan ja laulamaan, sanoi Daisy veljelleen.

— Laulaisitteko meille, hyvä neiti, pyysi tottelevainen vieras tarkastellen salaa, missä näkisi pianon.

Neiti Smith riensi heti kirjoituslipaston luo, nosti auki sälekannen ja istahti pöydän ääreen. Hän säesti itseään paukuttaen voimiensa takaa pöytälevyvä ja lauloi uuden ihanan laulun, joka alkoi:

"Riemumieliä trubaduuri kitaraansa soitti, kun hän pahan vihollisen taistelussa voitti."

Pojat läiskyttivät käsiään innokkaasti ja hän esitti vielä muita lauluja, kunnes vieraiden täytyi vihaista, että he olivat saaneet tarpeekseen. Kiihtyneenä tyttärensä osaksi tulleesta ylistyksestä rouva Smith sanoi kohteliaasti: — Nyt aletaan juoda teetä. Mutta istukaa kauniisti älkääkähän kahmiko.

Oli todella ilo katsella, miten arvokkaasti rouva Smith suoritti emännän tehtävät ja mitä mielenmalttia hän osoitti pienten vahinkojen sattuessa. Piirakoista paras luiskahti lattialle, kun hän koetti leikata sitä tylsällä veitsellä; leipä ja voi hävisivät pöydältä niin äkkiä, että emäntäparka joutui epätoivoon; ja mikä pahinta: kermavaahto oli niin löysää, että se piti juoda, vaikka tarkoitus oli ollut syödä se sievästi pienillä lusikoilla.

Ikävä tilanne syntyi, kun neiti Smith joutui sisäkön kanssa riitaan parhaasta kanelirinkilästä ja tämä heitti koko vadillisen ilmaan ja purskahti itkuun rinkelien putoillessa lattialle. Bess tyyntyi kuitenkin, kun hänkin pääsi pöydän ääreen ja sai tyhjentää sokeriastian.

Mutta tämän hälinän aikana iso lautasellinen rusinapullia oli hävinnyt salaperäisellä tavalla. Pullat olivat koko pitopöydän kaunistus, ja rouva Smith oli hyvin närkästynyt niiden katoamisesta. Jokainen emäntä tietää miltä tuntuu, kun leipoo tusinan verran ihania pullia ja sitten ne pyyhkäistään äkkiä olemattomiin.

— Sinä piilotit ne, Tommy! Tiedän varmasti, että sinä ne otit! kiljui suuttunut emäntä uhaten epäilyksenalaista vierastaan maitokannulla.

— Enkä ottanut.

— Otit!

— Ei kannata väittää vastaan, sanoi Nan, joka riidan aikana oli hotkinut kaiken hyytelön.

— Anna takaisin ne, Demi, tiukkasi Tommy.

— Nyt sinä jallitat, olet sullonut ne omaan taskuusi, kivahti Demi tuohtuen väärästä syytöksestä.

— Otetaan ne häneltä. On hävytöntä itkettää Daisya, sanoi Nat, jonka mielestä tanssiaiset olivat jännittävämmät kuin hän oli odottanutkaan.

Mutta Daisy itki jo, ja uskollinen Bess yhtyi emäntänsä kyyneliin, ja Nan julisti, että kaikki pojat järjestään olivat kiusankappaleita. Samanaikaisesti riehui taistelu herrain kesken, sillä kun kaksi oikeuden puolustajaa hyökkäsi syyllisen kimppuun, tämä paatunut nuorukainen linnoittautui pöydän taakse ja pommitti sieltä toisia varastetuilla rusinapullilla, jotka soveltuivatkin hyvin ammuksiksi, koska olivat melkein yhtä kovia, kuin kuulat. Niin kauan kuin ammuksia riitti, hän piti puolensa, mutta heti kun viimeinen pulla oli singonnut rintavarustuksen yli, saatiin lurjus kiinni, laahattiin ulvoen huoneesta ja paiskattiin häpeällisesti eteisen lattialle.

Kukistajat palasivat voiton huumassa takaisin, ja Demin lohdutellessa rouva Smithiä Nat ja Nan keräsivät nurkista pullat, pistivät pudonneet rusinat taas kohdalleen ja järjestelivät lautasta, niin että se näytti melkein yhtä kauniilta kuin ennenkin. Mutta pullista oli loisto poissa, sillä sokeri oli niistä karissut eikä kukaan halunnut syödä niitä moisen häväistyksen jälkeen.

— On kai parasta lähteä, sanoi Demi äkkiä kuullessaan Jo-tädin äänen portaista.

— Niin kai, sanoi Nat ja pudotti samassa harhateille joutuneen rinkelin, jonka oli juuri poiminut lattialta.

Mutta Jo-rouva ilmestyi heidän joukkoonsa ennen kuin he ehtivät karata, ja hän kuunteli osaaottavasti, kun nuoret neidit kertoivat hänelle murheensa.

— Ei mitään tanssiaisia mokomille pojille, ennen kuin he ovat sovittaneet huonon käytöksensä jollakin hyvällä teolla, sanoi Jo-rouva pudistaen päätään näille kolmelle pahantekijälle.

— Leikkiähän se vain oli, alkoi Demi.

— Ei sellainen leikki ole mukavaa, joka tekee toiset onnettomiksi. Minä olen pettynyt sinun suhteesi, Demi. En olisi uskonut sinun koskaan erehtyvän kiusaamaan kilttiä pikku siskoasi.

— Ainahan pojat kiusaavat siskojaan. Tommykin on sitä mieltä, mutisi Demi.

— En hyväksy, että minun poikani kiusaavat, ja ellette voi leikkiä sovinnossa, minä lähetän Daisyn kotiin, sanoi Jo-täti vakavasti.

Kuullessaan tämän kauhean uhkauksen Demi vilkaisi siskoonsa, ja Daisy kuivasi äkkiä kyynelensä, sillä ero oli pahin onnettomuus, joka kaksosille saattoi tapahtua.

— Natkin oli ilkeä ja Tommy kaikkein ilkein, ehätti Nan kantelemaan peläten, että kaksi pahantekijöistä välttäisi rangaistuksen kokonaan.

— Minä pyydän anteeksi, sanoi Nat häpeissään.

— Minä en! mörähti Tommy avaimenreiästä, josta hän oli parhaansa mukaan kuunnellut.

Jo-rouvaa nauratti väkisin, mutta hän hillitsi itsensä ja sanoi painokkaasti osoittaen ovea:

— Saatte mennä, pojat, mutta muistakaa: te ette saa puhua ettekä leikkiä tyttöjen kanssa ennen kuin minä annan luvan. Kiellän teiltä kaiken hauskan, koska ette ansaitse sellaista.

Huonosti käyttäytyneet nuoret herrat lähtivät heti, mutta joutuivat jo eteisessä parantumattoman herra Bangsin pilkan ja ivan kohteiksi, sillä yksinäisyydessä hän oli paatunut yhä enemmän.

Daisy lakkasi pian suremasta epäonnistuneita tanssiaisiaan, mutta nurisi määräystä, joka erotti hänet veljestä, ja samalla hän murehti veljen vajavaisuutta, helläsydäminen kun oli. Nan puolestaan oikein iloitsi tästä selkkauksesta ja kulki nenä pystyssä poikien ohi. Tommy ei ollut välittävintään koko asiasta ja ilmaisi äänekkäästi tyytyväisyytensä, kun oli päässyt rauhaan 'typeristä tytöistä'. Mutta toiset antautuivat nopeasti ja halusivat taas olla ystäviä tyttöjen kanssa, sillä he kaipasivat Daisyn hemmottelua ja herkkuja ja Nanin ilonpitoa. Kaiken kukkuraksi Jo-rouvakin näytti lukeutuvan loukkaantuneisiin tyttöihin, sillä hän ohikulkieksaan oli tuskin näkevinään karkotettuja. Tämä äkillinen suosion menetys heitti synkän varjon poikien elämään, sillä kun äiti Bhaer oli heidät hylännyt, tuntui kuin aurinko olisi pimennyt.

Kun luonnotonta tilannetta oli kestänyt kolme päivää, pojat eivät voineet enää kestää sitä, vaan kääntyivät isä Bhaerin puoleen. Huolestuneet avunanojat saivat häneltä neuvon, jonka he hyväksyivät kiitollisina ja panivat täytäntöön seuraavalla tavalla.

Ullakolle sulkeutuneina he viettivät vapaahetkensä rakentaen jotakin salaperäistä kojetta, johon meni niin paljon liisteriä, että Pöppö pauhasi ja tytöt olivat ihmeissään. Keskiviikkoilta oli tavattoman kaunis, ja tutkittuaan tarkasti tuulta ja ilmaa Nat ja Tommy lähtivät pihasta kantaen valtavaa litteätä kääröä, joka oli kiedottu moniin sanomalehtiin. Nan oli pakahtua uteliaisuudesta ja Daisy kiihtymyksestä ja molemmat aivan tärisivät jännityksestä, kun Demi marssi rouva Bhaerin huoneeseen hattu kädessä ja sanoi niin kohteliaasti kuin suinkin osasi:

— Olisitko sinä hyvä ja tulisit tyttöjen kanssa ulos, Jo-täti? Me olemme valmistaneet teille yllätyksen. Tulkaa, se on hirveän hauskaa.

— Kiitos, tulemme mielihyvin, minun täytyy vain ottaa Teddy mukaan, vastasi rouva Bhaer, ja hänen hymynsä ilahdutti Demiä kuin päivänpaiste sateen jälkeen.

— Hauskaa saada hänetkin mukaan. Pikku vaunut odottavat jo tyttöjä. Ethän pahastu, täti, vaikka saatkin kävellä Keisariharjulle?

— Päinvastoin, kävelen oikein mielelläni. Mutta onko varmaa, etten häiritse teitä?

— Et tietenkään. Koko huvi menisi pilalle, jos sinä jäisit pois, sanoi Demi tosissaan.

— Olette kovin ystävällinen, herra, sanoi Jo-täti tehden hoviniiausken. — Joutukaapas nyt, tytöt, ei anneta heidän odottaa; hatut päähän ja matkaan. Palan halusta nähdä, mitä he ovat keksineet.

Rouva Bhaerin puhussa kaikki joutuivat valmiiksi, ja viidessä minuutissa oli kolme tyttöä ja Teddy sijoitettu 'pyykkikoriin', joksi Tobyn vetämiä pajupunoskärriä sanottiin. Demi johti kulkuetta, jonka jälkijoukkona tulivat Jo-rouva ja Kit-koira. Tobylla oli päässään pölyhuiska, vaunujen yläpuolella liehui kaksi kummallista lippua, Kitillä oli kaulassa sininen ruusuke, jota se inhosi, Demi oli pistänyt komean voikukkakimpun napinreikänsä ja Jo-rouva tilaisuuden kunniaksi avannut japanilaisen päivänvarjonsa.

Ylhäällä harjulla ei näkynyt muuta kuin tulessa aaltoilevaa ruohikkoa, ja lapset olivat pettyneitä. Silloin Demi sanoi jännitystä lisäten:

— Astukaa nyt kaikki rattailta ja seiskää hiljaa, niin salaisuus ilmestyy, ja hän poistui kallion taa, josta oli silloin tällöin pistänyt näkyviin joku pää.

Odotettiin hetken aikaa jännittyneinä, sitten Nat, Demi ja Tommy marssivat esiin. Heillä oli käsissään kolme uudenuutukaista leijaa, jotka he toivat kohteliaasti tytöille.

— Eikä tässä ole vielä kaikki, pojat ilmoittivat riemuissaan ja juostuaan kallion taa he ilmestyivät taas takaisin kantaen suunnattoman suurta leijaa, johon oli maalattu loistavin keltaisin kirjaimin: "Äiti Bhaerille".

— Me ajattelimme, että sinäkin tahtoisit leijan, koska olit vihoissasi meille ja pidit tyttöjen puolta, huusivat kaikki kolme naurusta pyrskien. Jo-rouva taputti nauraen käsiään sydämestään mukana leikissä.

— Hei, pojat, tähän on kerrassaan komeaa! Kuka teistä keksi tämän? hän kysyi ottaen vastaan leijansa.

— Fritz-setä ehdotti sitä, kun me suunnittelimme tytöille leijoja; hän sanoi, että sinä pitäisit siitä, vastasi Demi säteillen tyytyväisyydestä.

— Fritz-setä tietää, mistä minä pidän. Minä olen aina toivonut leijaa.

— Sen tähdenhän me ne teimmekin, huudahti Tommy ja heittäytyi käsilleen seisomaan aivan kuin se olisi ollut paras tapa ilmaista tunteitaan.

— Pannaan ne lentämään, touhusi Nan.

— En minä osaa, aloitti Daisy.

— Me näytämme, kyllä me neuvomme! lupasivat pojat palveluhalusina ja samalla Demi otti Daisyn leijan, Tommy Nanin ja Nat Bessin, joka ei olisi hennonnut luovuttaa sinistä leijaa hetkeksikään käsistään.

— Odota täti, vähän ajan perästä me lennätämme sinunkin leijaasi, sanoi Demi, josta tuntui, ettei rouva Bhaerin suosiota saanut menettää laiminlyönnillä.

— Kiitos, kultaseni, mutta minä taidan osata itsekin, ja sitä paitsi tuolta tulee poika, joka lennättää sitä minulle, lisäsi Jo-rouva, kun hänen miehensä iloiset kasvot ilmestyivät kallion takaa.

Herra Bhaer tuli samassa heidän luokseen, päästi leijan liikkeelle, ja Jo-rouva juoksutti sitä hilpeästi lasten katsellessa näytelmää. Leija toisensa jälkeen kohosi ilmaan, ja ne leijailivat kuin kisailevat linnut sinne tänne tasaisessa tulessa. Oli siinä iloa ja riemua! Juosten ja huutaen leijat lähetettiin ilmaan tai niitä vedettiin alaspäin ja seurattiin niiden kieppuilua; ne tuntuivat kiskovan voimakkaasti naruista kuin vapauteen pyrkivät eläimet. Nan oli ihan villinä riemusta, Daisysta uusi leikki oli melkein yhtä hauskaa kuin nukeilla puuhailu ja pikku Bess oli niin ihastunut 'nättiin leijuun', ettei raaskinut antaa sen lentää juuri lainkaan, vaan piti sitä mieluummin polvillaan ja katseli niitä mainioita piirroksia, joilla Tommy oli sen koristanut. Äiti Bhaer iloitsi suunnattomasti leijastaan, ja näytti kuin se olisi ymmärtänyt kuka sen omisti, sillä se syöksyi äkkiä alas päätä edellä juuri kun vähimmin aavisti, tarttui puihin, oli pudota jokeen tai kiiti niin korkealle, että näkyi vain pienenä pilkkuna.

Vähitellen kaikki väsyivät ja istahtivat lepäämään sidottuaan leijat puihin tai pensaisiin. Herra Bhaer lähti Teddy olallaan katsomaan lemmiä.

— Onko teillä koskaan ollut näin hauskaa? kysyi Nat heidän loikoessaan ruohikossa kuin lammaskatras.

— Ei sen jälkeen kun pikku tyttönä lennätin leijaa, vastas Jo-rouva.

— Äiti Bhaer oli varmaan lapsena hurjan villi, sanoi Nat.

— Minun täytyy surukseni tunnustaa, että olin tuhma tyttö.

— Minä pidän tuhmissa tytöistä, huomautti Tommy katsoen Naniin, joka vastasi kohteliaisuuteen hurjasti irvistäen.

— Miksen minä muista sitä, täti? Olinko minä liian pieni? kysyi Demi.

— Olit varmastikin.

— Millaista oli, kun te viimeksi lennätitte leijaa, äiti Bhaer? kysyi Nat.

— Voi, se oli ihan hassua, sillä minä olin viidennellätoista ja iso tyttö, ja minua hävetti näyttäytyä sellaisessa leikissä. Teddy-sedän kanssa me teimme leijat ja menimme varkain lennättämään niitä. Meillä oli hirveän hauskaa, ja istuessamme paraikaa lepäämässä niin kuin nytkin kuulumme äkkiä ääniä ja näimme joukon nuoria neitejä ja herroja palaamassa retkeltä. Teddy ei välittänyt, mutta minulle tuli hirveä hätä, sillä tiesin että minulle nauretaan. Hurjat tapani huvittivat jo muutenkin naapureita.

"Mitä minä teen?" kuiskasin Teddyille, kun äänet yhä lähenivät.

"Tällä tavoin", sanoi Teddy ja leikkasi veitsellä rihmat poikki. Leijat lensivät tiehensä, ja ihmisten tultua näkövälille me poimimme kukkia kaikessa rauhassa. He eivät aavistaneet mitään, ja meitä nauratti kovasti täpärä pelastus.

— Katosivatko ne leijat? kysyi Demi.

— Ikipäiviksi. Mutta en minä välittänyt siitä, sillä päätin odottaa, kunnes olisin niin vanha ja arvokas nainen, että voisin taas leikkiä leijoilla. Ja kuten näette, se odotus ei ollut turhaa, sanoi Jo-rouva alkaen kääriä leijaa talteen, sillä alkoi tulla myöhä.

— Täytyykö meidän jo lähteä?

— Minun täytyy, muuten ette saa illallista eivätkä sellaiset yllätykset taitaisi huvittaa teitä.

— Eikö meidän juhlamme ollutkin hauska? kysyi Tommy tyytyväisenä.

— Loistava! vastasivat kaikki.

— Tiedättekö miksi? Siksi että teidän vieraanne ovat osanneet käyttäytyä ja koettaneet saada kaiken onnistumaan hyvin. Ymmärsittekö mitä tarkoitan?

Pojat vilkaisivat noloina toisiinsa lähtiessään leija olalla astelemaan kotiin.

10

JÄLLEEN KOTONA

Heinäkuu oli tullut ja heinänteko alkanut; puutarhat kukoistivat ja pitkän kesäpäivän jokainen hetki toi tullessaan riemua. Ovet ja ikkunat olivat auki aamusta iltaan ja pojat viettivät kaiken vapaa-aikansa ulkona. Tunnit olivat lyhyitä ja lupapäiviä pidettiin usein, sillä Bhaerien mielestä ahkera ruumiinharjoitus edisti terveyttä ja lyhyet kesät oli parasta käyttää ulkotöihin.

Pojat olivatkin vereviä, päivettyneitä ja terveitä, vankat jalat ja kädet työntyivät ulos lahkeista ja hihoista. Nauru ja riemu raikui kaikkialla; kujeiltiin sisällä ja ulkona, seikkailtiin ja retkeiltiin yli vuorten ja laaksojen. Vain yhtä asiaa toivottiin, jotta onni olisi täydellinen ja sekin tapahtui kun sitä vähiten odotettiin.

Kerran illalla, kun pienet pojat olivat jo vuoteessa, isot uimassa joella ja rouva Bhaer riisui huoneessaan Teddyä, tämä huudahti äkkiä: — Tuolla Danny! ja osoitti ikkunaa, jonka läpi kuu paistoi kirkkaasti.

— Ei, kultaseni, ei hän ole siellä, sehän on vain kuu, vastasi hänen äitinsä.

— Onpas, Danny katsoi ikkunasta; Teddy näki, väitti lapsi innoissaan.

— Kai hän sitten oli, myönsi rouva Bhaer ja kiiruhti ikkunaan toivoen, että niin olisikin. Mutta kasvat olivat kadonneet eikä pojasta näkynyt vilaustakaan. Rouva Bhaer kutsui Dania, juoksi pääovelle Teddy paitaressuna kintereillään ja antoi hänenkin huutaa toivoen, että lapsen ääni tehoaisi paremmin kuin hänen. Mutta mitään ei kuulunut, ja he palasivat pettyneinä takaisin. Teddy ei kuitenkaan uskonut näkemäänsä kuuksi, vaan kohotti vielä päätään vuoteesta ja kysyi:

— Eikö Danny jo tule? Vähitellen hän kuitenkin nukahti, isot pojat laittautuivat yöpuulle, talo hiljeni eikä vienossa kesäyössä kuulunut kuin sirkan laulu ruohikosta. Rouva Bhaer istui parsimassa, sillä suuri kori oli aina täynnä sukkaa, joihin ehtimiseen ilmestyi huikeita reikiä ja hän ajatteli kadonnutta poikaa. Hän uskoi Teddyyn erehtyneen eikä halunnut häiritä miestänsä kertomalla lapsen puheista, sillä isä

Bhaer istui kirjoittamassa kirjeitä, hänellä kun oli kovin vähän aikaa omiin asioihinsa ennen kuin pojat olivat nukkumassa. Kello kymmeneltä Jo-rouva nousi sulkemaan ovia. Pysähtyessään hetkeksi portaille ihailemaan kaunista maisemaa hän huomasi jotain valkoista pihanurmikolla seisovan heinäkasan vieressä. Lapset olivat leikkineet pihalla koko illan; rouva Bhaer luuli Nanin tapansa mukaan jättäneen hattunsa heiniin ja meni hakemaan sitä. Mutta tultuaan lähemmäksi hän huomasi, ettei se ollut hattu eikä nenäliina, vaan paidanhiha, josta pisti esiin ruskea käsi. Hän kiersi heinäkasan, ja siellä nukkui Dan syvässä unessa.

Poika oli ryysyinen, likainen ja laiha. Toinen jalka oli paljas, ja toiseen hän oli sitonut kääreeksi vanhan pumpulinuttunsa. Hän oli ilmeisesti piiloutunut heinäkasan taa, mutta unissaan heittänyt kätensä sivulle. Hän huokaili ja mutisi kuin unet olisivat häirinneet häntä, ja kerran liikahtaessaan hän valitti.

— Ei hän voi tänne jäädä, tuumi rouva Bhaer ja kumartuen Danin yli sanoi hiljaa hänen nimensä. Poika avasi silmänsä kuin unta näkevä. Hän hymyili ja sanoi unisesti:

— Äiti Bhaer, minä olen tullut kotiin.

Pojan katse ja sanat liikuttivat syvästi rouva Bhaeria. Hän pani kätensä Danin pään alle ja nosti tämän istumaan sanoen ystävällisesti:

— Minä uskoin sinun tulevan ja olen hyvin iloinen nähdessäni sinut.

Poika näytti vasta nyt oikein heräävän. Hän hypähti pystyyn ja katseli ympärilleen aivan kuin olisi äkkiä muistanut missä oli ja epäillyt ystävällistä tervehdystä. Hänen ilmeensä muuttui ja hän sanoi vähän jurosti:

— Aioin jatkaa aamulla. Poikkesin vain ohikulkiessani katsomaan.

— Mutta mikset tullut sisään, Dan? Etkö kuullut, kun me huusimme sinua? Teddy näki ja kutsui sinua.

— Luulin ettette päästä minua sisään, poika sanoi pyöritellen pientä nyyttiä, jonka hän oli ottanut käteensä kuin lähteäkseen.

— Koeta niin näet. Jo-rouva ei sanonut muuta, viittasi vain kädellään avonaiseen oveen, josta loisti kodikas valo.

Syvään huoaten, aivan kuin raskas taakka olisi vierähtänyt hartioilta, Dan otti tukevan sauvansa ja alkoi nilkuttaa kohti taloa, mutta pysähtyi äkkiä ja sanoi:

— Herra Bhaer ei ehkä halua? Minä karkasin Pagen luota.

— Hän tietää sen ja oli pahoillaan, mutta se ei muuta asiaa. Oletko sinä satuttanut jalkasi? kysyi Jo-rouva, kun Dan lähti sauvansa varassa taas nilkuttamaan.

— Kivi putosi sen päälle, kun kiipesin muurin yli, ja se ruhjoi jalkaani. Mutta ei se mitään.

Rouva Bhaer auttoi hänet omaan huoneeseensa, ja Dan heittäytyi sinne päästyään tuolille, pää retkahti hervottomana taaksepäin ja hän oli aivan kalpea tuskasta ja väsymyksestä.

— Dan parka! Juo tämä ja sitten syöt vähän; sinä olet nyt kotona ja äiti Bhaer pitää sinusta hyvää huolta.

Dan katsoi vain kiitollisesti äiti Bhaeria, kun tämä kaatoi viiniä hänen huulilleen, ja sitten hän alkoi syödä. Jokainen suupala näytti lisäävän hänen rohkeuttaan, ja hän alkoi heti kertoa, aivan kuin hänellä olisi ollut kiire saada kaikki sanotuksi.

— Minä karkasin jo toista kuukautta sitten. Page oli kyllä hyvä, mutta ankara. Enkä minä pitänyt siitä, vaan karkasin erään veneellä liikkuvan miehen mukana. Sen vuoksi ne eivät tienneet mihin olin lähtenyt. Erottuani miehestä minä tein töitä pari viikkoa eräässä talossa, mutta sitten minä annoin selkään talon pojalle ja isäntä pieksi minua, sen takia minä lähdin sieltäkin ja tulin tänne.

— Kävelitkö koko matkan? kysyi äiti Bhaer etsiessään kääreitä Danin jalkaan.

— Niin, kun se mies ei maksanut minulle enkä minä pyytänytkään. Piti kai palkkani pojan kipurahoina. Dan nauroi, mutta katseli silti häpeissään ryysyjään ja likaisia käsiään.

— Miten tulit toimeen? Matka on aikamoinen sinunlaisellesi pojalle.

— No, kaikki kävi hyvin siihen asti kun loukkasin jalkani. Ihmiset antoivat minulle ruokaa, minä olin

yötä ladoissa ja kävelin päivisin. Minä eksyin kun koetin löytää oikotien, muuten olisin ehtinyt tänne jo ennemmin.

— Mutta jos et kerran aikonut jäädä meidän luoksemme, mitä sinä sitten aioit?

— Minun teki mieli nähdä Teddyä ja teitä; ja sitten ajattelin mennä entiseen työhön kaupunkiin, olin vain niin väsynyt, että nukahdin heiniin. Olisin lähtenyt aamulla, jos ette olisi löytänyt minua.

— Oletko pahoillasi siitä? kysyi rouva Bhaer puoleksi huvittuneena, puoleksi moittien kumartuessaan katsomaan pojan loukkaantunutta jalkaa.

Dan karahti punaiseksi ja tuijotti rävähtämättä lautaseen vastatessaan hiljaa:

— En, minä olen iloinen, sillä halusin kyllä jäädä, mutta pelkäsin että —

Hän ei saanut lausettaan loppuun, sillä rouva Bhaer keskeytti hänet kauhistuneena nähdessään pojan jalan; se oli tosiaan loukkaantunut pahasti.

— Milloin tämä ruhjoutui?

— Kolme päivää sitten.

— Ja sinä olet kävellyt tuossa kunnossa?

— Minulla oli keppi, ja pesin jalkaa jokaisessa purossa, jonka yli kuljin, ja eräs eukko antoi minulle rievun siteeksi.

— Herra Bhaerin täytyy heti nähdä jalkasi ja sitoa se, sanoi rouva Bhaer ja riensi viereiseen huoneeseen jättäen oven raolleen, niin että Dan kuuli mitä puhuttiin.

— Fritz, poika on tullut.

— Kuka? Dan?

— Niin. Teddy näki hänet ikkunasta ja me huutelimme häntä, mutta hän meni pois ja piiloutui heinäkasaa taa. Minä löysin hänet sieltä hetki sitten nukkumasta — puolikuolleena kivusta ja väsymyksestä. Hän karkasi kuukausi sitten Pagen luota ja on siitä lähtien ollut matkalla tänne. Ei kuulemma tahtonut näyttäytyä meille, vaan aikoi jatkaa matkaa kaupunkiin vain nähtyään meidät. Toivo takaisinpääsystä on varmaan antanut hänelle voimaa voittaa vastukset, ja nyt hän odottaa tietoa, annatko hänelle anteeksi ja otatko hänet takaisin.

— Kysyikö hän sitä?

— Hänen silmänsä kysyivät, ja kun minä herätin hänet, hän sanoi kuin eksynyt lapsi: "Äiti Bhaer, minä olen tullut kotiin." Minulla ei ollut sydäntä moittia häntä, vaan otin hänet kuin karanneen karitsan takaisin katraaseen. Saanhan minä pitää hänet, Fritz?

— Saat tietysti! Tämähän todistaa, että olemme voittaneet pojan sydämen, enkä tahtoisi enää lähettää häntä pois sen kummemmin kuin omaa Robianikaan.

Pari kyyneltä, jotka vähitellen olivat kertyneet Danin silmiin, vierivät alas pitkin likaisia poskia. Kukaan ei nähnyt niitä, sillä Dan pyyhki ne kiireesti pois; mutta luultavasti tuona hiljaisena hetkenä Danin vanha epäluulo näitä hyviä ihmisiä kohtaan häipyi ikipäiviksi. Hän ei puhunut mitään, päätti vain mielessään yrittää parastaan.

— Tule katsomaan hänen jalkaansa. Se on luultavasti huonossa kunnossa, sillä hän on kävellyt sillä kolme päivää helteessä ja pölyssä ja haavan ympärillä on ollut vain nutunrepale. Dan on sinnikäs poika, ja hänestä tulee vielä kunnon mies.

— Sitä minäkin toivon — sinun vuoksesi. Ja sinun intosi takaa kyllä menestyksen. Minä menen nyt katsomaan pientä spartalaistasi. Missä hän on?

— Minun huoneessani, mutta ole hänelle kiltti, vaikka hän olisi kuinka yrmeä. Se on ainoa tapa, jolla hänet voittaa. Hän inhoaa ankaruutta ja kovaa kuria, mutta hellä sana ja kärsivällisyys tehoavat häneen niin kuin tehosivat ennen minuunkin.

— Niin kuin sinä nyt olisit ollut samanlainen kuin tuo pojanvinttiö! sanoi herra Bhaer nauraen ja samalla miltei narkästyneenä.

— Kyllä minä sisimmältäni olin, vaikka käyttäydinkin toisella tavoin. Vaistoan hänen mielenliikkeensä ja luulen ymmärtäväni, mikä häneen vaikuttaa. Olen iloinen siitä, koska minun on sen

vuoksi helpompi auttaa häntä.

Astuessaan yhdessä huoneeseen herra ja rouva Bhaer tapasivat Danin istumassa pää käsiin painuneena, aivan kuin hän olisi vaipunut syvään uneen. Mutta äkkiä hän kohotti päänsä ja koetti nousta, kun herra Bhaer sanoi ystävällisesti:

— Sinä siis pidät Plumfieldista enemmän kuin Pagen talosta. Hyvä, katsotaan nyt, saammeko me tällä kerralla sinut viihtymään täällä paremmin kuin viimeksi.

— Kiitos, sanoi Dan koettaen esiintyä kohteliaasti.

— Nyt katsotaan jalkaa. Ai, onpas pahan näköinen. Meidän täytyy heti huomenna kutsua tohtori Firth. Tuo lämmintä vettä, Jo, ja pehmeätä riepua.

Herra Bhaer pesi ja sitoi jalan, ja sillä aikaa rouva Bhaer teki sijan talon ainoaan tyhjään vuoteeseen. Se oli pienessä vierashuoneessa, jonne päästiin salista ja jossa pojat tavallisesti makasivat sairaina ollessaan, koska he näin saivat olla lähellä rouva Bhaeria ja näkivät mitä talossa tapahtui. Kun vuode oli valmis, herra Bhaer otti Danin syliinsä, kantoi hänet huoneeseen, auttoi riisuutumaan, peitteli vuoteeseen ja sanoi isällisesti puristaen pojan kättä: — Hyvää yötä, poikaseni!

Dan vaipui heti uneen ja nukkui sikeästi monta tuntia. Sitten hänen jalkaansa alkoi vihloa ja pakottaa. Siihen herättyään poika heittelehti levottomana vuoteessa ja koetti olla valittamatta.

Yöllä rouva Bhaer kulkea hissutteli ympäri taloa. Hän sulki ikkunoita siltä varalta että tuuli yltyisi, veti hyönteisverkon Teddyn vuoteen eteen ja katsoi Tommyä, joka joskus käveli unissaan. Hänen tarkka korvansa kuuli Danin hiljaisen valituksen, ja heti paikalla hän oli pojan luona. Tuskissaan Dan juuri takoi kuumaa tyynyään, kun valokiila tunkeutui ovenraosta hallin läpi ja Jo-rouva astui sisään kuin hullunkurinen aave suuri hiusnuttura pääläella ja yllään pitkä harmaa yöpuku.

— Koskeeko sinuun, Dan?

— Jalkani on hurjan kipeä, mutta en minä aikonut herättää ketään.

— Minä olen kuin pöllö, joka lentelee aina öisin. Totisesti, sinun jalkasi on kuuma kuin kekäle, käärettä täytyy taas kastella, sanoi äidillinen pöllö ja lensi pois tuodakseen lisää käärettä ja kannullisen jäävettä.

— Kylläpä tekee hyvää, huokasi Dan, kun kääre oli taas paikoillaan.

— Kas niin, koeta nyt nukkua jos voit, äläkä pelästy vaikka näet minut uudestaan, sillä vaihdan kääreen jonkin ajan kuluttua.

Puhuessaan Jo-rouva kumartui kohentamaan pojan vuodetta. Hänen suureksi ihmeekseen Dan kiersi silloin kätensä hänen kaulaansa, veti kasvot lähemmäksi, suuteli häntä ja mutisi katkonaisesti "kiitos". Jo-rouva ymmärsi kömpelön hyväilyn tarkoituksen, hyväksyi äänettömän lupauksen eikä pilannut asiaa hämmästelyllä. Hän muisti vain, ettei Danilla ollut äitiä, suuteli pojan ruskeata poskea, joka hellyyden osoituksen jälkeen oli puoliksi hautautunut tyynyyn ja sanoi:

— Sinä olet nyt minun poikani, ja jos tahdot, voit tehdä minut siitä ylpeäksi ja iloiseksi. Nämä sanat Dan muisti kauan.

Hiipiessään toisen kerran Danin luo Jo-rouva tapasi hänet syvässä unessa. Poika ei herännyt eikä osoittanut mitään kivun merkkejä, kun rouva Bhaer vaihtoi käärettä, tuskan juonteet vain lientyivät ja kasvoilla kuvastui tyyni rauha.

Seuraava päivä oli sunnuntai ja talossa oli niin hiljaista, että Dan heräsi vasta puolen päivän aikaan. Katsellessaan ympärilleen hän näki innokkaiden pikku kasvojen kurkistelevan ovenraosta. Hän ojensi kätensä, ja Teddy hyökkäsi huoneeseen, heittäytyi poikittain hänen päälleen ja hihkui: — Minun Danny, minun Danny! ja taputti ja halaili häntä onnellisena. Pian ilmestyi rouva Bhaerkin tuomaan aamiaista. Teddy halusi välttämättä tarjoilla. Hän syötti Dania kuin pikkulasta toisten suureksi huviksi.

Sitten tuli tohtori ja onneton spartalainen joutui kovalle, sillä yksi jalkapöydän luista oli mennyt sijoiltaan ja sen paikoilleen asettaminen oli niin tuskallista, että pojan huulet olivat valkoiset ja suuret hikikarpalot kohosivat hänen otsalleen. Mutta hän ei päästänyt äännähdystäkään, puristi vain Jo-rouvaa kädestä niin lujasti, että se oli punainen vielä kauan aikaa jälkeenpäin.

— Pojan on oltava makuulla ainakin viikko, eikä hän saa astua jalallaan maahan. Sitten vasta nähdään, pääseekö hän liikkumaan kainalosauvojen varassa vai pitääkö hänen pysyä vuoteessa kauemmin, sanoi tohtori Firth pistäen laukkuunsa kiiltävät pihtinsä, joita Dan ei mielellään katsellut.

— Paraneehan se tästä? kysyi Dan pelästyneenä.

— Toivotaan, sanoi tohtori jättäen Danin hyvin masentuneelle mielelle, sillä jalan menettäminen on kauhea onnettomuus toimeliaalle pojalle.

— Älä sure, minä olen oivallinen sairaanhoitaja ja kuukauden päästä kävelet jo niin kuin ennenkin, sanoi Jo-rouva toiveikkaasti.

Mutta Dan pelkäsi niin rammaksi tulemista, ettei edes Teddyn huolenpito piristänyt häntä. Jo-rouva ehdotti silloin, että pari pojista tulisi katsomaan häntä, ja kysyi, kenet hän halusi nähdä.

— Natin ja Demin; ja pyytäisin myös hattuni, koska siinä on jotain, josta he varmaan pitäisivät. Mahdoitteko te heittää minun nyyttini menemään? kysyi Dan huolestuneena.

— En, se on kyllä tallessa, sillä arvelin siinä olevan kalleuksia.

Jo-rouva toi hänen vanhan olkihattunsa, joka oli täynnä perhosia ja kuoriaisia, ja nenäliinan, johon oli matkan varrella kertynyt kummallisia esineitä: linnunmunia sievästi sammalessa, harvinaisia kiviä ja simpukankuoria, sienien kappaleita ja pikku rapuja, jotka vankeus oli saanut ihan raivoon.

— Saisinko minä pitää näitä jossakin? Herra Hyde ja minä löysimme ne ja ne ovat loistokappaleita. Seuraisin mielelläni niiden kehitystä. Saanko minä? kysyi Dan unohtaen jalkansa nauraessaan ravuille, jotka ryömivät takaperin peitteellä.

— Tietysti saat; Pollyn vanha häkki on niille omiaan. Älä anna niiden nipistää Teddyn varpaita sillä aikaa kun käyn hakemassa sen, sanoi Jo-rouva lähtiessään.

Nat, Demi ja häkki tulivat yhtäaikaan, ja ravut sijoitettiin uuteen asuntoonsa sellaisen riemun vallitessa, että pojat unohtivat jäykistyä tervehtiessään karkulaista. Näille ihastuneille kuulijoille Dan kertoi seikkailunsa paljon tarkemmin kuin Bhaereille. Sitten hän levitteli saaliinsa ja selitti tarkasti jokaisen esineen. Poikien innokas juttelu hämmästytti ja huvitti rouva Bhaeria, joka oli vetäytynyt viereiseen huoneeseen jättääkseen heidät rauhaan.

— Poikahan tietää paljon noista tavaroista, hän on tutkinut niitä tarkkaan. Siitäpä pelastus tuleekin! Kun Dan ei välitä kirjoista eikä hänelle ole helppo löytää muutakaan ajankulua, pojat voivat hankkia hänelle kiviä ja kovakuoriaisia. Jos hänestä tulisi luonnontutkija ja Natista viulutaiteilija, voisin olla ylpeä näiden vuosien työstä.

Ja Jo-rouva tuijotti hymyillen kirjansa yli ja rakenteli pilvilinnoja kuten tyttönä ollessaan, erona vain se, että silloin hän rakenteli niitä itseään, nyt muita varten.

Natia kiinnostivat eniten Danin seikkailut, mutta Demiä hänen perhosensa ja kovakuoriaisensa. Hän kuunteli Danin kuvauksia niistä kuin valloittavaa satua, sillä Dan kertoi hyvin ja oli onnellinen, kun hänkin pystyi opettamaan jotain pikku filosofille.

Aarteiden joukossa oli piisamin nahka, ja he syventyivät niin tämän eläimen pyydystämistapoihin, että itsensä herra Bhaerin oli tultava ilmoittamaan Natille ja Demille kävelyllähdöstä. Kun he juoksisivat pois, Dan katseli haikeasti heidän jälkeensä, ja herra Bhaer tarjoutui kantamaan hänet salin sohvalle, että hänkin saisi hieman nauttia toisenlaisesta ilmasta ja näköalasta. Kun poika makasi mukavasti sohvalla ja talossa oli aivan hiljaista, Jo-rouva istuutui hänen lähelleen näyttämään Teddylle kuvia. Nyökäten aarteisiin, joita Dan vielä piti kädessään, hän kysyi kiinnostuneena:

— Mistä olet saanut kaikki tietosi noista?

— Minä olen aina pitänyt elukoista, mutta en tiennyt niistä paljonkaan ennen kuin herra Hyde kertoi.

— Kuka on herra Hyde?

— No, hän on sellainen mies, joka kiertelee metsissä ja tutkii näitä asioita — en tiedä miksi heitä sanotaan — ja kirjoittaa sammakoista ja kaloista ja muista. Hän asui Pagen luona ja pyysi usein minua auttamaan. Se oli mukavaa, sillä hän kertoi kaikenlaisista ja oli hurjan viisas. Toivottavasti tapaan hänet vielä joskus.

— Sitä minäkin toivon, sanoi Jo-rouva, sillä Danin kasvat olivat kirkastuneet ja hän oli niin innostunut, ettei tavanmukaisesta juroudesta ollut tietoakaan.

— Hän sai linnut tulemaan luokseen, eivätkä oravat ja jänikset pelänneet häntä yhtään. Hän ei ikinä tehnyt niille pahaa, ja ne tunsivat hänet ihan selvästi. Oletteko koskaan kutittanut sisiliskoa oljella? kysyi Dan innoissaan.

— En, mutta kutittaisin kyllä mielelläni.

— Minäpä olen, ja on hirveän hauska katsella, miten se ojentelee ja kiemurtelee, sisiliskot pitävät siitä kovasti. Herra Hyde kutitteli niitä, sai käärmeen kuuntelemaan vihellystään ja tiesi tarkkaan, milloin mikin kasvi kukkii, eivätkä ampieiset pistäneet häntä, ja hän kertoi ihmeellisiä juttuja kaloista ja perhosista ja Intiasta ja vuoristoista.

— Taisit niin mielelläsi kuljeskella herra Hyden kanssa, että unohdit kokonaan herra Pagen, sanoi Jo-rouva ovelasti.

— Niin unohdinkin. Minua raivostutti, kun piti kylvää ja äestää, sen sijaan että olisi saanut kuljeksia herra Hyden kanssa. Page sanoi herra Hydeä hassuksi, kun tämä vahtasi tuntikaupalla jotakin lintua tai kalaa.

— Niinpä niin, Page on maanviljelijä eikä voi pitää luonnontutkijan työtä kovin suuressa arvossa, ei ainakaan yhtä hyödyllisenä kuin omaansa. Kuules nyt, jos tosiaan pidät noista asioista, kuten ilokseni uskon, saat ruveta oikein tutkimaan niitä ja kirjat auttavat sinua siinä. Mutta haluan sinun tekevän siinä ohessa muutakin ja oikein tunnollisesti vielä, muuten saat vähitellen katua ja aloittaa taas alusta.

— Minä koetan, sanoi Dan nöyrästi ja hiukan pelästyen vakavasti esitettyä vaatimusta, sillä hän ei pitänyt lukemisesta, mutta oli ilmeisesti lujasti päättänyt pönttää päähänsä kaiken, mitä äiti Bhaer vain halusi.

— Näetkö tuon lipaston, jossa on kaksitoista laatikkoa? kuului seuraava yllättävä kysymys.

Dan katseli pianon kummallakin puolella olevia vanhanaikaisia lipastoja. Hän tunsu ne hyvin, sillä hän oli usein nähnyt niiden monista laatikoista ilmestyvän kauniita nauhanpätkiä, nauvoja, monenvärisiä papereita ja muita hyödyllisiä tavaroita. Hän nyökkäsi, ja Jo-rouva jatkoi:

— Etkö usko, että noissa laatikoissa olisi hyvä säilyttää kokoamiasi munia, kiviä, kuoriaisia ja liskoja?

— Loistavasti! Mutta saanko minä tosiaan sotkea paikat tavaroillani, niin kuin herra Page sanoi, huudahti Dan ja katseli vanhaa huonekalua silmät loistaen.

— Sellaisesta sotkusta minä pidän. Jos en pitäisi, en toki luovuttaisi sinulle kaappejani. Minä pidän arvossa lasten kalleuksia ja mielestäni niitä pitää kohdella kunnioittavasti. Teen nyt sopimuksen kanssasi, ja toivon että pidät sen kunniaa. Tässä on kaksitoista laatikkoa, yksi jokaista kuukautta kohden, ja saat ne sitä mukaa kuin olet täyttänyt pienet velvollisuutesi. Jotkut näistä laatikoista on jo jaettu neljään osaan, ja minä annan jakaa loputkin, niin saat osaston kutakin viikkoa varten. Kun sinulla on laatikko täynnä harvinaisia ja kauniita esineitä, minä olen niistä yhtä ylpeä kuin sinäkin, ehkä ylpeämpikin, sillä samalla kun katselen sinun kiviäsi, sammaleitasi ja koreita perhosiasi, näen sinun toteuttavan hyviä päätöksiäsi, karsivan virheitäsi ja pitävän lupauksesi. Suostutko siihen?

Dan ei sanonut mitään, mutta hänen katseensa puhui enemmän kuin parhaatkaan sanat. Äiti Bhaer ymmärsi hänen ilmeensä, veti auki ylimmän laatikon, pyyhki siitä pölyt ja asetti sen kahden tuolin varaan pojan eteen sanoen reippaasti:

— Aloitetaanpa heti ja pannaan nämä sievät kuoriaiset varmaan talteen. Kuten näet, näihin lokeroihin sopii aika paljon. Perhoset ja kuoriaiset minä kiinnittäisin neuloilla reunoihin, missä ne ovat hyvässä turvassa, ja pohjalle jää vielä tilaa raskaammille esineille. Annan sinulle rihmaa, puhdasta paperia ja neuloja, että saat selväksi tämän viikon urakan.

— Mutta enhän minä voi mennä ulos mitään keräämään, sanoi Dan katsellen surkeana jalkaansa.

— Se on totta; mutta äläs huoli. Tämä viikko menee aarteiden järjestelyyn ja uskallanpa ennustaa, että pojat tuovat sinulle kuormakaupalla itikoita, jos vain pyydät.

— Eivät ne osaa ottaa oikeita lajeja. Sitä paitsi jos minä makaan päivät päästään, en voi tehdä työtä, en oppia enkä ansaita laatikoitani.

— On monta läksyä, jotka voit oppia maatesasikin ja lisäksi voit tehdä minulle pieniä palveluksia.

— Mitä palveluksia?

— Voit oppia olemaan kärsivällinen ja iloinen tuskista huolimatta ja vaikka et saakaan leikkiä. Voit viihdyttää Teddyä, keriä lankaa, lukea minulle kun ompelen ja suorittaa monia askareita ilman että sinun tarvitsee käyttää jalkaasi. Sillä tavoin päivät kuluvat nopeasti eivätkä mene ihan hukkaan.

Silloin Demi juoksi sisään toisessa kädessään iso perhonen ja toisessa ruma pieni rupisammakko.

— Katso, minä löysin nämä, eivätkö olekin komeita? lähätti Demi hengästyneenä.

Dan nauroi sammakolle ja sanoi, ettei hänellä ollut sille paikkaa, mutta perhonen oli kovin kaunis, ja sen hän tahtoi kokoelmaansa.

— Jos sen täytyy kuolla, niin annetaan sille pisara kamferia, sanoi Jo-rouva ottaen pullon esille.

— Minä tiedän, herra Hyde tappoi ne aina myrkyllä. Ja Dan tipautti hellävaroen pisaran hyönteisen päähän, jolloin vaaleanvihreät siivet lepattivat hetken ja pysähtyivät.

Tuskin tämä murhenäytelmä oli päättynyt, kun Teddy huusi makuuhuoneesta:

— Äitii! Iso rapu syö pikkuista!

Demi juoksi apuun tätinsä kanssa ja tapasi Teddyn haltioissaan tuolilla pomppimassa; kaksi pikku rapua ryömi lattialla, jonne ne olivat päässeet häkin ristikoiden välistä. Kolmas oli takertunut häkin yläosaan ilmeisesti hengenhädässä, sillä sen alapuolella avautui surullinen vaikkakin samalla hullunkurinen näky. Isoin rapu syöä ratusteli veljeään aivan kylmäverisesti. Onnettoman uhrin saksat oli kiskottu irti ja se oli käännetty selälleen. Iso rapu piteli sen selkäkilpeä toisessa saksessaan ja vedettyään sen leukansa alle kuin lautasen pisteli siitä kaikessa rauhassa herkkupaloja toisella saksellaan pysähtyen silloin tällöin pyörittämään varsien päissä olevia silmiään ja lipomaan kapeaa kieltään ja maiskuttelemaan suutaan hullunkurisesti. Jo-rouva kantoi häkin Danin nähtäväksi ja Demi vangitsi kulkurit vanhaan pesuvatiin.

— Minä päästän nämä ukkelit vapaiksi, ei niitä voi pitää täällä sisällä, sanoi Dan silminnähtävästi pahoillaan.

— Kyllä minä hoidan niitä, kunnes sinä paranet, kun vain sanot kuinka. Ne voivat ihan hyvin olla minun kilpikonnasäiliössäni, sanoi Demi, jonka mielestä nämä pikku elävät olivat vielä mielenkiintoisempia kuin hänen omat kilpikonnansa. Niinpä Dan selitti, mitä ravut tarvitsevat ja miten ne elävät, ja Demi lähti viemään niitä uuteen kotiin ja uuteen seuraan.

— Kyllä hän on kiltti, sanoi Dan, laittaessaan huolellisesti ensimmäistä perhosta laatikkoon.

— Niin hänen pitäisi ollakin, hänen hyväkseen on tehty paljon.

— Hänellä on sukulaisia, jotka ovat auttaneet ja neuvoneet häntä.
Minulla ei ole ollut, huokasi Dan.

Entinen aika tuli harvoin hänen mieleensä, mutta nyt hänestä tuntui kuin hän olisi jotenkin jäänyt osattomaksi.

— Minä tiedän sen, ystäväiseni, ja siksi en odotakaan sinulta samaa kuin Demiltä, vaikka hän on nuorempi. Me autamme nyt sinua minkä voimme ja yritämme opettaa sinulle, kuinka ihminen voi itse parhaiten auttaa itseään. Oletko unohtanut, kuinka isä Bhaer neuvoi sinua viime kerralla täällä ollessasi pyrkimään hyväksi ja pyytämään Jumalalta siihen apua?

— En, kuului hyvin hiljaa.

— Haluatko vielä yrittää?

— Haluan, vielä hiljemmin.

— Minä luotan siihen, ja tiedän kyllä, pidätkö uskollisesti lupauksesi, sillä ihmiset, jotka uskovat näihin asioihin, ymmärtävät sanoittakin, onko korkeimman apua pyydetty.

Annettuaan Danille luettavaksi "Croftonin koulupojat" Jo-rouva jätti hänet tunniksi yksin, mutta kävi tuon tuostakin katsomassa häntä. Dan ei yleensä välittänyt lukemisesta, mutta tähän kirjaan hän innostui niin, että hämmästyti, kun pojat palasivat kävelyiltä. Daisy antoi Danille kimpun metsäkukkia, ja Nan tahtoi välttämättä tuoda hänelle illallisen. Maatessaan sohvalla Dan näki avoimesta ovesta pojat, jotka istuivat pöydän ääressä ja virnistelivät hänelle ystävällisesti voileipää syödessään.

Herra Bhaer kantoi Danin aikaisin vuoteeseen, ja Teddy tuli yöpukusillaan sanomaan hyvää yötä.

— Saanko minä sanoa iltarukoukseni Dannylle, hän kysyi, ja kun äiti vastasi: — Saat toki, hän polvistui ja risti pulleat kätensä ja sanoi hiljaa:

— Hyvä Jumala, siunaa kaikkia ja auta minua hyväksi.

Sitten hän lähti huoneesta hymyillen unisena äitinsä olan yli.

Mutta kun iltakeskustelu oli päättynyt, iltalaulu laulettu ja talo henki viihtyisää sunnuntairauhaa, Dan makasi huoneessaan valveilla, pohti uusia ajatuksia ja tunsi uusien toiveiden ja pyrkimysten myllertävän sydämessään. Rakkaus ja kiitollisuus olivat aloittaneet työn, jonka elämänkoulu ajan mittaan päättäisi.

11

TEDDY-SETÄ

Viikon verran Dania kuljetettiin sohvan ja vuoteen väliä. Se oli pitkä ja raskas viikko, sillä loukkaantunutta jalkaa särki aika ajoin kovasti. Paikallaanolo oli myös perin ikävää toimeliaasta pojasta, joka halusi kiihkeästi päästä nauttimaan kesästä. Mutta Dan koetti parhaansa ja muut auttoivat häntä, kukin tavallaan. Niin kului aika, ja lauantaiaamuna hänen vaivansa palkittiin, kun hän kuuli tohtorin sanovan:

— Jalka on parantunut paremmin kuin luulinkaan. Antakaa pojalle keppi, alkakoon vain liikuskella täällä sisällä.

— Eläköön! huusi Nat ja ryntäsi ulos kertomaan toisille hyvää uutista.

Kaikki olivat iloisia, ja päivällisen jälkeen koko joukko kerääntyi katsomaan, kun Dan harppoi kepin varassa muutaman kerran edestakaisin salissa ja asettui sitten kuistille, jossa hänellä oli jonkinlainen vastaanotto.

Häntä ilahdutti suuresti toisten huomaavaisuus ja hyväntahtoisuus ja hänen mielihyvänsä kasvoi hetki hetkeltä, sillä pojat kävivät kunnia-tervehdyksellä, pikku tytöt kiidättivät hänelle jakkaroita ja tyynyjä ja Teddy vartioi häntä kuin jotakin heikkoa olentoa, joka ei selviä omin voimin. Heidän istuskellessaan ja seisossaan vielä rappusilla portin eteen pysähtyivät vaunut, joista heilutettiin hattua. Rob juosta piipersi portille minkä jaloistaan pääsi ja huusi täyttä kurkkua:

— Teddy-setä, Teddy-setä!

Kaikki pojat Dania lukuunottamatta karkasivat hänen jälkeensä koettaen joutua ensimmäisenä avaamaan porttia, ja pian vaunut pysähtyivät pihalle täynnä poikia, joiden keskellä Teddy-setä istui nauraen pieni tyttärensä polvellaan.

— Pysäyttäkää riemuvaunut ja antakaa Jupiterin astua niistä, hän sanoi, hyppäsi vaunuista ja juoksi portaille, joilla rouva Bhaer seisoj nauraen ja käsiään taputtaen kuin nuori tyttö.

— Mitä kuuluu, Teddy?

— Kaikki hyvin.

Sitten he kättelivät ja Laurie-herra antoi Bessin Jo-tädin syliin ja sanoi lapsen puristaessa lujasti tättiään kaulasta: — Pikku kähäräpää oli niin kovasti tulossa tänne, että lähdin tuomaan häntä, varsinkin kun itse aivan riuduin halusta nähdä sinua. Tulimme leikkimään muutamaksi tunniksi poikien kanssa ja katsomaan, kuinka jaksaa 'kenkäatalon eukko, jolla on sata lasta ja elämä puuhakasta'.

— Sehän hauskaa! Leikkikää, mutta älkää tehkö mitään pahaa, vastasi Jo-rouva, kun pojat kerääntyivät Bessin ympärille ihaillemaan hänen kultaisia kiharoitaan, hienoa pukuaan ja ylhäistä käytöstään, sillä pikku 'prinsessa', kuten he sanoivat, ei antanut kenenkään suudella itseään, hymyili vain pojille tätinsä sylistä ja taputti heitä suopeasti päähän pikku kätösillään. Kaikki jumaloivat häntä, varsinkin Rob, joka piti Bessiä jonkinlaisena nukkena; hän ei uskaltanut koskea tyttöön, koska pelkäsi tämän särkyvän, vaan katseli häntä kunnioittavan välimatkan päästä ja oli onnellinen, kun pikku ylhäisyys suvaitsi huomata hänet. Koska Bess halusi heti nähdä Daisyn keittiön, Jo-rouva kantoi hänet sinne ja pikku pojat seurasivat heitä saattojoukkona. Muut paitsi Nat ja Demi juoksivat kunnostamaan eläintarhaa ja kasvimaata, sillä Laurie-herra piti aina katselmuksen ja oli pettynyt, elleivät paikat olleet kunnossa.

Portailla Laurie kääntyi Danin puoleen kuin vanha tuttava, vaikka oli nähnyt tämän vain kerran tai pari, ja kysyi:

— Mitenkä jalkasi nyt jaksaa?

— Paremmin.

— Taidat olla jo kyllästynyt sisälläoloon.

— Olenhan minä! Ja Danin katse harhaili pitkin vehmaita mäkiä ja metsiä, jonne hänen mielensä paloi.

— Jospa tekisimme pienen retken ennen kuin toiset palaavat? Nuo isot kevyet vaunut ovat kyllin turvalliset ja mukavat, ja siemaus raitista ilmaa tekee hyvää sinulle. Hae tyyny ja huivi, Demi, ja kannetaan Dan vaunuihin.

Pojista ajatus oli hirveän hauska ja Dan näytti ilahtuneelta, mutta äkkiä hän sai odottamattoman hyveellisyydenpuuskan ja kysyi:

— Eihän vain rouva Bhaer pahastu?

— Ei toki, sovimme asiasta hetki sitten.

— Ettehän te puhuneet sellaista, väitti Dan.

— Meillä on tapana lähettää sanattomia viestejä. Parannettu sähkötysmenetelmä, näetkös.

— Minä tiedän — silmät. Minä näin, kun te kohotitte kulmianne ja nyökkäsitte vaunuihin, ja rouva Bhaer nyökkäsi takaisin ja nauroi, selitti Nat arastelematta enää lainkaan Laurie-herraa.

— Oikein. Kas niin, lähdetäänpäs nyt.

Ja hetken kuluttua Dan istui mukavasti vaunuissa jalka ojennettuna vastakkaiselle penkille, jossa se lepäsi tyynyn päällä käärittynä huiviin; sen oli ylempi taho lennättänyt vaunuihin kuin taikaiskusta juuri sillä hetkellä kun sitä kaivattiinkin. Demi kipusi ajajan penkille mustan Petterin rinnalle. Nat istui Danin vieressä kunniapaikalla ja Teddy-setä halusi istua heitä vastapäätä — muka huolehtimassa kipeästä jalasta, mutta itse asiassa tarkkaillakseen kaksia onnellisia pojan kasvoja, jotka olivat aivan erilaiset: Danin kulmikkaat, ahavoituneet ja voimakkaat, Natin kaidat, kauniit ja melkein riutuneet, mutta ne olivat puoleensavetävät kasvot, katse oli lempeä, otsa korkea.

— Minulla on muuten täällä jossakin kirja, jota ehkä mielelläsi katselisit, sanoi seurueen vanhin poika ja kaivoi istuimen alta kirjan, joka sai Danin huudahtamaan:

— Pahus viekөөn, kuinka upea! Hän käänteli lehtiä ja näki hienoja perhosten, lintujen ja hyönteisten värikuvia. Hän oli niin riemuissaan, että unohti kiittää, mutta Laurie-herra ei pahastunut siitä vaan katseli tyytyväisenä pojan vilpítőntä iloa ja kuunteli niitä ilonpurkauksia, joita tuttujen hyönteisten näkeminen herätti. Nat nojasi hänen olkaansa nähdäkseen paremmin, ja Demi käänsi hevosille selkensä osallistuakseen keskusteluun.

Kun he tulivat kuoriaisiin, kaivoi Laurie-herra oudon pikku ötökän liivintaskustaan, pani sen kämmenelleen ja sanoi:

— Tässä on tuhansia vuosia vanha kuoriainen.

Ja sillä aikaa kun pojat tutkivat kummallista kivettymää, joka näytti tosiaan vanhalta ja harmaalta, herra Laurence kertoi, kuinka se löytyi erään muumion kääreistä oltuaan vuosituhansia kuuluisassa hautakammiossa. Huomattuaan poikien innostuksen hän kertoi heille egyptiläisten rakentamista omituisista ja suurenmoisista muistomerkeistä ja matkasta, jonka hän oli tehnyt komeaa Niiliä pitkin mustien, kauniiden miesten ohjaamassa aluksessa. Hän kertoi miten oli ampunut krokotiileja ja nähnyt ihmeellisiä lintuja ja eläimiä ja matkustanut autiomaassa kamelilla, joka keinutteli häntä kuin myrsky laivaa.

— Teddy-setä kertoo melkein yhtä hyvin kuin isoisä, sanoi Demi hyväksyvästi, kun tarina loppui ja pojat katsoivat kertojaan kuin lisää pyytäen.

— Kiitoksia, sanoi Laurie-herra arvostaen suuresti Demin kiitosta.

— Tässä minulla on pari pikku esinettä, jotka pistin taskuuni, kun etsin tavaroitteni joukosta jotain, joka voisi huvittaa Dania, sanoi Teddy-setä kaivaen esille hienon nuolenpään ja simpukankuorista tehdyn kaulanauhan.

— Voi, kerro meille intiaaneista! pyysi Demi, joka rakenteli mielellään intiaanimajoja.

— Dan tietää niistä paljon, lisäsi Nat.

— Varmasti enemmän kuin minä. Kerrohan meille, pyysi Laurie-herra näyttäen yhtä innostuneelta kuin toisetkin pojat.

— Herra Hyde oli asunut intiaanien luona ja osaa puhua monia intiaanien kieliä ja pitää niistä, aloitti Dan mielissään kehumisesta, mutta vähän hämillään aikuisen kuulijan vuoksi.

— Mitä ne simpukkanauhat ovat? kysyi Demi ylälmoista. Toisetkin rupesivat kyselemään, ja ennen kuin huomasikaan, Dan lasketteli kaiken minkä oli kuullut herra Hydeltä muutaman viikon takaisen jokimatkinsa aikana. Laurie-herra kuunteli tarkasti, mutta totesi itse kertojan kiinnostavammaksi kuin intiaanit; Jo-rouva oli kertonut Danista, ja Laurie oli heti mieltynyt tähän karkailevaan metsäläispoikaan.

— Mielestäni teidän poikien olisi hyvä saada ihan ikioma museo, paikka jonne voisitte kerätä kaikki ne harvinaiset ja mielenkiintoiset esineet, joita löydätte, teette tai saatte. Jo-rouva on liian kiltti välittääkseen, mutta kyllä hänen on vaikeata nähdä talo täynnä kamaa — litrakaupalla itikoita parhaissa maljakoissaan, lepakoita naulattuina oven päälle, ampiaispesiä tippumassa ihmisten niskaan ja kaikkialla kivikasoja, joilla voisi päällystää vaikka kokonaisen kadun. Ei ole montakaan naista, joka kestäisi sellaista. Vai mitä luulette?

Laurie-herran puhuessa iloinen pilke silmissään pojat nauroivat ja tönivät toisiaan, sillä joku oli varmaan kertonut näistä epämukavista kalleuksista, eihän hän muuten olisi voinut niistä tietää.

— Mihän ne sitten voisi panna? kysyi Demi.

— Vanhaan vaunuvajaan.

— Mutta sehän vuotaa, eikä siinä ole ikkunoita eikä mitään säilytyspaikkoja tavaroille ja se on täynnä pölyä ja hämähäkin verkkoja, aloitti Nat.

— Odottakaahan kun Gibbs ja minä olemme vähän korjanneet vajaa. Gibbs tulee maanantaina kunnostamaan sitä. Ensi lauantaina minä tulen uudestaan, ja silloin järjestetään — tai pannaan ainakin alulle — pieni sievä museo. Jokainen voi tuoda sinne tavaransa ja saa niille paikan. Dan saa olla museon johtaja, koska hän on niin selvillä näistä asioista, ja se on hiljaista, mukavaa työtä nyt kun hän ei voi paljon kävellä.

— Siitä tulee hurjan hauskaa, huudahti Nat, ja Danin kasvat loistivat kuin aurinko, mutta hän ei puhunut mitään, rutisti vain kirjaa rintaansa vasten ja katseli herra Laurencea kuin tämä olisi ollut maailman suurin hyväntekijä.

— Lähdetäätkö vielä uudestaan? kysyi Petteri heidän tultuaan portille kahden verkkaan ajatun kierroksen jälkeen.

— Ei, meidän täytyy olla järkeviä, muuten emme pääse enää ajelulle. Sitä paitsi minun täytyy katsella taloa, tarkastaa vaunuvaja ja keskustella äiti Bhaerin kanssa ennen kuin lähdän, sanoi herra Laurence, ja kannettuaan Danin takaisin sohvalle lepäämään ja nauttimaan kirjastaan hän meni leikkimään toisten poikien kanssa, jotka olivat kääntäneet talon ylösalaisin etsiessään häntä. Jätettyään pikku tytöt keittämään ja paistamaan yläkertaan rouva Bhaer istahti Danin luo kuuntelemaan tämän innostunutta kertomusta ajelusta, kunnes toiset palasivat pölyisinä, hikisinä ja innoissaan tulevasta museosalista.

— Minun on aina tehnyt mieleni perustaa jokin laitos, ja nyt minä aloitan tällä, sanoi Laurie-herra istahtaen jakkaralle rouva Bhaerin jalkojen juureen.

— Olethan sinä perustanut jo yhden. Vai miksi sanot tätä? kysyi Jo-rouva osoittaen poikia, jotka olivat leiriytyneet lattialle heidän ympärilleen.

— Minä sanon sitä lupaavaksi Bhaer-tarhaksi ja olen ylpeä kuuluessani itsekin siihen. Tiedätkö, Dan, että olen tämän koulun vanhin oppilas? kysyi Teddy-setä Danilta.

— Minä luulin, että Franz on vanhin, sanoi Dan mieltien mitä toinen tarkoitti.

— Ei veikkonen. Minä olen ensimmäinen, jonka Jo-rouva otti hoitoonsa ja minä olin niin kuriton, ettei hän ole vielääkään saanut minua mieleisekseen, vaikka on uurastanut vuodesta vuoteen.

— Silloin hänen täytyy olla hirveän vanha! sanoi Nat viattomasti.

— Hän vain aloitti niin aikaisin. Tyttöparka, hän oli vasta viidentoista alkaessaan kasvattaa minua, ja minä tein hänen elämänsä niin kauheaksi, että kumma kun hän ei ole raajarikko, harmaapäinen tai ihan näännyksissä, sanoi Laurie-herra nauraen.

— Älä, Teddy; et saa parjata itseäsi tuolla tavalla, vastasi Jo-rouva sipaisten tummakiharaista päätä,

joka nojasi hänen polveaan vasten, sillä Teddy oli yhä hänen 'poikansa'. — Ilman sinua ei Plumfieldissa olisi koulua. Onnistuttuani niin hyvin sinun suhteesi, hyvä herra, rohkenin toteuttaa lempisuunnitelmani. Pojat saavatkin kiittää sinua kaikesta ja antaa perustajan kunniaksi uuden laitoksen nimeksi 'Laurencen museo', eikö niin, pojat? hän lisäsi iloisesti kuin entisaikojen Jo-tyttö.

— Hyvä, hyvä! kiljuivat pojat.

— Minä olen nälkäinen kuin karhu; onko mitään hyvää suuhunpantavaa? kysyi Laurie-herra, kun huuto lakkasi ja hän oli juhlallisesti kumartaen ottanut kiitokset vastaan.

— Demi, menepäs pyytämään Pöpöltä piparkakkulaatikko. Välipalat ovat kyllä vastoin sääntöjä, mutta olkoot, tilaisuuden kunniaksi kaikki saavat piparkakkuja, sanoi Jo-rouva, ja kun laatikko tuli, hän jakoi niitä avokätisesti koko joukolle.

— Varjelkoon, minähän olen unohtanut isoäidin nyytin! huudahti Laurie-herra äkkiä suu täynnä piparkakkua ja juoksi vaunujen luo. Palatessa hänellä oli kädessään iso valkoinen käärö, ja kun se avattiin, tuli esiin kokoelma eläimiä, lintuja ja somia esineitä, jotka oli leikattu piparkakkutaikinasta ja paistettu kauniin ruskeiksi.

— Näitä on yksi jokaiselle, ja kirjeestä selviää kuka minkin saa. Isoäiti ja Hanna ovat leiponeet ne, ja minua ihan kylmää, kun ajattelen, mikä minut olisi perinyt, ellen olisi muistanut antaa niitä.

Kakut jaettiin sitten ilon ja riemun vallitessa: Dan sai kalan, Nat viulun, Demi kirjan, Tommy aasin, Daisy kukan, Nan vanteen ja Emil tähden, koska mahtaili sillä, että opiskeli tähtitiedettä. Mutta paras oli Franzin raitiovaunu, sillä hänen suurin huvinsa oli tehdä raitiovaunuretkiä. Pumppu sai lihavan possun ja pikku väki lintuja, kissoja ja jäniksiä, joilla oli mustat korinttisilmät.

— Nyt minun täytyy lähteä. Missä minun pieni kähäräpäätäni on? Äiti rientää jo kohta hakemaan meitä, ellen vie tyttöä ajoissa kotiin, sanoi Teddy-setä, kun viimeinenkin piparkakun murunen oli kadonnut.

Nuoret neidit olivat menneet puutarhaan, ja sillä aikaa kun Franz etsi heitä, Jo ja Laurie keskustelivat portailla.

— Miten pikku pyryharakka menestyy? Laurie kysyi, sillä hänestä Nanin kepposet olivat mainioita, eikä hän koskaan väsynyt kiusoittelemasta niillä Jo-rouvaa.

— Erinomaisesti; hän käyttäytyy jo aika mukiinmenevästi ja alkaa huomata, kuinka vallaton on ollut.

— Eivätkö pojat yllytä häntä kujeisiin?

— Yllyttävät, mutta minä koetan puhumalla vedota Naniin, ja hän on viime aikoina paljon kehittynyt. Näithän miten sievästi hän tervehti sinua ja kuinka kiltti hän oli Bessille. Daisyn esimerkki vaikuttaa häneen, ja olen varma, että muutama kuukausi saa ihmeitä aikaan.

Tässä Jo-rouvan selitys katkesi lyhyeen, sillä nurkan takaa syöksyi Nan neljän pojan valjakolla hurjaa vauhtia kannoillaan Daisy, joka veti Bessiä käsikärriyssä. Ravatessaan siinä tomupilven keskellä hatutta päin ja hiukset valloillaan, piiskat läiskyen ja kärryt jyristen tytöt näyttivät villi-ihmisiltä.

— Siinä ne mallilapset nyt ovat! Olipa onni, etten tuonut rouva Curtisia katsomaan, miten teidän koulussanne opetetaan hyviä käytöstapoja; hän ei olisi ikinä tointunut näin järkyttävästä näystä, sanoi herra Laurence nauraen sydämellisesti ystävänsä ennaikaiselle ilolle.

— Naura vain, mutta vielä minä onnistun. Minä sanon niin kuin se professorisi ennen vanhaan: "Vaikka koe epäonnistui, sääntö pitää kuitenkin paikkansa", sanoi Jo-rouva yhtyen Laurien nauruun.

— Nanin esimerkki taitaakin tarttua Daisyn eikä päinvastoin. Kas vain pikku prinsessaa, hän on täysin unohtanut arvokkuutensa ja kirkuu siinä missä toisetkin. Nuoret neidit, mitä tämä nyt on olevinaan? ja herra Laurence pelasti pikku tyttärensä ilmeisestä vaarasta, sillä hevoset hyppivät villisti hänen ympärillään kuolaimiaan pureskellen tytön heiluttaessa pitkää piiskaa molemmin käsin.

— Meillä oli kilpa-ajot, ja minä voitin, hihkui Nan.

— Olisin minäkin voinut juosta kovemmin, mutta pelkäsin että Bess putoaa, kirkui Daisy.

— Hei, menkää siitä! huusi prinsessa sivaltaen piiskallaan niin, että hevoset kiisivät tiehensä eivätkä enää näyttäneet.

— Kallis tyttäreni, lähdetään pois tästä huonotapaisesta joukosta, ennen kuin sinä menet kokonaan pilalle. Hyvästi, Jo! Ensi kerralla näen kai pojillasi parsimukset käsissä.

— Se ei vahingoitaisi heitä vähääkään. Minä en anna periksi, muista se, sillä yritykseni menevät aina muutaman kerran myttyyn ennen kuin ne onnistuvat. Terveisiä Amylle ja äitikullalle! huusi Jo, kun vaunut lähtivät liikkeelle. Viimeiseksi Laurie näki Jo-rouvan lohduttelemassa Daisya, joka oli hävinnyt kilpailun, ja ilmeisesti hän tuntui olevan mielipuuhaasaan.

Innostus oli suuri koko viikon, kun vaunuvajaa kunnostettiin. Työ kävikin joutuin, vaikka pojat olivat lakkaamatta kyselemässä, neuvomassa ja häiritsemässä. Vanha Gibbs oli ratkeamaisillaan, mutta hänen onnistui kaikesta huolimatta saada työnsä valmiiksi. Perjantai-iltana kaikki oli kunnossa — katto korjattu, hyllyt paikoillaan, seinät valkaistu, peräseinässä iso ikkuna, josta tulvi valoa ja avautui kaunis näköala joelle, niityille ja etäisille vuorille. Suuren oven yläpuolelle oli maalattu punaisin kirjaimin: 'Laurencen museo'.

Koko lauantaiamun pojat suunnittelivat, miten järjestäisivät tavaransa museoon, ja kun herra Laurence tuli mukanaan akvaario, johon Amy-rouva oli kuulemma kyllästynyt, heidän riemullaan ei ollut rajoja.

Iltapäivä kului järjestelypuuhissa, ja kun juoksu, tavaroitten raahaaminen ja vasaran pauke päättyi, kutsuttiin naisväki tutustumiskäynnille.

Museo oli kerrassaan viehättävä, ilmava, puhdas ja valoisa. Humalaköynnös värisytti lehtiään avoimen ikkunan ympärillä, keskelle lattiaa oli sijoitettu kaunis akvaario, jossa suikerteli siroja vesikasveja ja jossa kultakalat välähtelivät. Ikkunan molemmin puolin oli rivi hyllyjä odottamassa poikien kalleuksia. Danin korkea kaappi oli sijoitettu ison oven eteen, koska vain pientä ovea käytettiin. Kaapin päällä oli kummallinen intiaanien epäjumala, hirveän ruma mutta mielenkiintoinen. Vanha herra Laurence oli lähettänyt sen sekä hienon kiinalaisen donkin täysissä purjeissa; veneelle löytyi sopiva paikka huoneen keskellä olevalla pitkällä pöydällä. Renkaassa sen yläpuolella keikkui elävän näköisenä rouva Bhaerin lahjoittama Polly-papukaija, joka oli kuollut vanhuuttaan ja huolellisesti täytetty. Seiniä koristivat käärmeennahka, iso ampiaispesä, tuohikanootti, pitkä rihmallinen linnunmunia, etelän harmaasta sammalesta tehty sepele, muutamia lepakoita ja iso kilpikonnan kuori. Demi oli lahjoittanut kokoelmaan strutsinmunan ja tarjoutunut vapaaehtoisesti esittelemään museota vieraille, jos tarve vaati. Kiviä oli kertynyt niin paljon, että vain osa niistä voitiin sijoittaa simpukankuorten lomaan hyllyille, loput ladottiin nurkkiin, jotta Dan joutohetkinään saisi tutkia niitä.

Jokainen halusi antaa jotakin, yksinpä Silaskin pyysi lähettämään kotoaan täytetyn metsäkissan, jonka oli nuorena tappanut. Se oli kyllä koinsyömä ja repaleinen, mutta kun se pantiin korkealle jalustalle ehjä puoli ulospäin, se näytti oikein hienolta. Keltaiset lasisilmät välkkyivät ja suu irvisti niin luonnollisesti, että Teddy ihan vapisi pelosta tuodessaan tieteen alttarille oman uhrinsa, kallisarvoisen silkkimadon kotelon.

— Hienoa. En olisi ikinä uskonut, että meillä on näin paljon harvinaisia esineitä. Minä annan tämän, ja se onkin komea, vai mitä? Saadaan vielä paljon rahaa pääsymaksuista, kun ruvetaan näyttämään museota ihmisille.

Viimeisen huomautuksen lisäsi Jack siihen keskusteluun, jota perhe kävi huonetta tarkastellessaan.

— Museoon on vapaa pääsy, ja jos sillä aiotaan keinotella, minä maalaan nimeni peittoon oven kamanasta, sanoi Laurie-herra kääntyen äkkiä, ja Jack toivoi, että olisi hillinnyt kielensä.

— Nyt avauspuhe, museoherra! komensi Jo-rouva.

— En minä, olen niin ujo. Pidä itse, kun olet tottunut puhumaan, vastasi herra Laurence vetäytyen ovelle päin. Mutta äiti Bhaer sai hänet kiinni, ja vilkaistuaan kahtatoista likaista käsiparia hän sanoi nauraen:

— Jos minä pitäisin nyt puheen, se koskisi saippuan puhdistavia ominaisuuksia. Kuulepas nyt, laitoksen perustajana sinun on tosiaan esitettävä joitakin opettavaisia ajatuksia, joille me sitten osoitamme hurjasti suosiota.

Nähdessään ettei ollut pelastusta, herra Laurence katsoi päänsä päällä riippuvaa Polly aivan kuin etsiäkseen inspiraatiota loistavahöyhenisestä lintuvanhuksesta, istahti sitten pöydän reunalle ja sanoi mukavaan tapaansa:

— On tosiaan yksi asia, jonka haluan sanoa teille, pojat. Toivoisin näet että museosta olisi yhtä paljon hyötyä kuin huvia, ja silloin ei pelkkä harvinaisten ja kauniiden tavaroiden näytteille paneminen riitä. Teidän on myös luettava niistä, niin että ymmärrätte asian ja voitte vastata, jos joku pyytää teiltä lähempiä tietoja. Minä olen itsekin aikoinani harrastanut keräilyä, ja olisi hauskaa, jos joku palauttaisi mieleeni kaiken, mitä tiesin ennen vanhaan. Vaikka en minä silloinkaan paljon tiennyt, muistathan Jo? Tässä meillä on Dan, jolla on loputtomasti juttuja linnuista, kuoriaisista ja paljosta muusta. Antaa hänen

pitää huolta museosta, ja kerran viikossa toiset saavat kirjoittaa aineen tai pitää esitelmän jostakin eläimestä, kivilajista tai kasvista. Se olisi meistä kaikista hauskaa ja samalla kartuttaisitte tietojanne. Mitä professori sanoo siihen?

— Minusta ajatus on mainio, ja minä autan poikia minkä voin. Mutta he tarvitsevat tietokirjoja, eikä meillä taida olla niitä paljonkaan, sanoi herra Bhaer suunnitellen jo mielessään hauskoja ja luentoja geologiasta, josta hän erityisesti piti.

— Onko tuo kirja sinusta hyödyllinen, Dan? kysyi herra Laurence osoittaen kaapin päällä olevaa isoa avointa kirjaa.

— On toki. Siinä kerrotaan kaikki, mitä haluan tietää hyönteisistä. Toin sen tänne nähdäkseni, miten perhoset on kiinnitettävä. Ja minä panin siihen päällyspaperit, ettei se likaannu, vastasi Dan ja sulki kirjan peläten lainaajan ehkä pitävän häntä huolimattomana.

— Annapas sitä vähän tänne, sanoi Laurie-herra, otti kynänsä ja kirjoitti kirjaan Danin nimen. Asettaessaan sen erälle nurkkahyllylle, jossa ei ollut muuta kuin täytetty pyrstötön lintu, hän sanoi:

— Tässä on alku museokirjastolle. Minä hankin tänne lisää kirjoja ja Demi saa pitää ne järjestyksessä. Missähän mahtavat olla ne pienet, hauskat kirjat, joita me ennen luimme, Jo. "Hyönteiset rakentajina" — tai jokin sen niminen kertoi muurahaisten taisteluista, mehiläiskuningattarista, sirkoista jotka syövät reikiä vaatteisiin, varastavat maitoa tai tekevät muita kolttosia.

— Ne ovat kotona ullakolla. Minä pyydän lähettämään ne tänne ja sitten me paneudumme luonnonhistoriaan oikein sydämen halusta, lupasi Jo-rouva auliisti.

— Eikö sellaisista asioista ole vaikea kirjoittaa? kysyi Nat, joka vihasi ainekirjoitusta.

— Ehkä aluksi, mutta pian se alkaa tuntua hauskalta. Jos sinusta nämä aiheet ovat vaikeita, mitä olisitkaan sanonut sellaisesta, joka kerran annettiin kolmitoistavuotiaalle tytölle. Aineen nimi oli näet "Themistokleen, Aristideen ja Perikleen keskustelu Delos-liitolta saatujen varojen käytöstä Ateenan kaunistamiseksi", sanoi Jo-rouva.

Pojat ähkyivät jo kuullessaan pitkän otsikon ja herroja nauratti aiheen mielettömyys.

— Kirjoittiko hän siitä? kysyi Demi kunnioittavasti.

— Kirjoitti, mutta voitte kuvitella, miten hirveä työ siinä oli.

— Sen aineen olisin halunnut lukea, sanoi herra Bhaer.

— Ehkä löydän sen vielä. Kävin näet samaa koulua kuin tuo tyttö, ja Jo-rouva näytti niin veitikkamaiselta, että jokainen arvasi, kuka se tyttö oli ollut.

Poikien mielestä Jo-rouvan otsikko kuulosti niin pelottavalta, että sen rinnalla tulevien aineiden kirjoittaminen tuntui lastenleikiltä. Keskiviikkoilta varattiin esitelmille, joksi pojat halusivat sanoa esityksiään, koska jotkut heistä ilmoittivat, että he puhuisivat mieluummin aiheestaan kuin kirjoittaisivat. Herra Bhaer lupasi antaa salkun kirjoitusten säilyttämistä varten, ja rouva Bhaer sanoi osallistuvansa ilomielin tilaisuuksiin.

Sitten likakourainen seurakunta meni pesulle. Viimeisenä kulki herra Bhaer yrittäen rauhoittaa hätäntynyttä Robia, jolle Tommy oli uskotellut, että vesi oli täynnä näkymättömiä hirviöitä.

— Minusta sinun suunnitelmasi on oikein hyvä, kunhan et vain herkeä liian anteliaaksi, Teddy, sanoi Jo-rouva, kun he jäivät kahden. — Kuten tiedät, useimmat näistä pojista joutuvat täältä lähdettyään itse ansaitsemaan leipänsä, joten ei ole hyväksi totuttaa heitä liian helppoon elämään.

— Yritän olla kohtuullinen, mutta suo minulle sentään hiukan huvia. Olen joskus kurkkuani myöten täynnä liikeasioita, mutta piristyn heti, kun saan hullutella poikiesi kanssa. Tuosta Danista minä pidän, Jo. Hän on umpimielinen jurrikka, mutta hänellä on haukan katse, ja kunhan saat hänet vähän kesytetyksi, hänestä on sinulle paljon iloa.

— Hauskaa, että ajattelet niin. Ja kiitoksia vain kovasti, että olet ollut niin kiltti hänelle, varsinkin tässä museoasiassa. Se pitää hänet hyvällä tuulella niin kauan kuin hänen jalkansa on kipeä ja antaa minulle tilaisuuden vähän helliä ja hyvillä poikaraiskaa. Mistä saitkin noin hauskan ajatuksen? kysyi rouva Bhaer kääntyen vielä kerran katsomaan huonetta.

Laurie tarttui Jo-rouvan käsiin ja katsoi häntä niin, että toiselle kihosivat kyynel silmiin.

— Rakas Jo! Minä tiedän, mitä äidittömän pojan elämä on, enkä voi koskaan unohtaa mitä sinä ja

SINIVATUKAT

Eräänä elokuun iltapäivänä kalisteltiin huikeasti peltisankoja, juoksenneltiin edestakaisin ja pidettiin tiukkaa vaaria eväistä, sillä pojat laittautuivat retkelle sinivatukoita poimimaan, ja he varustautuivat kuin olisi kysymys vähintään Luoteisväylän etsimisestä.

— No niin, pojat, nyt matkaan niin hiljaa kuin voitte, sillä Rob on turvallisesti poissa tieltä eikä näe teitä, sanoi Jo-rouva sitoessaan Daisyn leveälierisen hatun nauhoja ja napittaessaan suurta sinistä esiliinaa, jonka sisään Nan kokonaan katosi.

Mutta hänen suunnitelmansa ei onnistunut, sillä Rob oli kuullut hälinän, päättänyt hänkin lähteä ja varustautunut senmukaisesti ajattelemattakaan, ettei häntä huolitaisi. Joukko oli pihalla, kun pikku mies marssi alakertaan paras hattu päässään, kädessä korea sanko ja kasvot tyytyväisyydestä loistaen.

— Voi taivas! Nyt tulee kohta, huokasi rouva Bhaer, joka tiesi vanhimman poikansa olevan joskus varsin hankala.

— Minä olen valmis, sanoi Rob asettuen paikoilleen riviin niin autuaan tietämättömänä erehdyksestään, että oli vaikea oikaista häntä.

— Matka on aivan liian pitkä sinulle, kultaseni. Jää sinä kotiin minun seurakseni, aloitti hänen äitinsä.

— Onhan sinulla Teddy. Minä olen jo iso poika ja jaksan kävellä; sinä lupasit, että pääsen mukaan, kun tulen isommaksi, ja nyt minä olen iso, penäsi Rob, ja hänen kasvonsa alkoivat peittyä pilveen.

— Me menemme takaniitylle asti emmekä rupea raahaamaan sinua perässämme, sanoi Jack, joka ei ollut suopea pikkupojille.

— Ei minua tarvitse raahata, minä juoksen ja pysyn mukana. Voi, äiti, anna minun mennä! Minä poimin uuden sankoni täyteen ja tuon kaikki sinulle. Anna nyt, äiti, minä olen kiltti, rukoili Rob katsoen äitiinsä niin onnettoman ja vetoavasti, että tämän sydän alkoi heltyä.

— Mutta sinulle tulee kuuma ja väsyvät niin, ettei sinulla ole hauskaa. Odota kunnes minäkin lähden, ollaan sitten koko päivä ja sinä saat poimia marjoja niin paljon kuin haluat.

— Et sinä koskaan lähde, kun sinulla on aina kiire, enkä minä jaksa enää odottaa. Minä lähden nyt ja tuon sinulle marjoja. Poimiminen on hauskaa ja minä tahdon uuden sankoni täyteen marjoja, nyhyttyi Rob.

Isot kyynel tippuivat uuteen sankoon ja uhkasivat täyttää sen suolavedellä, ja tuo murheellinen näky liikutti syvästi naisväkeä. Äiti taputti itkijää selkään, Daisy tarjoutui jäämään kotiin Robin seuraksi ja Nan sanoi topakkaan tapaansa:

— Antaa hänen tulla, minä kyllä pidän huolen hänestä.

— En hätäiliskään, jos Franz olisi mukana, mutta hän on nyt isän kanssa heinässä, enkä minä oikein luota teihin toisiin, aloitti rouva Bhaer.

— Niitty on kaukana, pisti väliin Jack.

— Minä kyllä kantaisin hänet, jos pystyisin kävelemään. — Kunpa pääsisinkin mukaan, huokasi Dan.

— Kiitoksia vain, poika kulta, mutta sinun on huolehdittava omasta jalastasi. Mutta odottakaapas, ehkä asia sittenkin järjestyy. Ja samassa rouva Bhaer juoksi alas portaita esiliinaansa heiluttaen.

Silas oli juuri menossa heinäähkkeineen niitylle, mutta kääntyi takaisin ja suostui heti, kun rouva Bhaer pyysi häntä viemään koko joukon niitylle ja noutamaan marjastajat kello viideltä.

— Työnne vähän kärsivät, mutta älkää välittäkö, korvaamme vaivanne sinivatukkapiiraililla, sanoi Jo-rouva, joka tiesi hyvin Silaksen heikon kohdan.

Silaksen päivetettyneet kasvot kirkastuivat ja hän nauraa hekotti:

— Hehee! Vai että piirakkaa... Totta maar minä lähden.

— No niin, pojat, olen järjestänyt niin, että te kaikki pääsette, sanoi rouva Bhaer juostuaan tyytyväisenä takaisin.

— Pääsenkö minäkin? kysyi Dan ilahtuneena.

— Ajattelin erityisesti sinua. Ole varovainen ja anna marjojen olla. Sinähän voit istua paikoillasi ja tarkkailla luontoa, josta tiedät niin paljon mielenkiintoista, sanoi rouva Bhaer muistaen, kuinka ystävällisesti Dan oli tarjoutunut kantamaan Robia.

— Minä pääsen mukaan! hoki Rob riemusta hyppien ja helisytti sankonsa kantta kuin kastanjettia.

— Niin pääset, ja Daisyn ja Nanin on katsottava sinun perääsi. Tulkaa ladolle kello viideksi, kun Silas tulee hakemaan teidät.

Rob heittäytyi äitinsä kaulaan ratki kiittollisena ja lupasi olla poimimatta ainoatakaan marjaa suuhunsa. Sitten koko tusina kuormattiin heinäraattaille, jotka vierivät jyristen pois; ja säteilevimmat noista kasvoista olivat Robin, joka istui tilapäisten pikku äitiensä välissä ja hymyili koko maailmalle heiluttaen parasta lakkiaan, jota äidillä ei ollut sydäntä ottaa häneltä pois tänä riemun päivänä.

Riemukas iltapäivä se olikin huolimatta kaikista pikku onnettomuuksista, joita tällaisilla retkillä sattuu. Tommyä seurasi tietysti kova onni: hän törmäsi ampaispesään ja sai piston; mutta hän oli tottunut vaivoihin ja kesti kivun miehuullisesti, Daisy näki käärmeen ja juostessaan sitä pakoon kaatoi puolet marjoistaan, mutta Demi auttoi häntä saamaan astian taas täyteen ja kertoili samalla matelijoista peräti oppineesti. Ned putosi puusta ja repi takkinsa, Emil ja Jack olivat iskeneet silmänsä samaan sinivatukkoon, ja heidän ratkoessaan kiistakysymystä puhdisti Pumppu sukkelaan koko pensaan ja juoksi sitten Danin turviin. Tämä nautti ruhtinaallisesti elämästään. Sauva ei ollut enää tarpeen, ja Dan oli ratki onnellinen huomattuaan jalkansa kestävän niin hyvin, että sillä saattoi kierrellä ympäri suurta niittyä, joka oli täynnä mielenkiintoisia kantoja ja kiviä. Ruohikossa vilisi pikku eläimiä ja ilmassa tanssivat tutut hyönteiset.

Mutta iltapäivän jännittävin seikkailu sattui Nanille ja Robille, ja se säilyi kauan perheen puheenaiheena. Tutkittuaan niityn päällisin puolin, saatuaan hameeseensa kolme palkeenkieltä ja revittyään kasvonsa happomarjapensaassa Nan alkoi kerätä marjoja, jotka loistivat kuin mustat palloset matalissa vatukkapensaissa. Hänen sormensa liikkuvat kerkeästi, mutta koska astia ei täytynyt hänen mielestään kyllin nopeasti, hän etsiskeli yhä parempia paikkoja sen sijaan että olisi poiminut uutterasti ja kärsivällisesti kuten Daisy. Rob seurasi Nania, sillä tämän liikkuvuus miellytti häntä enemmän kuin serkun kärsivällisyys, ja hänkin halusi löytää suurimmat ja parhaat marjat äidille.

— Vaikka poimisin kuinka, ei astia vain täyty, ja minua jo väsyttää, nurisi Rob pysähtyen lepuuttamaan lyhyitä sääriään ja alkaen miettiä, ettei sinivatukoiden poimiminen ollutkaan niin hauskaa kuin hän oli kuvitellut. Aurinko helotti. Nan hyppi sinne tänne kuin heinäsiirkka ja marjat kaatuivat maahan melkein sitä mukaa, kuin hän sai ne astiaan, sillä sanko keikahti usein ylösalaisin hänen taistelllessaan pensaitten kanssa.

— Viime kerralla kaikki varret tuolla raunion takana olivat ihan täynnä. Siellä on luolakin, johon pojat tekivät tulen. Poimitaan siellä äkkiä astiat täyteen, ja mennään sitten luolaan piiloon, niin toiset saavat etsiä meitä, sanoi Nan seikkailunhaluisena.

Rob suostui heti, ja kiivettyään raunion yli he juoksivat loivaa rinnettä ja katosivat pian kivenjärkäleiden väliseen vesakkoon. Marjoja oli runsaasti ja lopultakin he saivat astiansa kukkuroilleen. Siellä oli varjoista ja viileää ja lapset sammuttivat janonsa sammaleisesta lähteensilmästä.

— Nyt mennään luolaan istumaan ja syödään eväät, sanoi Nan tyytyväisenä, kun heitä oli onnistanut näin hyvin.

— Osaatko sinä sinne? kysyi Rob.

— Tottakai. Olen ollut siellä kerran ja aina minä paikat muistan.

Rob rauhoittui ja seurasi sokeasti Nania, joka johdatti hänet yli kivien ja puunrunkojen monien mutkien jälkeen pieneen kallion halkeamaan, jossa mustuneet kivet todistivat joskus pidetyn tulta.

— No, eikös olekin mukava paikka? kysyi Nan ja kaivoi esille voileivän, joka oli varsin litistynyt oltuaan nuoren neidin taskussa naulojen, ongenkoukkujen, kivien ja muiden sinne kuulumattomien esineiden kanssa.

— On, mutta luuletko että ne löytävät meidät pian täältä? kysyi Rob, jonka mielestä varjoisa kallionhalkeama tuntui aika kolkolta.

— En usko, sillä heti kun kuulen heidän huutavan, minä menen piiloon ja annan heidän etsiä.

— Mutta ellei kukaan tulekaan?

— Älä välitä; minä osaan kyllä itsekin kotiin.

— Onkohan kotiin pitkäkin matka? kysyi Rob katsellen kenkiään, jotka olivat pitkästä räpimisestä raamuuntuneet ja kastuneet.

— Kai kymmenen kilometriä, vastasi Nan, jolla oli epämääräinen käsitys välimatkoista, mutta vankka usko omiin voimiinsa.

— Eiköhän lähdetä jo, ehdotti Rob vähän ajan päästä.

— Minä en lähde ennen kuin olen puhdistanut marjani, ja Nan aloitti urakan, joka Robista tuntui loputtomalta.

— Mutta sinähän lupasit pitää minusta huolta! huokasi Rob nähdessään auringon äkkiä painuvan kukkulan taa.

— Minähän pidän sinusta niin hyvää huolta kuin voin. Äläkä hyvä lapsi marise, minä olen kohta selvä, sanoi Nan.

Niinpä pikku Rob istahti odottamaan huolestuneena mutta kärsivällisesti, sillä pahoista aavistuksistaan huolimatta hän luotti Naniin.

— Alkaa tulla jo pimeä, hän sanoi kuin itsekseen, kun hyttynen puri häntä ja sammakot läheisessä suossa virittivät iltakonserttinsa.

— Varjelkoon, niin tuleekin. Tule, lähdetään heti paikalla, muuten toiset jättävät, huudahti Nan, joka nostettuaan katseensa marjoista vasta huomasi, että aurinko oli laskenut.

— Minä kuulin aikaa sitten torven äänen; ehkä ne huutelivat meitä, sanoi Rob paarustaessaan oppaansa jäljessä, kun tämä kiipesi jyrkkää rinnettä.

— Mistä se kuului? kysyi Nan pysähtyen äkkiä.

— Tuolta. Rob osoitti likaisella sormellaan aivan väärään suuntaan.

— Mennään tätä tietä niiden luo, sanoi Nan pyörähtäen ympäri ja alkoi ravata pensaikon halki vähän huolissaan, sillä lehmänpolkuja oli niin paljon, ettei hän enää muistanut, mitä pitkin oli tultu.

Yli kivien ja kantojen he ryntäsivät pysähtyen silloin tällöin kuuntelemaan torven ääntä, jota ei voinutkaan enää kuulua, koska soittaja oli ollut vain ammuva lehmä.

— Minä en muista tuota kivirauniota — muistatko sinä? kysyi Nan istahtaen kumpareelle lepäämään ja saadakseen selvän, missä he olivat.

— Minä en muista mitään, mutta minä tahdon kotiin, sanoi Rob niin värisevällä äänellä, että Nan kietoi kätensä hänen ympärilleen ja nosti hänet viereensä istumaan sanoen vakuuttavasti:

— Minä kävelen niin lujaa kuin ikinä pääsen, kultaseni. Älä itke, kun tullaan isolle tielle, minä kannan sinua.

— Missä se tie on? Rob pyyhki silmänsä nähdäkseen sen.

— Tuon suuren puun takana. Etkö muista, että Ned putosi siitä.

— Niin putosikin. Odottavatkohan ne meitä? Minä tahtoisin ajaa kotiin — etkö sinäkin? sanoi Rob piristyneenä ja laahusti kohti ison niityn laitaa.

— En, minä kävelen mieluummin, vastasi Nan varmana ettei muutakaan keinoa ollut ja yrittäen valmistautua koettelemukseen.

Uusi pitkä taival tihenevässä hämärässä ja uusi pettymys, sillä kun he tulivat puun luo, he huomasivat, ettei se ollutkaan se puu, johon Ned oli kiivennyt, eikä tietä näkynyt mailla halmeilla.

— Ollaanko me eksyksissä? kysyi Rob surkeana.

— Vain vähän. On kai parasta huutaa, kun en oikein tiedä, mitä tietä olisi kuljettava.

He kirkuivat äänensä käheiksi, mutta muuta vastausta ei kuulunut kuin sammakkojen kurnutusta.

— Tuolla on toinen iso puu, joka taitaakin olla se oikea, sanoi Nan mieli masentuneena, vaikka koettikin puhua rohkaisevasti.

— En minä jaksa enää kävellä. Kengät painavat niin, etten minä jaksa astua enää askeltakaan, sanoi Rob istahtaen lopen uupuneena kivelle.

— Sitten meidän täytyy jäädä tänne yöksi. Minä en välitä, kunhan ei vain tule käärmeitä.

— Minä pelkään käärmeitä. Minä en tahdo olla täällä yötä. On ikävää olla eksyksissä, Nan. Robin kasvot vääristyivät itkuun, mutta äkkiä hänen mieleensä juolahti jotain ja hän sanoi luottavaisesti:

— Äiti tulee kohta ja löytää minut; hän löytää aina.

— Ei hän tiedä, missä me olemme.

— Ei hän tiennyt silloinkaan, kun minut oli suljettu jääkellariin, mutta hänpä löysi minut. Kyllä hän varmasti tulee, vastasi Rob niin luottavaisesti, että Nankin alkoi uskoa ja istuutui hänen viereensä sanoen katuvaivana:

— Että meidän pitikin erota toisista.

— Sinä houkuttelit minua, mutta ei se mitään — äiti pitää minusta sittenkin, sanoi Rob tarrautuen pelastusankkuriinsa, kun muu toivo petti.

— Minulla on nälkä. Syödään marjoja, ehdotti Nan hetken hiljaisuuden jälkeen, kun Rob oli alkanut torkkua.

— Niin minullakin, mutta en minä voi syödä niitä, koska lupasin kaikki äidille.

— Mutta sinun täytyy, jos kukaan ei tule etsimään meitä, sanoi Nan, joka tällä hetkellä halusi vastustaa kaikkea ja kaikkia. — Jos me joudumme olemaan täällä monta päivää, niin saamme syödä kaikki marjat koko metsästä ja sitten nääntyä nälkään, hän lisäsi julmasti.

— Minä syön sassafrasipuuta. Minä tiedän ison puun, ja Dan kertoi, että oravat kaivavat sen juuria ja syövät niitä, ja minusta on mukava kaivaa, vastasi Rob pelkäämättä uhkaavaa nälkäkuolemaa.

— Niin, ja voidaanhan me pyydystää sammakoita ja keittää niitä. Isä on kerran syönyt niitä ja ne olivat kuulemma hirveän hyviä, lisäsi Nan, jota tämä sinivatukkaniitylle eksyminen alkoi viehättää.

— Missä me keitämme ne? Eihän meillä ole tultakaan.

— En minä vaan tiedä; ensi kerralla otan kyllä tulitikkuja taskuun, sanoi Nan harmissaan, kun sammakkokeiton tiellä oli moinen este.

— Eikö tulta voi sytyttää tulikärpäsillä? kysyi Rob toiveikkaasti, kun näki niiden lentelevän kuin siivekkäät kipinät.

— Yritetään. Ja jonkin aikaa kului oikein mukavasti, kun he pyydystivät kärpäsiä ja koettivat saada niillä syttymään pari taittamaansa oksaa. — On ihmisten petkutusta, että niitä sanotaan tulikärpäsiksi, kun niillä ei kuitenkaan saa tulta, sanoi Nan heittäen äkäisenä menemään onnettoman tulikärpäsen, joka oli loistanut parhaansa mukaan ja kulkenut nöyrästi oksaa edestakaisin miellyttääkseen innokasta pikku kokeilijaa.

— Kyllä äiti kohta tulee, sanoi Rob, kun he taas olivat olleet kauan hiljaa, tarkastelleet tähtiä ja kuunnelleet sirkkojen sivitystä.

— En käsitä, miksi Jumala loi ollenkaan yön, kun päivä on niin paljon mukavampi, sanoi Nan miettävästi.

— Se on nukkumista varten, vastasi Rob haukotellen.

— Nuku sitten, sanoi Nan Robia taputellen.

— Minä tahdon omaan sänkyyn. Minä tahdon Teddyn luo, parahti Rob, kun linnut sirkuttivat hiljaa turvallisissa pikku pesissään.

— Äitisi ei ikinä löydä meitä, sanoi Nan toivottomana, sillä hänestä oli vaikeata odottaa mitään kärsivällisesti. — On niin pimeää, ettei hän näe meitä.

— Jääkellarissakin oli ihan pimeä, ja minua pelotti niin, etten edes huutanut, mutta hän näki minut; varmasti hän näkee minut nytkin, vaikka olisi kuinka pimeää, vastasi Rob luottavaisesti. Hän nousi

pystyy kurkistaakseen, mistä päin tulisi apu, joka ei koskaan pettänyt.

— Minä näen hänet! Tuolla hän on! kiljaisi Rob ja lähti juoksemaan minkä väsyneillä kintuillaan pääsi kohti mustaa olentoa, joka hitaasti lähestyi. Äkkiä hän pysähtyi, kääntyi ympäri ja hoippuroi takaisin kirkuen kauhuissaan:

— Ei, se on karhu, iso musta karhu! ja piilotti päänsä Nanin helmaan.

Hetkeksi Nan lannistui. Ajatus karhun ilmaantumisesta sai hänenkin rohkeutensa karisemaan. Ja hän oli syöksymäisillään suin päin pakoon, kun lempeä "muu" muutti hänen pelkonsa iloksi, ja hän sanoi nauraan:

— Sehän on lehmä, Rob, se sama musta lehmä, jonka näimme iltapäivällä.

Ilmeisesti lehmä oudoksui, että kaksi pientä ihmislasta liuskeli sen laiturilla iltapimeässä, ja tuli ystävällisesti kysymään syytä siihen. Lapset saivat taputella sitä, ja se katseli heitä kosteilla silmillään niin ystävällisesti, että Nan joka ei pelännyt mitään muuta eläintä kuin karhua, päätti lypsää sen.

— Silas on opettanut minua, ja marjanmaito maistuu hyvältä, hän sanoi, ja tyhjenettyään marjat sangosta hattuunsa hän ryhtyi rohkeasti työhön Robin seisossa vieressä ja toistaessa hänen komennuksestaan runoa:

"Poika ja lehmä pellolla loikoivat nälissänsä. Lehmä soitteli kellolla ja poika pilliänsä."

Mutta näistä kuolemattomista säkeistä oli perin vähän apua, sillä hyväntahtoinen lehmä oli jo lypsetty ja sillä oli vain puoli suuntäyttää antaa janoisille lapsille.

— Huss! mene tiehesi, sinä olet vanha kitupiikki, huudahti Nan kiittämättömästi ja heitti pettyneenä sikseen turhan yrityksen. Lehmäparka löntysteli tiehensä ynisten hämmästyneenä ja moittivasti.

— Kumpikin saa tästä tipan, ja sitten meidän täytyy lähteä liikkeelle. Nukahdamme jos emme kävele, eivätkä eksyneet ihmiset saa nukkua. Muistatko kuinka siinä kauniissa sadussa Hanna Lee nukahti lumen alle ja kuoli?

— Mutta eihän nyt ole lunta, sanoi Rob, jonka mielikuvitus ei ollut yhtä vilkas kuin Nanin.

— Samantekevää, kävellään kuitenkin ja huudetaan. Jos ei ketään tule, piiloudutaan pensaitten alle.

Matkanteko loppui kuitenkin lyhyeen, sillä Rob oli niin uninen, että kompasteli yhtä mittaa, ja Nan menetti lopulta kärsivällisyytensä. Hän oli jo muutenkin poissa suunniltaan siitä vastuusta, johon oli joutunut.

— Jos sinä vielä kaadut, niin minä ravistan sinua, sanoi Nan, mutta nosti pikku miesparan lempeästi pystyyn.

— Älä, se on kenkien syy — ne ovat niin liukkaat, puolustautui Rob ja pidatti miehekkäästi kurkkuun nousevan itkun lisäten niin nöyrästi ja kärsivällisesti, että Nan ihan liikuttui: — Elleivät hyttyset purisi näin kauheasti, niin minä nukkuisin siihen asti kun äiti tulee.

— Pane pääsi minun syliini, minä peitän sinut esiliinallani. Minua ei pelota, sanoi Nan istahtaen maahan ja koettaen vakuuttaa itselleen, ettei vähääkään välittänyt pitenevistä varjoista eikä ympäriltä kuuluvasta salaperäisestä kahinasta.

— Herätä minut sitten kun äiti tulee, sanoi Rob ja oli hetken päästä sikeässä unessa pää Nanin esiliinan alla.

Nan-poloinen istui viitisentoista minuuttia tuijotellen ympärilleen pelokkaasti, ja jokainen sekunti tuntui tunnin pituiselta. Sitten alkoi kalpea valo kajastaa vuorten huipuilla ja hän tuumi itsekseen:

— Yö on tainnut jo mennä ja aamu sarastaa. Minä haluan nähdä auringon nousun. Kyllä me päivänvalossa löydämme nopeasti kotiin.

Mutta ennen kuin pyöreä kuu ennätti nousta kukkulan takaa ja hävittää Nanin toiveet, hän nukahti nojaten päätään kuivuneeseen sananjalkapensaaseen ja näki suloisia kesäyön unia tulikärpäsistä, sinisistä esiliinoista, vatukkavuorista ja Robista, joka kuivasi mustan lehmän kyyneliä tämän nyhkyttäessä:

— Minä tahdon kotiin. Minä tahdon kotiin!

Sillä aikaa kun lapset rauhallisesti nukkuivat hyönteisten suristessa viihdyttävää tuutulaulua,

perheellä oli kotona hirveä hätä. Heinähäkki oli tullut kello viideltä niitylle ja kaikki muut paitsi Jack, Emil, Nan ja Rob odottivat sitä jo latojen luona. Franz oli ajamassa Silaksen sijasta, ja kun pojat kertoivat toisten lähteneen jalan metsän halki, hän näytti tyytymättömältä ja sanoi:

— Rob olisi pitänyt jättää kyytiin. Hän väsyi niin pitkästä kävelystä.

— Sitä kautta on lyhyin matka ja he kantavat häntä, sanoi Pumpu, jolla oli jo kiire illalliselle.

— Olivatko Nan ja Rob varmasti mukana?

— Olivat tietysti. Minä näin kun he kiipesivät aidan yli ja huusin, että kello on kohta viisi, ja Jack vastasi, että he menevät toista tietä, selitti Tommy.

— Hyvä on, nouskaa sitten kärryihin! Ja niin heinähäkki lähti jyristämään kuormassaan väsyneet lapset ja täpötäydet marjasangot.

Jo-rouva tuli levottomaksi kuullessaan retkeläisten jakaantumista ja lähetti Franzin hakemaan Tobyllä väsyneitä lapsia kotiin. Illallinen oli syöty ja perhe istui tapansa mukaan kuistilla, kun Franz palasi hikisenä, pölyisenä ja huolissaan.

— Ovatko he jo kotona? hän huusi pitkän matkan päästä.

— Eivät, vastasi Jo-rouva ja hyppäsi tuoiltaan niin pelästyneen näköisenä, että kaikki toisetkin nousivat ja kokoontuivat Franzin ympärille.

— Minä en löytänyt heitä mistään, hän aloitti, mutta hänet keskeytti äänekäs hei-huuto ja Jack ja Emil ilmestyivät talon takaa.

— Missä Nan ja Rob ovat? huusi Jo-rouva tarttuen Emilin käsivarteen.

— En minä tiedä. Eivätkö he sitten tulleet toisten mukana? tämä vastasi hämmästyneenä.

— Eivät. George ja Tommy olivat tietävinään, että he lähtivät teidän kanssanne.

— Eivät he tulleet. Emme me ole heitä nähneetkään. Me olimme purolla uimassa ja kävelimme metsän halki, selitti Jack.

— Ilmoittakaa herra Bhaerille, sytyttäkää lyhdyt ja pyytäkää Silasta minun luokseni.

Jo-rouva ei sanonut muuta, mutta jokainen tiesi, mitä hän tarkoitti ja riensi täyttämään käskyä. Kymmenen minuutin kuluttua herra Bhaer ja Silas olivat matkalla metsään ja Franz ratsasti vanhalla Andyllä haravoimaan isoa niittyä.

Jo-rouva pisti koriin vähän ruokaa pöydältä ja pienen pullon viinaa rohdoskaapista, otti lyhdyn ja pyysi Jackin ja Emilin mukaansa. Käskettyään toisten pysyä kotona hän nousi Tobyn selkään ja lähti matkaan avopäin ja leninkisillään. Hän kuuli jonkun juoksevan perässä, mutta ei sanonut mitään ennen kuin pysähtyi jonkin matkan päässä kuuntelemaan ja huutamaan Nania ja Robia. Silloin lyhdyn valo lankesi Danin kasvoille.

— Sinäkö siinä oletkin? Minähän käskin Jackin, sanoi Jo-rouva aikoen käännä Danin takaisin hakemaan isompia poikia.

— Minä en antanut hänen lähteä. Hän ja Emil eivät olleet saaneet illallista ja minä halusin tulla.

Dan otti lyhdyn rouva Bhaerin kädestä ja katsoi häneen hymyillen, mutta hänen ilmeensä oli niin vakava ja rohkea, että Jo-rouva tunsikin saaneensa luotettavan seuralaisen.

Rouva Bhaer hyppäsi Tobyn selästä ja käski Danin nousta satulaan, vaikka poika vastustelikin. Sitten he jatkoivat matkaansa pölyistä, yksinäistä tietä pysähtyen silloin tällöin huhuilemaan ja kuuntelemaan henkeä pidättäen kuuluisiko lasten vastausta.

Isolle niitylle saapuessaan he näkivät siellä lyhtyjä, jotka häilähtelivät pimeässä kuin virvatulet, ja kuulivat herra Bhaerin huutavan: — Nan! Rob! Rob! Nan! Silas huusi ja vihelsi, ja Dan kuljeksi Tobyn selässä ristiin rastiin. Eläin näytti ymmärtävän mitä oli tekeillä ja pujotteli taitavasti pahimpienkin louhikkojen yli. Välillä Jo-rouva käski kaikkien olla hiljaa ja sanoi itku kurkussa:

— Ehkä melu säikäyttää heitä. Antakaa minun kutsua, Rob tuntee minun ääneni.

Hellällä äänellä hän huuteli Robin nimeä; tuuli kantoi suopeasti hänen huutonsa matkojen taa ja etäiset vuoret kertoivat sen hiljaa, mutta vastausta ei kuulunut.

Taivas oli mennyt pilveen ja vain silloin tällöin vilahti kuu näkyviin. Taivaanrannalla välähteli salamoita ja etäinen jyminä ilmoitti, että ukonilma oli tulossa.

— Voi pikkuista Robia, valitteli Jo-rouva harhaillessaan ylös ja alas rinnettä kuin kalpea aave Danin pysytellessä uskollisesti hänen rinnallaan. — Mitä minä sanon Nanin isälle, jos tytölle tapahtuu jotakin? Miksi minä päästinkään heidät näin kauas? Fritz, kuuletko sinä mitään? Ja kun hiljainen "en" tuli vastaukseksi, hän väenteli käsiään niin epätoivoisesti, että Dan laskeutui alas Tobyn selästä, satoi aasin ladon nurkkaan ja sanoi päättävästi:

— Minä käyn lähteellä — ehkä he ovat siellä.

Hän kiipesi aidan yli ja riensi eteenpäin niin nopeasti, että rouva Bhaer tuskin pysyi perässä. Kun he pääsivät lähteelle, poika laski lyhdyn alemmas ja näytti riemuissaan Jo-rouvalle pieniä jälkiä sammalessa lähteen ympärillä. Rouva laskeutui polvilleen tutkimaan niitä ja hypähti pystyyn sanoen innoissaan:

— Tosiaan, nuo ovat Robin kengänjaljet. Tule, he ovat varmaankin menneet tuonne päin.

Se oli vaivalloista etsintää, mutta selittämätön vaisto johdatti hätäantynyttä äitiä. Äkkiä Dan huudahti ja sieppasi pienen kiiltävän esineen pensaan juurelta. Se oli uuden sangon kansi, joka eksyneiltä oli pudonnut jo alkusäikähdysten aikana. Vähän matkan päästä he löysivät Nanin hatun, ja kuljettuaan useaan kertaan paikan ohi he viimein keksivät metsän peitossa olevat lapset. Kumpikin nukkui makeasti.

Dan ei koskaan voinut unohtaa näkyä, jonka lyhty sinä yönä valaisi. Hän luuli Jo-rouvan purskahtavan ilosta itkuun, mutta tämä kuiskasi vain "hss!" ja kohotti varovasti esiliinaa. Sen alta paljastuivat Robin pyöreät likaiset kasvot, marjojen tahrimat huulet olivat raollaan pojan hengittäessä tasaisesti, vaalea tukka oli liimautunut otsalle ja likaiset kädet pitivät lujasti kiinni sangosta, joka oli täynnä marjoja.

Äidille kerätyt marjat, joita kaikkien koettelemusten keskelläkin oli tarkoin varjeltu, liikuttivat syvästi Jo-rouvaa. Hän otti pojan syliinsä ja puhkesi itkemään niin sydämensä pohjasta, että lapsi heräsi ja katsoi häneen hämmästyneenä. Sitten Rob muisti, puristi äitiä kaulasta ja sanoi voitonriemuisesti:

— Minä tiesin, että sinä tulisit! Voi äiti, minulla oli sinua kauhea ikävä!

Sillä aikaa Dan nosti Nanin jalkeille saniaispensaasta. Hän sai tytön rauhoittumaan ensi säikähdyksestä ja kuivasi hänen kyynelensä silmissään hellä katse, jota kukaan muu kuin Teddy ei aikaisemmin ollut nähnyt. Nan nyyhkytti helpotuksesta, tuntui ihanalta kuulla tuttuja turvallisia ääniä yksinäisyyden ja pelon jälkeen.

— Tyttö kulta, älä itke! Nyt te olette turvassa eikä tänä yönä kukaan saa sanallakaan moittia teitä, sanoi Jo-rouva ja otti Nanin syliinsä suojaten molempia lapsia kuin kanaemo, joka kokoaa eksyneet poikansa siipiensä alle.

— Se oli minun syyni ja minä olen kauhea pahoillani. Minä koetin pitää huolta hänestä ja peittelin hänet nukkumaan enkä koskenut hänen marjoihinsa, vaikka minulla oli kova nälkä. Enkä enää milloinkaan tee niin, en milloinkaan, niiskutti Nan hukkumaisillaan katumuksen ja kiitollisuuden kyyneliin.

— Huuda nyt toisille, että päästään kotiin, sanoi Jo-rouva, ja Dan nousi aidalle ja huusi: — Löydetty, niin että tienoot raikuivat.

Silloin tuli liikettä: tuikkivat valot lähestyivät joka puolelta sananjalikossa seisovaa pikku ryhmää. Voi sitä halailua, suukottelua ja puheensorinaa — sitä hämmästelivät varmaan kiiltomadotkin, ainakin se hämmästytti hyttysiä, sillä ne surisivat kuin päättömät.

Nyt lähdettiin kotiin — ja se vasta oli kulkue: Franz ratsasti edellä viemään hyviä uutisia; Dan istui Tobyn selässä näyttäen toisille tietä; Nan sai kyydin Silaksen vahvoilla käsivarsilla ja olikin "nokkelin kuorma", mitä Silas milloinkaan oli kantanut.

Herra Bhaer tahtoi välttämättä itse kantaa Robin, ja pikku mies istui hänen sylissään virkeänä ja jutteli iloisesti kuin sankari konsanaan. Äiti käveli rinnalla taputellen häntä milloin mihinkin ja kuunteli väsymättä, kun poika yhä uudestaan kertasi:

— Minä tiesin, että äiti tulee.

Kuu pilkisti pilvistä heidän saapuessaan puistotielle, ja kaikki pojat juoksivat huutaen heitä vastaan ja toivat riemusaatossa kadonneet lampaat ruokasaliin. Eivätkä eksyneet olleet enää hiukkaakaan romanttisia, vaan halusivat illallista hyväilyjen ja suukkojen asemasta. Kun he söivät voileipää ja

maitoa, koko talon väki seisoj ympärillä katselemassa. Nan oli pian ennallaan ja kertoi suurennellen niistä vaaroista, joista he olivat pelastuneet. Rob näytti täysin uppoutuneen ruokailuun, mutta äkkiä hän laski lusikan kädestään ja päästi kauhean porun.

— Kultaseni, mitä sinä itket? kysyi äiti, joka koko ajan oli pysytellyt hänen lähellään.

— Sitä kun minä eksyin, ulisi Rob, ja onnistui kuin onnistuikin saamaan lopulta kyönelet silmiinsä.

— Mutta sinuthan on löydetty. Nan kertoi, ettet yhtään itkenyt metsässä, ja olin oikein iloinen, että sinä olit niin urhoollinen poika.

— Minä pelkäsin niin kovasti etten ehtinyt. Mutta nyt minä tahdon itkeä, koska en pidä eksymisestä, selitti Rob suu täynnä leipää ja velliä ja taistellen unta ja mielenliikutusta vastaan.

Pojat purskahtivat nauruun kuullessaan selityksen ja Rob katseli heitä hämmästyneenä, mutta heidän naurunsa oli niin tarttuvaa, että häneltäkin pääsi kikatus, ja sitten hän laski lusikkansa pöydälle ja yhtyi sydämensä halusta yhteiseen iloon.

— Kello on kymmenen. Nyt vuoteeseen joka poika, sanoi herra Bhaer vilkaistuaan kelloonsa.

— Ja Luojalle kiitos, ettei tänä yönä ole yhtään vuodetta tyhjänä! lisäsi rouva Bhaer katsellen silmät kyynelissä Robia, kun tämä taapersi isänsä syliin. Nan lähti Daisyn ja Demin saattamana heti nukkumaan, ja Demistä hän oli heidän joukkonsa ehdoton sankaritar.

— Tätiparka on niin väsynyt, että hänetkin pitäisi kantaa yläkertaan, sanoi Franz kohteliaasti kiertäen kätensä Jo-rouvan ympärille, kun tämä kulki hänen ohitseen pitkästä kävelystä ja säikähdyksestä uupuneena.

— Tehdään kultatuoli, ehdotti Tommy.

— Ei, kiitoksia vain, poikaseni; mutta jonkun olkapäähän minä voisin nojata.

— Minun, minun! ja puoli tusinaa poikia työntyivät kilvan hänen luokseen toivoen tulevansa valituksi.

Nähdessään että pojat pitivät sitä kunniatehtävänä, hän valitsi sen pojista, joka oli sen ansainnut, eikä kukaan nurkunut, kun hän pani kätensä Danin olalle ja sanoi niin lämpimästi, että poika punastui ilosta ja ylpeydestä:

— Dan löysi lapset ja hän saa saattaa minut ylös.

Dan tunsu saaneensa runsaan palkkion illan työstä, ei ainoastaan sen vuoksi, että hänet oli valittu poikajoukosta ja että hän sai ylpeästi näyttää tietä, vaan siksi, että Jo-rouva sanoi hänelle sydämellisesti huoneensa ovella:

— Hyvää yötä. Jumala sinua siunatkoon.

Pikku Rob voi mainiosti seuraavana päivänä, mutta Nanilla oli päänsärkyä ja hän loikoi Jo-rouvan sohvalle naarmuiset kasvot yltyleensä voideltuina. Tunnonvaivat olivat haihtuneet, ja hän piti ilmeisesti eksymistä kerrassaan suurenmoisena huvina. Tämä mieliala ei Jo-rouvasta ollut läheskään paikallaan, sillä hän ei halunnut toista kertaa etsiä lapsiaan öisiltä sinivatukkakentiltä. Hän ei ollut päättänyt millä tavalla kurittaisi Nania, mutta eräs kertomus antoi hänelle hyvän viitteen, ja koska Jo-rouva piti epätavallisista rangaistuksista, hän päätti kokeilla sitä.

— Kaikki lapsethan eksyvät, puolusteli Nan Jo-rouvalle aivan kuin olisi puhunut tulirokosta tai hinkuuskästä.

— Eivät sentään kaikki, ja toisia ei koskaan löydetä, vastasi Jo-rouva.

— Etkö sinä itse koskaan eksynyt? kysyi Nan, jonka valppaat nappisilmät huomasivat, että hänen totisena ompelevan nuhtelijansa ilme muuttui suopeammaksi.

Jo-rouva myönsi naurahtaen.

— Kerro siitä, pyysi Nan, joka tunsu pääsevänsä keskustelussa voiton puolelle.

Jo-rouvakin huomasi sen oitis, vakavoitui ja sanoi katuvasti päätään pudistaen:

— Minä eksyin montakin kertaa, ja tein kepposillani äitiparkani elämän ihan kauheaksi, kunnes hän paransi minut.

— Miten? kysyi Nan ja nousi kiinnostuneena istumaan.

— Olin saanut uudet kengät ja halusin välttämättä näyttää niitä, ja vaikka oli kielletty, etten saisi poistua puutarhasta, minä karkasin kuitenkin ja kiertelin koko päivän ympäri kaupunkia, enkä ymmärrä kuinka minua ei tallattu kuoliaaksi. Ja se olikin aikamoinen päivä! Minä riehuin puistossa koirien kanssa, soutelin ventovieraiden poikien seurassa, söin päivälliseksi pienen irlantilaisen kerjäläistyön pussista suolakalaa ja perunoita, ja vihdoin minut löydettiin erään talon portailta nukkumasta kädet ison koiran kaulassa. Oli iltamyöhä, minä olin likainen kuin porsas ja uudet kengät olivat siekaleina — niin pitkälti olin kuljeskellut.

— Olipa se matka! huudahti Nan valmiina itse tekemään samoin.

— Ei ollut hauskaa seuraavana päivänä, sanoi Jo-rouva varoen silmiään kavaltamasta, kuinka hän vieläkin nautti entisistä kepposistaan.

— Antoiko äitisi sinulle piiskaa? kysyi Nan uteliaasti.

— Äiti ei antanut minulle piiskaa kuin yhden ainoan kerran ja silloinkin hän pyysi anteeksi, muuten en ehkä koskaan olisi voinut leppyä hänelle, sillä loukkaannuin syvästi.

— Miksi hän pyysi anteeksi? Ei minun isäni koskaan pyydä.

— Kun hän oli piiskannut minua, käännyin ympäri ja sanoin: "Sinä olet itse vihainen ja sinun pitäisi myös saada selkääsi." Hän katsoi vähän aikaa minua ja sitten hän kiukkunsa asettui. Hän sanoi kuin häpeissään: "Olet oikeassa, Jo, minä olen vihainen. Miksi minä rankaisen sinua kiivaudesta, kun itse näytän niin huonoa esimerkkiä? Anna anteeksi, kultaseni, koetetaan auttaa toisiamme paremmin." En ikinä unohda sitä ja se auttoi tehokkaammin kuin tusina selkäsaunoja.

Nan istui mietteissään ja pyöritteli rasvapurkkia hetkisen käsissään, eikä rouva Bhaerkaan enää puhunut, vaan antoi kertomuksen vaikuttaa, sillä Nan tajusi aina nopeasti, mitä ympärillä tapahtui.

— Siitä minäkin pidän, sanoi Nan äkkiä. — Mitä äitisi teki kun karkasit?

— Hän sitoi minut narulla sängynjalkaan, ja sain olla koko päivän sisällä edessäni kuluneet kengät, jotka muistuttivat minua tottelemattomuudestani.

— Se varmaan parantaisi kenet hyvänsä, sanoi Nan, joka rakasti vapauttaan yli kaiken.

— Se paransi minut ja eiköhän se paranna sinutkin, sen tähden aionkin koettaa samaa keinoa, sanoi Jo-rouva kaivaen työpöytänsä laatikosta kerän vahvaa narua.

Keskustelun päätös oli lopullisesti nujertanut Nanin ja hän istui masentuneena, kun Jo-rouva sitoi narun toisen pään hänen vyötärönsä ympäri ja toisen sohvan käsinojaan.

— Minä en halua sitoa sinua niin kuin jotain tottelematonta koiraa, mutta ellet muista opetusta paremmin kuin koira, minun täytyy kohdella sinua samalla tavalla.

— Minä tahdonkin, että minut sidotaan kuin — ei, minä tahdon leikkiä koiraa, ja Nanin kasvoille ilmestyi huoleton ilme ja hän alkoi haukkua kuin koira ja kävellä nelin kontin lattialla.

Kiinnittämättä siihen mitään huomiota Jo-rouva antoi hänelle pari kirjaa sekä nenäliinan päärmättäväksi ja lähti huoneesta jättäen Nan-neidin oman onnensa nojaan. Nan ei ollut tyytyväinen tilanteeseen ja istuttuaan hetken paikoillaan hän koetti avata solmun. Mutta se oli sidottu lujasti selän taakse esiliinan nauhoihin ja sen vuoksi hän alkoi päästellä toista päätä. Se aukesi pian ja kerittyään narun kasaan Nan oli juuri aikeissa karata ikkunasta, kun hän kuuli Jo-rouva sanovan eteisessä:

— Ei, en minä usko, että hän karkaa, hän on kunniantuntoinen tyttö ja tietää kyllä, että minä olen tehnyt sen häntä auttaakseni.

Siinä samassa Nan juoksi takaisin ja sidottuaan itsensä taas kiinni alkoi kiivaasti ommella. Hetken kuluttua Rob tuli sisään ja ihastui niin tähän uuteen rangaistukseen, että haki hyppynuoran ja solmi sen sohvan toiseen käsinojaan pitääkseen kohteliaasti seuraa.

— Minäkin eksyin ja minut pitää sitoa niin kuin Nankin, hän selitti äidilleen, kun tämä näki uuden vankinsa.

— Kyllä sinäkin ansaitset pienen rangaistuksen, sillä tiesit vallan hyvin, ettei ollut oikein erota toisista.

— Nan vei minut, aloitti Rob kerkeästi.

— Sinun ei olisi tarvinnut mennä. Onhan sinulla omatunto, ja sinun täytyy oppia kuuntelemaan sen ääntä.

— Niin kai, mutta minun omatuntoni oli ihan hiljaa, kun Nan sanoi: "Mennään aidan yli", vastasi Rob.

— Pysähdytkö sinä edes kuuntelemaan sen ääntä?

— En.

— No, sitten et voi puhua mitään.

— Se on kai niin pikkuinen omatunto, ettei se huuda tarpeeksi lujaa, lisäsi Rob ajateltuaan hetken asiaa.

— Meidän täytyy vahvistaa sitä, on kauheaa, jos omatunto on heikko. Siksi saatkin jäädä tänne päivälliseen asti ja keskustella siitä Nanin kanssa. Luotan siihen, ettei kumpikaan teistä päästä itseään irti ennen kuin minä annan luvan.

— Ei me päästetä, vastasivat molemmat ja tunsivat itsensä vallan erinomaisiksi auttaessaan näin itse rankaisemaan itseään.

Tunnin verran he olivat oikein kiltisti, mutta sitten he väsyivät yhteen ja samaan huoneeseen ja kaipasivat ulos. Koskaan halli ei ollut näyttänyt niin houkuttelevalta, yksinpä pieni makuuhuonekin herätti heissä äkkiä kiinnostusta, ja ilomielin he olisivat ruvenneet siellä telttasille vierassängyn verhojen suojissa.

Avoin ikkuna veti heitä armottomasti puoleensa, koska se oli tavoittamattomissa ja ulkomaailma näytti niin ihanalta, etteivät he tajunneet, kuinka se koskaan oli voinut tuntua ikävältä. Nan halusi päästä juoksemaan nurmikolle ja Rob muisti mielipahakseen, ettei ollut aamulla syöttänyt koiraansa, ja mietti mitä Pollux-paralle kuului.

He katselivat kelloa, ja Nan laskeskeleli minuitteja ja sekunteja; Rob taas oppi kaikki tunnit kahdeksan ja yhden välillä niin hyvin, ettei ikinä niitä unohtanut. Oli raivostuttavaa haistella ruuan tuoksua, kun tiesi että päivälliseksi valmistettiin piirakkaa sinivatukoista eikä päässyt paikan päälle nappaamaan kunnan osuutta taikinasta ja marjoista. Kun Mary-Ann alkoi kattaa pöytää, lapset olivat haljeta uteliaisuudesta koettaessaan kurkkia millaista liharuokaa pöytään tuotiin, ja Nan tarjoutui auttamaan Mary-Annia illalla vuoteiden sijaamisessa, jos hän saisi vilkaista, oliko vanukkaan päällä runsaasti kermavaahtoa. Rynnätessään ulos luokkahuoneesta pojat tapasivat Nanin ja Robin kiskomassa riimujaan kuin villivarsat, ja heistä oli sekä opettavaa että huvittavaa nähdä edellisen yön innostavien seikkailujen päättyvän tällä tavalla.

— Päästä minut nyt, äiti. Ensi kerralla minun omatuntoni pistää kuin neula, ihan varmasti, sanoi Rob, kun kello soi ja Teddy tuli surullisen hämmästyneenä katsomaan häntä.

— Saammepa nähdä, sanoi rouva Bhaer päästäen pojan vapaaksi. Rob juoksi riemuissaan salin kautta eteiseen ja sieltä ruokasalin läpi takaisin Nanin luo, jonne pysähtyi tyytyväisyydestä loistaen.

— Saanko minä tuoda Nanille päivällisen? hän kysyi vankitoveriaan säälien.

— Sillä lailla, kiltti poika. Vedä pöytä esiin ja aseta tuoli paikoilleen, sanoi Jo-rouva ja kiiruhti tynnyttämään malttamattomia poikia, joilla oli aina päivälliselle tullessaan huikea nälkä.

Nan söi yksin ja vietti pitkän iltapäivän sohvaan sidottuna. Jo-rouva pidensi kyllä köyttä niin, että tyttö pääsi ikkunalle asti. Siinä hän seisoikin katsellen poikien leikkiä, ja koko luomakunta nautti vapaudestaan. Daisy piti nukeilleen juhlat nurmikolla, niin että Nan saattoi nähdä heidän ilonsa, vaikkei voinut olla itse mukana. Tommy taas teki parhaat kuperkeikkansa huvittaakseen häntä, Demi istui portailla lukemassa ääneen, mikä viihdyttikin Nania, ja Dan toi Nanille pienen rupisammakon ilahduttaakseen toisen mieltä.

Mutta mikään ei voinut korvata vapautta. Jo muutaman tunnin vankeus oli opettanut, kuinka kalliss etu vapaus on.

Monenmoiset ajatukset käväisivät Nanin pikku päässä sinä aikana, kun toiset olivat purolla katsomassa Emilin uuden aluksen vesillelaskua. Oli päätetty, että Nan kastaisi sen, ja hän oli ajatellut rikkoo pienen pullollisen viinimarjamehua purren keulaan, kun se ristittäisiin Josephineksi Jo-rouvan mukaan. Nyt hän oli menettänyt tilaisuutensa, eikä Daisy suoriutuisi juhlamenoista läheskään niin hyvin kuin hän. Kyynelet kihosivat silmiin, kun Nan muisti, että kaikki oli hänen omaa syytään, ja hän sanoi

ääneen pullealle mehiläiselle, joka hääri keltaisessa ruusunkukassa aivan hänen ikkunansa alla:

— Jos sinä olet karannut, sinun on parasta mennä heti kotiin, pyytää äidiltäsi anteeksi ja luvata, ettet enää ikinä karkaa.

— Hauska että annat sille noin hyvän neuvon, ja se taitaakin ottaa sen varteen, sanoi Jo-rouva hymyillen, kun mehiläinen levitti siitepölyn tahrimat siipensä ja lensi pois.

Nan pyyhkäisi pois pari kirkasta pisaraa, jotka kiilsivät ikkunalaudalla, ja painautui Jo-rouvan rintaa vasten, kun tämä otti hänet polvelleen ja sanoi ystävällisesti — hän oli näet huomannut pisarat ja tiesi mitä ne merkitsivät:

— Äidilläni oli siis sinunkin mielestäsi hyvä keino parantaa karkureita?

— Oli, vastasi Nan, sillä pitkä hiljainen päivä oli lannistanut hänet.

— Toivottavasti minun ei tarvitse koettaa sitä uudestaan.

— Ei tarvitse, sanoi Nan niin totisena, että Jo-rouva oli tyytyväinen eikä puhunut enää mitään, sillä hän ei yleensä pilannut rangaistusten tehoa pitkillä nuhdesaarnoilla.

Silloin Rob ilmestyi kantaen varovaisesti pikku vuoassa paistettua torttua.

— Tämä on tehty minun marjoistani ja sinä saat siitä puolet, hän sanoi hyväntuulisesti. — Tule, pyydetään Mary-Annia jakamaan se valmiiksi, kohta on tee-aika.

Nan hyppäsi pystyyn, mutta pysähtyi sitten ja sanoi:

— Minä unohdin, enhän minä pääsekään.

— Koeta niin näet, sanoi rouva Bhaer, joka Nanin puhuessaan oli avannut solmun.

Nan huomasi olevansa vapaa ja suudeltuaan rajusti Jo-rouvaa hän pyrähti tiehensä kuin pieni kehrääjälintu kannoillaan Rob, joka juostessaan heilutteli torttua, niin että hillo roiskui.

13

KÄHÄRÄPÄÄ

Näiden kuohuttavien tapausten jälkeen palasi Plumfieldiin rauha, jota kesti useita viikkoja, sillä isot pojat pelkäsivät, että Nan ja Rob saattaisivat kadota minä päivänä hyvänsä ja pitivät heitä herkeämättä silmällä. Pienet pojat taas olivat kuunnelleet Nanin niin monesti kuvailevan kokemiaan vaaroja, että eksyminen alkoi tuntua heistä suurimmalta onnettomuudelta mitä ajatella saattoi, ja he uskalsivat tuskin pistää nenäänsä ison portin ulkopuolelle, ettei vain yö yllättäisi ja aavemaiset mustat lehmät tulisi ammuen pimeästä.

— Tämä on liian rauhallista kestääkseen kauan, sanoi Jo-rouva, sillä vuosien varrella hän oli oppinut, että tyyntä seurasi tavallisesti myrsky. Joku vähemmän viisas nainen olisi kenties ajatellut, että pojista oli tullut oikeita pyhimyksiä, mutta rouva Bhaer valmistui kotoiseen tulivuoren purkaukseen, joka voisi yllättää milloin tahansa.

Yhtenä syynä tervetulleeseen hiljaiseloon oli pikku Bessin vierailu. Vanhemmat olivat lainanneet hänet viikoksi Plumfieldiin lähtiessään matkoille sairaalloisen isoisä Laurencen kanssa. Kähäräpäätä oli rakastettava pikku olento ja poikien mielestä jonkinlainen pikkulapsen, enkelin ja keijukaisen välimuoto. Hän oli perinyt vaalealta äidiltään kullankeltaiset kiharat, jotka verhosivat hänet kuin loistava huntu. Niiden kätkestä hän hyvällä tuulella ollessaan hymyili ihailijoilleen ja niiden taakse hän piiloutui loukkaannuttuaan. Isä ei antanut leikata hänen kiharoitaan; ne ulottuivat vyötärön alapuolelle ja loistivat niin kauniisti, että ne olivat Demin mielestä kuin silkkiäisperhon kotelon hienon hienoa rihmaa.

Tietämättään Bess hallitsi nuoria alamaisiaan viisaammin kuin moni todellinen yksinvaltiainen, sillä hänen lakinsa olivat lempeät ja hänen valtansa pikemminkin tunnettavissa kuin nähtävissä. Hän käyttäytyi luonnostaan niin sirosti ja hienosti, että vaikutti hillitsevästi huolettomaan poikalaumaankin. Kukaan ei saanut koskea häneen kovakouraisesti tai likaisin käsin; Bessin vierailun aikana käytettiin saippuaa enemmän kuin muulloin, sillä pojat pitivät suurimpana kunnianaan saada kantaa hänen ylhäisyyttään.

Äänekästä puhetta Bess ei sietänyt ja riita pelotti häntä. Siksi poikien ääneen tulikin heti hillitympi sävy, kun he puhuttelivat häntä. Bess piti siitä, että häntä palveltiin, ja pojat toimittelivat nurisematta hänen asioitaan. He pyysivät saada vetää hänen karryjään, kantaa hänen marja-astiaansa tai ojentaa hänelle lautasen pöydässä. Mikään palvelus ei ollut liian halpa. Tommy ja Ned joutuivat kerran riitaan siitä, kumpi saisi kiillottaa pikku prinsessan kengät.

Nanille varsinkin teki hyvää viettää viikko näin hyvinkasvatetun neidin seurassa, niin pieni kuin tämä olikin. Bessin suurissa sinisissä silmissä kuvastui hämmästyksensä ja pelko, kun hän katseli kirkuvaa ja pomppivaa rasavilliä. Bess pelkäsi Nania melkein kuin tämä olisi ollut villipeto. Tietysti helläsydäminen Nan pahastui. — Pyh! Minä en välitä! hän sanoi aluksi, mutta todellisuudessa hän välitti paljonkin. Kuultuaan kerran Bessin sanovan: — "Beff lakaftaa Daify-ferkkua. Daify on kiltti", hän ravisti viatonta Daisy-parkaa niin, että tämän hampaat kalisivat, ja juoksi sen jälkeen latoon itkemään.

Tässä maailman murjomien yhteisessä pakopaikassa hänen masentunut mielensä sai lohdun ja neuvon, mistä lähteestä lie saanutkaan. Ehkä pääskysyet ylhäällä savipesissään visertäessään antoivat hänelle oppitunnin käyttäytymisessä. Oli miten oli, Nan tuli ladosta kesyyntyneenä ja etsi puutarhasta varhaisen omenan, makean, pienen ja punaisen, jollaisesta Bess kovasti piti. Tämä rauhanlippu kädessään hän lähestyi prinsessaa, ja hänen suureksi ilokseen se otettiin vastaan. Ja kun Daisy suuteli häntä anteeksiannon merkiksi, Besskin suuteli, aivan kuin olisi pyytännyt Nanilta anteeksi liallista ankaruuttaan.

Sen jälkeen he leikkivät yhdessä kiltisti, ja Nan nautti monta päivää kuninkaallista suosiota. Varmaan hän aluksi tunsii olevansa kuin häkkiin suljettu metsälintu, jonka teki joskus mieli levittää siipensä lentääkseen jonnekin kauas tai laulaa kirkkaimmalla äänellään pelkäämättä häiritseväänsä pulleaa Daisy-kyyhkyä tai nirsoa, kullankeltaista Bess-kanarialintua. Itsehillintä teki Nanille kuitenkin hyvää. Nähdessään kuinka jokainen rakasti herttaista ja kilttiä pikku prinsessaa hän alkoi jäljitellä tätä, sillä hän kaipasi rakkautta ja koetti kaikin keinoin saada sitä osakseen.

Rob palvoi Bessia kuin konsanaan ihailija ja Teddy seurasi häntä kuin koira. Billy-parka oli mielissään, kun sai vain katsella Bessia, ja vaikka Bessia kiusasi hänen tuijotuksensa, hän soi tuon ilon pojalle nurisematta, ymmärrettyään, että Billy oli erilainen kuin toiset ja että häntä oli juuri sen takia kohdeltava erityisen ystävällisesti. Jackista Bess ei pitänyt, koska tällä oli känsiä ja römeä ääni. Pumppu ei liioin miellyttänyt häntä epäsiistien pöytätapojensa vuoksi, ja poikaparka koettikin parhaansa mukaan olla ahmimatta, ettei olisi vastenmielinen vastapäätä istuvan siistin pikku neidin silmissä.

Ned oli joutunut epäsuosioon ja karkotettu hovista, kun hänen kerran nähtiin kiusaavan peltohiiriparkoja. Kähäräpäätä ei voinut koskaan unohtaa tätä surullista näkyä. Hän piiloutui aina hiustensa taa Nedin lähestyessä, torjui hänet kuninkaallisella kädenliikkeellä ja sanoi murheellisen vihaisesti:

— Ned on tuhma. Ned leikkafi pikku hiililtä hännät ja hiilet itkivät.

Bessin tultua Daisy luopui heti vallasta ja tyytyi nöyrästi pääkokin asemaan, kun Nan taas pääsi ensimmäisen hovineidin arvoon; Emilistä tuli rahaministeri ja hän järjesti yleisistä varoista niin tuhlailevasti näytäntöjä, että ne maksoivat kokonaista yhdeksän pennyä. Franz oli pääministeri, hän hoiti valtion asioita, järjesti kuninkaallisia tarkastusmatkoja valtakunnan läpi ja piti kurissa vieraat vallat. Demi oli hovin filosofi ja menestyi paremmin kuin tämääntapaiset herrat yleensä kruunupäisen parissa. Dan oli prinsessan vakituinen armeija ja puolusti loistavasti hänen alueitaan, Tommy hovinarri ja Nat altis musikantti.

Fritz-setä ja Jo-täti nauttivat tästä rauhallisesta vaiheesta ja seurasivat somaa näytelmää, jossa nuori väki tietämättään jäljitteli aikuisia liittämättä leikkiin kuitenkin sitä traagisuutta, joka suuremmilla näyttämöillä synkistää tapahtumia.

— He opettavat meitä yhtä paljon kuin me heitä, sanoi herra Bhaer.

— Voi noita lapsikultia! He eivät aavistakaan kuinka monta viitettä he antavat meille siitä, miten heitä itseään olisi kohdeltava, lisäsi Jo-rouva.

— Olit oikeassa kun halusit tänne tyttöjä. Heillä on hyvä vaikutus poikiin. Besshän opettaa pikku karhuja paremmin kuin me osaammekaan, sanoi herra Bhaer nauraen, kun näki Tommy'n riisuvan hattunsa ja heittävän vielä pois Nedinkin hatun poikien saapuessa eteiseen, missä prinsessa ratsasti keinuhevoseella Robin ja Teddyn koettaessa parhaansa mukaan täyttää ritarin tehtäviä.

— Minä olen saanut toisenkin todistuksen kähäräpään hyvästä vaikutuksesta, sanoi Jo-rouva vetäen tuolinsa lähemmäksi sohvaa, jossa professori loikoi uurastettuaan koko päivän tässä monipuolisessa puutarhassaan. — Nan inhoaa ompelemista, mutta hän on ahertanut puoli iltarupeamaa merkillisen pussin kimpussa, johon aikoo panna kymmenkunta parasta omenaamme viemisiksi, kun Bess lähtee

pois. Minä kehuin häntä siitä, ja hän sanoi: "Minä ompelen mielelläni toisille, mutta on ihan tyhmää ommella itselleen." Otan vihjeestä vaarin ja annan hänen tehdä jonkin paidan ja esiliinan rouva Carneyn lapsille. Hän on niin hyväsydäminen, että ompelee niitä sormensa verille.

— Mutta ei ompelutaito ole enää muodissa, kultaseni.

— Ei valitettavasti. Mutta minun kasvattieni täytyy oppia ompelemaan, vaikka heidän sitten olisi pakko lyödä laimin latinan tai algebran läksyt tai viisi kuusi muuta ainetta, joilla tyttöjen on nykyaikana vaivattava aivoparkojaan. Amy tahtoo tehdä tyttärestään käteväen naisen, ja pikku kullannuru on jo nyt aika taitava käsistään. Hän on tehnyt äidilleen monta kaunista käsityötä, ja Amy antaa niille vielä suuremman arvon kuin tytön muovailemalle nokattomalle savilinnulle, josta Laurie oli niin ylpeä.

— Minäkin tiedän esimerkin prinsessan vaikutusvallasta, sanoi herra Bhaer katseltuaan, kuinka rouva Bhaer ompeli napin hänen takkiinsa selvästi halveksien tyttöjen nykyaikaista kasvatusta. — Jack ei halua kuulua Bessin silmissä samaan vastenmieliseen ihmisryhmään kuin Pumppu ja Ned, ja siksi hän vähän aikaa sitten tuli pyytämään, että syövyttäisin pois syylät hänen käsistään. Olin aikaisemmin monta kertaa ehdottanut sitä, mutta hän ei ollut suostunut. Nyt hän kesti urheasti kivun, jotta voisi näyttää tuolle nirsolle ylhäisöneidille sileät kädet.

Rouva Bhaerin nauraessa jutulle Pumppu tuli kysymään, saisiko hän antaa kähäräpäälle äitinsä lähettämiä makeisia.

— Häntä on kielletty syömästä makeisia, mutta jos annat hänelle sen sievän makeisrasian, jossa on punainen sokeriruusu sisällä, hän ihastuu varmasti, sanoi Jo-rouva. Hän ei halunnut riistää Pumpulta uhrautumisen iloa, sillä 'lihava poika' tarjosi harvoin makeisiansa kenellekään.

— Mutta jos hän syö sen? En haluaisi, että hän sairastuu, sanoi Pumppu ja katseli hellästi makeisruusua koskematta kuitenkaan siihen.

— Voi, ei hän syö sitä, jos minä sanon, että se on vain katseltavaksi. Hän säilyttää sitä viikkokaupalla eikä hänen mieleensäkään tule maistaa sitä. Pystyisitkö sinä sellaiseen?

— Miksen pystyisi. Minä olen paljon vanhempikin kuin hän, sanoi Pumppu loukkaantuneena.

— Yritetään. Kas tässä, pane makeisesi tähän pussiin ja katsotaan, kuinka kauan voit säilyttää niitä. Anna minun laskea — kaksi sydäntä, neljä punaista kalaa, kolme rintasokerihevosta, yhdeksän mantelia ja tusina suklaanappeja. Suostutko? kysyi neuvokas Jo-rouva pistäen makeiset pieneen lankapussiinsa.

— Suostun, sanoi Pumppu huokaisten, työnsi kielletyt herkut taskuun ja lähti viemään Bessille lahjaansa. Se kirvoitti tytöltä hymyn ja lupauksen, että Pumppu saisi tulla hänen kanssaan kävelemään puutarhaan.

— Pumppu-paran sydän on tosiaan saanut viime aikoina voiton vatsasta, ja Bessin palkinnot rohkaisevat hänen yrityksiään, sanoi Jo-rouva.

— Onnellinen se mies, joka voi pistää kiusauksen taskuunsa ja opetella kieltäytymistä noin sievästä pienestä esimerkkitapauksesta, lisäsi herra Bhaer, kun lapset menivät ikkunan ohi Pumppu pyöreät kasvot tyytyväisyyttä loistaen ja kähäräpää kohteliaasti ruusulaatikkoansa katsellen, vaikka olisikin pitänyt enemmän oikeasta tuoksuvasta ruususta.

Kun isä tuli hakemaan Bessiä kotiin, syntyi yleinen itku ja valitus ja tytölle kasaantui erojaislahjoja niin runsaasti, että Laurie-herra ehdotti otettavaksi isot vaunut, joilla ne vietäisiin kaupunkiin. Jokainen antoi jotakin, ja oli totisesti vaikeata pakata mukaan valkoinen hiiri, kakku, iso kasa palloja, omenia, kaniini, joka potki hirveästi säkissä, iso kaalinkerä sen eväiksi, pullollinen rautakaloja ja hirvittävän iso kukkakimppu. Jäähyväiskohtaus oli liikuttava, sillä prinsessa istui hallin pöydällä alamaistensa ympäröimänä. Hän suuteli serkkujaan ja ojensi kätensä toisille pojille, jotka puristivat sitä hellästi, koska heitä ei ollut opetettu häpeilemään tunteitaan.

— Tule pian taas, kullannuru, kuiskasi Dan kiinnittäen kauneimman vihreänkeltaisen sulkansa hänen hattuunsa.

— Älä unohda minua, sanoi kohtelias Tommy sipaisten vielä kerran Bessin kauniita kiharoita.

— Tulen käymään teillä ensi viikolla, ja silloin minä näen sinut, Bess, lisäsi Nat ihan kuin tuo ajatus olisi lohduttanut häntä.

— Anna minullekin nyt kättä, pyysi Jack tarjoten Bessille sileän kätensä.

— Tässä on vielä kaksi pilliä muistoksi meiltä, sanoivat Dick ja Doll aavistamatta, että seitsemän vanhaa pajupilliä oli juuri salaa heitetty keittiön uuniin.

— Kuule, Bess! Minä teen heti sinulle kirjanmerkin ja sinun täytyy aina käyttää sitä, sanoi Nan rutistaen hellästi Bessia.

Mutta liikuttavimmat jäähyväiset olivat pikku Billyn, jonka mielestä Bessin lähtö oli niin sietämätöntä kestettäväksi, että hän heittäytyi tytön eteen ja tarttui hänen pieniin sinisiin kenkiinsä ja hoki surkeana: — Älä lähde pois! Älä lähde! Billyn tunteenpurkaus liikutti niin kähäräpäätä, että hän kumartui, kohotti pojan päätä ja sanoi lempeästi:

— Älä itke, Billy! Faat fuukon ja minä tulen kohta taaf. Lupaus lohdutti Billyä ja hän kierähti selälleen loistaen onnesta ja ylpeydestä, kun hänen osalleen oli langennut näin suuri kunnia. Ja kun isä ajoi Bessin kanssa pois, pojat istuivat rivissä aidalla kuin parvi helmikanoja ja huusivat:

— Tule pian takaisin! Tule pian takaisin!

14

DAMON JA FINTIAS

Rouva Bhaer oli oikeassa. Oli vain tyyntä myrskyn edellä, sillä kaksi päivää Bessin lähdön jälkeen 'maanjärjestys' sai koko Plumfieldin vapisemaan perustuksiaan myöten.

Onnettomuuden perimmäisenä syynä olivat Tommyn kanat, sillä jos ne eivät olisi itsepintaisesti munineet niin paljon, Tommy ei olisi voinut ansaita munanmyynnillä sellaisia summia. Sanotaan että rahassa on kaiken pahan alku, ja se piti paikkansa Tommynkin kohdalla; hän käsitteli omaisuuttaan niin huolettomasti, että herra Bhaer katsoi parhaaksi antaa hänelle säästölippaan. Se oli pieni peltitalo, jonka ovelle oli nimi ja jonka korkeaan savupiippuun rahat tipautettiin; siellä ne kilisivät viekoittelevasti omistajan odottaessa hetkeä, jolloin hän saisi avata lattiassa olevan salaluukun ja tyhjentää lippaan.

Talon paino lisääntyi niin nopeasti, että Tommy oli tyytyväinen ja alkoi suunnitella, mitä ennen kuulumattomia aarteita hän ostaisi pääomallaan. Talletukset hän merkitsi muistiin, ja oli luvattu, että hän saisi avata pankin kerättyään sinne viisi dollaria; ehtona oli vain se, että hänen olisi käytettävä rahat järkevästi. Puuttui enää yksi dollari ja sinä päivänä, jolloin Jo-rouva maksoi Tommylle neljästä munatusinasta, tämä ryntäsi riemuissaan latoon näyttämään kiiltäviä kaksikymmenviisicenttisiä Natille, joka myös säästi jokaisen centin saadakseen hankituksi kauan toivomansa viulun.

— Olisipa minulla nuo rahat kolmen dollarini lisäksi, niin voisin pianikin ostaa viulun, sanoi Nat katsellen halukkaasti Tommyn kolikoita.

— Minä voisin vaikka lainata sinulle. En ole vielä päättänyt, mitä ostan rahoillani, sanoi Tommy heitellen kolikoitaan ilmaan ja siepaten ne lennosta.

— Hei pojat! Tulkaa joelle katsomaan, miten komean käärmeen Dan on saanut! kuului ladon takaa.

— Tule, mennään, sanoi Tommy, pisti rahansa vanhan viskuukoneen sisään ja juoksi Natin kanssa rantaan.

Käärme olikin varsin kiinnostavaa katseltavaa, ja sitten vei siipirikon variksen kiinniottaminen niin paljon aikaa, että Tommy muisti rahansa vasta illalla vuoteeseen mentyään.

— No, välikö sillä, vain Nat tietää, missä ne ovat, mietti Tommy huolettomaan tapaansa ja nukahti.

Seuraavana aamuna, kun pojat olivat kokoontuneet luokkaan, Tommy syöksyi sisään ja tiukkasi hengästyneenä:

— Kuka on ottanut minun rahani?

— Mistä rahoista sinä puhut? kysyi Franz. Tommy selitti ja Nat vahvisti hänen sanansa.

Kukaan ei tiennyt koko asiasta, ja kaikki alkoivat vilkuilla Natia, joka hämmentyi hämmentymistään ja tuli yhä punaisemmaksi.

— Jonkun on täytynyt ottaa ne, sanoi Franz, ja Tommy heristeli nyrkkiä koko joukolle ja uhkasi:

— Pala ja kipinöi! Jos minä saan varkaan selville, niin annan hänelle semmoisen selkäsaunan, ettei se ensi hätään unohdu.

— Rauhoitu, Tom. Kyllä me hänet keksimme. Varkaat joutuvat aina kiikkiin, sanoi Dan kuin hyväkin asiantuntija.

— Jospa joku maankiertäjä on nukkunut ladossa ja ottanut rahat, arveli Ned.

— Ei, kyllä Silas olisi nähnyt miehen ja ajanut hänet pois. Kukaan kulkuri ei sitä paitsi osaisi mennä etsimään rahoja siitä vanhasta romusta, tuhahti Emil.

— Mutta entä jos Silas on ottanut ne itse, sanoi Jack.

— Johan nyt jotain! Vanha Si on itse rehellisyys! Hän ei ikinä ottaisi penniäkään, puolusti Tommy uskollista ihailijaansa.

— Joka tapauksessa varkaan olisi parasta heti tunnustaa eikä odottaa paljastumista, sanoi Demi sen näköisenä kuin perhettä olisi kohdannut onnettomuuksista kauhein.

— Tietysti te luulette, että se olin minä, sanoi Nat tulipunaisena ja kuuhuksissaan.

— Kukaan muu ei tiennyt, missä rahat olivat, totesi Franz.

— Minkä minä sille voin, mutta rahoja minä en ottanut. Uskokaa nyt, minä en ottanut niitä, en! huusi Nat epätoivoissaan.

— Rauhoittukaa, pojat! Mistä tämä meteli? kysyi herra Bhaer, joka oli ilmestynyt äkkiä paikalle.

Tommy kertoi miten oli menettänyt rahansa, ja herra Bhaerin katse synkkeni, sillä kaikista vioistaan ja kepposistaan huolimatta pojat olivat tähän asti olleet rehellisiä.

— Istukaa! hän sanoi, ja kun kaikki olivat istuutuneet, hänen katseensa kiersi kasvoista kasvoihin niin murheellisena, että sitä oli vaikeampi kestää kuin ankaria nuhteita. Hän sanoi hiljaa:

— Pojat, esitän teille jokaiselle vain yhden kysymyksen ja haluan siihen rehellisen vastauksen. En aio turvautua uhkauksiin, houkutteluihin tai ristikuulusteluun saadakseni totuuden ilmi, koska teillä kaikilla on omatunto ja te tiedätte hyvin mitä varten se on. Nyt on aika sovittaa Tommylle tehty vääräys ja tunnustaa se kaikkien kuullen. Voin helposti antaa anteeksi sen, että joku sortuu kiusaukseen, mutta vilpillisyys on paljon pahempaa. Tunnustakoon syyllinen suoraan, ja me kaikki koetamme antaa hänelle anteeksi ja unohtaa.

Hänen lopetettuaan huoneessa oli hetken aivan äänetöntä. Sitten hän esitti kysymyksensä jokaiselle hitaasti ja vetoavasti ja sai aina saman vastauksen, vain sävy vaihteli. Kaikki olivat kiihtymyksestä tulipunaisia, ja jotkut pikku pojista änkyttivät pelästyksissään lyhyen vastauksensa kuin ilmetyt syylliset.

Kun tuli Natin vuoro, herra Bhaerin ääni pehmeni, sillä poikaparka näytti niin kauhistuneelta, että häntä kävi sääliksi. Herra Bhaer uskoi, että Nat oli syyllinen, mutta toivoi varjelevansa poikaa toistamiseen valehtelemasta, jos saisi hänet pelotta tunnustamaan rikoksen.

— Nyt, poikaseni, vastaa minulle rehellisesti. Otitko sinä rahat?

— En ottanut! vastasi Nat ja katsoi häneen anovasti. Tuskin sanat olivat päässeet Natin vapisevilta huulilta, kun joku vihelsi.

— Hiljaa siellä! huusi herra Bhaer pamauttaen nyrkkinsä pöytään ja katsoen ankarasti siihen nurkkaan, josta vihellys kuului.

Ned, Jack ja Emil istuivat siellä. Toiset näyttivät noloilta, mutta Emil puuskahti:

— En se minä ollut, eno! Minusta olisi raukkamaista lyödä lyötyä.

— Hyvä, hyvä, huusi Tommy, joka oli hyvin vaivautunut onnettoman dollarinsa aiheuttamasta kohusta.

— Hiljaa! komensi herra Bhaer, ja poikien asetuttua hän sanoi vakavasti:

— Minä olen hyvin pahoillani, Nat, mutta kaikki todisteet ovat sinua vastaan, ja aikaisempi vilpistelysi saa meidät herkemmin epäilemään sinua kuin jotakuta muuta poikaa. Mutta huomaa, Nat, etten syytä sinua tästä rikoksesta. Minä en rankaise sinua siitä ennen kuin olen täysin varma syyllisyydestäsi, enkä

kysele siitä sinulta enää. Jätän asian omantuntosi ratkaistavaksi. Jos olet syyllinen, voit tulla luokseni yöllä tai päivällä tunnustamaan, ja minä annan sinulle anteeksi ja autan sinua sovittamaan rikkomuksen. Jos taas olet viaton, totuus tulee kyllä ilmi ennemmin tai myöhemmin. Minä olen ensimmäisenä pyytämässä sinulta anteeksi epäilystäni ja teen ilomielin parhaani, että maineesi puhdistuisi.

— Minä en ottanut rahoja! nyyhkytti Nat pää käsien varassa, sillä hän ei voinut kestää toisten epäluuloisia ja halveksivia katseita.

— Toivon ettet ottanut niitä, sanoi herra Bhaer ja oli hetken vaiti aivan kuin antaakseen syylliselle, kuka hän sitten olikin, vielä tilaisuuden tunnustaa. Kukaan ei kuitenkaan sanonut mitään; hiljaisuuden rikkoivat vain pienten poikien yksittäiset niiskaukset. Herra Bhaer pudisti päätään ja lisäsi pahoillaan:

— En voi tehdä muuta. Haluan vain vielä sanoa: minä en puhu enää tästä asiasta ja toivon, että te seuraatte minun esimerkkiäni. Tuskin voitte suhtautua yhtä ystävällisesti kuin ennen siihen, jota epäilette, mutta otaksun ilman muuta, ettei kukaan millään tavoin kiusaa epäilyksenalaista — hänellä on kyllin raskasta muutenkin. Ja nyt työhön.

— Isä Bhaer päästi Natin liian helpolla, mutisi Ned Emilille, kun he avasivat kirjansa.

— Pidä suusi kiinni, ärähti Emil, jonka mielestä perheen kunniaan oli tullut tahra.

Herra Bhaer oli ollut oikeassa: ankarinkin selkäsauna olisi ollut helpompi kestää kuin ne kylmät katseet ja karttelu, joita Nat nyt epäiltynä sai osakseen. Hän kärsi hiljaista kidutusta kokonaisen viikon, vaikka kukaan ei nostanut kättä häntä vastaan eikä viitannut sanallakaan asiaan.

Se juuri olikin kurjaa. Olisi ollut helpompaa, jos he olisivat puhuneet suunsa puhtaaksi tai vaikkapa piesseet hänet perin pohjin, sen sijaan että kyräilivät häntä niin, että oli vaikeata kohdata kenenkään katsetta. Yksinpä rouva Bhaerinkin silmät karttelivat Natia, vaikka hän muuten olikin melkein yhtä ystävällinen kuin ennen. Mutta isä Bhaerin surullinen katse viilsi kipeimmin Natin sydäntä, sillä hän rakasti lämpimästi opettajaansa ja tiesi, että tämä kaksinkertainen rikos oli sortanut kaikki isä Bhaerin toiveet.

Talossa oli vain yksi ihminen, joka ehdottomasti uskoi Natia ja piti urheasti hänen puoliaan kaikkia muita vastaan. Se oli Daisy. Tyttö ei voinut selittää, miksi hän luotti Natiin, vaikka kaikki asianhaarat puhuivat tätä vastaan. Hän tunsu vain, ettei voinut epäillä Natia ja asettui myötätuntoisesti hänen puolelleen. Kukaan ei saanut sanoa sanaakaan Natia vastaan. Kerran Daisy jopa löi rakasta Demiäkin, kun tämä yritti todistaa, että Natin täytyi olla syyllinen, koska kukaan muu ei tiennyt rahoista.

— Ehkä kanat söivät ne; nehän ovat sellaisia ahmatteja, sanoi Daisy, ja kun Demi uskalsi nauraa, hän suuttui ja muksautti hämmästynyttä veljeään; sitten hän purskahti itkuun ja juoksi pois yhä selittäen:

— Nat ei niitä ottanut! Ei ottanut, ei, ei!

Täti ja setäkään eivät yrittäneet järkyttää Daisyn luottamusta ystävänsä, vaan toivoivat, että hänen vaistonsa puhuisi totta. Myöhemmin, kun kaikki jo oli ohi, Nat sanoi ettei hän olisi kestänyt ilman Daisya. Toisten karttaessa Natia Daisy liittyi häneen entistä lujemmin ja käänsi muille selkänsä. Daisy pyysi Natilta apua läksyjen luvussa ja valmisti keittiössään ihmeellisiä sotkuja, jotka poika söi uljaasti. Daisy ehdotti mahdottomia kriketti- ja pallopelejä, kun näki Natin karttavan toisia poikia. Hän toi puutarhastaan pieniä kukkakimppuja Natin pöydälle ja koetti kaikin tavoin osoittaa, että oli tämän ystävä niin pahoina kuin hyvinäkin päivinä. Nan seurasi Daisyn esimerkkiä, ainakin kiltteydessä. Hän hillitsi terävän kielensä eikä antanut ilkkuvan nenännykerönsä osoittaa minkäänlaisia epäilyn tai vastenmielisyyden merkkejä — ja se oli paljon se, sillä pikku villikko uskoi todella, että Nat oli ottanut rahat.

Useimmat pojista antoivat kylmästi Natin olla yksin, mutta Dan, joka sanoi kyllä halveksivansa Natia koska tämä oli raukka, suojeli kuitenkin ystävänsä ja tukki heti poikien suut, jos joku vain yritti pelotella tai kiusata tätä. Hänellä oli samanlainen käsitys ystävydestä kuin Daisyllakin ja hän osoitti uskollisuutensa omalla karulla tavallaan.

Eräänä iltana hän istui joen rannalla seuraamassa vesihämähäkin talonrakennuspuuhia ja kuuli kiviaidan toiselta puolen keskustelunpätkän. Ned, joka oli luonnostaan tavattoman utelias, oli ollut kuin tulisilla hiilillä yrittäessään onkia tietoonsa, kuka oli oikea syyllinen, sillä viime aikoina jotkut pojista olivat alkaneet epäillä erehtyneensä, koska Nat pysyi jyrkästi kiellossaan ja kesti nöyrästi heidän ylenkatseensa. Epätietoisuus kiusasi Nediä enemmän kuin hän jaksoi kestää, ja hän oli herra Bhaerin kiellosta huolimatta usein salaa kiusannut Natia kysymyksillään.

Tavatessaan Natin, joka luki varjossa kiviaidan takana, Ned ei malttanut olla pommittamatta häntä

kielleyillä kysymyksillä. Danin tullessa paikalle hän oli ahdistanut Natia jo kymmenisen minuuttia, ja ensimmäiseksi Dan kuuli Natin pyytävän kärsivällisesti:

— Älä viitsi, en minä tiedä kuka rahat otti. Sinä olet raukka, kun aina salaa nalkutat samaa asiaa, vaikka isä Bhaer kielsi kiusaamasta minua. Et kyllä uskaltaisi, jos Dan olisi täällä.

— Minä en pelkää Dania, mokomaa mahtailijaa. Hän se varmasti ottikin Tommyn rahat ja sinä tiedät sen, mutta et vain halua sanoa. Siinä koko juttu!

— Hän ei ole niitä ottanut, ja vaikka olisikin, minä puolustaisin häntä, sanoi Nat niin pontevasti, että Dan unohti hämähäkit ja ponkaisi pystyyn mennäkseen poikien luo. Mutta Nedin sanat pysäyttivät hänet.

— Minä tiedän, että Dan otti rahat ja antoi ne sitten sinulle. Enkä yhtään ihmettele, vaikka hän olisi ollut taskuvaras ennen tänne tuloaan; eihän kukaan tiedä hänestä mitään paitsi sinä, sanoi Ned uskomatta itsekään sanojaan, mutta toivoen, että suututtamalla saisi toisesta totuuden irti.

Osaksi hän onnistuikin, sillä Nat huusi vihoissaan:

— Jos jankutat tuota vielä kerran, niin minä kerron herra Bhaerille. Minä en ole mikään kielikello, mutta ellet pahus viekoon jätä Dania rauhaan, minä kerron hänelle.

— Kyllähän sinulta kanteleminen käy, senkin käärme, kun kerran varastat ja valehteletkin, pilkkasi Ned, joka ei uskonut Natin ikinä rohkenevan mennä herra Bhaerin puheille puolustamaan Dania.

Natin vastausta ei koskaan kuultu, sillä tuskin Ned oli lopettanut, kun pitkä käsi tarttui takaapäin hänen kaulukseensa, nosti hänet mukkelis makkelis kiviaidan yli ja lennätti puroon niin että läiskähti.

— Sano se vielä kerran, niin painan pääsi veden alle, kunnes haukot henkeä! huusi Dan seisten kuin jokin uusi Rhodoksen kolossi hajareisin kapean puron yläpuolella ja tuijottaen vedessä räpiköivää nitistettyä nuorukaista.

— Minähän laskin leikkiä, sanoi Ned.

— Itse olet käärme, kun ahdistelet Natia. Jos minä vielä tapaan sinut samassa puuhassa, paiskaan sinut jokeen. Ylös siitä ja painu matkoihisi, Dan raivosi.

Ned katosi vettä valuen, ja yllättävä istumakylpy taisi tehdä hyvää hänelle, sillä sen jälkeen hän suhtautui molempiin poikiin varsin kunnioittavasti ja uteliaisuus näytti hukkuneen puroon. Kun Ned oli lähtenyt, Dan hyppäsi kiviaidan yli ja tapasi Natin aivan herpautuneena ja murheen murtamana.

— Ei hän taida toista kertaa kiusata sinua! Kerro heti, jos hän vielä käy kimppuusi, niin minä kyllä näytän hänelle, sanoi Dan yrittäen rauhoittua.

— En minä niin välitä, mitä hän minusta sanoo; olen tottunut semmoiseen, mutta minua raivostuttaa, kun hän epäilee sinua.

— Mistä sinä tiedät, vaikka hän olisi oikeassa? kysyi Dan katsoen muualle.

— Missä asiassa, rahojen suhteenko? ällistyi Nat.

— Niin.

— Mutta sitä minä en usko! Sinä et välitä rahoista, sinähän olet kiinnostunut vain koppakuoriaisista ja muista, naurahti Nat epäilevästi.

— Minä haluaisin perhoshavain yhtä mielelläni kuin sinä viulun. Miksen minä olisi voinut varastaa rahat siinä kuin sinäkin, kivahti Dan yhä selin ja tökkien kepillä mätästä.

— Et sinä varastaisi. Sinä nyrkkeilet ja annat toisille joskus selkään, mutta et sinä valehtele etkä varasta, vakuutti Nat päätään pudistellen.

— Minä olen tehnyt molempia. Ennen valehtelin kuin vimmattu, ja kun pakenin Pagen luota, varastin hedelmiä puutarhoista. Siitä näet kuinka läpi mätä minä olen, sanoi Dan entiseen rentoon tapaansa, josta hän viime aikoina oli koettanut päästä.

— Voi, Dan, älä sano, että sinä varastit rahat! Mieluummin kuka toinen hyvänsä! parahti Nat niin epätoivoisesti, että Dan ihan heltyi ja kääntyi Natiin liikuttuneena, vaikka tyytyikin sanomaan:

— En minä sanonut, että minä ne rahat otin. Mutta älä anna sen asian painaa mieltäsi. Kyllä me tästä

selvitään, saat nähdä.

Jokin hänen ilmeessään ja eleissään toi Natin mieleen uuden ajatuksen, ja hän sanoi kiihtyneenä:

— Sinä tiedät kuka ne otti. Jos tiedät, pyydä häntä tunnustamaan, Dan. On kamalaa kun kaikki vihaavat minua ihan aiheetta. Minä en jaksa enää kestää sitä. Jos vain tietäisin mihin mennä, karkaisin täältä, vaikka pidänkin Plumfieldistä kauheasti. Mutta minä en ole niin rohkea ja iso kuin sinä, ja siksi minun täytyy vain odottaa, kunnes valkenee etten ole valehdellut.

Nat näytti niin epätoivoiselta ja murtuneelta, että Danin oli vaikea olla ja hän mutisi käheästi:

— Ei sinun tarvitse kauan odottaa. Hän lähti äkkiä eikä häntä näkynyt moneen tuntiin.

— Mikähän Dania vaivaa? kyselivät pojat toisiltaan seuraavana sunnuntaina, kun loputtoman pitkältä tuntunut viikko oli vihdoinkin takanapäin. Dan oli usein synkkä, mutta sinä päivänä hän oli niin vaitelias ja totinen, ettei kukaan saanut hänestä irti sanaakaan. Kun he olivat kävelemässä, hän jättäytyi toisista ja tuli kotiin vasta myöhään. Hän ei ottanut osaa iltakeskusteluun, vaan istui varjossa niin omissa ajatuksissaan, että tuskin huomasi mitä ympärillä tapahtui. Kun rouva Bhaer näytti omantunnonkirjaa, jossa oli hänestä poikkeuksellisen hyvä arvostelu, hän katsoi siihen hymyilemättä ja sanoi mietteissään:

— Olenko minä sitten edistymään päin?

— Olet. Ja minä olen siitä erittäin iloinen, koska olen koko ajan ollut sitä mieltä, ettet tarvitse paljonkaan apua, kun sinusta saa jo olla ylpeä.

Dan katsoi häneen silmissään merkillinen ilme, johon sekoittui ylpeyttä, rakkautta ja surua ja jonka tarkoituksen rouva Bhaer ymmärsi vasta jälkepäin.

— Te petytte ehkä, mutta minä koetan kuitenkin, sanoi Dan ja sulki kirjan osoittamatta vähääkään mielihyvää, vaikka hän tavallisesti luki sivunsa halukkaasti ja puhui siitä innolla.

— Oletko sairas, ystäväiseni? kysyi Jo-rouva käsi hänen olallaan.

— Jalkaani särkee vähän. Minä taidan mennä vuoteeseen. Hyvää yötä, äiti, lisäsi Dan ja piteli hetken hänen kättään poskeaan vasten. Sitten hän poistui sen näköisenä kuin olisi sanonut hyvästi kaikelle rakkaalle.

— Dan-parka, hän ottaa kovin raskaasti Natin epäsuosion. Kummallinen poika, mahdanko milloinkaan oppia täysin tuntemaan hänet? pohti Jo-rouva tyytyväisenä Danin viimeaikaisesta edistymisestä; hänestä tuntui, että pojassa oli enemmänkin ainesta kuin hän oli aluksi otaksunut.

Tommy'n käyttäytyminen oli niitä asioita, jotka olivat kipeimmin koskeneet Natiin. Tommy oli heti rahansa menetettyään ilmoittanut Natille ystävällisen päättäväisesti:

— Minä en halua loukata sinua, mutta ymmärräthän, ettei minulla ole enää varaa menettää rahojani, ja siksi on parasta, ettemme enää ole yhtiökumppaneita, ja näillä sanoin Tommy pyyhki pois liikenimen "T. Bangs & Kumpp."

Nat oli ollut kovin ylpeä tuosta "Kumpp."-lisäyksestä ja oli etsinyt munia ahkerasti, pitänyt tarkasti kirjaa ja saanut hyvät rahat myytyään tyhjäksi varastonsa.

— Voi, Tom! Täytyykö sinun? kysyi Nat, josta tuntui, että tämän jälkeen hänen hyvä nimensä oli ikipäiviksi mennyttä liikemaailmassa.

— Täytyy, vastasi Tommy tiukasti. — Emil sanoo, että kun joku kähveltää — se kai tarkoittaa samaa kuin ottaa rahat ja luikkia tiehensä — liikkeen omaisuutta, hänet haastetaan oikeuteen tai saatetaan kiikkiin eikä hänen kanssaan olla enää missään tekemisissä. Sinähän olet kähveltänyt minun omaisuuttani ja koska en voi haastaa sinua oikeuteen enkä pääse muutenkaan sinuun käsiksi, minun täytyy hajottaa yhtiö, koska en luota sinuun enkä tahdo tehdä vararikkoa.

— Sinä et näköjään usko minua etkä huoli minun rahojani, vaikka antaisiin ilomielin kaikki dollarini, kun vain sanoisit, etten minä ole ottanut rahojasi. Anna minun etsiä munia niin kuin ennenkin. En minä halua mitään palkkaa, teen sen ihan ilmaiseksi. Minä tiedän kaikki paikat, ja minusta se on hauskaa hommaa, pyysi Nat.

Mutta Tommy pudisti päätään ja hänen hilpeät kasvonsa olivat kovat ja epäluuloiset, kun hän sanoi lyhyesti:

— Ei tule mitään. Harmi että tiedät ne paikat. Mutta varokin keräämästä salaa minun kananmuniani ja myymästä niitä.

Tätä loukkausta Natin oli vaikea kestää. Hän ei ollut menettänyt vain liikekumppania ja suojelejaansa vaan kunniansakin, ja hänet oli kokonaan karkotettu liikemaailmasta. Kukaan ei uskoisi hänen sanaansa, ei puhuttua eikä kirjoitettua, vaikka hän kuinka yrittäisi sovittaa entistä rikkomustaan. Liikekilpi oli hävitetty, yhtiö hajotettu ja hän itse mennyttä miestä. Lato, poikien Wall Street jossa Plumfieldin rahamaailma kokoontui, oli suljettu häneltä. Punahelppä sisarineen kaakatti turhaan hänelle. Se näytti olevan pahoillaan hänen onnettomuudestaan, sillä munia tuli vähemmän ja jotkut kanat tekivät pesänsä uusiin paikkoihin, joita Tommyn ei onnistunut löytää.

— Ne ainakin luottavat minuun, sanoi Nat kuullessaan tämän. Vaikka pojat nauroivat moiselle ajatukselle, se ilahdutti kuitenkin Natia, sillä kun ihminen on oikein maailman murjoma, kirjavan kanankin osanotto tuottaa lohtua.

Tommy ei kuitenkaan ottanut uutta yhtiökumppania, sillä epäluulo oli myrkyttänyt hänet ja vienyt hänen mielenrauhansa. Ned tarjoutui toveriksi, mutta Tommyn kunniaksi on sanottava, että hän selitti oikeudenmukaisesti:

— Voi vielä selvitä, ettei Nat ottanutkaan minun rahojani ja silloin me perustamme uudestaan yhtiön. En oikein usko sitä, mutta annan hänelle joka tapauksessa tilaisuuden ja odotan vielä vähän aikaa.

Billy oli ainoa, johon Tommy saattoi täysin luottaa, ja Billy etsikin uskollisesti munia ja toi ne ehjinä isännälleen täysin tyytyväisenä, jos sai joskus omenan tai sokeriluumun palkaksi. Danin synkän sunnuntain jälkeisenä aamuna Billy sanoi työn antajalleen:

— Löysin vain kaksi, vaikka kuinka etsin.

— Ne tulevat aina vain laiskemmiksi. En ole ikinä nähnyt ärsyttävämpiä kanoja, pauhasi Tommy muistellen niitä päiviä, jolloin hän sai kuusikin munaa. — No, pane ne minun hattuuni ja anna pala liitua, minun täytyy joka tapauksessa kirjoittaa ne muistiin.

Billy kiipesi viljatynnyrille ja kurkotti viskurikoneen ylälokeroon, jossa Tommy piti kirjoitusvälineitään.

— Täällähän on julmasti rahaa, ilmoitti Billy.

— Eikä ole, sillä minä vaihdoin kassan toiseen paikkaan, väitti Tommy.

— Onpas, — yksi, neljä, kahdeksan, kaksi dollaria, väitti Billy, joka ei osannut vielä oikein laskea.

— Älä nyt höpise! huudahti Tommy ja loikkasi tynnyrille ottaakseen itse liidun, mutta oli vähällä pudota päistikkaa alas, sillä lokerossa oli todellakin rivissä neljä kirkasta kaksikymmenviisientistä ja paperilappu, johon oli tekstattu "Tommy Bangs", niin ettei siitä voinut erehtyä.

— Pala ja kipinöi! kiljaisi Tommy ja siepattuaan rahat hän hyökkäsi taloon hoilottaen:

— Se selvisi nyt! Minä olen saanut rahani! Missä Nat on? Poika löytyi pian ja hänen hämmästyksensä oli niin aito, että harvat epäilivät enää hänen sanojaan, kun hän kielsi tietävänsä mitään rahoista.

— Kuinka minä olisin voinut panna ne takaisin, kun en niitä ottanutkaan? Uskokaa nyt minua ja olkaa niin kuin ennenkin, hän sanoi niin anovasti, että Emil taputti häntä selkään ja vakuutti, että hän ainakin uskoi.

— Niin minäkin ja olen hirveän iloinen, ettet se ollut sinä. Mutta kuka kumma se saattaa olla? sanoi Tommy ravistaen sydämellisesti Natin kättä.

— Vähät siitä, kunhan rahat ovat löytyneet, sanoi Dan katsoen Natin onnellisia kasvoja.

— Mutta minä en pidä siitä, että minun rahani kähvelletään ja palautetaan jollakin silmäkääntötempulla, sanoi Tommy katsellen rahoja aivan kuin olisi pelännyt niiden olevan noiduttuja.

— Kyllä me hänet jotenkin löydämme, vaikka hän onkin niin ovela, että on tekstannut nimen, jottei käsiala paljastaisi häntä, sanoi Franz tarkastellen paperia.

— Demi tekstaa hienosti, pisti väliin Rob, joka tuskin aavisti mistä oli kysymys.

— Minua ette kyllä saa uskomaan, että Demi olisi ne ottanut, vaikka seisoisitte päällänne, sanoi Tommy ja toisetkin pitivät naurettavana koko ajatusta, sillä pikku pastori, joksi Demiä sanottiin, oli kaiken epäilyksen ulkopuolella.

Nat huomasi miten eri sävyssä pojat puhuivat Demistä ja hänestä, ja hän olisi antanut mitä tahansa

sellaisesta luottamuksesta, jota Demi nautti, sillä hän oli kokenut, kuinka helposti toisten luottamuksen saattoi menettää ja miten äärettömän vaikea sitä oli voittaa takaisin.

Herra Bhaer iloitsi ensimmäisestä askelesta, joka oli otettu vääryyden korjaamiseksi ja odotti toiveikkaasti asian selviämistä. Uusi käänne tapahtui pikemmin kuin hän osasi aavistaa ja tavalla, joka hämmästytti ja suretti häntä kovasti. Kun he sinä iltana istuivat illallispöytään, herra Bhaer sai neliskulmaisen paketin naapurissa asuvalta rouva Batesilta. Sen mukana tuli kirje, ja herra Bhaerin lukiessa sitä Demi avasi paketin ja huudahti:

— Mitä, täällä on se kirja, jonka Teddy-setä antoi Danille.

— Hitto! pääsi Danilta, joka yrityksistään huolimatta ei ollut vielä päässyt kiroilemisesta.

Herra Bhaer katsahti äkkiä ylös ja Dan koetti kestää hänen katseensa, mutta ei voinut. Hänen päänsä painui ja hän punastui punastumistaan, kunnes häpeä aivan tihkui hänestä.

— Mitä nyt? kysyi rouva Bhaer hätäntyneenä.

— Minä olisin mieluummin puhunut tästä kahden kesken, mutta Demi pilasi suunnitelmani, joten voin yhtä hyvin selvittää asian heti, sanoi herra Bhaer ankarasti, niin kuin aina, kun jokin halpamainen teko tai vilppi tuli tutkittavaksi.

— Tämä kirje on rouva Batesilta. Hänen poikansa Jimmy osti kuulemma tämän kirjan Danilta viime lauuantaina. Hänestä kirja on paljon enemmän kuin dollarin arvoinen, ja hän lähetti sen minulle siltä varalta, että oli tapahtunut jokin erehdys. Myitkö sinä sen, Dan?

— Myin, kuului hiljainen vastaus.

— Miksi?

— Minä tarvitsin rahaa.

— Mihin?

— Maksaakseni jollekin.

— Kenelle sinä olit velkaa?

— Tommyle.

— Ei hän ole ikinä lainannut minulta centtiäkään, huudahti Tommy kauhistuneena. Hän arvasi mitä nyt tulisi ja olisi ennemmin hyväksynyt silmäkääntötempunkin kuin tämän, sillä hän ihaili sydämensä pohjasta Dania.

— Ehkä hän otti rahat, sinkosi Ned, joka kantoi uittamisesta kaunaa Danille, ja tavallinen kuolevainen kun oli, tahtoi antaa samalla mitalla takaisin.

— Voi Dan! huudahti Nat hätäntyneenä.

— Tämä ei ole helppoa, mutta minun täytyy saada asia kerta kaikkiaan selväksi. Ei vetele, että urkitte toisianne kuin salapoliisit ja turmelette sillä tavoin koko koulun työn. Panitko sinä sen dollarin latoon tänä aamuna? kysyi herra Bhaer.

Dan katsoi häntä suoraan silmiin ja vastasi:

— Panin.

Ympäri pöytää kuului mutinaa, Tommy laski kolauttaen mukinsa ja Daisy huudahti:

— Minä tiesin, ettei se ollut Nat!

Nan herahti itkuun ja Jo lähti huoneesta niin pettyneenä, surullisena ja häpeissään, ettei Dan voinut sitä kestää. Hän peitti hetkeksi kasvonsa, mutta nosti sitten päänsä pystyyn, oikaisi hartiansa kuin korjaten painavaa kantamusta ja sanoi uhmaten ja ylimielisesti niin kuin aikoinaan taloon tullessaan:

— Minä panin ne rahat sinne. Saatte tehdä minulle mitä haluatte, mutta en puhu siitä sanaakaan enempää.

— Etkö edes, että olet pahoillasi? kysyi herra Bhaer pohtien pojassa tapahtunutta suurta muutosta.

— En ole pahoillani.

— Minä annan hänelle pyytämättäkin anteeksi, sanoi Tommy. Hänestä oli vaikeampaa nähdä urhea Dan syytettyjen penkillä kuin hento Nat.

— Minä en tarvitse sinun anteeksiantoasi, vastasi Dan karheasti.

— Ehkä tarvitsetkin kun olet miettinyt asiaa yksiksesi. En osaa sanoa kuinka hämmästynyt ja pettynyt olen, mutta tulen vähän ajan kuluttua sinun huoneeseesi puhumaan siitä.

— Se ei muuta asiaa, sanoi Dan koettaen puhua uhmaillen, mutta se ei onnistunut, kun hän näki herra Bhaerin surullisen katseen. Poika tajusi, että herra Bhaer halusi lähettää hänet pois toisten luota, ja lähtikin huoneesta aivan kuin ei olisi voinut viipyä siellä enää hetkeäkään.

Hänelle olisi kuitenkin tehnyt hyvää jäädä, sillä pojat puhuivat tapauksesta niin vilpittömästi pahoillaan ja ihmeissään, että se olisi ehkä liikuttanut Dania anteeksipyyntöön asti. Ei kukaan ollut hyvillään, että hän oli syyllinen, ei edes Nat, sillä huolimatta Danin monista vioista — ja niitä oli paljon — kaikki olivat alkaneet pitää hänestä. Jo-rouva oli ollut Danin tärkein tuki ja turva, ja pojan rikkomus tuotti hänelle kipeän pettymyksen. Itse varkaus oli jo paha, mutta vielä pahempaa oli se, että hän antoi viattoman joutua epäilyksen alaiseksi. Ja kaikkein kauheinta oli, ettei Dan suostunut puhumaan asiasta, ei pyytänyt anteeksi eikä näyttänyt pienimpiäkään katumuksen merkkejä.

Päivät kuluivat. Dan luki läksynsä ja teki töitensä hiljaisena, jurona ja paatuneena. Aivan kuin viisastuneena Natin osaksi tulleesta kohtelusta hän ei pyytänyt kenenkään osanottoa, hylkäsi poikien lähentymisyritykset ja vietti vapaahetkensä niityillä ja metsissä etsien leikkitovereita linnuista ja eläimistä.

— Pelkään että hän karkaa taas, jos tätä jatkuu kauemmin, sillä noin nuori poika ei kestä tällaista elämää, sanoi herra Bhaer masentuneena, kun kaikki hänen ponnistuksensa olivat menneet hukkaan.

— Vähän aikaa sitten olisin ollut ihan varma, ettei mikään voima voisi viekoitella häntä pois täältä, mutta nyt minä olen valmistautunut kaikkeen, niin muuttunut hän on, sanoi Jo-rouva onnettoman. Mikään ei voinut lohduttaa häntä. Dan karttoi häntä enemmän kuin ketään muuta ja katsoi häneen kuin häkkiin suljettu villipeto hurjasti, mutta samalla anovasti, kun hän koetti puhutella poikaa kahden kesken.

Nat seurasi Dania kuin varjo, eikä Dan karkottanut häntä pois yhtä jyrkästi kuin toisia, vaan sanoi tönkeästi.

— Eihän sinulla ole mitään hätää. Äläkä sinä minusta huolehdi. Minä kestan tämän paremmin kuin sinä.

— Mutta minä en tahdo, että sinä olet ihan yksin, sanoi Nat murheellisena.

— Minäpä pidän siitä, sanoi Dan ja tallusti pois pidättäen huokauksen, joka joskus kohosi rinnasta, sillä hän oli todella yksinäinen.

Eräänä päivänä kun hän kulki koivikon läpi, pojat olivat siellä temmeltämässä. He kiipesivät puun latvaan ja heittäytyivät riippumaan käsiensä varaan, niin että pitkä notkea koivunrunko taipui ja latva kosketti maata. Dan pysähtyi hetkeksi katsomaan toisten leikkiä aikomatta liittyä joukkoon. Juuri silloin oli Jack kiipeämässä ylös. Onnettomuudekseen hän oli valinnut liian paksun puun. Kun hän heittäytyi riippumaan, se taipuikin vain vähän ja jätti pojan heilumaan korkealle taivaan ja maan väliin.

— Mene takaisin! Et voi hypätä sieltä! huusi Ned alhaalta. Jack koetti, mutta oksat luisuivat hänen käsistään, eikä hän saanut jalkojaan rungon ympärille. Hän potki, kiemurteli ja koetti tarttua paremmin oksaan, mutta turhaan. Huomattuaan sen hän jäi riippumaan ja lähähti avuttomana.

— Ottakaa minut vastaan! Auttakaa! Minun täytyy pudottautua.

— Sinä kuolet, jos putoat noin korkealta, huudahti Ned suunniltaan pelosta.

— Pysyttele siellä! huusi Dan, ja kiipesi ketterästi kuin orava puuhun, kunnes saavutti Jackin, joka katseli häntä toivon ja pelon sekaisin ilmein.

— No, nyt se taipuu, sanoi Ned hyppien jännityksestä puun juurella, ja Nat levitti käsivartensa kuin estääkseen puussa riippujia taittamasta niskojaan.

— Se oli tarkoituskin. Pois alta! huusi Dan kylmästi, ja puu taipui hänen painostaan vielä hyvän matkaa alemmas.

Jack hypähti turvallisesti maahan, mutta painon vähentyessä koivu kimmahutti suoraksi niin äkkiä, että kun Dan koetti heilauttaa itsensä jalat edellä maahan, hänen otteensa heltisi ja hän mätkähti

päistikkaa rinteeseen.

— Ei minuun sattunut. Kohta kaikki on ihan kunnossa, hän sanoi nousten kalpeana ja puolipökertyneenä istumaan toisten poikien kerääntyessä hänen ympärilleen ihailien mutta säikähtyneinä.

— Sinä olet kunnan kaveri. Tuo oli tosi hienosti tehty, sanoi Jack kiitollisena.

— Eihän tuo nyt mitään, mutisi Dan nousten hitaasti ylös.

— Kyllä vaan oli, ja minä haluan puristaa sinun kättäsi, vaikka sinä oletkin... Ned nielaisi tuon onnettoman sanan ja ojensi kätensä tuntien itsensä oikein reiluksi.

— Mutta minä en purista sinun kättäsi, senkin liero, sanoi Dan muljauttaen vihaisesti ja käänsi Nedille selkensä. Silloin Ned muisti mitä purolla tapahtui ja vetäytyi kiireesti pois.

— Lähde kotiin, minä autan sinua, sanoi Nat ja lähti Danin kanssa jättäen pojat puhelemaan urotyöstä ja ihmettelemään, milloin Dan 'tulisi ennalleen'. Kaikkien mielestä Tommyn viheliäiset rahat olisi pitänyt upottaa järveen ennen kuin niistä syntyi tällainen meteli.

Kun herra Bhaer seuraavana aamuna tuli kouluun, hän näytti niin iloiselta, että pojat ihmettelivät mitä hänelle oli tapahtunut. Hän riensi suoraan Danin luo, tarttui tätä molemmista käsistä ja pudisti niitä sydämellisesti sanoen yhteen hengenvetoon:

— Minä tiedän nyt koko asian ja pyydän sinulta anteeksi. Tämä oli hyvin sinun tapaistasi ja minä pidän sinusta sen vuoksi, vaikka onkin väärin valehdella edes ystävän tähden.

— Mitä nyt? huudahti Nat, sillä Dan ei sanonut sanaakaan, nosti vain päätään niin kuin kuorma olisi vierähtänyt hänen hartioiltaan.

— Dan ei ottanut Tommyn rahoja!

— Kuka ne otti? kysyivät pojat yhteen ääneen.

— Jack lähti aikaisin tänä aamuna kotiinsa, ja hän jätti tämän. Oli hiiskumattoman hiljaista, kun herra Bhaer luki kirjeen, jonka oli löytänyt ovenrivasta aamulla noustessaan:

— "Minä otin Tommyn rahat. Minä kurkistin seinänraosta ja näin mihin hän pani rahat. Minua pelotti kertoa aikasemmin, vaikka mieleni kyllä teki. En minä Natista juuri piitannut, mutta Dan on niin kunnan kaveri, etten kestä tätä. En ole tuhlannut rahoja. Ne ovat maton alla oikealla pesupöydän takana. Minä olen kauhean pahoillani. Minä menen nyt kotiin enkä luule, että koskaan tulen takaisin. Antakaa Danille minun tavarani. Jack."

Vaikka tämä tunnustus oli huonosti kirjoitettu, tuhrittu ja varsin lyhytsanainen, se oli Danille arvokas paperi, ja kun herra Bhaer lakkasi lukemasta, poika meni hänen luokseen ja sanoi ääni karheana mutta kirkkain silmin:

— Nyt minä haluaisin sanoa, että olen kauheaa pahoillani ja pyydän teiltä anteeksi.

— Se oli hyvää tarkoittava valhe, enkä voi olla antamatta sitä anteeksi, mutta kuten huomaat, se sai pahaa aikaan, sanoi herra Bhaer käsi Danin olkapäällä, ja hänen ilmeensä oli helpottunut.

— Se sai pojat jättämään Natin rauhaan, ja siksi minä valehtelin. Nat oli ihan masennuksissa, minä taas en kärsinyt siitä yhtä paljon, selitti Dan ja hän tuntui olevan hyvillään, kun sai puhua pitkän vaitiolon perästä.

— Kuinka sinä saatoit? Sinä olet mahdottoman kiltti minulle, sammalsi Nat, ja hänen teki kovasti mielensä hypätä Danin kaulaan ja itkeä, mutta Dan olisi vain hävennyt tuollaisia tyttömaisyyksiä.

— Kaikki on nyt hyvin, äläkä siinä hulluttele, sanoi Dan nielaisten palan kurkustaan ja nauraen, mitä hän ei ollut tehnyt moneen viikkoon. — Tietääkö äiti Bhaer? hän kysyi innokkaasti.

— Tietää, ja hän on niin onnellinen, ettei ymmärrä mitä hyvää keksisi sinulle, aloitti herra Bhaer, mutta ei ehtinyt pitemmälle, kun pojat hyökkäsivät Danin ympärille uteliaina ja mekastaen. Mutta ennen kuin kysymyksiä oli ennättänyt sadella tusinaakaan, kuului huuto:

— Eläköön Dan! ja oviaukkoon ilmestyi Jo-rouva heiluttaen pyyheliinaa, ja näytti kuin hän olisi halunnut tanssia ilosta niin kuin usein pikku tyttönä. Ja kaikki hurrasivat niin, että Pöppö keittiössä pelästyi ja vanha herra Roberts pudisti ohiajaessaan päätään:

— Koulut eivät ole samanlaisia kuin minun nuoruudessani.

Dan kesti riemua vähän aikaa, mutta Jo-rouvan ilo suisti hänet tasapainosta, ja äkkiä hän häipyi eteisen läpi saliin. Rouva Bhaer meni hänen perässään, eikä poikaa näkynyt puoleen tuntiin.

Tommy ripusti ylpeänä yhtiön liikekilven paikoilleen, Nat kiintyi Daniin entistä lujemmin ja pojat koettivat kaikin tavoin hyvittää molemmille epäilynsä ja hyljeksintänsä.

15

RAIDASSA

Vanha raita kuuli sinä kesänä monta salaisuutta ja näki pikku näytelmiä, sillä se oli Plumfieldin lasten mieluisin olopaikka ja näytti iloitsevan siitä — ainakin se toivotti heidät joka kerta tervetulleiksi, ja sen tuuheissa oksahaaroissa vietetyt hiljaiset hetket tuntuivat tekevän kaikille hyvää. Eräänä lauantai-iltapäivänä raidan oksien kätöksä käytiin monta keskustelua, ja eräs pieni lintu on kertonut, mitä kaikkea siellä tapahtui.

Ensiksi tulivat Nan ja Daisy lähistölle mukanaan pienet sangot ja saippuaa, sillä he saivat joskus puhtauden puuskan ja pesivät puroska kaikki nukenvaatteet. Pöppö ei antanut heidän solkata keittiössä, ja kylpyhuoneeseen oli porttikielto siitä pitäen kun Nan oli unohtanut vesijohdon auki, niin että vesi tulvi yli äyräitten ja tippui katon läpi alakertaankin. Daisy kävi näppärästi työhön, pesi ensin valkoiset ja sitten värilliset, huuhtoi ja väänsi vaatteet sievästi ja pingotti ne Nedin tekemillä sievillä pyykkipojilla kuivumaan nuoralle kahden happomarjapensaani väliin. Mutta Nan pisti vaatteet yhdellä kertaa likoon ja unohti ne sankoon kootessaan ohdakkeenhahtuvia tynnyntäytteeksi Semiramiille, Babylonin kuningattarelle, kuten yhtä nukkea nimitettiin. Kului vähän aikaa, ja kun rouva Rasavilli tuli katsomaan vaatteitaan, ne olivat kaikki vihreitä, sillä hän oli työntänyt vihreän silkkiviitan toisten joukkoon, ja vihreätä väriä oli imeytynyt vaaleanpunaisiin ja sinisiin pukuihin, pieniin patoihin ja parhaisiin poimualushameisiin.

— Voi kauhistus! Kaikki on pilalla! huokasi Nan.

— Pane ne nurmelle valkenemaan, sanoi Daisy kokeneesti.

— Niin panenkin, ja me voimme istua raidassa katsomassa, ettei tuuli vie niitä.

Babylonin kuningattaren vaatteet olivat pian nurmella levällään, sangot oli huuhdottu ja asetettu kumolleen kuivumaan ja pyykkärit kiipesivät juttelemaan, niin kuin naisilla on tapana askareitten lomassa.

— Minä aion tehdä höyhenpatjan, jolle panen tuon uuden tynny, sanoi rouva Rasavilli siirtäessään ohdakkeenhahtuvia taskusta nenäliinaan hukaten siinä puuhassa niistä puolet puroon.

— Minä en tekisi. Jo-täti sanoo, että höyhenpatjat ovat epäterveellisiä. Minä en ikipäivinä antaisi lasteni nukkua muilla kuin jouhipatjoilla, ilmoitti rouva Shakespeare Smith päättävästi.

— Minä en välitä. Minun lapseni ovat niin karaistuneita, että nukkuvat usein paljaalla lattialla eivätkä ole siitä milläänkään (se oli totta). Minulla ei ole varaa ostaa yhdeksää patjaa, ja minusta on hauskaa tehdä vuodevaatteet itse.

— Mutta eikö Tommy veloita höyhenistä?

— Kyllä kai, mutta minä en maksa hänelle eikä hän niin vaadikaan, vastasi rouva R. käyttäen halpamaisesti hyväkseen T. Bangsin tunnettua hyväntahtoisuutta.

— Minusta näyttää, että tuon punaisen puvun oma väri haalistuu pikemmin kuin vihreät läiskät, huomautti rouva Smith muuttaen puheenaihetta, sillä hän ja hänen sydänystävänsä olivat monissa asioissa eri mieltä ja rouva Smith oli sävyisä nainen.

— Samantekevää. Minä olen kyllästynyt nukkeihin; taidan heittää ne kokonaan pois ja antautua maanviljelijäksi. Minä pidän peltotöistä enemmän kuin sisäaskareista, sanoi rouva R. ilmaisten vaistomaisesti monen perheenäidin toiveen, vaikka useimpien on vaikeampaa jättää perheensä noin vain oman onnensa nojaan.

— Mutta ethän sinä voi heittää niitä. Nehän kuolevat ilman äitiä, huudahti hellämielinen rouva Smith.

— Kuolkooot. Minä olen väsynyt lapsiin ja aion ruveta leikkimään poikien kanssa. He tarvitsevat minua

pitämään huolta, vastasi tämä lujaluonteinen rouva.

Daisy ei tiennyt mitään naisten oikeuksista. Hän teki vähin äänin mitä halusi, eikä hänen vapauksistaan syntynyt mitään riitaa, sillä hän vältti liian korkeita aitoja, mutta käytti kyllä vaistomaisesti omaa naisellista vaikutusvaltaansa saadakseen kaikki ne erikoisoikeudet, jotka soveltuivat hänelle.

Nan taas yritti kaikkea välittämättä vähääkään hurjista kolhuista ja kömmähdyksistä, joita hänelle sattui; kovalla pauhulla hän julisti, että hänen oli saatava olla mukana kaikessa missä pojatkin. He nauroivat hänelle, hätistelivät häntä pois tieltä ja pitivät pahaa meteliä, kun hän puuttui heidän asioihinsa. Mutta Nan ei vähästä lannistunut, sillä hänellä oli luja tahto ja maailmanparantajan taisteluinto.

Jo-rouva ymmärsi hyvin Nania, mutta koetti pitää aisoissa tytön kuohahtelevaa vapaudenhalua, sillä — niin hän selitti — ihmisen on opittava mielenmalttia ja itsehillintää, ennen kuin hän osaa oikein käyttää vapauttaan. Nöyrinä hetkinään Nan oli samaa mieltä, ja ohjaajiensa hyvässä vaikutuspiirissä hän kehittyi päivä päivältä. Tyttö julisti luopuvansa entisistä tulevaisuudenpäätöksistään, hän ei aikonut enää koneenkäyttäjäksi tai sepäksi vaan maanviljelijäksi; puutarhastyöstä tulikin harrastus, johon hän saattoi puskea patoutuneen toiminnanhalunsa ja tarmonsaa. Mutta täydellisesti ei tämäkään puuha häntä tyydyttänyt, sillä meiramit ja salviat olivat mykkiä eivätkä voineet kiittää vaalijaansa. Nan halusi helliä ja hoivata ihmisiä ja oli ikionnellinen, kun pikkupojat ryntäsivät kuhmuineen ja haavoineen hänen luokseen pyytämään, että hän 'parantaisi' kipeän kohdan.

Huomatessaan tytön taipumuksen Jo-rouva keksi pyytää sairaanhoitajataria neuvomaan Nania, niin että tämä oppi kunnollisesti käsittelemään sairaita ja antamaan ensiapua. Pojat alkoivat kutsua Nania tohtoriksi, ja tyttö oli puuhaan niin innostunut, että Jo-rouva sanoi miehelleen:

— Nyt minä tiedän, mikä tuosta lapsesta voi tulla. Hän haluaa jo nyt tehdä työtä toisten hyväksi, ja ellei hän saa siihen tilaisuutta, hänestä tulee pisteliäs, kiukkuinen ja tyytymätön ihminen. Me emme saa vangita hänen levotonta mieltään, vaan hänelle täytyy antaa puuhaa, josta hän pitää, ja meidän on vähitellen saatava Nanin isä suostumaan siihen, että tyttö saa aikanaan mennä opiskelemaan lääketiedettä. Hänestä tulee erinomainen lääkäri, sillä hän on rohkea, lujahermoinen ja helläsydäminen ja rakastaa kaikkia heikkoja ja kärsiviä.

Aluksi herra Bhaer vain hymyili, mutta lupasi pitää asian mielessään. Nan sai hoidettavakseen puutarhan lääkekasvit, ja herra Bhaer antoi hänen kokeilla niitä pikku sairauksiin, joita lapsilla silloin tällöin oli. Nan oppi nopeasti, oli järkevä ja niin innokas, että opettaja saattoi hyvinkin uskoa vaimonsa ennustuksen kerran toteutuvan.

Tätä kaikkea Nan ajatteli tuona päivänä istuessaan raidan oksalla, kun Daisy sanoi lempeästi:

— Minusta on hauskaa tehdä taloustöitä, ja minä aion hoitaa Demin kotia sitten kun me olemme isoja.

Nan vastasi päättävästi:

— Minulla ei ole veljeä enkä minä halua ollenkaan hosua taloustöissä. Minä tahdon saada toimiston, jossa on kauheasti pulloja ja laatikoita ja huhmareita, joissa voi sekoittaa lääkkeitä, ja minä ratsastan hevosella ympäri sitomassa ja parantamassa sairaita. Se on varmasti hirveän hauskaa.

— Uh! Kuinka sinä voit sietää noita pahanhajuisia voiteita ja inhottavia pulvereita? Tai ajattele nyt risiiniöljyä ja sennaa! huudahti Daisy väristen.

— Eihän minun itseni tarvitse niitä ottaa, niin että mitä siitä. Mutta ne tekevät ihmisille hyvää ja minä tahdon parantaa heitä. Minun salviateeni paransi äiti Bhaerin pään ja humalauutteeni Nedin hammassäryn viidessä tunnissa. Siitä näet!

— Panetko sinä iilimatoja ihmisten ikeniin? Kiskotko hampaita ja leikkeletkö poikki jalkoja? kysyi Daisy väristen.

— Tietysti minä teen kaikkea mitä pitää. Minä parannan ihmiset vaikka he olisivat palasina. Minun isoisäni oli lääkäri ja minä näin, kuinka hän ompeli umpeen erään miehen posken, siinä oli pitkä haava. Minä pitelin sientä enkä yhtään pelännyt, ja isoisä sanoi, että minä olin urhea tyttö.

— Kuinka sinä uskalsit? Minun on sääli sairaita ihmisiä ja tahtoisin hoitaa heitä, mutta minun polveni vapisevat niin, että minun täytyy juosta tieheni. Minä en ole yhtään urhea, huokasi Daisy.

— Älä hätäile, sinä voit olla sairaanhoitajana, kun minä olen työntänyt potilaat vuoteeseen ja pannut ne juomaan lääkettä ja leikannut niiden jalat poikki, sanoi Nan, jonka tuleva praktiikka oli ilmeisesti

varsin värikästä.

— Hei, hei! Missä sinä olet, Nan? kuului ääni alhaalta.

— Täällä ollaan.

— Ai, ai! valitti ääni ja Emil ilmestyi näkyviin puristaen toista kättään naama tuskaisessa irvistyksessä.

— Mikä hätänä? kysyi Daisy huolissaan.

— Valtava tikku peukalossa, enkä saa sitä pois. Ota sinä, Nan.

— Ai, sehän on hirveän syvällä eikä minulla ole silmäneulaa, sanoi Nan tutkien kiinnostuneena tervaista peukaloa.

— Ota nuppineula, kiirehti Emil.

— Se on liian paksu ja tylsä.

Daisy kaivoi taskustaan neulatyynyn, jossa oli neljä silmäneulaa.

— Sinulla sitten on aina mitä tarvitaan, sanoi Emil, ja Nan päätti hankkia itselleen neulakirjan ja pitää sitä tästä lähtien aina taskussaan, koska hänen ammatissaan sattui yhtä mittaa tällaisia yllättäviä tapauksia.

Daisy peitti silmänsä, mutta Nan tarttui lujalla kädellä onnettomaan peukaloon, tutki ja kaivoi tikkua rohkean potilaansa antaessa neuvoja:

— Paarpuuriin vain! Rauhallisesti, pojat, rauhallisesti! Ota uusi luovi! Ja nyt ylös! Hei, siinä se on!

— Nuole haava! määräsi tohtori katsellen tikkua asiantuntijan silmin.

— Liian likainen, vastusti potilas puistellen veristä kättään.

— Odota, minä sidon sen, jos sinulla on nenäliina.

— Ei ole. Ota joku noista räsyistä.

— Räsyistä! Ei ikinä! Nehän ovat nuken vaatteita, kuohahti Daisy.

— Ota minun pyykistäni, kyllä haava pitää sitoa, sanoi Nan ja Emil heilautti itsensä puusta ja otti ensimmäisen 'räsyn', minkä käteensä sai. Se sattui olemaan rimssuhelmahame, mutta Nan repi sen mukisematta, ja kun kuninkaallinen alushame oli muuttunut pieneksi siistiksi kääreeksi, Nan lähetti potilaan pois ja määräsi:

— Pidä se kosteana ja anna haavan olla rauhassa. Silloin se paranee kunnollisesti eikä tule märkää.

— Paljonko maksaa? kysyi Kommodori nauraen.

— Ei mitään. Köyhät saavat tässä laitoksessa ilmaisen hoidon, mahtaili Nan.

— Kiitos, tohtori! Kun minulle sattuu jokin onnettomuus, turvaudun aina teihin. Emil hyppäsi maahan, mutta kääntyi vielä sanomaan vastapalvelukseksi lääkärinhoidosta: — Tuuli lennättää teidän ryysynne pitkin peltoja, tohtori.

Antaen anteeksi halventavan 'ryysy'-sanan rouvat laskeutuivat kiireen vilkkaa puusta, kokosivat pyykkinsä ja lähtivät sytyttämään pikku hellaansa tulta saadakseen silittää vaatteet.

Hiljainen humahdus kävi vanhassa raidassa, aivan kuin se olisi naurahtanut lasten jutuille. Tuskin se oli ehtinyt vakavoitua, kun pari uutta lintua laskeutui pesään uskomaan toisilleen salaisuuksia.

— Hei, meillä on aika metka tuuma, aloitti Tom, joka oli ollut pakahtua suureen uutiseensa.

— Anna kuulua, vastasi Nat harmitellen, että oli jättänyt viulunsa sisään. Olisi ollut mukava soitella, kun täällä oli näin hiljaista ja varjoisaa.

— Me pojat puheltiin äskeisestä merkitsevästä tapauksesta, sanoi Tom lainaillen umpimähkään sanoja puheesta, jonka Franz oli juuri pitänyt kerhossa. — Minä ehdotin, että me antaisimme Danille jonkin lahjan hyvitykseksi siitä kaikesta, ymmärräthän — jonkin hyvän ja hyödyllisen esineen. Mitähän annettaisiin?

— Perhoshhaavi, sitä hän on jo kauan halunnut, sanoi Nat näyttäen hieman pettyneeltä, sillä hän oli toivonut että salaisuus koskisi häntä itseään.

— Ei, hyvä mies, mikroskooppi sen pitää olla, hieno mikroskooppi, jolla voi tutkia soluja, vesieläimiä, muurahaisen munia, tähtiä ja kaikkea. Eikö se olekin aikamoinen lahja? kysyi Tom sekoittaen innoissaan mikroskoopin ja kaukoputken.

— Yliveto! Oikein hauskaa! Mutta eikö se maksa kauheasti? huudahti Nat tuumien, että hänen ystävänsä alkoikin olla arvossa pidetty henkilö.

— Tietysti se maksaa. Mutta annetaan kaikki jotakin. Minä merkitsin listaan viisi dollariani, sillä jos kerran annetaan, niin annetaan pihistelemättä.

— Mitä, panitko sinä siihen kaikki rahasi? Oletpa sinä reilu kaveri! sanoi Nat vilpittömän ihailevasti.

— Minulla on ollut omaisuudesta sellaista riesaa, että en rupea enää ikinä säästämään. Menköön kaikki, silloin ei varkailla ole asiaa eikä minun tarvitse epäillä ihmisiä eikä murehtia mokoman takia, vastasi Tom perin kyllästyneenä miljoonamiehen huoliin.

— Lupasiko herra Bhaer, että saat antaa pois rahasi?

— Hänestä tämä oli mainio tuuma, ja hän sanoi, että moni suuri mies on mieluummin tehnyt rahoillaan jotain hyvää kuin säästää kiikutellut niitä perintöä kärkkyvien sukulaisten riideltäviksi.

— Sinun isäsi on rikas; jakaako hänkin omaisuuttaan ihmisille?

— En tiedä. Minä ainakin saan häneltä mitä pyydän, muuta en tiedä. Puhun hänelle siitä, kun menen kotiin. Näytän hänelle joka tapauksessa hyvää esimerkkiä, sanoi Tom niin totisena, ettei Nat uskaltanut nauraa, vaan sanoi kunnioittavasti:

— Sinä voit tehdä omaisuudellasi paljon hyvää.

— Niin herra Bhaerkin sanoo, ja hän on luvannut neuvoa minua käyttämään sitä parhaalla tavalla. Minä alan Danista. Ensi kerralla kun saan dollarin, teen jotain Dickille, hän on mukava poika eikä saa taskurahaa kuin centin viikossa.

— Minusta tuo on hieno ajatus. Minäkin taidan jättää viulurahojen keräämisen. Ostan mieluummin Danille perhoshhaavin, ja jos jää vielä tähteeksi, annan jotain Billylle. Billyhän ei ole köyhä, mutta hän pitää minusta ja on varmaan mielissään, jos saa minulta jotain pientä, koska minä ymmärrän paremmin kuin te muut mitä hän haluaa. Ja Nat rupesi miettimään, miten paljon onnea hän voisikaan hankkia toisille kolmella hitaasti kootulla dollarillaan.

— Hyvä. Tule, mennään kysymään herra Bhaerilta, pääsetkö maanantaina meidän kanssamme kaupunkiin, että voit ostaa sen haavin, kun minä ostan mikroskoopin. Franz ja Emil lähtevät myös ja on metkaa kierrellä kaupoissa valitsemassa.

Pojat lähtivät pois ja keskustelivat hyvin tärkeinä yksityiskohdista tuntien jo mielessään sitä iloista tyydytystä, minkä ihminen saa, kun koettaa — miten vaatimattomasti tahansa — auttaa köyhempiä ja heikompia lähimmäisiään.

— Kiivetään tuonne raitaan järjestämään nämä lehdet, siellä on varjoista ja mukavaa, sanoi Demi palatessaan Danin kanssa hiljalleen metsästä, jossa he olivat kierrelleet pitkään.

— Selvä! sanoi niukkasanainen Dan, ja he kiipesivät puuhun.

— Minkä takia haavan lehdet lepattavat aina noin metkasti? kysyi Demi, joka oli tottunut siihen, että Dan tiesi aina kaiken.

— Ne ovat oksissa kiinni toisella tavalla kuin muut lehdet. Katsos tätä lehtiruotia, se on litistynyt lehden puolelta eri tavalla kuin oksan puolelta. Siksi pienikin tuulahdus panee sen värisemään. Jalavan lehden ruoti on niin kankea, ettei se vähästä lepata.

— Sepä kumma! Lepattaakos tämä? kysyi Demi näyttäen akaasian oksaa, jonka oli taittanut metsästä.

— Ei, se taas kohottaa lehtensä, kun siihen koskee. Tartupas sormillasi lehtiruotiin keskipaikkeilta, niin näet, kuinka lehdykät nousevat pystyyn, sanoi Dan tutkien katinkullan sirpaletta.

Demi koetti ja samassa lehdykät nousivat vastakkain, niin että niitä äskeisen kahden rivin asemesta näyttikin olevan lehtiruodissa vain yksi rivi.

— Omituista! Kerro näistä muistakin lehdistä. Mitä nämä sitten tekevät? kysyi Demi ottaen uuden oksan.

— Syöttävät silkkiäistoukkia. Nehän elävät mulperipuun lehdistä siihen asti kun koteloituvat. Olin kerran silkkifarmilla ja siellä oli huoneet täynnä hyllyjä, jotka oli peitetty lehdistä, ja toukat söivät niitä niin, että ritinä kuului. Joskus ne syövät itsensä kuoliaiksi. Se pitäisi kertoa Pumpulle, nauroi Dan ja otti uuden kivilohkareen, jossa oli sammalta.

— Näistä tulikukan lehdistä minäkin tiedän jotain: keijut pitävät niitä huopinaan, hymyili Demi, joka ei vielä ihan tykkänään ollut luopunut uskostaan metsän pikkuväkeen.

— Jos minulla olisi mikroskooppi, näyttäisin että maailmassa on paljon kauniimpia asioita kuin sinun keijusi, sanoi Dan miettien, mahtaisiko ikinä omistaa tuota haluttua kalleutta. — Minä olen tuntenut erään vanhan mummon, joka käytti tulikukan lehdistä tehtyä yömyssyä, koska hänen kasvojaan särki jatkuvasti. Hän ompeli lehtiä yhteen ja piti laitosta päässään.

— Olipas hassua! Oliko hän sinun isoäitisi?

— Ei minulla ole ikinä ollutkaan isoäitiä. Hän oli kummallinen eukko, asui yksin pienessä mökissä yhdeksäntoista kissan kanssa. Ihmiset sanoivat häntä noidaksi, mutta kyllä hän oli oikea ihminen, vaikka näytti ryysysäkiltä. Hän oli oikein hyvä minulle ja antoi minun aina lämmitellä tulensa ääressä, kun minulle oltiin ilkeitä köyhäntalossa.

— Oletko sinä ollut köyhäntalossa?

— Vähän aikaa. Mutta ei viitsitä — en minä välitä puhua siitä, ja Danin puheliaisuus tyrehtyi äkkiä.

— Kerro niistä kissoista, sanoi Demi pahoillaan, että oli kyseltyt sopimattomia.

— Mitäpä kertomista niistä on. Hänellä vain oli niitä paljon ja hän piti niitä tynnyrissä öisin. Joskus minä avasin tynnyrin ja ne juoksisivat ympäri taloa, ja silloin eukko suuttui. Hän otti ne kiinni ja työnsi kaikki tynnyriin takaisin, ja ne sähisivät ja monkuivat kuin villipedot.

— Oliko hän kiltti niille?

— Arvaat kai. Eukkopaha keräsi kaupungin kaikki kulkukissat mökkiinsä. Jos joku halusi kissan, hän meni vain Marm Webberin luo ja sai valita mieleisensä. Kissanpennun hinta oli yksi centti, ja Marm oli iloinen, kun sai poikaset hyviin koteihin.

— Minä haluaisin tavata Marm Webberin. Tapaisiko hänet jos menisi käymään siinä kylässä?

— Hän on kuollut, kuten kaikki minun omaisenikin, sanoi Dan lyhyesti.

— Sehän ikävää, vastasi Demi ja istui hetken hiljaa miettien, mikä olisi turvallinen puheenaihe. Oli tulenarkaa puhua kuolleesta eukosta, mutta kissat kiinnostivat, eikä hän voinut olla kysymättä:

— Saiko hän sairaut kissat paranemaan?

— Joskus sai. Yhdeltä oli jalka poikki; hän satoi sen lastoihin ja se parani ihan terveeksi, toisella taas oli vilutauti ja hän keitti sille yrteistä rohtoja ja sekin parani. Mutta muutamat kuolivat ja Marm hautasi ne, ja jollei jostakin kissasta ollut eläjäksi, hän tappoi sen tuskattomasti.

— Miten? kysyi Demi. Tuo kissaeukko kiehtoi hänen mieltään tavattomasti.

— Eräs ystävällinen rouva, joka piti kissoista, oli neuvonut häntä ja antanut hänelle jotain ainetta lähettäessään omat kissanpoikansa eukon tapettaviksi. Marm kasteli sienen eetteriin, pani sen saappaaseen ja pisti kissan sinne päälle edellä. Eetteri nukutti sen silmänräpäyksessä ja ennen kuin kissa ehti herätä, hän hukutti sen lämpimään veteen.

— Toivottavasti kissa ei sitä tuntenut. Tuo minun täytyy kertoa Daisylle. Sinä olet tainnut nähdä paljon jännittäviä asioita, vai mitä? kysyi Demi ja vaipui miettimään niitä kokemuksia, joita Dan oli kerännyt monilla karkumatkoillaan ja huolehtiessaan itsestään suuressa kaupungissa.

— Eipä olisi kaikista ollut väliä.

— Miksi? Eikö niitä ole hauska muistella?

— Ei.

— Sinua on vaikea oppia tuntemaan, sanoi Demi kiertäen kädet polviensa ympäri ja katsellen taivaalle

kuin etsien sieltä sopivaa puheenaihetta.

— Saakelin vaikeaa — ei, en minä sitä tarkoittanut, ja Dan puri huultaan, kun kielletty sana pääsi livahtamaan hänen huuliltaan, vaikka hän koetti olla Demin seurassa vielä varovaisempi kuin toisten poikien.

— Minä leikin kuin en olisi kuullutkaan, koska et varmaan halua enää käyttää sellaisia sanoja, sanoi Demi.

— En, jos vain voin välttää. Nuo sanat — siinä nyt on yksi asia, jonka haluaisin unohtaa. Minä yritän ja yritän, mutta se ei näy paljon auttavan, sanoi Dan alakuloisena.

— Kyllä vain auttaa. Sinä et käytä enää läheskään niin paljon rumia sanoja kuin ennen, ja Jo-täti on siitä hyvillään, sillä hän sanoi, että siitä tavasta on hyvin vaikea päästä irti.

— Sanoiko hän niin? kysyi Dan vähän piristyen.

— Sinun täytyy panna kiroileminen pahelaatikkoon ja lukita se sinne. Niin minä teen virheilleni.

— Mitä sinä tarkoitat? kysyi Dan ja tuntui kuin Demi olisi ollut hänestä melkein yhtä mielenkiintoinen kuin jokin uusi kovakuoriais- tai turilaslaji.

— Katsos, se on yksi minun salaisista leikeistäni; minä kerron sinulle, mutta sinä taidat nauraa sille, alkoi Demi iloissaan, kun oli päästy näin mieluisaan puheenaiheeseen. — Minä kuvittelen, että luonteeni on pyöreä huone ja sieluni jonkinlainen siivekäs olento, joka asuu siinä. Seinät ovat täynnä hyllyjä ja laatikoita, ja niissä minä pidän ajatuksiani, niin hyviä kuin pahojakin, ja ylipäänsä kaikkia asioita. Hyvät minä panen näkyville ja pahat visusti laatikkoihin, mutta sieltäkin ne pääsevät joskus ulos. Silloin ne täytyy ottaa kiinni ja ihan tapella niiden kanssa, sillä ne ovat voimakkaita. Yksin ollessani minä näin leikin ajatuksilla, suunnittelen ja määräilen niitä mieleni mukaan. Joka sunnuntai minä siistin huoneen ja puhun sen pienelle asukille, sanon mitä hänen tulee tehdä. Hän on joskus tavattoman ilkeä eikä tottele, niin että minun täytyy torua ja viedä hänet isoisän luo. Isoisä kyllä saa hänet tottelemaan, sillä isoisä pitää kovasti tästä leikistä, hän antaa mukavia asioita laatikkoihin pantaviksi ja neuvoo, kuinka ilkeys teljetään. Demi näytti niin totiselta ja hartaalta, ettei Dan nauranut hänen vilkkaalle mielikuvitukselleen, vaan sanoi vakavasti:

— Niin lujaa lukkoa ei varmasti olekaan, että minun pahat ajatukseni pysyisivät sen takana. Sitä paitsi huoneeni on sellaisessa siivossa, etten tiedä kuinka siitä selviäisin. Näytti siltä, kuin Dan olisi halunnut mielellään kokeilla Demin lapsekasta sielunsiivouskeinoa.

— Ovathan sinun pöytälaatikkosikin hienossa järjestyksessä. Kyllä sinä osaat siivota ja järjestää.

— Kuule, älä puhu kenellekään, mutta tullaan aina joskus tänne juttelemaan näistä asioista. Minä voin kertoa sinulle kaikenlaista mitä tiedän luonnosta ja muusta. Suostutko? ja Dan ojensi ison karkean kätensä.

Demi puristi sitä pienellä pehmeällä kädellään, ja kuilu heidän välillään umpeutui, sillä siinä onnellisessa rauhanmaailmassa, jossa pojat elivät, leikkivät lampaat ja leijonat yhdessä ja pienet lapset opettivat tietämättään vanhempia.

— Hei! sanoi Dan osoittaen taloon päin, kun Demi oli juuri aloittamassa toista esitelmää pahan kahlehtimisesta ja nitistämisestä. Ja he näkivät piilostaan Jo-rouva kävelevän hiljaa tietä pitkin syventyneenä kirjaan. Teddy taapersi jäljessä vetäen kumolleen keikahtaneita pieniä kärryjä.

— Odota, kunnes he keksivät meidät, kuiskasi Demi, ja molemmat istuivat hiljaa parin läheystyessä. Jo-rouva oli niin uppoutunut lukemiseen, että olisi voinut astua puroon, ellei Teddy olisi pysäyttänyt häntä.

— Äiti, minä tahdon onkia.

Jo sulki kirjansa, jota oli jo viikon päivät koettanut saada luetuksi, ja etsiskeli sopivaa ongenvapaa. Ennen kuin hän ehti taittaa pajunvesan, putosi notkea raidanoksa hänen jalkoihinsa, ja katsoessaan ylös hän näki poikien nauravan pesässä.

— Ylös! Ylös! huusi Teddy räpytellen käsiään kuin lentoon lähdössä.

— Minä tulen alas ja sinä pääset ylös. Minun täytyy mennä Daisyn luo, sanoi Demi toistaen mielessään kertomusta yhdeksästätoista kissasta ja saappaista ja tynnyreistä.

Teddy oli pian nostettu puuhun, ja Dan sanoi sitten nauraan:

— Tulkaa tekin, äiti, täällä on kylliksi tilaa. Minä kyllä autan. Rouva Bhaer katsahti ympärilleen, mutta kun ketään ei näkynyt ja hän itsekin halusi vähän hullutella, hän vastasi nauraen:

— Olkoon menneeksi, taidanpa kiivetä sinne, ja parilla taitavalla harppauksella hän oli raidassa.

— En ole kiipeillyt puissa koko naimisissaoloni aikana. Mutta tyttönä olin innokas kiipeilijä, hän sanoi katsellen huvittuneena alas varjoiselta istuimeltaan.

— Nyt voitte lukea jos haluatte, minä kyllä pidän Teddystä huolen, ehdotti Dan ja alkoi nikertää ongenvapaa kärsimättömälle pojalle.

— En taida välittää siitä nyt. Mitä te teitte täällä, Demi ja sinä? kysyi Jo-rouva ounastellen Danin vakavasta katseesta, että tällä oli jotain mielessä.

— Juteltiin vain. Minä kerroin hänelle puunlehdistä ja muista, ja hän kertoi minulle merkillisistä leikeistään. Kas niin, herraseni, alapas onkia, sanoi Dan ja pani vielä suuren sinisen kärpäsen koukuksi väännettyyn neulaan kiinnitettyään sitä ennen siiman vapaan.

Teddy kurkottautui alas puusta ja oli pian syventynyt tarkkailemaan kaloja. Dan piti poikaa mekonhelmasta kiinni, ettei tämä molskahtaisi veteen, ja Jo-rouva puhui Danille:

— On hauskaa, että juttelet Demille 'puunlehdistä ja muusta', sitä hän juuri tarvitsee. Toivoisin että sinä opettaisit häntä ja ottaisit hänet mukaasi metsiin.

— Kyllä minä ottaisinkin, mutta —

— Mutta mitä?

— Te ette varmasti luottaisi minuun.

— Miksi en?

— No, Demi on jotenkin niin hieno ja hyvä ja minä tällainen vintiö. Kyllä kai te haluatte pitää hänet kaukana minusta.

— Ethän sinä ole mikään vintiö. Minä luotan sinuun täysin, sillä sinä haluat vilpittömästi parantaa tapasi ja edistyt viikko viikolta.

— Ihanko totta? Dan kysyi katsoen häneen, ja alakuloisuuden pilvi alkoi hälvetä hänen kasvoiltaan.

— Niin. Etkö itse huomaa sitä?

— Toivoisin kyllä, mutta eihän sellaista voi tietää.

— Minä olen odottanut ja katsellut kaikessa rauhassa, pitänyt jonkinlaista koeaikaa, ennen kuin annan sinulle parhaan palkinnon jonka tiedän. Olet kestänyt kokeen hyvin, ja nyt minä en usko sinulle ainoastaan Demiä vaan oman Teddynikin, sillä sinä pystyt opettamaan heille joitakin seikkoja paremmin kuin me.

— Pystynköhän? sanoi Dan ja näytti hämmästyvän sellaista ajatusta.

— Demi on ollut niin paljon aikuisten parissa, että hän tarvitsee juuri sitä, mitä sinulla on — tietoa jokapäiväisistä asioista ja voimaa ja rohkeutta. Sinä olet urhein hänen näkemistään pojista ja hän ihailee sinun sisukkuuttasi. Sinä tiedät paljon luonnosta, osaat kertoa linnuista, mehiläisistä, lehdistä ja eläimistä hauskemmin kuin kirjat, ja koska sinun kertomuksesi ovat tosia, hän oppii ja hyötyy niistä. Näetkös nyt, kuinka paljon voit auttaa häntä ja miksi minä annan teidän olla yhdessä?

— Mutta minä kiroilen aina joskus ja voin kertoa asioita, joita Demin ei tarvitse tietää. En minä tietenkään tahallani kiroa, mutta huomaan sen vasta sitten kun sana on jo lipsahtanut, niin kuin äsken, tunnusti Dan.

— Minä tiedän, ettet halua ehdoin tahdoin tehdä tai sanoa mitään ikävää pojille, ja juuri siinä Demi voi varmasti auttaa sinua, sillä hän on vilpittömä ja viisas käytöksessään ja hänellä on sellaista, mitä tahtoisin sinullekin antaa — hyviä periaatteita. Niitä ei voi koskaan juurruttaa liian aikaisin eikä ole koskaan liian myöhäistä puhua niistä ihmiselle, joka on jäänyt kasvatusta vaille. Te olette vain poikasia, mutta voitte opettaa toisillenne yhtä ja toista. Demi vahvistaa tietämättään sinun moraalista ryhtiäsi ja sinä hänen käytännöllisen elämän tajuun ja minusta tuntuu, kuin olisin auttanut teitä molempia.

Vieraan on vaikea kuvitella, miten hyvillään ja liikuttunut Dan oli tästä luottamuksesta ja kiitoksesta. Kukaan ei koskaan ennen ollut luottanut häneen, kukaan ei ollut välittänyt etsiä eikä kehittää hänen

hyviä ominaisuuksiaan eikä kukaan aavistanut, mitä tuon hyljityn poikaparan sydämessä piili.

Dan sai nyt rohkeutta kertoa Jo-rouvalle Demin kanssa tehdystä sopimuksesta ja rouva Bhaer oli tyytyväinen, että ensimmäinen askel oli otettu näin luontevasti. Kaikki Danin asiat näyttivät kääntyvän hyvin päin. Luottamus ja rakkaus olivat herättäneet eloon hänen luonteensa parhaan ja arvokkaimman puolen, ja hän oli saanut elämälleen pohjan.

Seuraava puussa vierailija oli Ned, mutta hän istui siellä vain tuokion seuraten kaikessa rauhassa, kuinka Dick ja Doll keräsivät hänelle sankoon heinäsiirkoja. Hän halusi tehdä Tommylle kepposen ja aikoi pistää näitä vilkkaita eläviä hänen vuoteeseensa, niin että Bangs vuoteeseen mentyään saman tien ponkaisisi ylös ja lisäisi illan iloa metsästäväällä niitä ympäri huonetta. Sirkat saatiin pian kokoon ja maksettuaan kerääjille pari pastillia Ned lähti viimeistelemään Tommyn vuodetta.

Vähän aikaa vanha raita humisi ja lauloi itsekseen, keskusteli puron kanssa ja katseli piteneviä varjoja auringon painuessa taivaanrantaan. Ensimmäinen iltaruskon kajo punasi sen loistavia lehtiä, kun eräs poika tuli hiipien lehtokujaa myöten, kulki vainion yli ja huomattuaan Billyn puron rannalla meni tämän luokse ja sanoi salaperäisesti:

— Oletko kiltti ja menet sanomaan herra Bhaerille, että minä tahtoisin puhua hänen kanssaan täällä. Mutta kukaan ei saa kuulla.

Billy nyökkäsi ja juoksi pois; poika kiepsahti puuhun ja istui siellä huolestuneen näköisenä, mutta ilmeisesti paikka ja kaunis iltahetki kuitenkin viehättivät häntä. Viiden minuutin kuluttua herra Bhaer ilmestyi, nousi seisomaan aidalle, nojautui pesää kohti ja sanoi ystävällisesti:

— Hauskaa nähdä sinua, Jack. Mutta mikset tule sisään tervehtimään meitä kaikkia?

— Minä halusin ensiksi tavata teidät, herra Bhaer. Setä patisti minut takaisin. Tiedän etten ansaitse puolustusta ja sääliä, mutta minua pelottaa, että pojat ovat minulle kovin julmia.

Jack-parka ei esiintynyt juuri edukseen, mutta oli ilmeisesti pahoillaan ja häpeissään ja koetti selvitä vastaanotosta niin helpolla kuin suinkin, sillä hänen setänsä oli pieksänyt ja torunut häntä ankarasti siitä, että poika oli seurannut hänen esimerkkiään. Jack oli rukoillut, ettei häntä lähetettäisi takaisin, mutta koska koulu oli halpa, herra Ford oli hetytymätön. Niinpä Jack palasi niin vähin äänin kuin suinkin ja vetäytyi herra Bhaerin turviin.

— Minäkin toivon etteivät he olisi, mutta en voi vastata heistä. Kun Dan ja Nat ovat saaneet kärsiä syyttömästi, on sinunkin syyllisenä kärsittävä jotain. Eikö se ole oikein? kysyi herra Bhaer joka säälistään huolimatta katsoi Jackin ansaitsevan rangaistuksen.

— Niin kai. Mutta minähän annoin Tommyn rahat takaisin ja pyysin anteeksi. Eikö se riitä? sanoi Jack hiukan nyrpeissään.

— Ei se riitä. Minusta sinun on pyydettävä anteeksi kaikilta kolmelta julkisesti ja rehellisesti. Et toki voi odottaa, että he kunnioittaisivat sinua ja luottaisivat sinuun vähiin aikoihin, mutta voit vapautua heidän tuntemastaan kaunasta, jos oikein yrität. Minä autan kyllä sinua.

— Minä pidän huutokaupan ja myyn tavarani huokeyta, sanoi Jack osoittaen katumustaan tavalla, joka luonnehti häntä mainiosti.

— Parasta antaa kaikki pois ja aloittaa uusi elämä. Vaikket koko kesänä ansaitsisi centtiäkään, olet syksyllä kuitenkin rikas poika, sanoi herra Bhaer vakavasti.

Ehdotus tuntui kovalta, mutta Jack hyväksyi sen, sillä nyt hän todella vasta ymmärsi, ettei kieroilu auttanut, ja hän halusi voittaa takaisin poikien ystävyysyden. Hänen sydämensä oli lujasti kiinni maallisessa mammonassa ja hän ihan vaikeroi ajattellessaan, että hänen pitäisi antaa pois muutamia erinomaisia esineitä. Julkinen anteeksipyyntö tuntui helpolta siihen verrattuna. Mutta hän päätti saada takaisin rehellisen nimen, maksoi mitä maksoi, ja ansaita toveriensa kunnioituksen, joka ei ollut kauppatavaraa.

— Hyvä, minä yritän parhaani mukaan, hän sanoi ja hänen äänessään oli sen verran pontta, että se miellytti herra Bhaeria.

— Oikein! Tule nyt ja aloita heti paikalla.

Ja isä Bhaer vei vararikoon joutuneen pojan takaisin pienoismaailmaan, joka aluksi otti hänet vastaan kylmästi, mutta lämpeni vähitellen, kun näki, että hän oli oppinut onnettomuudesta ja koetti totuttautua liiketoimiin aivan uusien, rehellisten periaatteitten mukaan.

VARSAN KESYTYS

— Mitä maailmassa tuo poika tekee? hämmästeli Jo-rouva eräänä päivänä nähdessään Danin juoksevan puolen virstan rataa kuin kilpailuissa. Poika oli yksin ja näytti jostakin kumman syystä päättäneen jatkaa, kunnes pakahtuisi tai taittaisi niskansa, sillä juostuaan monta kierrosta hän koetti hypätä aidalle ja heitti sitten kuperkeikkaa puistokäytävällä ja heittäytyi lopuksi uupuneena nurmikolle oven eteen.

— Harjoitteletko sinä kilpailua varten? kysyi Jo-rouva ikkunasta, jonka ääressä istui.

Dan kohotti äkkiä päänsä, lakkasi puuskuttamasta ja vastasi nauraen:

— En. Minä vain koetan käyttää höyryni loppuun.

— Etkö voi keksiä mitään säyseämpää tapaa? Tulet sairaaksi, jos rehkit noin kauheasti tässä helteessä, sanoi Jo-rouva nauraen ja heitti hänelle palmunlehdistä tehdyn ison viuhkan.

— Ei auta. Jossakin minun täytyy juosta, sanoi Dan niin outo ilme levottomissa silmissään, että Jo-rouva pelästyi ja kysyi äkkiä:

— Alkaako Plumfield käydä sinulle liian ahtaaksi?

— Ei haittaisi, vaikka se olisi vähän avarampi. Pidän siitä kovasti, mutta joskus paholainen riivaa minua ja silloin tekisi mieleni karata.

Sanat taisivat luiskahtaa vastoin hänen tahtoaan, sillä hän katui niitä samassa ja ajatteli ilmeisesti ansaitsevansa nuhteita moisesta kiittämättömyydestä. Mutta vaikka Jo-rouva olikin pahoillaan, hän ymmärsi Danin mielialan eikä voinut torua häntä tunnustuksesta. Hän katseli huolestuneena Dania ja huomasi, kuinka isoksi ja vankaksi poika oli kehittynyt ja miten kiihkeän ja päättäväisen näköinen hän oli. Hän muisti, että poika oli ennen tänne tuloaan elänyt vuosikausia täydellisessä vapaudessa ja siksi lempeätkin säännöt saattoivat ahdistaa häntä, kun hän joskus muisteli rajatonta vapauttaan.

— Niin se on, minun villihaukkani tarvitsee väljemmän häkin, mietti Jo-rouva itsekseen. Mutta jos minä nyt annan hänen mennä, hän joutuu ehkä turmioon. Minun täytyy löytää tarpeeksi hyvä houkutin pitääkseni hänet turvassa.

— Minä ymmärrän sinua oikein hyvin, hän lisäsi ääneen. — Ei sinua riivaa 'paholainen', niin kuin sinä sanoit, vaan kaikissa nuorissa asua luonnollinen vapauden kaipuu. Minäkin tunsin aikoinani samoin ja kerran minä toden teolla ajattelin karata.

— Miksette sitten karannut? kysyi Dan ja tuli nojaamaan matalaan ikkunalautaan haluten ilmeisestikin jatkaa keskustelua.

— Tiesin että se oli mieletöntä, ja rakkaus äitiin sai minut pysymään kotona.

— Minulla ei ole äitiä, aloitti Dan.

— Minä luulin, että sinulla nyt on, sanoi Jo-rouva pyyhkäisten lempeästi karkeat hiukset hänen kuumalta otsaltaan.

— Te olette loputtoman hyvä minulle enkä voi kylliksi kiittää teitä, mutta ei se ole ihan samaa, eihän? Dan katsoi häntä niin hartaasti ja kaipaavasti, että Jo-rouvan sydäntä viilsi.

— Ei ole, ei voi koskaan olla. Oma äitisi olisi varmaan voinut tehdä paljonkin sinun hyväksesi. Mutta anna minun täyttää hänen paikkansa. Minä en kai ole tehnyt kaikkea mitä olisi pitänyt, et sinä muuten haluaisi lähteä pois täältä, hän lisäsi surullisesti.

— Olette, kyllä te olette! huudahti Dan kiihkeästi. — Minä en halua karata, enkä karkaakaan, jos vain suinkin voin estää. Mutta tuntuu kuin joskus täytyisi purkautua jollakin tavalla. Tekee mieli juosta päistikkaa johonkin, särkeä jotain tai hyökätä jonkun kimppuun. En tiedä miksi, mutta siltä minusta vain tuntuu — ja siinä kaikki.

Dan nauroi puhuessaan, mutta hän oli tosissaan, sillä hän rypisti mustia kulmiaan ja iski nyrkkinsä ikkunapenkkiin sellaisella voimalla, että Jo-rouvan sormustin kimposi kauas nurmikolle. Dan toi sen takaisin ja ottaessaan sormustimen vastaan Jo-rouva piti hetken pojan isoa ruskeata kättä omassaan. Hänen katseestaan näkyi, että hän kamppaili mielessään ennen kuin sanoi:

— No niin, Dan, karkaa jos sinun täytyy, mutta älä karkaa kauas ja tule pian takaisin, sillä minä kaipaen sinua kovasti.

Saadessaan näin yllättäen luvan jäädä pois koulusta Dan meni niin hämilleen, että koko karkaamishalu jotenkin laimeni. Hän ei tiennyt miksi, mutta Jo-rouva tiesi ja halusi käyttää tietoa hyväkseen. Hän vaistosi, että kuta enemmän poikaa pidäteltäisiin, sitä enemmän hän taistelisi vastaan. Mutta jos hän pääsisi täysin vapaaksi, vapauden tunto taltuttaisi hänet, varsinkin kun hän tiesi, että ne joita hän eniten rakasti, pitivät hänet mielellään luonaan.

Se oli pieni koe, ja se onnistui, sillä Dan seisoj vähän aikaa hiljaa eikä vastannut, nyppi vain ajatuksissaan viuhkan kappaleiksi. Hän tunsj, että Jo-rouva oli vedonnut hänen sydämeensä ja kunniantuntoonsa. Katuvan näköisenä hän sanoi äkkiä päättävästi:

— Toistaiseksi en lähde minnekään, ja ilmoitan kyllä etukäteen, jos aion karata. Jätetäänkö asia tälleen?

— Jätetään vain. Nyt yritän keksiä jotain työtä, johon voit käyttää 'höyrysi' hyödyllisesti, ettei sinun tarvitse juoksennella ympäri kuin hullu koira, repiä minun viuhkojani tai tapella poikien kanssa. Mitähän me keksisimme? Danin koettaessa korjata tarvelemäänsä viuhkaa Jo-rouva vaivasi päätään, miten voisi varjella niskoittelijaansa niin kauan, että tämä oppisi läksynsä.

— Haluaisitko ruveta minun lähetikseni? hän keksi äkkiä.

— Käydä kaupungissa ja toimittaa kaikenlaisia asioita, niinkö? kysyi Dan, jonka mielenkiinto heräsi heti.

— Niin. Franz on kyllästynyt puuhaan, Silasta ei voi vaivata juuri nyt, eikä herra Bhaerilla ole aikaa. Vanha Andy on luotettava hevonen, sinä olet varma ajaja ja tunnet kaupungin kuin postinkantaja. Ota sinä nuo tehtävät huoleksesi, niin huomaat, että on ainakin yhtä hauskaa ajaa kolme kertaa viikossa kaupunkiin asioille kuin karata kerran kuukaudessa.

— Ottaisin hirveän mielelläni, mutta saanhan mennä yksin ja vastata itse kaikesta. En tahtoisi ketään toista sinne kiusakseni, sanoi Dan, jota uusi puuha viehätti niin, että hän halusi saada asian heti selväksi.

— Jos isä Bhaerilla ei ole mitään sitä vastaan, saat toimittaa asiat ihan yksin. Emil ehkä valittaa, mutta hän ei osaa hoitaa hevosta niin kuin sinä. Huomenna on muuten toripäivä, minun täytyykin kirjoittaa tavaralista valmiiksi. Pidä huoli, että vaunut ovat kunnossa, ja sano Silakselle, että hän varustaa äidille vietävät vihannekset valmiiksi. Sinun on noustava aikaisin, että joudut takaisin ennen koulun alkamista. Luuletko selviäväsi?

— Minähän olen aamuvirkku, sanoi Dan innoissaan.

— Ja se tapa talon pitää, sanoi Jo-rouva iloisesti.

Dan lähti riemumielin laittamaan uutta siimaa piiskaan, pesemään kärryjä ja antamaan Silakselle määräyksiä.

— Minun täytyy keksiä varalle jotain muuta, ennen kuin hän ehtii kyllästyä ja levottomuuden puuska taas yllättää hänet, mietti Jo-rouva mennessään kirjoittamaan ostoslistaa kiitollisena siitä, etteivät kaikki hänen poikansa olleet Daneja.

Herra Bhaer ei täysin hyväksynyt uutta suunnitelmaa, mutta suostui kokeeksi; ja se saikin Danin panemaan parastaan, niin että hän hylkäsi omat hurjat suunnitelmansa, jotka olivat liittyneet uuteen piiskaan ja pitkään alamäkeen. Hän nousi varhain aamulla ja lähti aikaisin matkaan luopuen sankarillisesti kiusauksesta ajaa kilpaa maitomiesten kanssa. Päästyään kaupunkiin hän suoritti huolellisesti asiansa ja tulla jyrästi kotiin ennen koulun alkua herra Bhaerin hämmästykseksi ja rouva Bhaerin suureksi mielihyväksi.

Kommodori valitti että Dania suosittiin, mutta tyytyi saatuaan venehuoneeseensa uuden munalukon ja ajatellessaan, että merimiestä odotti toki suurempi kunnia kuin torikuormien ajaminen ja ostosten teko. Dan täyttikin uuden virkansa moitteettomasti monta viikkoa eikä puhunut enää sanaakaan karkaamisesta. Mutta eräänä päivänä herra Bhaer tapasi hänet kurittamassa Jackia, joka parkui suureen ääneen Danin polvien alla.

— No mutta, Dan? Minä luulin sinun jo kokonaan unohtaneen tappelemisen, hän sanoi rientäen hätään.

— Emme me tappele, me vain painimme, sanoi Dan jättäen kuritettavan rauhaan.

— Tuo näytti kyllä selvästi tappelulta ja taitaa tuntuakin siltä, vai mitä, Jack? sanoi herra Bhaer, kun hävinnyt osapuoli vaivoin selvisi jaloilleen.

— Varon kyllä toista kertaa painimasta Danin kanssa. Hän melkein väänsi niskani nurin, valitti Jack ja piteli päätään ollakseen varma, että se yhä keikkui hartioiden välissä.

— Me aloimme vain painia, mutta kun sain hänet alleni, en voinut olla löylyttämättä häntä vähän. Ikävä jos satutin sinua, selitti Dan häpeissään.

— Minä ymmärrän. Mielesi teki taas iskeä jonkun kimppuun, etkä voinut vastustaa kiusausta. Sinä olet omituinen vimmapää, Dan, tappelunahina näyttää olevan sinulle yhtä tärkeätä kuin musiikki Natille, sanoi herra Bhaer, joka oli saanut kuulla kaiken Jo-rouvan ja Danin välisestä keskustelusta.

— Minä en mahda sille mitään. Jos siis tahdot välttää löylytystä, Jack, on parasta, että pysyt poissa tieltä, sanoi Dan niin uhkaavasti, että Jack livisti kiireesti tiehensä.

— Jos välttämättä haluat painiskella, niin minä näytän sinulle sitkeämmän vastustajan kuin Jack, sanoi herra Bhaer vieden Danin puuvajaan. Siellä oli keväällä tuotuja mahtavia kantoja, jotka yhä odottivat pilkkomista. Niitä osoittaen herra Bhaer sanoi:

— Kas tuossa, kun taas tunnet vastustamatonta halua kurittaa poikia, tule tänne ja käytä liiat voimasi noiden pienentämiseen.

— Hyvä on, sanoi Dan, tarttui lähellä olevaan kirveeseen ja kävi sitkeän kannon kimppuun niin äkäisesti, että sälot sinkoilivat kauas ja herra Bhaerin täytyi paeta kuin henkensä edestä.

Dan piti sanansa tämän huvituksen suhteen, ja usein hänen nähtiin taistelevan julmettujen kantojen kanssa kasvot punaisina ja hurja katse silmissään. Hän joutui suorastaan vimmoihin joidenkin vastustajiensa kanssa ja kirosi niitä mielessään, kunnes viimeinenkin oli nitistetty. Silloin hän kokosi tyytyväisenä sylinsä täyteen tammipilkkeitä ja kantoi ne riemumarssissa keittiöön. Hän oli saanut rakot käsiinsä, väsyttänyt selkensä ja tykyttänyt kirveen, mutta se kaikki oli vain hyväksi; sitkeät juurakot helpottivat häntä enemmän kuin kukaan aavisti, sillä hän käytti jokaiseen iskuun kertynyttä liikavoimaansa, joka olisi muuten voinut purkautua vähemmän harmittomalla tavalla.

— Kun tämä loppuu, en totisesti tiedä, mitä hänellä sitten teetän, mietti Jo-rouva, kun uusia ajatuksia ei ilmaantunut ja kaikki mahdollisuudet oli jo käytetty loppuun.

Mutta Dan keksi itse itselleen puuhaa ja ehti jo iloita siitä jonkin aikaa, ennen kuin kukaan aavisti syytä hänen tyytyväisyyteensä.

Yksi Laurie-herran nuorista kauniista hevosista laidunsi sen kesän Plumfieldissä ja juoksenteli vapaana suuressa haassa joen takana. Pojat olivat ihastuneita tähän komeaan, vilkkaaseen eläimeen, ja jonkin aikaa heistä oli hauska katsella, kuinka se nelisti ja hyppi liinakkohäntä huiskien ja pää korkealla kaarella. Mutta pian he väsyivät ja jättivät Charlie-prinssin oman onnensa nojaan. Kaikki muut paitsi Dan, joka ei milloinkaan väsynyt katselemaan sitä.

Dan kävi melkein joka päivä hevosien luona ja toi sille tuomisiksi palan sokeria, viipaleen leipää tai omenan. Charlie hyväksyi kiitollisena ystävyysliiton, ja toverukset rakastivat toisiaan kuin heidän välillään olisi ollut näkymätön mutta luja side. Oli Charlie sitten niityn millä puolen tahansa, aina se tuli täyttää laukkaa, kun Dan vihelsi sitä latojen luona; ja pojan ylimpiä onnenhetkiä oli se, kun kaunis, vilkas eläin pani päänsä hänen olalleen ja katseli häntä ystävällisesti suurilla ilmeikkäillä silmillään.

— Me ymmärrämme toisiamme puheittakin, eikö totta, poika? teki Danin mieli sanoa ylpeänä hevosien luottamuksesta, jota hän varjeli niin mustasukkaisesti, ettei puhunut kenellekään kuinka luja tämä ystävyys oli eikä huolinut muita mukaansa kuin Teddyn käydessään päivittäin katsomassa Charlieta.

Laurie-herra kävi joskus vilkaisemassa hevosta ja puheli, että syksyn tullen sitä täytyy ruveta opettamaan valjaisiin.

— Se on niin nöyrä ja hyväluontoinen, ettei kaipaa paljon kesytystä. Minä tulen jonakin päivänä ja koetan totuttaa sitä satulaan, hän sanoi kerran käydessään laitumella.

— Se antaa minun kyllä panna päitset päähänsä, mutta en usko, että se suostuu kantamaan satulaa, vaikka te itse panisitte sen sille selkään, vastasi Dan, joka ei ikinä jäänyt pois, kun Charlie ja hänen isäntänsä kohtasivat toisensa.

— Kyllä minä sen satulaan totutan enkä välitä, vaikka aluksi muutaman kerran putoaisinkin. Sitä ei ole koskaan kohdeltu ankarasti, joten se taipuu kyllä temppuilematta, vaikka ensin hämmästytkin sellaista vehjettä.

— Saapas nähdä, mitä se tekee, tuumi Dan, kun isä Bhaer ja Laurie-herra lähtivät ja Charlie palasi aitaukseen, josta se oli herrojen saapuessa tullut.

Kun Dan istui siinä aidan harjalla kiiltävä varsan selkä edessään, hänen mieleensä iski rohkea ajatus: hän koettaisi kuinka kävisi. Hän ei ajatellut minkäänlaista vaaraa, noudatti vain mielijohdettaan, ja kun Charlie pahaa aavistamatta näppi omenaa hänen kädestään, Dan keikahti äkkiä ja hiljaa sen selkään. Siinä hän ei kuitenkaan kauan pysynyt, sillä korskahtaen hämmästyksestä Charlie karkasi pystyyn takajaloilleen ja heitti Danin maahan. Poika ei kuitenkaan loukkaantunut pudotessaan, sillä sammal oli pehmeätä. Hän hypähti pystyyn nauraen ja sanoi: — Minä koetin joka tapauksessa! Tulepas tänne, veijari, niin yritän uudestaan.

Mutta Charlie kieltäytyi tulemasta ja Dan jätti sen rauhaan miettien, miten lopulta onnistuisi tuumassaan, sillä tällainen voimainkoetus kiinnosti häntä kovin. Seuraavalla kerralla hän otti riimun ja saatuaan sen kiinnitetyksi hän leikki hevosen kanssa jonkin aikaa, talutti sitä edestakaisin ja pani sen tekemään temppuja, kunnes se hieman väsyi. Sitten Dan vei Charlien aidan luo ja antoi sille leipää, mutta odotti koko ajan sopivaa tilaisuutta, ja saatuaan hyvän otteen riimusta hän hypähti hevosen selkään. Charlie koetti vanhaa keinoa, mutta Dan piti varansa, sillä hän oli opetellut ratsastamaan Tobylla, jolla oli omat temppunsa ja joka myös koetti pudottaa ratsastajansa. Charlie oli sekä suuttunut että hämmästynyt, ja hypittyään vähän aikaa se lähti laukkaamaan, niin että Dan lensi suin päin sen selästä.

Ellei Dan olisi ollut niitä poikia, jotka vahingoittumatta kestävät mitä tahansa, hän olisi varmasti taittanut niskansa. Mutta hän vain pudota muksahti hervottomasti maahan ja makasi hetken ajatuksiaan kooten; Charlie sitä vastoin laukkasi ympäri niittyä keikutellen päätään ja osoittaen kaikin tavoin tyytyväisyyttään ratsastajan vastoinkäymisen johdosta. Äkkiä sille näytti selviävän, että Danille oli käynyt jotenkin hullusti, ja hyväluontoinen kun oli, se riensi katsomaan mikä oli hätänä. Dan antoi sen nuuskia ja nipistellä hetkisen, mutta sitten hän katsoi varsaa ja sanoi hyvin päättävästi, niin kuin toinen muka olisi ymmärtänyt:

— Sinä luulet kai voittaneesi minut, mutta erehdyt, poika. Minä ratsastan sinulla vielä — saatpa nähdä.

Hän ei yrittänyt enää sinä päivänä, mutta keksi uuden tavan opettaa Charlieta sietämään taakkaa selässään.

Hän sitoi kokoon käärityn loimen sen selkään ja päästi hevosen sitten hyppimään, potkimaan ja raivoamaan niin paljon kuin sitä halutti. Mellastettuaan muutaman kerran mielin määrin Charlie asettui ja antoi Danin jo parin päivän kuluttua nousta selkäänsä; se käveli rauhallisesti, pysähteli usein ja katseli ympärilleen aivan kuin olisi tahtonut sanoa: — Minä en ymmärrä tätä, mutta tuskin sinä pahaakaan tahdot, joten olkoon menneeksi.

Dan taputteli ja kiitteli Charlieta ja ratsasti sillä kierroksen joka päivä, tosin hän putosi usein, mutta ei ollut siitä tietääkseenkään. Hän toivoi, että voisi käyttää satulaa ja ohjaksia, mutta ei uskaltanut tunnustaa mitä oli tehnyt. Hänen toiveensa täytyikin, sillä temppuilulla oli ollut todistaja, joka puhui hänen puolestaan.

— Tiedättekö te, mitä tuo poika viime aikoina on puuhannut? kysyi Silas eräänä iltana isännältään, kun oli samassa ohjeita seuraavaksi päiväksi.

— Kuka heistä? kysyi herra Bhaer alistuvasti, sillä hän odotti kuulevansa taas huonoja uutisia.

— Dan. Hän on kesyttänyt varsaa, ja panen pääni pantiksi, että poika onnistuu, vastasi Silas myhäillen.

— Mistä te sen tiedätte?

— No, seuraanhan minä toki sen verran poikien hommia ja tiedän melkein aina, mitä he puuhaavat. Kun minä näin Danin menevän tuonne niitylle ja palaavan sieltä mustelmilla, arvasin heti, että jotain siellä on tekeillä. En puhunut mitään, mutta menin latoon ja katselin sieltä käsin, kuinka hän teki kaikenlaisia temppuja Charlien kanssa. Siunatkoon, miten se heitteli poikaa selästään ja paiski häntä kuin jauhosäkkiä. Mutta Dan ei ollut millänsäkään koko höyhennyksestä, taisipa vallan nauttia siitä.

— Mutta Silas, teidän olisi pitänyt lopettaa se — poikahan olisi voinut vaikka kuolla, sanoi herra Bhaer miettien, mitä ilveitä hänen lannistumattomien sankariensa mieleen johtuisi seuraavalla kerralla.

— Olisi kai pitänyt, mutta ei siinä niin hätää ollut, kun ei Charlie juuri temppuile, se on niin hyväluontoinen kuin hevonen voi olla. Suoraan sanoen en raskinut pilata näytöstä, sillä Danilla on totisesti sisua, ja sille minä nostan hattua. Mutta minä luulen, että hän havittelee nyt satulaa ja ottaa

sen vanhan rähjän vaikka salaa, sen tähden minä tulinkin kertomaan. Antaisitte vain pojan yrittää, Laurie-herra ei siitä välitä, ja Charlie on juuri omiaan kokeiluun.

— Saammehan nähdä, sanoi herra Bhaer ja lähti ottamaan selvää asiasta.

Dan tunnusti heti ja myönsi, että Silas oli oikeassa: hän kykeni hallitsemaan Charlieta. Sitten hän kertoi, miten oli voittanut varsan suosion lukuisin porkkanalahjuksin, suostutellen ja peräänantamattomalla sitkeydellä, niin että oli monen turhan yrityksen perästä lopulta onnistunut ratsastamaan sillä riimut ohjaksina ja loimi satulana.

Laurie-herra oli huvittunut ja mielissään Danin rohkeudesta ja taidosta ja antoi hänelle vapaat kädet. Varsan koulutus pantiin heti alulle, sillä Laurie-herra sanoi, ettei tuollainen hintelä poika mitenkään vahingoita hevosta. Danin kunniaksi on mainittava, että Charlie suhtautui suopeasti satulaan ja suitsiin, kun oli jo kerran alistunut kuolainten aiheuttamaan harmiin. Ja kun Laurie-herra oli ensin sitä vähän koulunut, Dan sai istua satulaan ja lähteä ratsastamaan toisten poikien suureksi kateudeksi.

— Eikös se olekin komea? Ja se tottelee minua kuin lammas, sanoi Dan eräänä päivänä laskeuduttuaan satulasta ja seisoen kädet Charlien kaulalla.

— On! Ja eikö se olekin paljon hyödyllisempi ja miellyttävämpi kuin se villi varsa, joka kulutti aikansa laukaten ympäri niittyä, hyppien yli aitojen ja karaten silloin tällöin? kysyi rouva Bhaer portailta, joille hän aina ilmestyi, kun Dan ja Charlie esiintyivät.

— On totisesti. Katsokaa, se ei lähde enää karkuun, vaikken pidäkään siitä kiinni, ja se tulee heti luo kun vihellän. Minä olen saanut sen hyvin kesytetyksi, vai mitä? sanoi Dan ylpeänä ja onnellisena, sillä käydyistä taisteluista huolimatta Charlie rakasti häntä enemmän kuin isäntäänsä.

— Minullakin on varsa kesytettävänä ja uskon onnistuvani yhtä hyvin kuin sinä, jos vain olen yhtä kärsivällinen ja sitkeä, sanoi Jo-rouva hymyillen niin merkitsevästi, että Dan ymmärsi ja vastasi nauraen, vaikkakin samalla tosissaan:

— Eihän me enää hypitä aitojen yli eikä karata, vaan jäädään tänne — meistä saa kyllä komean ja hyödyllisen ratsukon. Vai mitä, Charlie?

17

KIRJALLISIA TÖITÄ

— Joutukaa pojat, kello on kolme, sanoi Franz eräänä keskiviikkoiltapäivänä, kun kello oli soinut ja joukko kirjallisuuden harrastajilta näyttäviä herroja asteli kirjat ja paperit kainalossa arvokkaasti museota kohti.

Tommy istui vielä luokassa pulpettinsa yli kumartuneena, musteen tahrimana ja innostuksen puna poskillaan, ja hänellä oli tapansa mukaan kauhea kiire; sillä huoleton Bangs ei joutunut koskaan valmiiksi ennen kuin viime hetkessä. Kun Franz kulki oven ohi etsien kuhnustelijoita, Tommy piirsi viimeiset vinkurat ja hyppäsi ikkunasta pihalle heilutellen kirjoitustaan kuivaksi. Nan seurasi hänen kannoillaan perin tärkeänä ja iso rullalle kääritty paperi kädessään, Demi saattoi Daisya ja molemmat olivat suorastaan haljeta jostakin mieluisasta salaisuudesta.

Museo oli mainiossa järjestyksessä ja aurinko loi köynnöstävästä humalasta hauskoja varjoja lattialle ison ikkunan takaa. Huoneen sivupenkillä istuivat herra ja rouva Bhaer, ja toisella sivulla oli pieni pöytä, jolle kirjoitukset pantiin, kun ne oli luettu. Lapset istuivat suuressa puoliympyrässä puutarhatuoleilla, jotka joskus repsahivat auki, niin että istuja jysähti lattialle häiritsemättä kuitenkaan pahemmin tilaisuuden kulkua. Koska kaikkien aineiden lukeminen olisi vienyt liiaksi aikaa, esiinnyttiin vuoroin. Tänä keskiviikkoiltana oli nuorimpien vuoro. Isommat kuuntelivat heitä armollisesti ja arvostelivat esityksiä arkailematta.

— Naiset ensiksi. Nan saa aloittaa, sanoi herra Bhaer, kun tuolien asettelu ja paperien ratina oli hiljentynyt.

Nan astui pienen pöydän ääreen, ja ryittyään alkajaisiksi hän luki seuraavan mielenkiintoisen aineen:

"*Pesusieni.*"

"Pesusieni, hyvät ystävät, on erittäin hyödyllinen ja merkillinen kasvi. Sitä kasvaa kallioilla veden alla ja se on kai jonkinlainen merilevä. Ihmiset kokoavat, kuivaavat ja puhdistavat sitä, koska pienet kalat ja

hyönteiset asustavat sen huokosissa. Minäkin löysin kuoria uudesta sienestäni, ja hiekkaa. Muutamat lajit ovat hyvin pehmeitä; niillä pestään pikkulapsia. Pesusieniä käytetään moneen tarkoitukseen. Minä esitän muutamia niistä ja toivon, että eräät ystäväni painavat nyt mieleensä, mitä minä sanon. Pesusientä käytetään kasvojen pesussa. Minä en kyllä siitä pidä, mutta täytyyhän sitä käyttää, kun tahtoo olla siisti. Muutamat ihmiset eivät käytä sientä ja ovat likaisia."

Tässä lukija pysähtyi ja katsoi niin tiukasti Dickiin ja Dolliin, että sai heidät lyhyistymään.

— "Sitä käytetään myös herättämään ihmisiä unesta, minä tarkoitan poikia, jotka liiaksi rakastavat Nukku-Mattia."

Seurasi uusi paussi ja sen aikana kuului pidätettyä naurua ympäri huonetta. — "Jotkut pojat eivät näet heti herää kun herätetään, ja Mary-Ann puristaa vettä märästä sienestä heidän kasvoilleen, ja se tekee niin ilkeätä, että jopas heräävät."

Kaikki purskahtivat nauramaan, ja Emil sanoi:

— Minusta tuntuu, että sinä poikkeat asiasta.

— Enkä poikkea, sillä mehän kirjoitamme kasveista tai eläimistä ja minä kirjoitan molemmista, sillä pojathan ovat eläimiä, selitti Nan, ja välittämättä närkästyneestä ei-huudosta, joka hänelle karjaistiin, hän jatkoi tyynesti:

— "Vieläkin mielenkiintoisempaa tehdään sienellä: lääkärit kaatavat sieneen eetteriä ja pitävät sitä ihmisten nenän edessä, kun tahtovat kiskoa heiltä hampaat suusta. Minä teen niin suureksi tultuani ja annan sairaille ihmisille eetteriä, että he nukkuvat eivätkä tunne, kun minä katkaisen niiltä jalat ja kädet."

— Minä tiedän naisen, joka on tappanut kissoja eetterillä, aloitti Demi, mutta Dan keskeytti jutun kaataen hänen tuolinsa ja peittäen hatullaan hänen kasvonsa.

— Minua ei saa katkaista, sanoi Nan rypistäen kulmiaan kelvottomille metelöitsijöille. Huomautusta toteltiin silmänräpäyksessä ja nuori neiti lopetti aineensa seuraavasti:

— "Esityksessä on kolme opetusta, hyvät ystävät." Joku voihkaisi, mutta mitään loukkaavaa ei sentään esitetty. — "Ensimmäinen on: pitäkää kasvonne puhtaina, toinen: nouskaa aikaisin ylös, kolmas: kun eetterisieni pannaan nenänne eteen, vetäkää silloin syvään henkeä älkääkää potkiko, niin hampaat lähtevät kuin itsestään. Muuta en tahdokaan sanoa", ja Nan-neiti istahti suosionosoitusten kaikuessa.

— Sepä oli huomiota ansaitseva kirjoitelma. Sen moraali oli ylevä ja siinä oli runsaasti huumoria. Oikein hyvin kirjoitettu, Nan. Ja nyt on Daisyn vuoro, hymyili herra Bhaer viitaten samalla toiselle nuorelle neidille.

Daisy karahti helakanpunaiseksi asettuessaan paikoilleen ja sanoi hiljaa ja vaatimattomasti:

— Minun aineeni ei ole yhtä hieno ja hauska kuin Nanin. Mutta en minä osannut kirjoittaa parempaa.

— Mehän pidämme aina sinun aineistasi, kultaseni, sanoi Fritz-setä, ja poikien hyväksyvä mutina vahvisti hänen sanojaan. Tästä rohkaistuneena Daisy luki lyhyen juttunsa, jota kuunneltiin kunnioittavan tarkkaavasti:

"*Kissa.*"

"Kissa on suloinen eläin. Minä rakastan niitä kovasti. Ne ovat puhtaita ja sieviä ja pyydystävät rottia ja hiiriä ja antavat silittää itseään ja pitävät ihmisistä, jos niille on kiltti. Ne ovat viisaita ja osaavat liikkuu missä vain. Pikku kissoja sanotaan kissanpojiksi ja ne ovat suloisia eläviä. Minulla on kaksi kissanpoikaa, Mikki ja Missi, ja niiden äiti on keltasilmäinen Mirri. Setä kertoi minulle hauskan jutun miehestä, jonka nimi oli Muhammed. Hänellä oli kaunis kissa, joka makasi hänen nuttunsa hihalla, ja kun hän tarvitsi nuttuaan, hän leikkasi hihan pois, ettei herättäisi sitä. Hän oli varmasti hyvä mies. Muutamat kissat pyydystävät kalojakin."

— Niin minäkin! huudahti Teddy ja ponkasi pystyyn kertomaan taimenestaan.

— Hiljaa, sanoi hänen äitinsä ja istutti pojan oitis paikalleen, sillä järjestystä rakastava Daisy ei pitänyt siitä, että häntä 'katkaistiin'.

— "Eräässä kirjassa kerrottiin kissasta, joka oli ovela kalastamaan. Koetin kerran opettaa Mirriä, mutta se vain raapi minua, kun se ei pidä vedestä. Mutta teestä se pitää. Kun minä puuhaan keittiössäni, se silittää tassullaan teekannua, kunnes minä annan sille. Se on hieno kissa ja syö

omenavanukasta ja siirappia. Kaikki kissat eivät niistä välitä."

— Se oli hieno esitelmä, huudahti Nat, ja Daisy meni paikalleen mielissään ystävänsä kiitoksesta.

— Demi näyttää niin kärsimättömältä, että hän saa tulla seuraavaksi, sillä muuten hän ei pysy nahoissaan, sanoi Fritz-setä, ja Demi astui reippaasti puhujan paikalle.

— Minulla on runo! hän ilmoitti voitonriemuisesti ja luki ensimmäisen tekeleensä kovalla ja juhlallisella äänellä.

"Minä kirjoitan pienestä perhosta Danin haavi on sille paula se lentää ilmoja lintusena
mutta ei koskaan laula

Se toukkana pienenä ilmestyy
ja keltaisen kotelon päälleen laittaa
ja sitten se lentää perhona
ja kaikki lehdet suuhunsa taittaa

Ne syövät mettä ja hunajaa
eivätkä laita pesää
ne eivät pistä kuin ampiaiset mehiläiset tai herhiläiset
vaan tanssivat kaiken kesää

Minä perhona liidellä tahtoisin
aina luottaisin kauniiseen säähän
mutta en koskaan tahtoisin
Danin pistävän kanverttia päähän."

Tämä tavaton taidonnäyte hämmästytti kaikkia, ja Demin täytyi lukea runo uudestaan. Se oli kyllä vaikea tehtävä, sillä hieman ontuvissa säkeissä ei ollut välimerkkejä ja pikku runoilijalta oli henki loppua pitkiä säkeitä lukiessaan.

— Hänestä tulee vielä toinen Shakespeare, sanoi Jo-rouva nauraen kuollakseen, sillä tämä runohelmi muistutti hänelle sitä runoa, jonka hän itse oli kirjoittanut kymmenen ikäisenä ja joka alkoi hieman epävarmasti:

"Jos hauta pieni olisi mulla mäen laitamalla, niin perhot, linnut ja hyttyset mulle laulais taivahalla."

— Astupas esiin, Tommy. Jos itse aineeseen on käytetty yhtä paljon mustetta kuin noihin tahroihin, niin se onkin aika pitkä, sanoi herra Bhaer, kun Demi oli saatu suostutelluksi takaisin paikalleen.

— Ei se ole aine, se on kirje. Katsokaas, minä ihan unohdin, että tänään on minun vuoroni, ja muistin sen vasta koulun loputtua. En tiennyt mistä olisin kirjoittanut eikä ollut enää aikaa lukea, siksi kirjoitin kirjeen isoäidille. Siinä puhutaan vähän linnuista, ehkä se kelpaa.

Tämän pitkän anteeksipyyntöä jälkeen Tommy sukelsi mustemereen ja tankkasi kirjettään pysähtyen silloin tällöin saadakseen selvää omista harakanvarpaistaan.

"Rakas isoäiti. — Toivon, että voit hyvin. James-setä lähetti minulle taskupyssyn. Se on kaunis pieni murha-ase, tämän näköinen — ja Tommy piirsi ilmaan kummallisen kuvion, joka muistutti lähinnä jonkinmoista pumppua tai höyrykonetta — piippu on kaksikymmentä kaksi, perä on kahdeksan ja sen voi taivuttaa A-kirjaimen muotoon, liipaisin on kolme ja hana kaksi senttiä. Se ladataan takaa ja paukahtaa kauheasti ja kantaa kauas. Minä aion pian mennä ampumaan oravia. Olen ampunut museoon monta hienoa lintua. Niillä on täpliä rinnassa ja Dan pitää niistä kovin. Hän täytti ne hienosti ja ne istuvat luonnollisessa asennossa puussa, vain yksi on kuin humalassa. Täällä oli työssä eräs ranskalainen, ja Pöppö lausui hänen nimensä niin hassusti, että minun täytyy kertoa siitä. Hänen nimensä oli Germain. Ensimmäinen Pöppö sanoi 'Jerry', ja kun me nauroimme sille, hän muutti sen Jeremiaaksi. Sitä pilkattiin ja siitä tuli herra Germani ja lopulta Garryman, joksi se jäi. Minä en kirjoita sinulle usein, koska minulla on niin paljon tekemistä, mutta minä ajattelen sinua usein ja pidän sinusta ja toivon, että voit niin hyvin kuin ilman minua voit voida.

— Pojanpoikasi

Thomas Buckminster Bangs.

P.S. Jos satut saamaan postimerkkejä, muista minua.

Muistutus. Terveisiä kaikille ja varsinkin Almira-tädille.
Vieläkö hän laittaa sokeroituja luumuja?

P.S. Rouva Bhaer lähettää terveisensä.

P.S. Herra Bhaer lähettäisi varmaan myös, jos tietäisi että kirjoitan sinulle.

Muistutus. Isä kai aikoo antaa minulle kellon syntymäpäiväksi. Olen siitä iloinen, sillä nykyään minulla ei ole aavistustakaan ajan kulusta ja myöhästyn usein koulusta.

P.S. Minun tekisi mieli nähdä sinut pian. Etkö lähettäisi joskus hevosta minua noutamaan?

T.B.B."

Pojat nauroivat jokaiselle jälkikirjoitukselle raikuvasti, ja kun Tommy tuli kuudenteen ja samalla viimeiseen, hän oli niin voipunut, että ilomielin istuutui pyyhkimään tuhruisia kasvojaan.

— Toivottavasti vanha rouvaparka kestää kunnialla kirjeesi, kuului melun seasta herra Bhaerin ääni.

— Ei oteta huomioon sitä ystävällistä viittausta, joka tehdään jälkikirjoituksen viimeisessä osassa, sillä kirjeessä on hänelle kylliksi ilman Tommyn vierailuakin, vastasi Jo-rouva muistaen, että vanha rouva tavallisesti joutui vuoteeseen lannistumattoman pojanpoikansa vierailun jälkeen.

— Nyt on minun vuoro, sanoi Teddy, joka oli oppinut muutaman säkeen ulkoa ja oli toisten esiintyessä noussut vähän väliä pystyyn. Nyt hän ei enää jaksanut odottaa sekuntiakaan.

— Poika unohtaa, jos hänen vielä pitää odottaa, ja minulla oli aikamoinen työ opettaa se hänelle, sanoi hänen äitinsä.

Teddy tallusteli puhujan paikalle ja kumarsi ja niiasi yhtäaika aivan kuin haluten tehdä kaikkien mieliksi. Sitten hän lausui melkein henkeä vetämättä seuraavat säkeet painottaen aina vääriä sanoja:

"Pienet vesipisaraiset, hienot hiekkajyvät luovat maita mantereita sekä meret syvät. Pienet ystävyiden sanat kaunistavat kieltä, tuovat kotiin viihtyisyyttä, kohottavat mieltä."

Lopussa hän läpytti käsiään ja sai toiset kaksin verroin innostumaan, sitten hän juoksi äitinsä luo ja piilotti päänsä tämän helmaan riemuissaan valtavista suosionosoituksista.

Dick ja Doll eivät kirjoittaneet, mutta heidät oli innostettu tarkkailemaan eläinten ja hyönteisten tapoja ja kertomaan mitä olivat nähneet. Dickistä se oli hauskaa, ja hänellä olikin aina paljon kerrottavaa. Hän marssi vuorollaan pöydän luo ja katsellen yleisöä luottavasti kirkkailla silmillään kertoi tietonsa niin tosissaan, ettei kukaan huomannut hänen kyttäräselkäänsä.

— Minä olen tarkastellut sudenkorentoja ja lukenut Danin kirjastakin ja koetan kertoa mitä muistan. Lammikolla niitä tapaa suuret joukot lentelemässä ympäriinsä. Ne ovat sinisiä ja niillä on isot silmät ja verkkomaiset siivet ja ne ovat kauniita. Minä otin yhden kiinni tarkastellakseni, ja se oli varmastikin kaunein hyönteinen jonka olen nähnyt. Sudenkorento pyydystää pieniä eläviä syötäväkseen, ja sillä on omituiset koukut, jotka se panee linkkuun, silloin kun se ei metsästä. Se rakastaa auringonpaistetta ja tanssii päivät päästänsä. Odottakaas, mitä minun vielä piti niistä kertoa? Ai, nyt muistan! Sudenkorento laskee munansa veteen ja ne laskeutuvat pohjaan ja hautautuvat liejuun. Niistä tulee ulos pieni ruma elukka; en tiedä sen nimeä, mutta se on ruskea ja se saa uuden nahan ja kasvaa yhä suuremmaksi. Mutta kestää kaksi vuotta ennen kuin siitä tulee sudenkorento. Nyt tulee merkittävä asia, kuunnelkaa tarkkaan, sillä ette taida tietääkään sitä. Se näet tuntee, milloin on valmis, ja silloin ruma toukkamainen otus nousee vedestä kivelletä tai kaislalle ja sen selkä halkeaa.

— Älähän, sitä minä en usko, sanoi Tommy, joka ei juuri tarkkaillut ympäristöään ja todella luuli, että Dick panee omiaan.

— Aukeaahan sen selkä? vetosi Dick herra Bhaeriin, joka pikku puhujan suureksi mielihyväksi nyökkäsi myöntävästi.

— Niin on syntynyt sudenkorento, ja se istuu päivänpaisteeseen ja kokoaa voimia. Se kasvaa vahvaksi ja levittää kauniit siipensä ja lentää ilman halki eikä enää ole toukka. Siinä kaikki mitä tiedän. Mutta minä pidän varani ja yritän nähdä, kun se kuoriutuu, sillä on varmasti hurjan hauskaa muuttua komeaksi sudenkorennoksi.

Dick kertoi juttunsa hyvin, ja kun hän kuvasi vastasyntyneen hyönteisen lentoa, hän vaapotti käsiään niin kuin olisi nähnyt korenon lentävän ja halunnut itsekin seurata sitä. Jo-rouva veti Dickin rinnalleen, suuteli hänen kalpeaa poskeaan ja sanoi:

— Se oli kaunis tarina, kultaseni, ja sinä muistit sen mainiosti.
Minä kirjoitan ja kerron siitä äidillesikin.

Dick istuutui hänen polvelleen ja hymyili tyytyväisenä kiitoksesta ja päätti tarkkaan seurata sudenkorenon kehitystä, kun se vaihtaa vanhan ruumiinsa uuteen. Doll kertoi jotakin sorsista ja ankoista kumman laulavalla nuotilla, sillä hän oli opetellut tietonsa ulkoa ja hänestä koko touhu oli aikamoista piinaa.

— Meidän ankat ovat hyvin kesyjä, hän lopetti. — Ne syövät kauheasti ja etsivät ruokaa mudasta ja vedestä. Ne eivät välitä munistaan, vaan jättävät ne pilaantumaan, ja —

— Minun eivät jätä! huudahti Tommy.

— Mutta jotkut kuitenkin jättävät, Silas sanoi niin. Kanat pitävät huolta ankanpojista, mutta ne eivät päästä niitä veteen, vaan pitävät siitä kauheaa melua. Mutta poikaset eivät välitä vähääkään.

— Minä taas kerron pöllöistä, aloitti Nat, joka oli huolellisesti kirjoittanut esityksensä ja saanut apua Danilta.

— Pöllöillä on iso pää, pyöreät silmät, käyrä nokka ja vankat kynnet. Jotkut ovat harmaita, toiset taas valkoisia, mustia ja kellertäviä. Pöllön höyhenet ovat hyvin pehmeät ja ne ovat joskus ihan pystyssä. Se lentää aivan äänettömästi ja pyydystää lepakoita, hiiriä, lintuja ja pikkueläviä. Se rakentaa pesänsä kallioihin ja onttoihin puihin tai ryöstää joskus toisten lintujen pesiä. Isolla sarvipöllöllä on kaksi suurta munaa, isompia kuin kanan munat, ja ne ovat punaisenruskeita. Ruskeankeltainen yöpöllö munii viisi sileätä valkoista munaa, ja sen kuulee öisin huhuilevan. Jotkut itkevät kuin pikkulapset. Pöllöt nielevät hiiret ja lepakot kokonaisina, ja mikä ei sula, sen ne oksentavat palloina pois.

— Hyvänen aika! Sehän hassua! kuultiin Nanin huomauttavan.

— Pöllö ei näe päivällä, ja jos se lähtee auringonpaisteessa liikkeelle, se räpyttelee puolisokeana ympäriinsä ja toiset linnut ahdistelevat ja nokkivat sitä ihan kuin pilkkaisivat. Sarvipöllö on hyvin iso, melkein kotkan kokoinen. Se syö jäniksiä, rottia, käärmeitä ja lintuja ja asuu kallionrotkoissa tai vanhoissa raunioituneissa rakennuksissa. Pöllöt huutavat monella eri tavalla, joskus kuin ihminen hädissään: 'Hu-huuh!' ja moinen huhuilu pelottelee ihmisiä öisin metsässä. Tunturipöllö asustaa kylmissä maissa ja näyttää joskus haukalta. On sellaisiakin pöllöjä, jotka kaivavat koloja maahan ja elävät kuin myyrät, ne ovat aika pieniä. Tornipöllö on yleisin, ja minä olen nähnyt sellaisen istuvan puunkolossa. Se oli kuin pieni harmaa kissa, toinen silmä auki, toinen kiinni. Hämärissä se lähtee liikkeelle ja vaanii lepakoita. Minä sain yhden kiinni ja tässä se on.

Nat otti takkinsa povesta pehmeähöyhenisen linnun, joka räpytti silmiään, pyristeli höyheniään ja näytti kovin uniselta, kömpelöltä ja vihaiselta.

— Älkääkö koskeko siihen! Muuten se antaa teille kyytiä, sanoi Nat silitellen ylpeänä uutta lemmikkiään. Ensin hän pani paperihatun pöllön päähän ja pojat nauroivat sen hupsua ulkonäköä, sitten hän vielä täydensi vaikutusta paperisilmälaseilla, jolloin lintu tuli niin oppineen näköiseksi, että pojat aivan kiljuivat riemusta. Lopuksi lintu suuttui, tarrautui nokallaan riippuvaan nenäliinaan ja 'kotkotti'. Silloin se sai lentää vapauteen, mutta se istahti oven edessä olevan petäjän oksalle ja katsella killisteli seuruetta niin hullunkurisen näköisenä, että kaikki olivat katketa naurusta.

— Entäs George, onkos sinulla mitään? kysyi herra Bhaer, kun huoneessa taas oli hiljaista.

— Olen minä lukenut myyristä, mutta en muista muuta kuin että ne kaivavat reikiä ja asuvat niissä, ja jos aikoo saada niitä kiinni täytyy kaataa reiät vettä täyteen. Ja myyrät kuolevat elleivät saa syödä kauhean usein.

Sitten Pumppu istahti paikalleen ja toivoi hartaasti, että olisi ollut ahkerampi ja kirjoittanut oikein paperille arvokkaat havaintonsa, sillä hänen viimeksi mainitsemansa tieto herätti yleistä naurua, joka harmitti häntä julmasti.

— No niin, sitten onkin tämän päivän työ tehty, aloitti herra Bhaer, mutta Tommy huusi kiireesti:

— Ei, ei vielä. Ettekö muista, että meidän pitää antaa se tavara.
Hän viittoili kiivaasti ja teki sormillaan kuin silmälasit.

— Sehän on totta, minä vallan unohdin. Nyt on sinun vuorosi, Tom, sanoi herra Bhaer istahtaen paikalleen, ja kaikki Dania lukuunottamatta olivat kovasti innoissaan.

Nat, Tommy ja Demi poistuivat huoneesta, mutta palasivat pian kantaen pientä punaista sahviaanilaatikkoa Jo-rouvan hopeatarjottimella. Se oli Tommyn käsissä, ja hän asteli Nat ja Demi

kannoillaan mitään aavistamattoman Danin luo. Tommy oli valmistanut tilaisuuteen vaikuttavan puheen, mutta kun hetki koitti, se oli haihtunut mielestä ja hän sanoi vain mutkattomasti:

— Kuule, Dan, me haluamme antaa sinulle jotain sovittaaksemme sen mitä tapahtui jokin aika sitten ja näyttääksemme, kuinka paljon me sinusta pidämme, kun sinä olet niin reilu. Tässä se on, toivottavasti siitä on sinulle iloa.

Dan oli niin hämmästynyt, että lehahti yhtä punaiseksi kuin sahviaanilaatikko ja mumisi vain: — Kiitos pojat! kopeloidessaan lahjaansa auki. Mutta kun hän näki, mitä se sisälsi, hänen kasvonsa kirkastuivat ja hän tarttui kauan kaipaamaansa kalleuteen. Hän oli niin haltioissaan, että kaikki olivat tyytyväisiä.

— Loistokappale! Olette totisesti kunnan kavereita, kun annoitte minulle tämän. Juuri tällaista minä olen toivonut. Annas kun puristan kättäsi, Tommy!

Monta kättä ojennettiin ja kädenpuristukset olivat sydämellisiä, sillä pojat olivat riemuissaan Danin ilosta ja kokoontuivat hänen ympärilleen juttelemaan kauniista lahjasta. Kesken puheensorinan Dan huomasi Jo-rouvan, joka seiso i iloisen näköisenä piirin ulkopuolella.

— Minulla ei ole osaa eikä arpaa asiassa. Pojat ovat keksineet lahjan ihan itse, hän sanoi vastaukseksi Danin katseeseen, joka näytti kiittävän häntä tästä onnellisesta hetkestä. Dan hymyili, ja Jo-rouva ymmärsi äänensävyn merkityksen, kun poika sanoi:

— Te se olette kuitenkin. Työntyen poikajoukon läpi hän ojensi ensin kätensä Jo-rouvalle ja sitten herra Bhaerille, joka tyytyväisyydestä myhäillen katseli joukkoaan. Sanaakaan ei lausuttu, mutta he tunsivat mitä hän halusi sanoa, ja pikku Teddy ilmaisi heidän ilonsa, kun hän isänsä sylistä kurottuen otti Dania kaulasta ja lepersi:

— Minun Danny on kiltti!

— Hei, Dan, näytä nyt taikalasillasi niitä komeita solu... mitä ne olivatkaan, pyysi Jack, joka tunki olonsa hankalaksi ja olisi puikahtanut ulos, ellei Emil olisi häntä pidättänyt.

— Vilkaisepas tuota, niin kuullaan mitä tuumit, sanoi Dan onnellisena, kun sai näyttää mikroskooppiaan.

Hän pani sen kovakuoriaisen päälle, joka sattui olemaan pöydällä, ja Jack kumartui tarkastelemaan sitä. Jackin silmät pyöristyivät.

— Voi veljet, mitkä väkäset! Nyt minä ymmärrän, miksi koskee niin vietävästi, kun tuollainen ötökkä pääsee tarraamaan kiinni.

— Se vilkutti minulle, hihkui Nan, joka oli pistänyt päänsä Jackin kainalon ali, niin että oli jo toisena näkemässä.

Kukin katsoi vuorollaan, ja Dan näytti heille perhosen siiven pehmeää pintaa, hiuksen läpileikkauksen, lehden suoniston, jota tuskin näki paljaalla silmällä, vaikka se pienen taikalasin läpi katsottuna oli kuin tiheä verkko. Iho heidän omissa sormissaan oli kuin maisema täynnä vuorenharjoja, laaksoja ja kukkuloita. Hämähäkinverkko näytti paksulta ompelulangalta ja mehiläisen pistin oli kuin naskali.

— Ne ovat yhtä ihmeellisiä kuin minun satukirjani kuvat, mutta paljon jännittävämpiä, sanoi Demi haltioissaan.

— Dan on nyt kuin satujen taikuri ja hän voi näyttää teille monenmoisia ihmeitä, joita ympärillänne tapahtuu, sillä hänellä on kärsivällisyyttä ja rakkautta luontoon. Me elämme kauniissa ja ihmeellisessä maailmassa, Demi, ja mitä enemmän sinä tiedät siitä, sitä viisaammaksi ja paremmaksi itse tulet. Tämä pieni laite opettaa teille luontoa aivan uudella tavalla, ja te voitte saada erinomaisia oppitunteja, jos vain haluatte, sanoi herra Bhaer iloissaan poikien kiinnostuksesta.

— Voisinko minä nähdä jonkun sielun tällä mikroskoopilla, jos katsoisin tarkasti? kysyi Demi, jota pienen lasipalan voima kovasti kiinnosti.

— Et, ystäväni, siihen sen teho ei riitä, eikä niin tehokasta mikroskooppia voi tehdä. Sinun täytyy odottaa vielä kauan ennen kuin silmäsi ovat kyllin tarkat huomaamaan Jumalan näkymättömimmät ihmeet, vastasi Fritz-setä käsi pojan pääläella.

— Niin kai. Mutta Daisy ja minä arvelemme, että jos enkeleitä on olemassa, niiden siivet näyttävät varmasti samanlaisilta kuin perhosen siivet tuon lasin läpi, ne ovat vain pehmeämmät ja niissä on enemmän kultaa.

— Usko vain niin ja pidä omat siipesi puhtaina ja loistavina äläkä lennä pois vielä pitkiin aikoihin.

— En minä lennäkään. Ja Demi piti sanansa.

— Näkemiin, pojat, minun täytyy nyt mennä, mutta jätän teidät jatkamaan tutkimuksia uuden luonnontieteen opettajanne johdolla, sanoi herra Bhaer ja lähti töihinsä tyytyväisenä tähän kirjallisten harjoitusten päivään.

18

SADONKORJU

Puutarhat menestyivät hyvin sinä kesänä ja syyskuussa korjattiin sato suurella riemulla. Ned ja Jack yhdistivät viljelyksensä ja kasvattivat perunaa, koska se oli hyvää kauppatavaraa. He saivat satoa tarkasti laskien viisikymmentä litraa ja myivät ne kohtuuhinnalla herra Bhaerille, sillä perunoita kului tässä perheessä lujasti.

Emil ja Franz olivat maissin viljelijöitä ja kuorivat viljansa riihessä suurella melulla. Sitten he veivät itse jyvät myllyyn ja palasivat ylpeinä kotiin; heillä oli perheelle jauhoja pitkäksi aikaa pikavanukasta ja maissikakkuja varten. He eivät huolineet rahaa viljastaan, vaan Franz selitti:

— Emme voi ikinä palkita enolle sitä, mitä hän on tehnyt meidän hyväksemme, vaikka kasvattaisimme maissia koko lopun ikämme.

Nat sai papuja niin runsaasti, että joutui toivottomuuden valtaan: elinaikanaan hän ei selviytyisi niiden perkaamisesta. Mutta Jo-rouva keksi keinon. Kuivat palot levitettiin riihen lattialle, Nat soitti katrillia ja pojat tanssivat, kunnes pavut irtaantuivat paloista.

Tommyn varhaiset pavut epäonnistuivat täysin, sillä alkukesän kuivuus vikuutti niitä pahasti, kun hän ei kastellut palstaansa. Myöhemmin pavut alkoivat jo vähän virkistyä, mutta kun viljelijä jätti ne aivan oman onnensa nojaan taistelemaan kirppuja ja rikkaruohoja vastaan, ne uupuivat ja kärsivät vitkallisen kuoleman. Silloin Tommy käänsi maansa uudestaan ja kylvi siihen herneitä. Mutta oli jo myöhä, linnut verottivat siemeniä ja kepittäminen unohtui, niin että varret retkottivat pitkin maata. Kun onnettomat palot vihdoin valmistuivat, ei kukaan välittänyt niistä, sillä herneiden aika oli ohi.

Lohduttautuakseen Tommy kävi harjoittamaan laupeudentyötä. Hän siirsi palstalleen kaikki löytämänsä ohdakkeet ja hoiti niitä huolellisesti Tobya varten; Toby näet ahmi herkkunaan näitä piikkisiä kasveja ja oli nyhtänyt suuhunsa joka ikisen ohdakkeen, minkä laiumeltaan löysi. Pojat pitivät hauskaa Tommyn ohdakeviljelmän kustannuksella, mutta Tommy väitti, että oli autuaampaa antaa kuin ottaa ja selitti kasvattavansa ensi kesänä maassaan ohdakkeiden lisäksi myös matoja ja käärmeitä, niin että Demin kilpikonnat ja Natin lemmikkipöllökin saisivat mieleistään ravintoa. Hyväsydämisen ja huolettoman Tommyn tapaista!

Demi oli toimittanut isoäidilleen salaattia pitkin kesää ja syksyllä hän lähetti isoisälle korillisen nauriita, niin puhtaiksi hangattuja, että ne olivat kuin isoja valkoisia munia. Isoäiti piti kovin salaattista ja isoisä kehui itsensä Luculluksenkin syöneen nauriita.

Daisylla oli pelkkiä kukkia pienessä maatilkussaan, ja sieltä sai koko pitkän kesän kauniita ja tuoksuvia kukkakimppuja. Hän oli kovin ihastunut puutarhaansa ja möyri siellä päivät pitkät hoitaen ruusuja, orvokkeja, hajuherneitä ja resedoja yhtä huolellisesti ja hellästi kuin konsanaan nukkejaan ja ystäviään. Aina tilaisuuden tullen lähetettiin kaupunkiin pieniä kukkavihkoja, ja muutamat kodin maljakoista olivat erikoisesti hänen huolenaan. Hänellä oli monia hauskoja mielikuvia kukista. Punaisista ja valkoisista unikoista hän teki hehkeitä nukkeja, satoi terälehdet ruohovyöllä röyhelöiseksi hameeksi ja pani vihreään päähän ihastuttavan kellokukkahatun. Näille kukkaihmisille hän teki herneenpaloista veneitä, joissa oli purjeet ruusun terälehdistä ja jotka lipuivat viehkeästi tyynellä lammella. Huomattuaan, ettei keijukaisia olekaan, hän teki niitä itse ja rakasti uskollisesti näitä pieniä ystäviään, joilla oli tärkeä sija hänen kesämaisemassaan.

Nan viljeli lääkekasveja, ja hänen palstallaan oli hieno valikoima hyödyllisiä yrtejä, joita hän hoiti yhä kasvavalla mielenkiinnolla. Syyskuussa hänellä oli paljon touhua, kun hän leikkasi, kuivasi ja niputti satonsa. Samalla hän kirjoitti pieneen vihkoon, kuinka eri yrtejä oli käytettävä. Hän oli tehnyt monenlaisia kokeita ja myös monia erehdyksiä; niinpä hän halusi varmistua, ettei toistamiseen antaisi esimerkiksi Mikille malia kissanmintun asemesta.

Dick, Doll ja Rob muokkasivat kukin maansa ja pitivät siitä ääntä enemmän kuin kaikki muut

yhteensä. Molemmat D:t viljelivät palsternakkaa ja porkkanaa ja odottivat haikeina ajan kulumista, että saisivat kiskoa kallisarvoiset juureksensa maasta. Dick tutki salaa porkkanoitaan, mutta istutti ne takaisin ja myönsi Silaksen olleen oikeassa, kun tämä sanoi, että oli liian aikaista nostaa niitä.

Rob korjasi satonaan neljä pientä ja yhden suunnattoman suuren kurpitsan. Tuo kurpitsavaari näytti imeneen itseensä pienen kasvitarhan kaiken ravinnon ja koonneen kaikki auringonsäteet, ja siinä se köllötti suurena, keltaisena pallona luvaten moneksi viikoksi herkullista kurpitsapiirakkaa. Rob oli niin ihastunut jättiläiskasviinsa, että vei kaikki sitä katsomaan, ja kun halla alkoi nipistellä, hän peitteli kurpitsansa yöksi vanhalla huovalla kuin rakkaan lapsen. Kun se korjattiin, hän ei antanut kenenkään koskea siihen ja olikin vähällä taittaa selkensä, kun työnsi sitä latoon pienillä käsikärryillä, joita Doll ja Dick kärryjen eteen valjastettuina vain vastamäessä saivat auttaa. Hänen äitinsä lupasi, että kiitosjuhlan piirakat paistettaisiin siitä, ja viittaili epämääräisesti, että hänellä oli suunnitelma, joka tuottaisi kiitetyle kurpitsalle ja sen omistajalle kunniaa.

Billy-parka istutti kurkkuja, mutta kuokki onnettomuudeksi ne maasta ja jätti rikkaruohot jäljelle. Kymmenisen minuuttia hän suri lohduttomasti tätä erehdystä, mutta unohti sitten koko asian ja kylvi maahan kourallisen keräämiään kirkkaita nappeja. Kukaan ei häirinnyt häntä; hän sai tehdä palstalleen mitä halusi, ja pian se näyttikin maanjäristyksen myllertämältä. Kun tuli korjuuaika, hänen satonsa olisi supistunut vain kiviin ja rikkaruohoihin, ellei kunnan Pöppö olisi ripustanut puolta tusinaa appelsiineja siihen kuivaan puuhun, jonka poika oli istuttanut keskelle palstaansa. Billy oli ihastunut hedelmiin eikä kukaan turmellut hänen iloaan, vaan hän sai pitää pienen ihmeensä.

Pumpulla oli monenmoisia koettelemuksia meloniensa suhteen. Hän halusi välttämättä maistaa niitä ja piti itsekseen kekkerit ennen kuin ne olivat edes kypsiä; mutta hän tuli niin kipeäksi, ettei pariin päivään uskonut enää ikinä syövänsä mitään. Mutta hän selvisi vaivoistaan ja tarjosi ensimmäiset sokerimeloninsa toisille maistamatta itse suupalaakaan. Ne olivat mainioita meloneja, sillä hän kasvatti niitä päivänpaisteisella rinteellä ja ne kypsyivät nopeasti.

Viimeinen ja paras kasvoi pitkin viinisalkoa, ja Pumpu oli ilmoittanut myyvänsä kaikki sen hedelmät naapurin rouvalle. Pojat olivat pettyneitä, sillä he olisivat toivoneet, että kaikki popsittaisiin kotona ja he ilmaisivat tyytymättömyytensä uudella ja vaikuttavalla tavalla. Kun Pumpu eräänä aamuna meni katsomaan kolmea komeaa meloniaan, jotka piti myytävän, hän kauhistui. Jokaisen vihreässä kyljessä irvisteli veitsellä vuoltu valkoinen sana: ahmatti. Hän raivostui ja juoksi Jo-rouvan luo lohduttautumaan. Tämä kuunteli, otti osaa suruun ja sanoi sitten:

— Jollet halua joutua naurun alaiseksi, sinun täytyy antaa melonisi lahjaksi.

— Kai minun sitten täytyy, en minä kuitenkaan voi löylyttää kaikkia poikia. Mutta kyllä minä tahtoisin näyttää niille konnille, että muistaisivat, pauhasi Pumpu.

Jo-rouva tiesi melkein varmasti, kuka kepposen oli tehnyt, sillä hän oli edellisenä iltana nähnyt kolme päätä epäilyttävän lähellä toisiaan sohvan nurkassa, ja kun siinä oli sipisty ja nyökytelty, Jo-rouva tiesi kokemuksesta, että kepponen oli tekeillä. Kuutamoilta, rapina vanhassa kirsikkapuussa Emilin ikkunan luona, haava Tommy'n sormessa — kaikki nämä vahvistivat hänen epäilyksiään. Tyynnytettyään vähän Pumpun vihaa hän käski pojan tuoda pahoinpidellyt melonit makuuhuoneeseensa, mutta kielsi puhumasta sanaakaan tapahtuneesta. Pumpu toi melonit, ja veijarikolmikko ihmetteli, kun hän kesti kepposen näin tyynesti. Se tärveli heidän ilonsa, ja melonien täydellinen häviäminen sai heidät levottomiksi. Pumpun hyväntuulisuus lisäsi vielä huolestuneisuutta, sillä hän oli tyynempi ja tyytyväisempi kuin koskaan ja suhtautui heihin niin välinpitämättömästi, että pojat olivat aivan ymmällään.

Päivällisen aikaan he ymmärsivät kaiken; silloin Pumpun kosto kohtasi heidät ja he puolestaan joutuivat naurun alaisiksi.

Kun vanukas oli syöty ja tuli hedelmien aika, Mary-Ann ilmestyi tirskuen huoneeseen ja kantoi isoa melonia. Silas toi toista ja jälkijoukkona tuli Dan kolmannen melonin kanssa. Kukin pahantekijöistä sai eteensä melonin, jonka sileästä vihreästä pinnasta saivat lukea lisäyksen omaan kaiverrukseensa: "Ahmatti lähettää tervehdysten." Kaikki näkivät kirjoituksen, ja koko pöytäkunta; nauroi katketakseen.

Danilla ei ollut kasvitarhaa, sillä alkukesän hän oli ollut poissa talosta ja loppukesän jalkapuolena. Niinpä hän oli auttanut Silasta missä pystyi, pilkkonut Pöpölle puita ja pitänyt ympäristöstä niin hyvää huolta, että Jo-rouvan käytävät aina olivat siistit ja ruoho huolellisesti leikattu portaiden edestä.

Kun toiset korjasivat satoa, hän oli hiukan murheellinen, koska hänellä ei ollut mitään näytettäväänsä. Mutta syksyn mittaan hän saattoi esittää kokoelman metsänantimia, jotka olivat kokonaan hänen omiaan. Joka lauantai hän lähti yksin metsiin, niityille ja vuorille ja palasi aina runsaat tuomiset mukanaan. Hän näytti tietävän niityt, missä komeimmat kurjenmiekat kukkivat, viidakot missä

sassafrasipuut olivat tuuheimmat, oravien pähkinäpaikat, arvokkaat valkokuoriset tammetsät ja seudut, joissa kasvoi haavoja parantava kultalehtiviini. Hän toi sieltä loistavia punaisia ja keltaisia lehtiä, joilla Jo-rouva sai koristella huoneita — hajuheiniä, köynnöstupsuja, vahapensaana keltaisia ja untuvaisen pehmeitä marjoja ja punalaitaisia, valkoisia tai smaragdinvihreitä sammalia.

— Minun ei tarvitse mennä metsään, koska Dan tuo metsän luokseni, oli Jo-rouvan tapana sanoa, kun hän koristeli seiniä keltaisilla vaahteran oksilla ja tulipunaisilla kuusamaseppeleillä tai täytti maljakoita ruskeilla sananjaloilla, kauniita käpyjä notkuvilla kuusenoksilla ja kestäväillä syksyn kukilla.

Suuri ullakko oli järjestetty lasten vaatehuoneeksi, jossa jokaisella oli oma osastonsa, ja jonkin aikaa se oli talon tärkeimpiä nähtävyyksiä. Daisyn kukansiemenet olivat pienissä paperipusseissa, joissa kaikissa oli sievästi kirjoitetut nimet, ja ne oli ladottu kolmijalkaisen pöydän laattikoon. Nanin yrtit riippuivat tuoksuvina kimppeinä seinillä. Tommyllä oli korillinen ohdakkeen höytyviä ja siis aika tavalla ohdakkeensiemeniä seuraavan kevään kylvöön, elleivät ne siihen mennessä lentelisi tiehensä. Emilillä oli maissin tähkiä kuivamassa, ja Demi oli kerännyt tammenterhoja ja kaikenlaisia siemeniä lemmikeilleen talven varaksi. Mutta Danin sadossa vasta näkemistä oli, sillä runsas puoli lattiaa oli hänen metsästä tuomiensa pähkinöiden peitossa. Niitä oli kaikenlaisia, sillä hän oli vaeltanut saalistusretkillään metsiä peninkulmittani, kiivennyt korkeihin puihin ja tunkeutunut tiheimpiinkin pensaikkoihin. Saksanpähkinät, kastanjat, pikkupähkinät ja pyökinpähkinät oli aseteltu kaikki eri ryhmiin, ja siellä ne tummuivat, kuivuivat ja makeutuivat talven kesteihin.

Talon lähetyksillä kasvoi saksanpähkinäpuu, jota Rob ja Teddy sanoivat omakseen. Se tuotti tänä vuonna runsaan sadon. Isot komeat pähkinät putoilivat maahan ja hävisivät varisseitten lehtien sekaan, josta ahkerat oravat löysivät ne helpommin kuin laiskat Bhaerit. Heidän isänsä oli sanonut, että he saisivat pitää pähkinät, jos poimisivat ne, mutta siitäkään ei ollut apua. Työ oli helppoa ja Teddy piti siitä, mutta hän väsyi pian ja jätti pikku korinsa puolilleen puun juurelle seuraavaan päivään. Mutta ennen kuin uusi päivä ehti, olivat viekkaat oravat ahkerassa työssä vilistäen vanhaa jalavaa ylös alas, kunnes olivat sulloneet kolonsa täyteen, ja sitten ne vielä kokosivat pähkinöitä oksanhaaroihin, mistä ne kiireiden mentyä voisi siirtää pois. Niiden lystikkäät tavat huvittivat poikia sanomattomasti, kunnes Silas eräänä päivänä sanoi heille:

— Oletteko te myyneet pähkinät oraville?

— Emme, vastasi Rob miettien, mitä Silas mahtoi tarkoittaa.

— Sitten on parasta pitää kiirettä, muuten ne pikku vekkulit eivät jätä teille ainuttakaan.

— Kyllä me ne voitamme, kunhan päästään alkuun. Pähkinöitä on tänä vuonna kauheasti.

— Puussa ei ole enää montakaan, ja maan ovat oravat puhdistaneet tarkkaan, käy vaikka katsomassa.

Robby juoksi katsomaan ja hätäntyi huomattessaan, kuinka vähän pähkinöitä oli jäljellä. Hän kävi hakemassa Teddyn, ja pojat ahersivat koko iltapäivän oravien sätissä heitä aidalta.

— Nyt meidän on pidettävä vahtia ja poimittava pähkinät heti kun niitä tippuu, muuten emme saa kuin vakallisen ja sitten kaikki nauravat meille.

— Tuhma orava, et saa pähkinöitä, minä poimin vikkelästi ja vien ne ylisille, sanoi Teddy topakasti pikku kurrelle, joka suutuksissaan pöyhistelivät häntäänsä ja naksutteli.

Sinä iltana kova tuuli pudotteli sadoittain pähkinöitä, ja tullessaan aamulla herättämään poikiaan Jo-rouva sanoi reippaasti:

— Tulkaa pian, oravat ovat jo ahkerassa työssä. Saattekin puskea lujasti tänään, muuten ne vievät viimeisetkin maasta.

— Eivät kyllä vie, sanoi Robby, hyppäsi kiireesti vuoteesta, hotkaisi vähän aamiaista ja hyökkäsi pelastamaan omaisuuttaan.

Teddy lähti mukaan ja ahersi kuin pieni majava taapertaen edestakaisin milloin tyhjä, milloin täysi kori kädessään. Vakallinen oli jo viety vilja-aittaan, ja kun koulun kello soi, pojat myllersivät yhä lehtien seassa etsimässä pähkinöitä.

— Voi, isä anna minun jäädä poimimaan. Nuo oravat ryöstävät muuten kaikki minun pähkinäni. Luen sitten myöhemmin läksyt, huusi Rob juosten palavissaan kouluhuoneeseen.

— Jos olisit noussut joka aamu varhain poimimaan, niin nyt ei tarvitsisi hätäillä. Minähän puhuin siitä, mutta sinä et välittänyt. Siksi en voi antaa sinun lyödä laimin koulua. Oravat saavat tänä vuonna enemmän kuin omansa, ja sen ne ansaitsevat, sillä ne ovat olleet ahkeria. Saat vapaata viimeisen

tunnin, mutta et enempää, sanoi herra Bhaer ja osoitti Robin paikalleen. Pikku mies tarttui kirjaansa ja päätti ottaa tuona luvattuna tuntina vahingon takaisin.

Oli raivostuttavaa istua hiljaa ja katsella, kuinka tuuli karisteli viimeisiä pähkinöitä ja kuinka sukkelat varkaat häärivät ihan silmien edessä, pysähtyivät silloin tällöin syömään pähkinän ja heiluttelivat häntänsä aivan kuin ilkkuen: "Ähä piti, senkin laiskuri."

Onneksi Teddy jatkoi työtä yksinään, se lohdutti sentään poikaparkaa tänä koettelemusten hetkenä. Pikku miehen uutteruus ja sinnikkyys oli verratonta. Hän poimi ja poimi, kunnes selkää pakotti, hän teptsutti sinne ja tänne, kunnes jalat aivan väsyivät. Hän uhmasi tuulta, väsymystä ja vallattomia oravia, kunnes hänen äitinsä lopulta jätti työnsä ja lähti kantamaan pähkinöitä hänen avukseen ja kehui samalla kilttiä pikku miestä, joka koetti parhaansa mukaan auttaa veljeään.

Päästessään koulusta Rob löysi Teddyn lepäämästä ison pähkinäkorin luota. Poika oli lopen uupunut, mutta ei silti halunnut lähteä kentältä; hattu palleroisessa kädessään hän hätisteli varkaita ja haukkasi aina välillä virkistävän palan isosta omenasta, joka hänellä oli toisessa kädessään.

Rob ryhtyi työhön, ja maa oli kerätty puti puhtaaksi ennen kello kahta, pähkinät turvallisesti vilja-aitan ylisillä ja ahkerat työmiehet iloissaan saavutuksesta. Mutta kurre eukkoineen ei antautunut. Mennessään muutaman päivän perästä katsomaan pähkinöitään Rob kauhistui, sillä niitä oli hävinnyt paljon. Kukaan pojista ei ollut voinut pihistää niitä, koska ovi oli lukossa; kyyhkysset eivät olleet syöneet niitä, eikä talossa ollut rottia. Pikku Bhaerit puhkesivat valitusvirsiin, kunnes Dick sanoi:

— Minä näin kurren aitan katolla, ehkä se on ottanut ne.

— Niin onkin. Minä laitan sille kyllä satimen, uhkasi Rob.

— Jos olet silmä kovana, voit keksiä minne se ne vie. Ehkä minä onnistun saamaan ne takaisin, sanoi Dan, jota huvitti poikien ja oravien välinen taistelu.

Rob alkoi seurata oravia ja näki herra ja rouva kurren heittäytyvän jalavan riippuvilta oksilta jyväaitan katolle, livahtavan sisään kyyhkyslakan pienestä aukosta ja palaavan pähkinä suussa. Kun ne eivät voineet kuormineen kulkea tulojälkiään, ne juoksisivat räystäälle, sitten seinää pitkin alas, loikkasivat hetkeksi nurkan alle ja palasivat näkyviin ilman ryöstösaalista. Rob juoksi paikalle, ja kolossa lehtien alla oli suuri kasa varastettua omaisuutta, joka ajan pitkään olisi kannettu edelleen koloihin.

— Senkin lurjukset! Nyt minä teen teille kepposet enkä jätä teille ainoatakaan, sanoi Rob. Hän tyhjensi kuopan ja aitan ylisen, vei riidanalaiset pähkinät ullakolle ja tutki tarkasti kaikki ikkunaruudut, etteivät tunnottomat rosvot vain pääsisi sisään. Oravat tuntuivat tajuavan, että taistelu oli nyt päättynyt, ja palasivat pesäänsä, mutta eivät aina voineet vastustaa kiusausta, vaan nakkelivat Robin päähän pähkinänkuoria ja sättivät häntä rumasti, ikään kuin eivät olisi voineet unohtaa eivätkä antaa anteeksi, että Rob oli sittenkin perinyt voiton.

Isä ja äiti Bhaerin sato oli aivan toista lajia, eikä sitä ole helppo kuvata. Mutta he olivat tyytyväisiä siihen ja tunsivat, että kesän työ oli onnistunut hyvin ja ajan oloon kypsyyksi viljaa, joka tekisi heidät hyvin onnellisiksi.

19

JOHN BROOKE

— Herääpäs, Demi! Sinua tarvitaan.

— Mitä varten? Vastahan minä menin sänkyyn, ei nyt voi vielä olla aamu, penäsi Demi unisena räpytellen silmiään kuin pieni huuhkaja.

— Kello on vasta kymmenen, mutta isäsi on sairas ja meidän täytyy mennä hänen luokseen. Voi, pikku Demi-parkaani! sanoi Jo-täti ja laski huokaisten päänsä tyynylle hänen viereensä. Uni kaikkosi Demin silmistä ja hänen sydämensä täyttyi pelolla, sillä hän ymmärsi hämärästi, miksi täti itki aivan kuin jokin menetys olisi uhkaamassa. Sanaa virkkamatta hän painautui lähemmäs tätiä, ja hetken kuluttua tämä saavutti tasapainonsa. Hän suuteli hellästi Demin huolestuneita kasvoja ja sanoi:

— Me menemme sanomaan hänelle jäähyväiset, eikä aikaa ole hukattavana. Pue pian päällesi ja tule minun huoneeseeni; minun täytyy mennä Daisyn luo.

— Puen heti paikalla! Kun Jo-täti meni, Demi hypähti vuoteesta, pukeutui kuin unessa, jätti Tommy'n sikeästi nukkumaan ja käveli läpi hiljaisen talon. Hän tunsikin, että jotain uutta ja surullista oli tapahtumassa — jotain joka erotti hänet toisista pojista joksikin aikaa ja sai maailman näyttämään yhtä synkältä, hiljaiselta ja oudolta kuin nämä tutut huoneet näin yöllä. Laurie-herran lähettämät vaunut odottivat oven edessä. Daisy oli pian valmis, ja istuessaan ääneti vaunuissa tädin ja sedän kanssa kaksoset pitivät koko matkan toisiaan kädestä.

Vain Franz ja Emil tiesivät mitä oli tapahtunut. Tullessaan seuraavana aamuna alakertaan pojat hämmästyivät ja säikähtivät, sillä talo tuntui autiolta ilman isäntää ja emäntää. Aamiaisesta tuli synkkä, kun iloinen Jo-rouva ei ollut teekannun takana, ja kun koulun piti alkaa, isä Bhaerin paikka oli tyhjä. Pojat vaeltelivat onnettomina koko tunnin odottaen uutisia ja toivoen, että Demin isä voisi hyvin, sillä kaikki pitivät ystävällisestä John Brookesta. Kello löi kymmenen, eikä kukaan tullut rauhoittamaan heitä. Heidän ei tehnyt mieli leikkiä, vaikka aika kuluikin hitaasti. He vain istuivat vakavina ja haluttomina. Äkkiä Franz nousi ja sanoi vakuuttavasti:

— Hei, kuulkaa. Mennään luokkaan ja pidetään koulua aivan kuin eno olisi täällä. Päivä kuluu nopeammin, ja eno on varmasti mielissään.

— Kuka meitä kuulustelee? kysyi Jack.

— Minä. En kyllä tiedä paljon enempää kuin tekään, mutta minä olen vanhin ja koetan täyttää enon paikan kunnes hän tulee — jos nimittäin suostutte.

Franzin vaatimaton ja hillitty esiintyminen tehoi jollakin tavoin toisiin, sillä vaikka hänen silmänsä olivat punaiset yön jäljiltä, hänessä oli kuitenkin jotain uutta ja miehekästä, aivan kuin hän olisi jo alkanut tuntea elämän huoltien ja murheiden painon ja koettanut ottaa ne rohkeasti kantaakseen.

— Minä suostun ilman muuta, sanoi Emil ja meni paikalleen muistaen, että merimiehen ensimmäinen velvollisuus on totella esimiehiään.

Toiset seurasivat esimerkkiä, Franz istuutui herra Bhaerin tuolille ja tunnin ajan vallitsi mainio järjestys. Läksyt oli luettu ja kuulusteltu, Franz oli kärsivällinen ja hauska opettaja, sillä viisaasti kyllä hän jätti kuulustelematta ne aineet, joissa ei itse ollut pätevä, ja piti järjestystä yllä enemmän murheen sävyttämällä arvokkuudella kuin sanan voimalla. Juuri kun oli pikku poikien vuoro lukea, eteisestä kuului askelia ja kaikki kääntyivät nähdäkseen uutiset isä Bhaerin ilmeestä, kun hän astuisi luokkaan. Ystävälliset kasvot ilmaisivat heti paikalla, ettei Demillä ollut enää isää, sillä ne olivat kalpeat ja murheelliset, eikä hänellä riittänyt edes sanoja vastaukseen, kun Rob juoksi häntä vastaan ja kysyi moittivasti:

— Mitä varten sinä menit, isä, ja jätit minut yöllä?

Muisto toisesta isästä, joka oli jättänyt lapsensa yöllä eikä koskaan palaisi, sai herra Bhaerin lujasti puristamaan omaa poikaansa ja piilottamaan kasvonsa hetkeksi tämän kiharoihin. Emil painoi pään käsiinsä, Franz astui enon luo ja pani kätensä hänen olalleen kasvot kalpeina surusta ja myötätunnosta. Toiset istuivat niin hiljaa, että ulkoa kuului selvästi putoavien lehtien rapina.

Rob ei oikein käsittänyt mitä oli tapahtunut, mutta hänen teki pahaa nähdä isä onnettomana. Niinpä hän kohotti pienin käsin isänsä päätä ja sanoi sirkuttaen:

— Älä itke, isä! Kaikki olivat kilttejä, me pidimme koulua ja Franz oli opettaja.

Herra Bhaer kohotti katseensa, koetti hymyillä ja sanoi niin kiitollisella äänellä, että pojat tunsivat olevansa pyhimyksiä:

— Kiitoksia, pojat, kiitoksia oikein paljon siitä. Se oli hyvä tapa auttaa ja lohduttaa minua.

— Franz ehdotti sitä, ja hän oli loisto-opettaja, kertoi Nat, ja hänen sanojaan vahvisti toisten poikien myöntävä mumina, joka ilahdutti suuresti nuorta viransijaista.

Herra Bhaer laski Robin maahan, kiersi kätensä sisarenpoikansa harteille ja sanoi tyytyväisen näköisenä:

— Tämä tekee minun raskaan päiväni helpommaksi ja saa minut luottamaan teihin kaikkiin. Minua tarvitaan kaupungissa ja minun täytyy jättää teidät vielä vähäksi aikaa. Ajattelin antaa teille lupaa tai lähettää muutamia teistä kotiin, mutta jos tahdotte jäädä ja jatkaa samaan tapaan, niin minä olen iloinen.

— Me jäämme! Kyllä Franz pitää meistä huolen! kuului eri puolilta.

— Eikö äiti pian tule kotiin? kysyi Rob haikeasti.

— Me tulemme molemmat yöksi. Mutta Meg-täti tarvitsee nyt äitiä enemmän kuin te ja tiedän että mielelläsi lainaat häntä vähäksi aikaa.

— Kyllä minä, mutta Teddy on itkenyt häntä ja löi hoitajaa ja oli kauhean ilkeä, kanteli Rob aivan kuin nämä uutiset toisivat äidin heti kotiin.

— Missä minun kuopukseni nyt on? kysyi herra Bhaer.

— Dan vei hänet ulos rauhoittumaan. Nyt ei ole enää mitään hätää, sanoi Franz viitaten ikkunaan, josta näkyi Dan vetämässä Teddyä rattailta koirien hyppiessä heidän ympärillään.

— Minä en tahdo tavata häntä nyt, hän vain kiihtyisi turhaan; mutta sanokaa Danille, että minä olen jättänyt Teddyn hänen huostaansa. Te vanhemmat kyllä pidätte yhden päivän huolta itsestänne. Franz voi ohjailla teitä ja Silas hoitaa muuten taloa. Hyvästi iltaan asti.

— Kerro vähän John-sedästä, sanoi Emil pidättäen herra Bhaeria, kun tämä aikoi kiiruhtaa pois.

— Ennätimme ajoissa jättämään hänelle hyvästit. Daisy ja Demi olivat hänen käsivarsillaan, kun hän nukahti rauhallisesti Meg-täidin syliin. En jaksa nyt kertoa enempää, sanoi herra Bhaer ja lähti nopeasti huoneesta. Langon kuolema oli sattunut häneen kipeästi, sillä John Brooke oli ollut hänen läheinen ystävänsä.

Koko päivän talo oli hyvin hiljainen. Pikkupojat leikkivät ääneti lastenhuoneessa. Toiset kuluttivat aikaansa kävellen, istuen raidassa tai hoidellen lemmikkejään; tuntui aivan kuin olisi ollut sunnuntai keskellä viikkoa. Kaikki puhelivat John-sedästä; pojat tunsivat, että jotain arvokasta ja hyvää oli poistunut heidän pienestä maailmastaan.

Herran ja rouva Bhaer tulivat hämärissä kahdestaan kotiin, sillä Demi ja Daisy olivat jääneet äitinsä luo lohduttamaan häntä. Jo-poloineen oli lopen uupunut ja tarvitsi ilmeisesti myös, lasten lohdutusta, sillä päästyään portaille hän ensimmäiseksi kysyi:

— Missä minun pikkuiseni on?

— Täällä, vastasi hento ääni. Ja kun Dan oli laskenut Teddyn äidin syliin, poika jatkoi:

— Danny on ollut minun kanssani koko päivän ja minä olen ollut kiltti.

Jo-rouva kääntyi kiittämään uskollista hoitajaa, mutta Dan oli rientänyt hätistämään pois poikia, jotka olivat rynnänneet eteiseen tulijoita vastaan, ja puhui heille matalalla äänellä:

— Älkää tulko, ei hän jaksa kestää meitä nyt.

— Ei, älkää menkö. Haluan tavata teidät kaikki. Tulkaa vain, pojat. Minä olen lyönyt teitä laimin koko päivän.

Jo-rouva ojensi kätensä kohti poikia, jotka kerääntyivät hänen ympärilleen ja saattoivat hänet makuuhuoneeseen.

— Minä olen niin väsynyt, että kyyhötän mieluummin täällä Teddyn kanssa. Toisikohan joku minulle teetä, hän sanoi koettaen puhua hilpeästi.

Koko lauma hyökkäsi ruokasaliin, ja illallispöytä olisi ollut vaarassa, ellei herra Bhaer olisi joutunut hätään. Sovittiin, että toiset pojat saisivat viedä teen, toiset korjata astiat.

Neljä läheisintä ja rakkainta sai ensiksi mainitun kunniatehtävän. Franz vei teekannun, Emil leivän, Rob maidon ja Teddy halusi välttämättä kantaa sokeriastian, perille saapuessaan se sattui olemaan muutamaa palaa kevyempi kuin lähtiessä. Monia naisia olisi poikien äänekäs touhu tällaisena hetkenä kiusannut, mutta Jo-rouva piti siitä. Tämäniltaisessa herkässä mielentilassaan hän tunsu erityistä hellyyttä näitä poikia kohtaan, joista moni oli isätön ja äiditön, ja heidän kömpelö osanottonsa lohdutti häntä. Se auttoi häntä paljon enemmän kuin ne paksut voileivät, joita pojat hänelle toivat, ja kun Kommodori kuiskasi hänelle käheästi, tukahtuneella äänellä:

— Koeta kestää täti, se oli ankara isku. Me yritämme jotenkin korvata sitä, tämä lämmitti häntä enemmän kuin teekupillinen, jonka poika hänelle toi. Kun illallinen oli syöty, korjasi toinen joukko pois tähteet ja astiat, ja Dan ojensi kätensä uniselle Teddylle.

— Antakaa minun panna hänet nukkumaan, kun te olette noin väsynyt, äiti.

— Lähdetkö hänen kanssaan, kultaseni? kysyi Jo-rouva pieneltä mytyltä, joka lepäsi sohvatyynyillä hänen sylissään.

— Lähden. Ja uskollinen hoitaja vei ylpeänä pikku miehen nukkumaan.

— Minäkin tekisin mielelläni jotakin, sanoi Nat huokaisten.

— Kyllä sinä voitkin tehdä. Hae viulusi ja soita minulle se sievä laulu, jonka nuotit Teddy-setä sinulle viimeksi lähetti. Musiikki on tänä iltana paras lohdutus.

Nat lensi hakemaan viuluansa, ja istuen Jo-rouvan oven edessä hän soitti kauniimmin kuin koskaan ennen, sillä nyt soitossa oli sydän mukana ja se antoi sormille ihmeellisen taidon. Toiset pojat istuivat ääneti portailla ja vartioivat, ettei kukaan päässyt häiritsemään talon rauhaa. Franz pysytteli Jo-rouvan luona, kunnes tämä vihdoinkin nukahti ja unohti hetkeksi surunsa.

Kului kaksi hiljaista päivää. Kolmantena herra Bhaer tuli koulun loputtua sisään kirje kädessään.

— Minä luen teille jotain, pojat, hän sanoi, ja kun pojat seisoivat hänen ympärillään, hän luki:

"Rakas Fritz! — Kuulin, ettet ole aikonut ottaa joukkoasi tänään mukaan, koska arvelet, etten ehkä pitäisi siitä. Mutta tuo heidät, minä pyydän. Ystävien näkeminen voi auttaa Demiä kestäämään raskaan hetken, ja haluaisin poikien kuulevan, mitä isä sanoo Johnista. Tiedän että se tekee heille hyvää. Jos he laulaisivat jonkin vanhan kauniin virren, jonka sinä olet heille opettanut, se olisi minusta kauneita musiikkia ja sopisi erinomaisesti tilaisuuteen. Pyydä heitä. Tervehtien Meg."

— Haluatteko te lähteä? kysyi herra Bhaer katsellen poikia.

— Haluamme, he vastasivat kaikki, ja tuntia myöhemmin koko joukko lähti John Brooken vaatimattomiin hautajaisiin.

Pieni talo oli yhtä hiljainen, aurinkoinen ja kodikas kuin kymmenen vuotta sitten, kun Meg saapui sinne morsiamena. Silloin oli kesä alullaan ja ruusut kukkivat kaikkialla, nyt oltiin alkusyksyssä, ja kuihtuneita lehtiä leijui hiljaa maahan. Morsian oli nyt leski, mutta sama suloinen rauha loisti hänen kasvoillaan ja hänen tyyni alistumisensa lohdutti niitä, jotka olivat tulleet häntä lohduttamaan.

— Oi, Meg, kuinka sinä jaksat kestää sen noin? kuiskasi Jo, kun talon emäntä tuli ovelle heitä vastaan ja toivotti heidät hymyillen tervetulleiksi eikä hänessä havainnut mitään muutosta, ehkä vain enemmän hellyyttä kuin ennen.

— Jo kulta, minun elämäni on kymmenen vuotta siunattu rakkaudella, ja tuo sama rakkaus tukee minua yhä. Se ei kuole, ja John on nyt minun enemmän kuin koskaan ennen, vastasi Meg.

He olivat kaikki siellä — isä, äiti, Teddy-setä ja Amy-täti, vanha herra Laurence, nyt valkohapsisena ja heikkona, herra ja rouva Bhaer joukkoineen ja paljon muita ystäviä. Joku olisi voinut sanoa, että vaatimattomalla John Brookella oli ollut tyynessä, ahkerassa elämässään liian vähän aikaa hankkia ystäviä, mutta nyt heitä näytti ilmaantuvan joka puolelta — vanhoja ja nuoria, rikkaita ja köyhiä, ylhäisiä ja alhaisia, sillä tietämättään hän oli vaikuttanut laajalti, hänen ansionsa muistettiin ja hänen salaiset hyvät tekonsa tulivat nyt julki. Saattojoukko arkun ympärillä kunnioitti jo pelkällä läsnäolollaan hänen elämäntyötään.

Toimitus oli vaatimaton ja lyhyt, sillä isä, joka aikanaan oli siunannut myös avioliiton, oli niin liikuttunut, että hänen äänensä värisi, kun hän suoritti viimeistä palvelusta rakkaalle pojalleen. Vain yläkerrasta kuuluva Josy-vauvan jokellus rikkoi sen juhlallisen hiljaisuuden, joka seurasi aamenta. Sitten herra Bhaer antoi merkin ja poikakuoro aloitti virren, johon kaikki vähitellen yhtyivät.

Kun Plumfieldin pojat sinä iltana tapansa mukaan istuivat portailla syyskuun kalpeassa kuutamossa, he puhuivat tietysti päivän tapahtumista.

Emil keskeytti hiljaisuuden sanomalla kiihkeään tapaansa:

— Fritz-eno on viisain ja Laurie-setä hauskin, mutta John-setä oli paras, ja minä tahtoisin olla hänen kaltaisensa mieluummin kuin kenenkään muun.

— Niin minäkin. Kuulitteko, mitä ne herrat sanoivat isoisälle? kysyi Franz, joka tunsu miltei katumusta, kun ei ollut osannut antaa John-sedälle kyllyiksi arvoa.

— Kerro, pyysi Jack, häneenkin päivän tapaukset olivat tehneet syvän vaikutuksen.

— Eräs herra Laurencen yhtiötovereista sanoi, että John-setä oli liikemieheksi melkein liian tunnollinen ja moitteeton. Toinen sanoi, ettei rahalla voinut korvata sitä uskollisuutta ja rehellisyyttä,

jolla John-setä oli häntä palvellut, ja isoisän suusta kuultiin paras kuvaus. John-setä oli kerran työskennellyt erään keinottelijan toimistossa, ja kun mies halusi setää juoniinsa, setä ei suostunut suurestakaan palkasta. Mies suuttui, ja sanoi: "Noin ankarilla periaatteilla ette ikinä menesty liikemaailmassa", jolloin setä vastasi: "Ilman periaatteita en yritä koskaan menestyä." Setä jätti sen paikan ja otti toisen, paljon kehnomman ja pienipalkkaisemman.

— Oliko hän rikas? kysyi Jack.

— Ei.

— Tekikö hän mitään huomiota herättävää?

— Ei.

— Hän oli siis vain hyvä?

— Siinä kaikki, vastasi Franz ja huomasi toivovansa, että setä olisi tehnyt jotakin, josta kannattaisi kerskua, sillä hänen vastauksensa näyttivät tuottavan Jackille pettymyksen.

— Ainoastaan hyvä. Mutta siihen sisältyykin kaikki, sanoi herra Bhaer, joka oli kuullut viimeiset sanat ja ymmärsi, mitä poikien mielessä liikkui.

— Minäpä kerron teille vähän John Brookesta, että ymmärtäisitte, miksi häntä kunnioitetaan ja miksi hän oli tyytyväinen, vaikkei ollutkaan rikas eikä kuuluisa. Hän yksinkertaisesti täytti aina velvollisuutensa niin uskollisesti, että sai siitä kärsivällisyyttä ja voimaa taistella vuosikausia köyhyyttä ja murheita vastaan. Hän oli hyvä poika ja hylkäsi omat suunnitelmansa voidakseen elää äitinsä kanssa, koska tämä tarvitsi häntä. Hän oli Laurien ystävä ja opetti hänelle paljon muutakin kuin kreikkaa ja latinaa näyttämällä ehkä tietämättään rehdin miehen esimerkkiä. Hän oli uskollinen palvelija ja tuli niin korvaamattomaksi työnantajilleen, että hänen paikkaansa on vaikea täyttää. Hän oli hyvä puoliso ja isä, hellä, viisas ja huomaavainen. Laurie ja minä olemme oppineet häneltä paljon ja vasta nyt tiedetään, kuinka paljon hän rakasti perhettään, kun on käynyt selville, mitä hän on kenenkään tietämättä tehnyt sen hyväksi.

Herra Bhaer vaikeni hetkeksi ja pojat istuivat kuutamossa kuin kuvapatsaat, kunnes hän kääntyi taas heihin päin ja jatkoi hiljaa ja vakavasti:

— Kun hän makasi kuolemaisillaan, minä sanoin hänelle: "Älä sure Megin ja lasten puolesta, minä kyllä pidän huolen, ettei heiltä puutu mitään." Silloin hän hymyili ja puristi kättäni rohkaisevasti. "Ei sinun tarvitse, minä olen pitänyt heistä huolen." Ja niin hän oli tehnytkin, sillä kun katselimme hänen papereitaan, kaikki oli järjestyksessä. Ei ollut lainkaan velkoja, mutta säästöjä niin paljon, että ne takaavat Meg-tädille mukavan ja riippumattoman elämän. Silloin ymmärsimme, miksi hän oli elänyt niin yksinkertaisesti, kieltäytynyt niin monista huveista, vaikka soikin itselleen hyväntekeväisyyden ilon, ja raatanut niin ankarasti, että sillä varmaan lyhensi kallista elämänsä. Hän ei koskaan pyytänyt apua itselleen, mutta usein kyllä toisille ja kantoi kuormansa ja täytti tehtävänsä miehekkäästi ja valittamatta. Kukaan ei voi sanallakaan moittia häntä; niin oikeudenmukainen ja hyvä hän oli. Nyt kun hän on poissa, kaikki ovat osoittaneet niin suurta kiintymystä, arvonantoa ja kunnioitusta häntä kohtaan, että olen ylpeä, kun sain olla hänen ystävänsä, ja minä tahtoisin jättää lapsilleni samanlaisen perinnön kuin hän omilleen, koska se voittaa mielestäni maailman suurimmat rikkauudet. Niin, yksinkertainen, aito hyvyys on paras pääoma tässä elämän hyörinässä. Se jää, kun maine ja raha häviävät.

Kun Demi muutaman viikon kuluttua palasi kouluun, hän näytti tointuneen menetyksestään. Mutta unohtaa hän ei voinut, sillä asiat painuivat syvälle hänen mieleensä, ne jäivät sinne edelleen pohdittaviksi ja voimistivat maaperää, jossa tapahtui nopeata henkistä kasvua. Demi leikki ja luki, teki työtä ja lauloi aivan kuin ennenkin, ja harva huomasi mitään muutosta tapahtuneen. Mutta oli kuitenkin jotain, jonka Jo-rouva huomasi, sillä hän tarkkaili hellin katsein Demiä ja koetti täyttää Johnin sijan omalla tavallaan.

Demi puhui harvoin menetyksestään, mutta Jo-täti kuuli usein öisin tukahdutettua nyyhkytystä, ja kun hän meni lohduttamaan, Demi selitti: — Minä kaipaen isää! Minulla on ikävä häntä!

Mutta aika lääkitsi. Vähitellen Demi oppi ymmärtämään, ettei ollut menettänyt isäänsä; tämä oli vain näkymättömissä jonkin aikaa, ja hän kohtaisi isän vielä kerran yhtä terveenä, voimakkaana ja rakastettavana kuin ennenkin, vaikka siihen kulusikin pitkä aika. Demi oli siitä niin vakuuttunut, että hän sai ajatuksesta apua ja lohtua. Toivo päästä sen isän luo, jota hän lapsena oli rakastanut, johti häntä pyrkimään myös sen isän lapseksi, jota hän ei koskaan nähnyt. Molemmat olivat taivaassa, ja hän rukoili molempia ja rakkaudesta heihin yritti olla hyvä.

Sisäistä muutosta seurasi ulkonainenkin, sillä noiden muutaman viikon aikana Demi näytti kasvaneen pitkäksi pojaksi ja alkoi luopua lapsellisista leikeistä. Hän kasvoi niistä irti ja kaipasi nyt jotain miehekkäämpää. Hän kävi käsiksi vihaamaansa laskuoppiin ja syventyi siihen niin tosissaan, että hänen setänsä oli hyvillään, vaikkei ymmärtänyt koko mielijohdetta, ennen kuin Demi sanoi:

— Minä aion ruveta isona kirjanpitäjäksi niin kuin isäkin, ja minun täytyy osata hyvin laskea, muuten minä en voi esittää yhtä siistejä ja hyvin vietyjä tilikirjoja.

Toisella kertaa hän tuli tätinsä luo ja kysyi vakavana:

— Kuinka pieni poika voisi ansaita rahaa?

— Miksi sinä sitä kysyt, kultaseni?

— Isä pyysi minua pitämään huolta äidistä ja tytöistä, ja minä pidänkin, en vain tiedä, kuinka aloittaisin.

— Ei hän tarkoittanut nyt, vaan sitten kun tulet suureksi.

— Mutta minä haluaisin aloittaa jo nyt, ja minun pitäisi ansaita rahaa, että voisin ostaa heille jotain. Minä olen kymmenvuotias ja monet minun iässäni jo ansaitsevat.

— Hyvä, sovitaan että sinä haravoit karisseet lehdet ja peität niillä mansikkamaan. Minä maksan siitä sinulle dollarin, sanoi Jo-täti.

— Mutta eikö se ole liian paljon? Minä ennätän tehdä sen päivässä. Sinun täytyy olla kohtuullinen etkä saa maksaa liian paljon, sillä minä tahdon tosiaan ansaita rahaa!

— Demi kulta, minä olen kohtuullinen enkä maksa penniäkään liikaa. Kun se työ on tehty, katsotaan jotain muuta, sanoi Jo-rouva liikuttuneena pojan auttamishalusta ja oikeudenmukaisuudesta, joissa hän muistutti täysin tunnollista isäänsä.

Kun mansikkamaa oli peitelty, Demi kärräsi metsästä monta kuormaa lastuja halkovajaan ja ansaitsi toisen dollarin. Sitten hän oli iltaisin paperoimassa Franzin opastamana koulukirjoja. Kukaan ei saanut auttaa häntä, ja palkkaa saadessaan hän oli niin tyytyväinen, että likaiset setelit näyttivät aivan loistavilta hänen silmissään.

— Nyt minulla on dollari jokaiselle ja haluaisin itse viedä rahat äidille, että hän näkisi, miten täytän isän toivomuksen.

Niinpä Demi teki pyhiinvaellusmatkan äitinsä luo ja äiti otti vastaan hänen pienet ansionsa kuin arvokkaan aarteen ja olisi säilyttänyt ne koskemattomina, ellei Demi olisi pyytänyt häntä ostamaan rahoilla jotain hyödyllistä itselleen ja siskoille.

Tämä teki Demin hyvin onnelliseksi, ja vaikka hän aina välillä unohtikin velvollisuutensa, auttamisen halu ei koskaan unohtunut, vaan vahvistui vuosi vuodelta.

Niin lähti pieni kymmenvuotias poika tulevaisuuden suunnitelmien ja toiveiden turvin maailmaan perintönään viisaan ja hellän isän muisto ja kunniallinen nimi.

TAKAN ÄÄRESSÄ

Lokakuun kylmien tullessa sytytettiin valkeat suuriin uuneihin, ja Demin kuivat honkalastut auttoivat Danin pilkkomia kantoja valtavaan roihuun, joka iloisesti täytti koko takan. Kun illat pitenivät, väki kokoontui kotilieden ympärille leikkimään, lukemaan ja laatimaan suunnitelmia talvea varten. Mutta mieluisin huvi oli satujen kertominen, ja herra ja rouva Bhaerilta odotettiin aina olevan ehtymätön varasto hauskoja tarinoita. Joskus heillekin tuli pula, ja silloin poikien oli tultava toimeen omillaan, eikä se läheskään aina onnistunut.

Yhteen aikaan olivat kummitusjuhlat oikeana vitsauksena. Niiden viehätys oli siinä, että valot sammutettiin, valkean annettiin hiipua takassa ja pimeässä kerrottiin niin kamalia juttuja, kuin ikinä tuli mieleen. Näistä illoista aiheutui kaikenlaisia häiriöitä: Tommy käveli unissaan tallin katolle, ja pikku pojat hermostuivat aivan suunniltaan. Lopulta koko kummitusjuhlat kiellettiin, ja pojat palasivat harmittomampien huvitusten pariin.

Eräänä iltana, kun pikkupojat oli pantu nukkumaan ja isommat vetelehtivät koulusalin takan ääressä koettaen keksiä tekemistä, Demillä oli uusi ehdotus.

Hän tarttui hiilihankoon ja marssi se kädessä edestakaisin komentaen: — Riviin! Riviin! Riviin! Kun pojat nauraen ja tyrkkien olivat rivissä, hän sanoi: — Jokainen saa kaksi minuuttia aikaa keksiä jonkin leikin.

Franz istui kirjoittamassa ja Emil luki lordi Nelsonin elämäkertaa, niin ettei heitä otettu lukuun, mutta toiset pojat mieltivät ankarasti, ja kun aika loppui, jokaisella oli vastaus valmiina.

— No, Tom! kysyi Demi.

— Sokkoa.

— Jack?

— Panttileikkiä, oikein hyvä kierros ja centti pantiksi.

— Setä on kieltänyt meiltä rahapelit. Dan, mitä sinä tahdot?

— Järjestetään taistelu roomalaisten ja kreikkalaisten välillä.

— Pumppu?

— Paistetaan omenoita ja paahdetaan maissia ja pähkinöitä.

— Hyvä, hyvä, hihkuttiin, ja äänestettäessä Pumpun ehdotus voitti.

Osa meni hakemaan kellarista omenoita, osa ullakolta pähkinöitä ja osa paahdinta ja maissinjyviä.

— Pyydetään tyttöt mukaan, vai mitä? sanoi Demi äkillisessä kohteliaisuuden puuskassa.

— Daisy rikkoo näppärästi kastanjoita, huomautti Nat.

— Ja Nan paahtaa hienosti maissia, lisäsi Tommy.

— Tuokaa vain heilanne, ei se meitä häiritse, sanoi Jack.

— Älä sano minun siskoani heilaksi, se on ihan tylsää, kivahti Demi niin tosissaan, että Jack purskahti nauruun.

— Mutta Daisyhan on Natin lemmikki. Eikös vain, pelimanni?

— On hän, ellei Demi pahastu. Tietysti minä pidän Daisystä, kun hän on aina niin kiltti minulle, vastasi Nat hämillään, sillä Jackin suorasukaisuus vaivasi häntä.

— Nan on minun heilani ja minä menen hänen kanssaan naimisiin joskus vuoden päästä, niin että pysykää vain poissa tieltä pojat, sanoi Tommy mahtavasti. He, Nan ja hän, olivat tosiaan suunnitelleet tulevaisuutensa aivan selväksi; he asuisivat raidassa, nostaisivat eväät sinne korilla ja tekisivät paljon muuta hauskaa.

Bangsin päättäväisyys mykisti Demin kerta kaikkiaan, ja herrat lähtivät käsikoukkua noutamaan Nania ja Daisya, jotka olivat Jo-tädin luona ompelemassa rouva Carneyn nuorimmalle pikkiriikkisiä vaatteita.

— Lainaisitteko meille tyttöjä vähäksi aikaa? Heistä pidetään kyllä hyvää huolta, sanoi Tommy. Hän iski silmää merkiksi omenoista, napsautti sormiaan selittääkseen maissin paahtoa ja raksutti hampaita kuvataksaan pähkinöiden särkemistä.

Tytöt ymmärsivät elekielen heti ja alkoivat kääriä töitänsä kasaan ennen kuin Jo-rouvalle ehti selvitä, oliko Tommy saanut kouristustaudin vai oliko hänellä mielessään jokin tavallista hurjempi kepponen. Demi selitti suunnitelman, lupa saatiin ja pojat poistuivat palkintoineen.

— Älä puhu Jackin kanssa, kuiskasi Tommy Nanille mennessään hänen kanssaan hakemaan hallista haarukkaa, jolla voisi keihästää omenoita.

— Miksei?

— Hän nauraa minulle enkä halua, että sinulla on mitään tekemistä hänen kanssaan.

— Minä puhun jos minua huvittaa, sanoi Nan kimpaantuen Tommyn ennenaikaisesta holhoamisesta.

— Sitten minä en huoli sinua heilakseni.

— En minä tahdokaan.

— Mutta minä luulin, että sinä pidät minusta! Tommyn ääni oli närkästynyt.

— Jos sinä välität Jackin naurusta, en pidä sinusta enää tippaakaan.

— Siinä on sormusrähjäsi, minä en halua sitä enää, sanoi Tommy vetäen sormestaan jouhista punotun uskollisuuden pantin, jonka Nan oli antanut hänelle vastalahjaksi hummerin tuntosarvesta tehdystä sormuksesta.

— Minä annan sen Nedille, kuului korskea vastaus; Ned näet piti rouva Rasavillistä ja oli tehnyt tälle niin paljon pyykkipoikia, laatikoita ja rullia, että niitä riitti vaikka minkälaiseen talouteen.

— Pala ja kipinöi! sanoi Tommy; vähempi ei riittänyt tulkitsemaan hänen tukahdutettuja tunteitaan. Riuhtaisten vimmoissaan kätensä Nanin kädestä hän jätti tämän haarukkoineen seuraamaan perässään. Tämän yliolkaisuuden Nan rankaisi puolestaan lisäämällä Tommyn mustasukkaisen sydämen piinaa.

Arina oli puhdistettu ja punaiset omenat ladottu paistumaan. Paahdin oli kuumennettu ja kastanjat tanssivat siinä iloisesti ja maissinjyvät hyppivät huimasti vankilansa metallilankaisia seiniä vasten. Dan paahtoi parhaita saksanpähkinöitään, ja kaikki juttelivat ja nauroivat eikä ketään häirinyt, vaikka sade pieksi ikkunoita ja tuuli vinkui nurkissa.

— Kun hevonen ja kissa kulkevat peräkkäin, niin mikä se on? kysyi Emil, joka oli ihastunut arvoituksiin.

— Hepokatti, keksi Jack.

— Minkä tähden Daisy on kuin mehiläinen? heitti Nat, joka oli pohtinut kysymystä jo hyvän aikaa.

— Koska hän on pesän kuningatar, sanoi Dan.

— Ei.

— Sano sitten itse.

— Koska hän tekee herkkuja, häärii lakkaamatta ja rakastaa kukkia, sanoi Nat, ja hänen poikamainen kohteliaisuudenryöppyys sai Daisyn posket helottamaan kuin puna-apila.

— Miksi Nan on kuin herhiläinen? kysyi Tom tuijottaen tyttöä ja lisäsi antamatta muille aikaa vastata: — Koska hän pitää melua tyhjistä ja pistää kuin villitty.

— Tommy on suuttunut mutta minä iloinen, huudahti Ned, kun Nan keikautti päätään ja kysyi äkkiä:

— Mikä esine astiakaapissa on samanlainen kuin Tom?

— Pippurirasia, vastasi Ned antaen Nanille kuoritun kastanjan ja nauraen niin sietämättömästi, että Tommy olisi halunnut pompata kuin tulikuuma kastanja pannussa ja lentää jonkun niskaan.

Huomattuaan, että pojat alkoivat piikitellä toisiaan, Franz yritti uutta keinoa.

— Sovitaan että jokainen, joka astuu tuosta ovesta sisään, saa kertoa meille jotain. Hauska nähdä kuka tulee.

Siihen suostuttiin, eikä tarvinnut kauan odottaakaan, kun eteisestä kuului raskaita askelia ja Silas ilmestyi huoneeseen syli täynnä puita. Riemuhuuto tervehti tulijaa, ja tämä katseli ympärilleen hämmästynyt irvistys punakoilla kasvoillaan, kunnes Franz selitti ilon syyn.

— Mitä! Enhän minä osaa kertoa juttuja, Silas sanoi, laski puut sylistään ja valmistautui lähtemään huoneesta. Mutta pojat piirittivät hänet, veivät hänet väkisin istumaan ja vaativat tarinaansa, kunnes hyväntahtoinen jättiläinen myöntyi.

— Minä en tiedä kuin yhden ainoan jutun, ja sekin on hevosesta, hän sanoi hyvillään huomionsoituksesta.

— Kerro se! huusivat pojat.

— Olkoon menneeksi, aloitti Silas keikauttaen tuolinsa nojalleen seinää vasten ja työntäen peukalot liiviensä hiha-aukkoihin.

— Minä jouduin sodan aikana rakuunarykmenttiin ja ehdin olla mukana monessa kahakassa. Minun hevoseni, Majuri, oli mainio elukka, ihan kuin joku ihminen. Ei se mikään silmän ruoka ollut, mutta niin viisasta, kestäväää ja lempeää luontokappaletta en ole toista nähnyt. Kun ensimmäisen kerran jouduttiin taisteluun, se antoi minulle opetuksen, jota en hevillä unohda ja sen minä nyt kerron teille. Te pojat ette tiedä, millaista on taistelun aikana, sitä melskettä ja kiirettä ja kamaluutta ei osaa kuvatakaan. Mutta sen tunnustan suoraan, että olin ensimmäisissä kahakoissa niin pyörällä päästäni, etten ymmärtänyt yhtään mitään. Meidät oli komennettu hyökkäykseen, ja niin sitä mentiin päätä pahkaa eteenpäin kuin paremmatkin, eikä meillä ollut aikaa jäädä katselemaan kentälle jääviä. Minä sain kuulan käsivarteeni ja putosin satulasta — en tiedä miten, mutta sieltä minä vain löysin itseni parin kolmen haavoittuneen ja kaatuneen joukosta, ja toiset jatkoivat matkaa. No, minä nousin pystyyn ja tähyilin Majuria, sillä tunsin saaneeni kylliksi koko touhusta. En nähnyt hevosta missään ja aioin juuri lähteä jalan leiriin, kun kuulin tutun hirnauksen. Katsoin ympärilleni ja siellä Majuri seiso kaukana minua odottamassa ja näytti ihmettelevän, miksi olin jäänyt jälkeen. Vihelsin ja se juosta hölkytti luokse tottelevaisesti. Minä kompuroin sen selkään niin hyvin kuin kykenin, vasemmasta kädestä kun juoksi veri virtanaan, ja aioin lähteä leiriin, sillä olin kurja ja pehmeä kuin vanha rätti, ensimmäinen taistelu kuulemma usein vie miehen sellaiseksi. Mutta Majuripa olikin meistä kahdesta urhoollisempi, eikä se suostunut lähtemään takaisin, ei sitten millään. Se hyppi ja tanssi ja korskui ja käyttäytyi ihan kuin ruudin savu olisi tehnyt sen villiksi. Minä yritin ja yritin, mutta kun se ei antanut periksi, minun oli pakko antaa. Ja mitä luulette sen sisupussin tehneen? Se kääntyi, lähti täyttä laukkaa takaisin ja hyökkäsi tulisimpaan taisteluun!

— Olipa hevonen! innostui Dan, ja toisetkin pojat unohtivat omenat ja kastanjat.

— Minä häpesin kuollakseni, jatkoi Silas lämmeten muistoistaan. — Ja olin äkäinen kuin ampiainen, unohdin haavani, syöksyin mukaan ja hyökkäsin kuin villitty, kunnes meikäläisten keskelle lensi kranaatti, joka teki kauheata jälkeä. Meni siinä minultakin tolkkku, ja kun heräsin, oli taistelu ohi ja Majuri makasi vierelläni vallilla pahemmin haavoittuneena kuin minä. Minulta oli jalka poikki ja olin saanut sirpaleen olkapäähän. Mutta minun hyvän kumppanini laita oli paljon huonommin. Se kirottu ammus oli repinyt Majurilta toisen kyljen auki.

— Voi Silas, mitä sinä silloin teit? huudahti Nan työntyen järkyttyneenä lähelle kertojaa.

— Minä hivuttauduin likemmäksi ja koetin tukkia sen verenvuotoa niillä räsyillä, joita yhdellä kädellä sain revityksi vaatteistani. Mutta ei siitä ollut apua, se makasi ja valitti hirveissä tuskissa ja katsoi minua niin luottavasti silmiin, etten kestänyt sitä enää. Autoin minkä saatoin, ja kun päivä kävi yhä kuumemmaksi, sen kieli työntyi ulos suusta. Minä yritin mennä hakemaan vettä purosta vähän matkan päästä, mutta eihän siitä mitään tullut, kun olin itsekin vaivainen; koetin sitten vain löyhytellä sitä hatullani. Kuunnelkaahan nyt, mitä sanon, ja kun kuulette puhuttavan jaloudesta, niin muistakaa tätä. Siinä lähellä teki haavoittunut vihollinen kuolemaa, sillä kuula oli mennyt miehen keuhkojen läpi. Minä tarjosin poloiselle edes nenäliinaa otsalle siinä kauheassa paahteessa, ja hän kiitti ystävällisesti, sillä semmoisessa tilanteessa ei katsota mille puolelle toinen kuuluu, vaan autetaan jos voidaan. Miehellä oli itsellään kovat tuskat, mutta kun hän näki, miten paha minun oli olla Majurin takia ja miten koetin auttaa sitä, hän kohottautui ja anoi: "Minun kenttäpullossani on vettä, ota se, vaikei se enää autakaan", ja heilautti pullon minulle. En olisi ottanut sitä, mutta minulla sattui taas olemaan tilkka viinaa ja sain hänet juomaan sen. Se teki hyvää ja virkisti minuakin aivan kuin olisin itse ottanut lääkettä.

Ja Silas lakkasi puhumasta, aivan kuin olisi vieläkin nauttinut silloisesta hyvinolontunteesta, kun hän ja hänen vihollisensa unohtivat vihan ja auttoivat veljinä toisiaan.

— Kerro vielä Majurista, pyysivät pojat kärsimättöminä.

— Minä kaadoin veden sen polttavalle kielelle, ja jos ikinä jokin luontokappale on näyttänyt kiitolliselta, niin Majuri totisesti näytti. Mutta paljon ei vedestä ollut apua, sillä hevosparke kitui kauheissa tuskissa, enkä minä lopulta enää kestänyt sitä. Se oli julmaa, mutta tein sen säälistä ja tiedän, että Majuri antoi minulle anteeksi.

— Mitä sinä sitten teit? kysyi Emil, kun Silas lopetti syvään huokaisten. Ja ukon jäykällä kasvoilla oli sellainen ilme, että Daisy meni hänen luokseen ja pani kätensä hänen polvelle.

— Minä ammuin sen.

Kuulijat värähtivät järkytyksestä, sillä Majuri oli heidän silmissään sankari, ja sen surullinen loppu riipaisi heitä kaikkia.

— Niin, minä ammuin sen ja päästin sen kärsimyksistä. Minä taputin sitä ja sanoin sille: "Hyvästi, ystävä!" Sitten asetin sen pään nurmelle, katsoin vielä kerran sitä silmiin ja laskin kuulan sen pään läpi. Se ei vavahtanutkaan, niin kohdalleen minä osuin. Kun se sitten oli hiljaa eikä enää valittanut, olin

iloinen. En tiedä pitäisikö minun hävetä, mutta sitten panin käteni sen kaulaan ja ulisin ääneen kuin lapsi. Sellainen voughka minä olin.

Silas veti hihan silmilleen yhtä liikuttuneena Daisyn nyyhkytyksistä kuin uskollisen Majurin muistosta.

Kukaan ei puhunut vähään aikaan, sillä kertomus tehoi kuulijoihin.

— Sellaisen hevosen minäkin haluaisin, mutisi Dan.

— Kuoliko se vihollinen myös? kysyi Nan huolissaan.

— Vasta myöhemmin. Siinä sitä maattiin koko päivä, kunnes illansuussa tuli muutama meikäläinen etsimään kadonneita. Olisivat tietysti ottaneet minut ensiksi, mutta minä saatoin hyvin odottaa ja sain pojat viemään sen vihollisen ensin. Miesraukka jaksoi juuri ja juuri ojentaa kätensä hyvästiksi ja sanoi minulle: "Kiitos, toveri!" Ne olivatkin hänen viimeiset sanansa, sillä tuntia myöhemmin hän kuoli sairasteltassa.

— Kai sinulla oli hyvä mieli, kun olit ollut niin ystävällinen hänelle! sanoi Demi, jota tämä kertomus oli syvästi liikuttanut.

— Niin, se ajatus minua lohduttikin, kun makasin siinä tuntikaupalla pää Majurin kaulalla ja katselin kuun kipuamista. Olisin tahtonut haudata eläinparan säädyllyisesti, mutta eihän se käynyt päinsä. Silloin minä leikkasin sen harjasta pienen tupsun, ja se on vieläkin tallella. Tahdotteko nähdä?

— Voi, näytä se! vastasi Daisy pyyhkien kynelet silmistään. Silas otti taskustaan vanhan lompakkonsa ja kaivoi sen sisälokerosta ruskean paperin, josta kuoriutui näkyviin valkoinen jouhikiehkura. Lapset katselivat sitä hiljaisina, kun se oli oikaistu tuohon leveälle kämmenelle, eikä kenestäkään ollut hullunkurista, että Silas säilytti tällä tavoin ystävänsä muistoa.

— Se oli kaunis kertomus ja minä pidin siitä, vaikka se panikin minut itkemään. Kiitoksia kovasti, Si, sanoi Daisy ja auttoi häntä käärimään ja piilottamaan pyhäinjäännöksen. Sillä aikaa Nan pisti kourallisen paahdettua maissia Silaksen taskuun, ja pojat ilmaisivat äänekkäästi mielipiteensä kertomuksesta, jossa heidän mielestään oli kaksikin sankaria.

Silas poistui hyvillään saamastaan tunnustuksesta, ja lapset juttelivat tarinasta odottaessaan uutta uhria. Seuraavana tuli Jo-rouva. Hän oli ompelemassa Nanille esiliinaa ja halusi sovittaa sitä. Lapset antoivat hänen astua huoneeseen, mutta hyökkäsivät sitten hänen kimppuunsa selittäen leikin säännöt ja pyytäen kertomusta. Jo-rouvasta ansaan joutuminen oli oikein hauskaa ja hän suostui heti, sillä iloiset äänet olivat kaikuneet salin yli hänen huoneeseensa niin houkuttelevina, että hänen oli tehnyt mieli mukaan.

— Olenko minä ensimmäinen hiiri, jonka saitte kiinni, senkin saapasjalkakissat? hän kysyi, kun hänet oli istutettu suureen nojatuoliin ja iloisen näköinen kuulijakunta oli asettunut hänen ympärilleen.

He kertoivat Silaksesta ja tämän 'pakkoverosta'. Jo-rouva löi epätoivoisena otsaansa, sillä oli vaikea näin yllättäen keksiä jokin uusi tarina.

— Mistä minä nyt kertoisin?

— Pojista, kuului yhdestä suusta.

— Kerro juhlista, sanoi Daisy.

— Joissa on hyvää syötävää, lisäsi Pumppu.

— Siitpä muistankin erään jutun, jonka muuan vanha rouva kirjoitti vuosia sitten. Minä pidin aikoinaan siitä kovin ja uskoisin teidänkin pitävän, sillä siinä on sekä poika että hyvää syötävää.

— Mikä sen nimi on? kysyi Demi.

— "Poika jota epäiltiin".

Nat kohotti katseensa kastanjista, joita parhaillaan kuori ja Jo-rouva hymyili hänelle arvaten mitä pojan mielessä liikkui.

— Neiti Crane piti koulua pojille eräässä pienessä, hiljaisessa kaupungissa ja hyvä koulu se olikin, järjestetty vanhanaikaiseen tapaan. Kuusi poikaa asui hänen talossaan ja neljä viisi kävi koulua kaupungista käsin. Yksi niistä, jotka asuivat hänen luonaan, oli nimeltään Lewis White. Lewis ei ollut paha poika, mutta hiukan arka ja altis päästelemään hätävalheita. Eräänä päivänä muuan naapuri lähetti neiti Cranelle korillisen karviaismarjoja. Niitä ei ollut riittävästi tarjota sellaisinaan ja siksi kiltti

neiti Crane kävi työhön ja paistoi niistä tusinan kauniita, pieniä torttuja.

— Minä tahtoisin kokeilla karviaismarjatorrttuja. Mahtoiko hän leipoa ne samalla tavalla kuin minä teen vadematortut, tuumi Daisy, jonka keittämisinto oli taas elpymään päin.

— Hiljaa nyt, sanoi Nat ja pani maissimöykyt tytön suuhun vaientaakseen hänet.

— Kun tortut olivat valmiit, neiti Crane pisti ne ruokasalin kaappiin puhumatta niistä sanaakaan, sillä hän aikoi ne teeyllätykseksi. Kun hetki tuli ja kaikki istuivat pöydässä, hän meni noutamaan torttuja, mutta palasi pian hämmästyneenä, sillä arvaatteko, mitä oli tapahtunut?

— Joku oli pihistänyt ne, huudahti Ned.

— Ei, siellä ne kaikki olivat, mutta joku oli siepannut niistä marjat, nostanut yläkuoren ja pannut sen taas paikoilleen kaavittuaan ensin pois kaiken täyteen.

— Katalaa! pihahti Nan ja katsoi Tommyyn kuin vihjaisten, että Tommykin voisi syyllistyä samanlaiseen konnuuteen.

— Kun neiti Crane kertoi aikomastaan yllätyksestä ja näytti tyhjät kuoret, joista paras osa oli viety, pojat olivat kovin pettyneitä ja selittivät yhdestä suusta, etteivät tienneet asiasta mitään. "Ehkäpä rotat ovat ne syöneet", sanoi Lewis, joka äänekkäimmin oli kieltänyt tietävänsä mitään tortuista. "Ei, rotta olisi nakertanut kuoret eikä suinkaan nostanut kantta syödäkseen sisuksen. Käsiä siihen on tarvittu", sanoi neiti Crane, enemmän pahoillaan valheesta, jonka joku pojista oli lausunut, kuin itse tortuista. No niin, pojat söivät illallisen ja menivät nukkumaan, mutta yöllä neiti Crane kuuli jonkun valittavan, ja mennessään katsomaan hän tapasi Lewisin ankarissa tuskissa. Poika oli ilmeisesti syönyt jotain sopimatonta ja oli nyt niin kipeä, että neiti Crane säikähti ja aikoi mennä kutsumaan lääkäriä, kun Lewis voivotteli: "Se johtuu karviaismarjoista, minä ne söin ja minun täytyy kertoa se ennen kuin kuolen", sillä pelkkä ajatus tohtorin tulosta pelotti häntä kovasti. "Jos se on syynä, niin minä annan sinulle oksennusainetta ja pääset siitä heti", sanoi neiti Crane. Niinpä Lewis sai kelpo kulauksen ja oli huomenissa entisellään. "Älkää kertoko pojille, muuten ne nauravat minulle kauheasti", pyyteli sairas. Kiltti neiti Crane lupasi olla kertomatta, mutta palvelustyttö Sally julisti pojille koko jutun, eikä Lewis-paralla ollut rauhaa pitkiin aikoihin. Toverit kutsuivat häntä Karviaiseksi, eivätkä ikinä väsyneet kysymästä, paljonko torttu maksoi.

— Se oli hänelle oikein, sanoi Emil.

— Valheella on lyhyet jäljet, lisäsi Demi opettavaisesti.

— Ei aina, mutisi Jack käännellen innokkaasti omenoita, niin että saattoi olla selin toisiin ja vältyttyä näyttämästä punasuistaan.

— Joko se loppui? kysyi Dan.

— Ei, se oli vasta alkua. Jatko on paljon mielenkiintoisempi. Vähän myöhemmin koululle tuli kulkukauppias ja hän pysähtyi näyttelemään pojille tavaroitaan. Joku heistä ostikin taskukamman, huuliharpun tai muuta rihkamaa. Linkkuveitsien valikoimassa oli pieni valkopäinen kynäveitsi, jota Lewisin teki kauheasti mieli, mutta hän oli jo tuhlanut taskurahansa eikä kenelläkään ollut lainata. Hän käänteli veistä ihailien kädessään siihen asti kun mies kokosi tavaransa. Silloin Lewis laski sen vastahakoisesti takaisin ja mies meni matkoihinsa. Seuraavana päivänä kaupustelija kuitenkin palasi ja sanoi, ettei hän löytänyt sitä veistä, ja arveli sen jääneen neiti Cranen luo. Se oli kaunis helmiäispäinen veitsi eikä hänen kannattanut menettää sitä. Kaikki etsivät ja selittivät, etteivät tienneet veitsestä mitään. "Tällä nuorella herralla se viimeksi oli ja hänen näytti kovin tekevän mieli sitä. Onko ihan varma, että panitte sen takaisin?" kysyi mies Lewisilta, joka oli huolissaan veitsen katoamisesta ja vakuutti vakuuttamasta päästyäänkin, että oli pannut sen takaisin. Hänen vakuutteluistaan ei kuitenkaan ollut apua, sillä kaikki näyttivät olevan varmoja, että hän sen oli ottanut, ja myrskyisen kohtauksen jälkeen neiti Crane maksoi veitsen ja mies lähti riidellen matkoihinsa.

— Oliko Lewis sitten ottanut sen? huudahti Nat kiihtyneenä.

— Saatte nähdä. Nyt Lewis-parka sai uutta kestettävää, sillä pojat pyytelivät lakkaamatta: "Lainaahan sitä helmiäispäistä veistäsi, Karviainen", ja muuta vastaavanlaista, kunnes Lewis oli niin onneton, että pyysi päästä kotiinsa. Neiti Crane koetti tukkia poikien suut, mutta se oli vaikeata, sillä eivät kiusanhenget aina olleet hänen ulottuvillaan. Tätä seikkaa onkin vaikeata opettaa pojille, omien sanojensa mukaan he eivät halua "lyödä lyötyä", mutta piinaavat silti häntä kaikella joutavalla, kunnes toinen jo mielellään tappelisi asian selväksi.

— Minä tiedän sen, sanoi Dan.

— Niin minäkin, lisäsi Nat hiljaa.

Jack ei puhunut mitään, mutta oli samaa mieltä; sillä hän tiesi, että isot pojat halveksivat häntä ja jättivät hänet omiin oloihinsa juuri siitä syystä.

— Kerro vielä Lewis-raukasta, Jo-täti. En usko, että hän otti sen veitsen, mutta haluan tietää asian varmasti, sanoi Daisy oikein huolissaan.

— No niin, viikko toisensa perään kului eikä asia tullut sen selvemmäksi. Pojat karttoivat Lewisiä, ja huolet tekivät pojan melkein sairaaksi. Hän päätti, ettei enää valehtele ja piti lujasti päätöksensä. Neiti Crane sääli ja auttoi häntä ja oli lopulta varma, ettei poika ollut ottanut veistä. Kaksi kuukautta ensimmäisen vierailunsa jälkeen kaupustelija tuli uudestaan ja sanoi ensimmäiseksi:

"Nyt on asia niin, hyvä neiti, että minä kuitenkin löysin sen veitsen. Se oli pudonnut päällisen ja vuorin väliin ja löytyi sieltä seuraavana päivänä, kun ladoin laukkuun uusia tavaroita. Tulin ilmoittamaan teille, koska te maksoitte veitsen ja haluatte ehkä saada sen omaksenne. Tässä se on."

Kaikki pojat olivat kokoontuneet kaupustelijan ympärille ja heitä hävetti kovasti ja he pyysivät Lewisilta vilpittömästi anteeksi. Neiti Crane lahjoitti veitsen Lewisille ja hän piti sitä monta vuotta muistona rikkomuksestaan, joka oli tuottanut hänelle niin paljon mielipahaa.

— En ymmärrä, miksi salassa ahmitut herkut ovat pahaksi, vaikka niitä pöydässä voi syödä ihan reilusti, huomautti Pumppu miettävästi.

— Ehkäpä siksi, että omatunto kurittaa vatsaa, sanoi Jo-rouva hymyillen.

— Hän ajattelee kurkkujaan, sanoi Ned, ja kaikkia nauratti, sillä Pumpun viimeisin onnettomuus oli ollut perin hassu.

Hän söi salaa kaksi isoa kurkkua, tuli kipeäksi ja uskoi huolensa Nedille pyytäen tätä tekemään jotakin. Hyväluontoinen Ned määräsi vatsalle sinappihauteen ja jalkoihin kuumat silitysraudan luodit. Mutta kun sairas käytti näitä parannusvälineitä, hän unohti järjestyksen, pani jalat paksuun sinappitaikinaan ja kuumat luodit vatsalle. Pumppu-parka löydettiin aikanaan ladosta jalat rakoilla ja takki pahasti kärventyneenä.

— Olisi hauskaa kuulla vielä toinenkin tarina, sanoi Nat. Ennen kuin Jo-rouva ehti kieltää sitä näiltä kyltymättömiltä Oliver Twisteilta, Rob taapersi sisään peitettä laahaten ja meni suoraan äitinsä luo kuin turvalliseen rauhansatamaan.

— Minä kuulin kamalaa melua ja tulin katsomaan mitä täällä tapahtuu.

— Luulitko etten tulisikaan sanomaan hyvää yötä, tuhmeliini? kysyi hänen äitinsä muka ankarana.

— En, mutta minä luulin, että sinusta on mukavaa, kun minä olen täällä sinun luonasi, vastasi ovela pikku mies.

— Minä näen sinut paljon mieluummin vuoteessa, mars matkoihisi vain, Robin!

— Jokaisen joka tulee tänne, täytyy kertoa tarina, ja koska sinä et osaa, on parasta että laputat tiehesi, sanoi Emil.

— Osaanpas. Minä kerron Teddylle paljon satuja karhuista ja kuusta ja mehiläisistä, jotka osaavat puhua, penäsi Rob, joka tahtoi jäädä hinnalla millä hyvänsä.

— Kerro sitten äkkiä satusi, sanoi Dan valmistuen kantamaan hänet sänkyyn.

— Anna minun ensin mieltä vähän, sanoi Rob ja käpertyi äitinsä syliin.

— Meillä on oikein sukuvikana livistää vuoteesta, selitti Jo-rouva. — Demillä oli tämä paha tapa, ja aikoinaan minä pompin vuoteesta pitkin yötä. Meg luuli aina, että talo palaa ja lähetti minut alakertaan katsomaan, ja minä jäin sinne huvittelemaan, kuten tämä tottelematon pojanvesseli tässä.

— Nyt minä olen miettinyt, ilmoitti Rob, joka halusi innokkaasti lunastaa pääsyn tähän hauskaan piiriin.

Koreaan peitteeseen kääriytyneenä hän sitten kertoi lyhyen, mutta surullisen tarinansa.

— Olipa kerran rouva, jolla oli miljoona lasta ja yksi kiltti pieni poika. Rouva meni yläkertaan ja sanoi:

"Et saa mennä pihalle." Mutta poika meni ja putosi kaivoon ja hukkuu.

— Joko se loppui? kysyi Franz, kun Rob pysähtyi vetämään välillä henkeä.

— Ei, se jatkuu vielä, vastasi Rob ja hieroi kulmiaan saadakseen uutta innoitusta.

— Mitä rouva teki, kun poika oli pudonnut kaivoon? auttoi hänen äitinsä.

— Ai, hän pumppusi pojan ylös ja kääri hänet sanomalehteen ja pani hyllylle kuivumaan.

Hillitön naurunremakka seurasi yllättävää loppua, ja Jo-rouva taputti kiharaista päätä sanoen juhlallisesti:

— Poikani, sinä perit äitisi sadunkertomistaidon. Sinua odottaa maineikas tulevaisuus.

— Saanhan minä nyt jäädä? Eikö se ollutkin hyvä satu? kysyi Rob huumaantuneena loistavasta menestyksestään.

— Saat olla niin kauan kuin tämä kourallinen maissia kestää, sanoi hänen äitinsä ja odotti jyvien häviävän yhtenä suupalana.

Mutta Rob oli järkevä pikku mies ja katsoi parhaaksi syödä ne verkkaan ja yksitellen, ja hän nautti joka hetkestä täysin siemauksin.

— Jo-täti, sinähän voisit kertoa uuden sadun Robia odotellessasi, sanoi Demi.

— Kerro pahoista pojista. Niistä minä eniten pidän, sanoi Nan.

— Kerro mieluummin tuhmista äkäpussityöistä, sanoi Tommy, jonka ilta oli pilalla Nanin epäystävällisyyden takia. Omenat maistuivat karvailta, maissit mauttomilta ja kastanjoita oli vaikea saada rikki, ja kun hän näki Demin ja Nanin istuvan samalla penkillä, elämä tuntui hänestä raskaalta.

Mutta Jo-rouva ei kertonut enää satuja, sillä katsottuaan Robiin hän huomasi pojan nukahtaneen viimeinen maissinjyvä lujasti nyrkkiin puristettuna. Käärityään kuopuksensa kokonaan peitteen sisään Jo-rouva kantoi hänet vuoteeseen eikä ollut pelkoa, että poika lähtisi uudestaan liikkeelle.

— Katsotaanpas kuka tulee seuraavaksi, sanoi Emil avaten oven houkuttelevasti raolleen.

Mary-Ann kulki ensin ohi ja Emil kutsui häntä, mutta Silas oli varoittanut ja heidän houkutuksistaan välittämättä tyttö riensi nauraen menojaan. Äkkiä avautui ovi ja voimakas ääni laului:

"Ich weiss nicht wass soll es bedeuten
dass ich so traurig bin."

— Se on Fritz-eno; nauretaan kaikki ääneen, niin hän tulee varmasti sisään, sanoi Emil.

Seurasi kova naurunremakka ja herra Bhaer tuli kuin tulikin huoneeseen ja kysyi:

— Mitäs hauskaa teillä on, pojat?

— Saatiinpas kiinni! Emme päästä teitä ennen kuin olette kertonut meille jonkin jutun, huusivat pojat ja sulki oven.

— Ahaa! Tämä olikin siis ansa? Hyvä, en minä haluakaan pois, koska täällä on näin hauskaa. Minä maksan veroni heti. Ja hän istuutui nojatuoliin ja aloitti arvelematta.

— Kauan aikaa sitten sinun isoisäsi, Demi, meni erääseen suureen kaupunkiin esitelmöimään saadakseen rahaa pienelle orpokodille, jonka muutamat hyvät ihmiset olivat perustaneet. Hänen luentonsa onnistuivat hyvin; hän sai kokoon huomattavan rahasumman ja oli tyytyväinen. Ajaessaan kieseillään toiseen kaupunkiin hän tuli iltamyöhällä yksinäiselle tielle ja tuumi juuri, että tällaisella seudulla saattaisi olla rosvoja, kun samassa metsästä ilmestyi pahannäköinen mies ja asteli hitaasti kohti aivan kuin häntä odotellen. Muistaen rahat isoisä pelästyi ja ajatteli kääntyä takaisin. Mutta hevonen oli väsynyt eikä hän halunnut epäillä miestä, vaan ajoi edelleen. Päästyään lähemmäs ja nähtyään kuinka onnettoman ja sairaan ja ryysyisen näköinen mies oli hän tunsu omantunnon soimauksia, pysäytti hevosensa ja sanoi niin ystävällisesti kuin suinkin:

"Ystävänä, näytätte kovin väsyneeltä. Saanko tarjota kyytiä?" Mies näytti hämmästyvän, epäröi hetken, mutta nousi sitten kärryihin. Hän ei ilmeisestikään halunnut keskustella, mutta isoisä jutteli viisaasti ja hauskesti ja puhui ankarasta talvesta ja kuinka köyhät olivat saaneet kärsiä ja kuinka vaikea joskus oli tulla toimeen. Mies lämpeni vähitellen ja kertoi lopulta ystävällisyyden houkuttelemana oman tarinansa. Hän oli ollut sairaana ja työttömänä, hänellä oli perhe ja lapsia ja nyt hän oli joutunut

epätoivoon. Isoisä surkutteli häntä ja unohtaen pelkonsa kysyi miehen nimeä ja lupasi koettaa toimittaa hänelle työtä, sillä hänellä oli ystäviä kaupungissa.

Etsiessään kynää ja paperia isoisä veti esille pullean lompakkonsa ja samassa mies iski silmänsä siihen. Isoisä pelästyi rahojen vuoksi, mutta sanoi tyynesti:

"Niin, minulla on täällä rahaa erästä köyhää orpokotia varten. Jos ne olisivat omiani, antaisin mielelläni niistä teille. En ole itse rikas, ja tiedän hyvin mitä köyhyys on. Nämä viisi dollaria ovat minun, ja ne haluan antaa lapsillenne."

Kova, ahnas katse miehen silmissä muuttui kiitolliseksi, kun hän otti vapaaehtoisesti annetut rahat, ja hän jätti orpojen rahat rauhaan. Mies ajoi isoisän seurassa kaupungin portille ja pyysi siinä päästä kyydistä. Isoisä pudisti hänen kättään ja oli juuri lähdössä eteenpäin, kun mies sanoi kuin jonkun pakottamana: "Ajattelin jo epätoivoissani ryöstää teidät, mutta olitte niin ystävällinen, etten voinutkaan. Jumala siunatkoon teitä, että estitte minut siitä!"

— Näkikö isoisä häntä enää koskaan? kysyi Daisy innokkaasti.

— Ei. Mutta uskon, että mies sai työtä eikä enää koskaan aikonut ryövätä ketään.

— Outoa kohdella tuolla tavoin sitä miestä; minä olisin kyllä antanut hänelle selkään, sanoi Dan.

— Hyvyys tehoa aina paremmin kuin voima. Koettakaa, niin näette, vastasi herra Bhaer nousten.

— Voi, kerro vielä jotain! huudahti Daisy.

— Säästetään toiseksi kerraksi. On yhtä epäterveellistä saada liikaa tarinoita kuin namusiakin. Minä olen lunastanut panttini ja lähden. Ja herra Bhaer juoksi minkä pääsi koko joukko kintereillään. Hän oli saanut kuitenkin sen verran etumatkaa, että pelastui huoneeseensa turvaan, ja pojat palasivat mekastaen luokkaan.

He villiintyivät niin, etteivät voineet enää istua aloillaan, vaan alkoivat leikkiä sokkoa. Ja Tommy osoitti leikin kuluessa ottaneensa viimeisen kertomuksen opetuksesta vaarin, sillä kun hän sai Nanin kiinni, hän kuiskasi tytön korvaan:

— Olen pahoillani, että sanoin sinua äkäpussiksi.

Opetus oli vaikuttanut myös Naniin, sillä kun he leikkivät "Kellä, kulla kivi on" ja hänen vuoronsa tuli, hän sanoi: — Pidä hyvänäsi mitä saat, hymyillen Tommylle niin ystävällisesti, ettei tämä ollenkaan hämmästynyt, kun löysi kädestään kiven asemesta jouhisormuksen. Tommykin hymyili, ja kun lähdeettiin nukkumaan, hän tarjosi Nanille omenastaan parhaan palan. Nähtyään sormuksen Tommyn pikkusormessa Nan otti omenapalan, ja rauha oli rakennettu.

KIITOSJUHLA

Tätä jokavuotista juhlaa vietettiin Plumfieldissä vanhan tavan mukaan, eikä mikään saanut häiritä valmisteluja. Jo monta päivää etukäteen pikku työtöt auttoivat Pöppöä ja Jo-rouvaa keittiössä ja ruokakomerossa. Leivottiin torttuja, tehtiin vanukkaita, lajiteltiin hedelmiä, pestiin pöytiä ja tehtiin auliisti monia muita askareita. Pojat kiertelivät kiellettyjä alueita nuuskien suloisia tuoksua ja kurkistellen salaperäisiä touhuja, ja saivatpa he joskus maistiaisiakin tulevista herkuista.

Tänä vuonna valmistauduttiin erityisen huolellisesti: tytöt häärivät ahkerasti sekä ylä- että alakerrassa, pojat koulusalissa ja ulkorakennuksissa, ja perinpohjainen suursiivous suoritettiin koko talossa. Kaivettiin esiin vanhat nauhat ja koristeet, leikeltiin ja liimattiin kultapapereita, kulutettiin valtavat määrät olkia, harmaata kangasta, flanellia ja isoja mustia helmiä. Mitähän Jo-täti ja Franz niistä mahtoivat tehdä?

Ned uurasti työhuoneessa oudon koneen kimpussa, Demi ja Tommy kulkivat itsekseen mumisten kuin jotain opetellen. Emilin huoneesta kuului ajoittain hirveätä kolinaa, ja nauru kaikui lastenkamarissa, jonne Rob ja Teddy oli karkotettu tuntikausiksi. Mutta herra Bhaeria askarrutti eniten, mitä Robin isosta kurpitsasta mahtoi tulla. Se oli viety suurella riemulla keittiöön, jossa siitä paistettiin tusina kullanhoitoisia torttuja. Mutta jättiläiskurpitsasta oli mennyt niihin tuskin neljättä osaa, mihin oli loppu joutunut? Sitä ei näkynyt missään, eikä Rob näyttänyt välittävän vähääkään asiasta, nauraa kikatti vain isälleen, kun siitä tuli kysymys, sillä hauskinda koko asiassa oli hämmästyttää isä Bhaeria.

Tottelevasti herra Bhaer sulki silmänsä, korvansa ja suunsa ja koetti olla kuulematta juttuja, joita ilma kuhisi, näkemättä päivänselviä asioita ja tajuamatta salamyhkäisyyttä, joka häntä ympäröi. Hän rakasti vaatimattomia, kotoisia juhlia ja auttoi kaikin voimin niiden onnistumisesta, sillä ne tekivät kodin pojille niin viihtyisäksi, etteivät he etsineet huvituksia muualta.

Kun kiitospäivä vihdoin koitti, pojat lähtivät pitkälle kävelyretkelle keräämään ruokahalua — vaikka sitä heillä oli kyllä muutenkin. Tytöt jäivät kotiin auttamaan pöydän kattamisessa ja antamaan loppusilauksen erinäisille yksityiskohdille, joista he olivat huolissaan. Luokkahuone oli ollut edellisestä illasta suljettuna herra Bhaerilta. Teddy varjeli ovea kuin lohikäärme, vaikka oli pakahtua kertomishalusta; ja suuri salaisuus varjeltui vain sillä, että isä sankarillisesti kieltäytyi kuuntelemasta häntä.

— Kaikki on valmista ja kerrassaan upeaa, huudahti Nan voitonriemuisesti tullessaan vihdoin ulos luokkahuoneesta.

— Se onnistuu hienosti, Silas kyllä tietää mitä on tehtävä, lisäsi Daisy jättäen lausumatta, mikä onnistuisi.

— Tämä on, totta vieköön, paras näytelmä minkä olen nähnyt, sanoi Silas, joka myös oli vihitty salaisuuteen, ja hän poistui nauraen kuin iso poika.

— He tulevat, minä kuulen Emilin hoilottavan: "Onnen maa kaukana on". Juostaan äkkiä vaihtamaan vaatteita, huudahti Nan, ja tytöt katosivat yläkertaan kovalla kiireellä. Pojat saapuivat kotiin pieninä ryhminä, ja heillä oli sellainen ruokahalu, että kalkkuna olisi varmasti vapissut, ellei sitä jo olisi vapautettu kaikesta pelosta. Pojat riensivät pukeutumaan, ja puolisen tuntia talossa pestiin, harjattiin ja siistiydyttiin niin ponnekkaasti, että se olisi hivellyt jokikisen puhtautta harrastavan naisen sydäntä. Kun kello soi, poikajoukko astui huolellisesti suittuna pyhätamineissaan ja puhtaat kaulukset kaulassa ruokasaliin, jossa Jo-rouva istui jo pöydän päässä. Hänellä oli yllään musta silkkipuku, rinnassa kimppe mielikukkiaan, valkoisia krysanteemeja, ja hän 'näytti komealta' kuten aina juhlatilaisuuksissa. Daisylla ja Nanilla oli vyötäröllään ja hiuksissaan koreat nauhat. Teddy oli soman näköinen punertavassa villapaidassaan ja jalassa hänellä oli parhaat nappikenkänsä, jotka tyystin vaativat hänen huomionsa.

Kun herra ja rouva Bhaer katsoivat toisiaan yli pitkän pöydän, jonka kummallakin puolella oli rivi onnellisia kasvoja, heillä oli oma sanaton kiitosjuhlaansa, sillä he tuntuivat sanovan toisilleen: — Työmme on onnistunut, jatkakaamme sitä kiitollisin mielin. Veitset ja haarukat kilisivät vähän aikaa sangen vilkkaasti, ja Mary-Ann sai suorastaan lentää jakaessaan lautasia ja tarjoillessaan. Melkein jokainen oli osallistunut juhlapäivällisen valmisteluihin, siksi se oli erityisen mielenkiintoinen ruokailijoiden mielestä, kun syödessä vielä huomautettiin, kuka mitäkin oli tuonut.

— Oletteko moisia perunoita ennen syöneet? kysyi Jack ottaessaan neljännen jauhoisen perunan murikan.

— Kalkkunan täytteessä on minun yrtejäni, ja siksi se onkin niin hyvää, sanoi Nan tyytyväisenä.

— Pöppö sanoi, ettei ole koskaan ennen paistanut niin lihavia ankkvoja kuin nämä minun, lisäsi Tommy.

— Ovatpas nämä porkkanat komeita, ja palsternakatkin ovat yhtä muhkeita kuin maasta otettaessa, pisti Dick väliin, ja Doll mutisi hyväksyvästi luun takaa, jota juuri kalusi.

— Minä autoin, kun tehtiin torttuja minun kurpitsastani, hihkaisi Robby mukinsa takaa.

— Ja minä olen tuonut pähkinät, lisäsi Dan, ja niin jatkui keskustelu pöydän ympärillä.

— Kuka kiitosjuhlan on oikein keksinyt? kysyi Rob, sillä saatuaan vasta äskettäin miehen pukimet, hän tunsu uutta ja harrasta mielenkiintoa maansa tapoihin.

— Kuka osaa vastata? kysyi herra Bhaer ja nyökkäsi parille parhaista historiapojistaan.

— Minä tiedän, pyhiinvaeltajaisät sen keksivät, sanoi Demi.

— Mitä varten? tiukkasi Rob.

— Sen minä olen unohtanut, sanoi Demi.

— Minä luulen, että he kerran olivat kuolla nälkään ja kun sitten tuli hyvä vuosi, he kiittivät Jumalaa siitä ja määräsivät päivän, jolloin kiitosjuhlaa oli vietettävä, sanoi Dan.

— Hienoa! Luulen että sinä olisit kiinnostunut vain luonnontieteestä, sanoi herra Bhaer ja koputti

pöytään kuin osoittaakseen suosiota oppilaalleen.

Dan näytti tyytyväiseltä, ja Jo-rouva kysyi Robilta: — Selvisikö asia nyt sinulle?

— Ei. Mitä ne pyhiinvaeltajaisät olivat? Olivatko ne ihmisiä?

— Kyllä sinä olet pöhhö! pyrskähti Demi nauramaan.

— Älä naura hänelle, vaan yritä selittää niin, että hän ymmärtää, sanoi rouva Bhaer ja lohdutti Robia ylimääräisellä karpaloannoksella hyvittääkseen tämän loukattuja tunteita.

— Hyvä, minä kerron, sanoi Demi ja mietittyään vähän aikaa hän kertoi pyhiinvaeltajaisista — puritaaneista, jotka aikoinaan muuttivat Englannista Amerikkaan — seuraavan tarinan.

— Katso, Rob, muutamat ihmiset Englannissa eivät pitäneet kuninkaasta tai sitten he jostain muusta syystä astuivat laivoihin ja purjehtivat tähän maahan. Maa oli täynnä intiaaneja, karhuja ja muita petoja, ja he elivät kauppa-asemilla, ja ne olivat kauheita aikoja.

— Karhuilleko? kysyi Rob kiinnostuneena.

— Ei, vaan niille pyhiinvaeltajille, sillä intiaanit kiusasivat heitä. Eikä heillä ollut tarpeeksi ruokaa, ja kirkossakin heillä piti olla pyssyt, ja monia kuoli, ja he astuivat laivoistaan maihin eräällä kalliolla, jonka nimi on Plymouthin luola, ja Jo-täti on käynytkin siellä. Mutta pyhiinvaeltajat tappoivat kaikki noidat ja olivat oikein hyviä. Muutamat minun esi-isistäni olivat retkillä mukana. He ovat keksineet kiitosjuhlan, jota me aina vietämme, ja minä pidän siitä. Saisinko lisää kalkkunaa.

— Demistä taitaa tulla historioitsija, sanoi Fritz-setä katsellen naurusilmin vaimoan, kun tämä antoi pyhiinvaeltajaisien jälkeläiselle kolmannen kimpaleen kalkkunaa.

— Minä luulin, että kiitosjuhlassa saa syödä niin paljon kuin ikinä jaksaa. Mutta Franz sanoo, että pitääkin olla varovainen, sanoi Pumppu kärsivän näköisenä.

— Franz on oikeassa, hillitse siis itsesi ja ole kohtuullinen, muuten et voi olla mukana suuressa yllätyksessä, sanoi Jo-rouva.

— Kyllä minä siitä pidän huolen. Mutta kaikki syövät tänään kauheasti ja minäkin söisin enkä välittäisi yhtään olla kohtuullinen, sanoi Pumppu sen harhakäsityksen vallassa, että kiitosjuhlan on syötävä haljetakseen, vaikka kuinka saisi vatsakipuja ja päänsärkyä.

— Ja nyt, pyhiinvaeltajat, keksikää jotain rauhallista ajankulua teehen asti, sillä teillä tulee olemaan kylliksi jännitystä illalla, sanoi Jo-rouva, kun he pitkän ajan perästä nousivat pöydästä.

— Minä taidan viedä koko joukon ajelulle. Ja sinä voit levätä sen aikaa, muuten olet illalla ihan uuvuksissa, lisäsi herra Bhaer.

Niin pian kuin hatut ja takit saatiin päälle, pakattiin isot perhevaunut täyteen väkeä ja lähdettiin pitkälle ajelulle. Jo-rouva jäi kotiin lepäämään ja lopettelemaan rauhassa askareitaan.

Tavallista aikaisemman teenjuonnin jälkeen pestiin taas käsiä ja harjattiin hiuksia, ja sitten koko joukko odotti kärsimättömänä vieraiden saapumista. Ja kaikki tulivat: herra ja rouva March mukanaan Meg-täti suloisena ja rakastettavana, huolimatta mustasta puvustaan ja leskenmyssystä, joka ympäröi hänen tyyniä kasvojaan, Teddy-setä ja Amy-täti sekä pikku prinsessa, joka taivaansinisessä puvussaan oli enemmän keijukaisen näköinen kuin koskaan. Kädessä hänellä oli iso kimppu kukkia, jotka hän jakoi poikien kesken pannen yhden jokaisen napinreikään. Joukossa näkyivät myös yhdet vieraat kasvot, ja Teddy-setä johdatti tuntemattoman herran Bhaerien luo sanoen:

— Tässä on herra Hyde. Hän pistäytyi kysymään kuinka Dan jaksaa, ja minä rohkenin tuoda hänet tänne tänä iltana, että hän saisi nähdä, kuinka poika on edistynyt.

Bhaerit ottivat hänet Danin vuoksi ystävällisesti vastaan ja olivat hyvillään, että poikaa oli muistettu. Oli hauskaa nähdä, miten Danin kasvot kirkastuivat, kun hän näki vanhan ystävänsä, ja vielä hausempaa oli huomata, miten tyytyväinen herra Hyde oli huomattessaan, kuinka paljon poika oli kehittynyt sekä olemukseltaan että käytökseltään. Mutta kaikkein hauskinta oli katsella, kun nämä kaksi istuivat nurkassa kuin hyvät ystävykset konsanaan ja keskustelivat molempia kiinnostavista asioista.

— Näytännön pitäisi alkaa, muuten esiintyjät nukahtavat, sanoi Jo-rouva, kun ensimmäiset tervehdykset oli vaihdettu.

Niinpä kaikki menivät koulusaliin ja istuutuivat esiripun eteen, joka oli koottu kahdesta suuresta

vuodepeitteestä. Lapset olivat kadonneet, mutta tukahdutettu nauru ja iloiset huudahdukset ilmaisivat heidän olinpaikkansa. Illanvietto alkoi voimistelunäytöksellä. Franz johti esiintyjä, kuutta vanhinta poikaa; heillä oli yllään siniset housut ja punainen pusero ja liikkeet tapahtuvat musiikin tahdissa. Dan oli niin kiihdyksissään herra Hyden vuoksi ja niin innokas tuottamaan kunniaa opettajalleen, että hän suorastaan pursui voimaa ja oli vaaraksi esiintyjätovereilleen.

— Komea, vankka poika. Jos minä vuoden tai parin päästä lähden tutkimusretkelle Etelä-Amerikkaan, pyytäisin häntä mielelläni teiltä lainaksi, herra Bhaer, sanoi herra Hyde, joka oli kuulemansa perusteella entistä enemmän mieltynyt Daniin.

— Saatte hänet mielihyvin, vaikka kaipaammekin varmasti Herkulestamme, sanoi herra Bhaer. — Uusien olojen näkeminen tekisi hänelle hyvää, ja olen varma, että hän palvelee ystävänsä uskollisesti.

Dan kuuli kysymyksen ja vastauksen ja hänen sydämensä sykki ilosta, kun hän ajatteli, että pääsisi herra Hyden kanssa matkustamaan uusiin maihin; ja kiitollisena hän lupasi mielessään tulla tuon luottamuksen arvoiseksi.

Koska tämä oli ainoa Plumfieldissa pidetty julkinen näytös, järjestettiin muutamia kilpailuja laskennossa, oikeinkirjoituksessa ja lausunnassa. Jack hämmästytti yleisöä nopealla laskutaidollaan, Tommy oli paras oikeinkirjoituksessa ja Demi luki pienen ranskalaisen tarinan niin hyvin, että Teddy-setä loisti tyytyväisyydestä.

— Missä pikku lapset ovat? kysyi joku, kun esirippu laskeutui eikä pieniä näkynytäkään.

— Se on salaisuus. Ja niin hauska, että surkuttelen teitä, kun ette vielä tiedä sitä, sanoi Demi, joka oli tullut äidin luo selittämään salaisuutta, kun se ilmestyisi.

Jo-rouva oli kantanut kähäräpään pois Laurie-herran suureksi iloksi, ja molemmat isät olivat menehtyä uteliaisuudesta.

Vihdoin kovan rapinan, takomisen ja ohjaajan äänekkäitten määräysten jälkeen alkoi kuulua hiljaista soittoa ja esirippu avautui; näyttämöllä istui Bess ruskean pahvitakan edessä. Hän oli suloinen pikku Tuhkimo. Vaalea tukka ympäröi somia kasvoja, harmaa puku oli repaleinen, pienet kengät lopen kuluneet ja koko tyttö niin maailman murjoman näköinen, että yleisö nauroi kyynelet silmissä. Hän istui hiljaa paikoillaan, kunnes kuului kuiskaus:

— Nyt!

Silloin hän huoasti ja sanoi: — Voi, minä tahdon mennä tanffiafiin! niin luontevasti, että hänen isänsä taputti raivokkaasti käsiään ja äitinsä taas virkahti:

— Kultaseni!

Nämä sopimattomat tunteenilmaukset saivat Tuhkimon unohtamaan itsensä ja päätään pudistaen hän huuteli: — Ette te saa puhua minulle!

Hiljaisuus palasi silmänräpäyksessä, ja nyt kuului, kun seinään lyötiin kolme kertaa. Tuhkimo näytti hämmästyneeltä, ja ennen kuin hän muisti sanoa: "Mitä se on?" pahviuunin takaosa avautui kuin ovi ja hieman vaikeasti sieltä tunkeutui sisään haltijakummi hiippalakkeineen. Se oli Nan, jolla oli punainen kauhtana, myssy päässä ja kädessä sauva.

— Sinä saat mennä tanssiaisiin, ystäväni, hän sanoi topakasti ja heilautti sauvaansa.

— Mutta finun pitää muuttaa minut ja antaa kauniit vaatteet, vastasi Tuhkimo tarttuen ruskeaan esiliinaansa.

— Ei, kun sinun pitää sanoa: "Miten minä tällaisissa ryysyissä voin mennä?" sanoi haltijakummi omalla äänellään.

— Ai, niin pitikin! Ja prinsessa sanoi vuorosanansa, eikä niiden unohtuminen häirinnyt häntä hiukkaakaan.

— Minä muutan ryysysi loistavaksi puvuksi, koska sinä olet hyvä, sanoi haltijakummi näyttämöäänellä ja avasi samalla äkkiä ruskean esiliinan napit paljastaen ihanan näyn.

Prinsessa oli tosiaan kyllin kaunis pannakseen pikku prinssien päät pyörälle, sillä hänen äitinsä oli pukeutunut hänet kuin hovinaisen ruusunpunaiseen silkkipukuun, jossa oli pitkä laahustin ja johon oli pistelty sinne tänne pieniä kukkakimppuja. Haltijakummi pani hänen päähänsä kruunun, jossa heilui valkoisia ja vaaleanpunaisia sulkia, ja antoi hopeapaperikengät hänen jalkaansa.

Prinsessa nousi seisomaan ja kohotellen helmojaan näytteli kenkiä ylpeänä: — Eivätkö ne olekin kiiltävät? Hän oli niin ihastunut kenkiinsä, että häntä oli vaikea saada syventymään taas osaansa ja sanomaan: — Mutta minulla ei ole vaunuja, kummitäti.

— Katsohan! Nan heilutti sauvaansa niin innokkaasti, että oli lyödä kruunun prinsessan päästä.

Silloin päästiin näytelmän huippukohtaan. Ensin nähtiin nuoran läiskähtävän lattiaan, sitten se kiristyi nykäisten, kun Emilin ääni huusi:

— Hei — ho hoi!

— Hiljaa, tpruu, hiljaa! mörähti Silas vastaukseksi.

Yleisö purskahti nauramaan, sillä esille tuli neljä isoa rottaa, joilla oli vaappuvat jalat ja omituinen häntä, mutta pää mustine silmineen erehdyttävän luonnollinen. Ne vetivät, tai olivat vetävinään, loistavia kurpitsavaunuja; jättiläiskurpitsan puolikas oli nostettu Teddyn vaunuihin ja maalattu yhtä kirkkaan keltaisiksi kuin nekin.

Korkealla etuistuimella istui lystikäs pieni ajaja, jolla oli valkoinen pumpuliperuukki, kolmikulmainen hattu, punaiset polvihousut ja punospäärmeinen takki. Hän huiski pitkää piiskaansa ja piteli punaisia ohjaksia niin pontevasti, että harmaat ratsut karkasivat pystyyn. Ajaja oli Teddy, ja hän hymyili yleisölle niin kohteliaasti, että sai omat taputukset.

— Jos minä voisin saada noin luotettavan ajajan, niin pestaisin hänet siinä paikassa, puhkesi Laurie-setä sanomaan.

Vaunut pysähtyivät, haltijakummi nosti niihin prinsessan, joka lähti liikkeelle lentosuukkoja heitellen. Hopeakenkä jäi näkyviin ja silkkipuvun laahustin viisti maata, niin että kaikesta loistosta huolimatta hänen korkeudellaan oli aika hankalat oltavat.

Seuraavassa näytöksessä oli tanssiaisit ja Nan ja Daisy olivat hienouksissaan koreat kuin riikinkukot. Nan oli kerrassaan mainio ylpeänä sisarena ja kohteli murskaavasti kuviteltuja hovinaisia liehuessaan palatsin salissa. Prinssi istui yksikseen jonkinmoisella valtaistuimella ja tirkisteli valtavan kruununsa alta leikkien samalla miekallaan ja ihailien kenkiensä ruusukkeita. Kun Tuhkimo tuli sisään, hypähti prinssi seisomaan ja sanoi sydämellisesti, joskaan ei kovin tyylikkäästi:

— Hyvä tavaton! Kuka tuo on? ja vei neidin viivyttelämästä tanssiin, kun taas sisaret nyrpistivät nenäänsä ja nakkelivat niskojaan nurkassa.

Pienen parin arvokasta hyppelyä katseli mielellään, sillä lasten kasvot olivat niin vakavat, puvut niin koreat ja askelet niin hullunkuriset, että he muistuttivat niitä pikku karkeloja, joita näkee kiinalaisviuhkoissa. Prinsessan laahus oli kovasti tiellä ja prinssi Robin miekka taas kampata kantajansa. Mutta he selviytyivät näistä esteistään kuitenkin hyvin ja lopettivat tanssin sievästi ja sulavasti ottaen huomioon, että tanssivat kumpikin omalla laillaan.

— Pudota kenkäsi, kuiskasi Jo-rouva, kun prinsessa yritti istuutua.

— Voih! Minä unohdin, sanoi Bess, riisui toisen hopeisista kengistään, asetti sen huolellisesti keskelle näyttämöä ja sanoi Robille: — Faatko finä minut kiinni! ja lähti juoksemaan. Prinssi taas koppasi kengän lattialta ja hyökkäsi kuuliaisesti jälkeen.

Kolmannessa näytöksessä — kuten kaikki tietävät — airut tulee koettelemaan kenkää. Teddy, vieläkin ajajan puvussa, tuli puhaltaen kauheasti läkkitorvea ja molemmat ylpeät sisarukset koettelivat kenkää.

Nan näytteli varpaansa leikkaamista niin taitavasti, että airut hämääntyi ja pyysi: — Älä katkaise sitä!

Kutsuttiin sitten Tuhkimo, ja hän tuli ruskea esiliina puoliksi päällään, koetti kenkää ja sanoi tyytyväisenä: — Minä olen prinfeffa.

Daisy itki ja pyysi anteeksi; mutta Nan joka rakasti murhenäytelmiä, heittäytyi epätoivoissaan lattialle ja jäi siihen sitten mukavasti katselemaan näytöstä loppuun. Ei se enää kestänyt kauan, sillä prinssi juoksi sisään, heittäytyi polvilleen prinsessan eteen ja suuteli kunnioittavasti kähäräpään kättä, ja samanaikaisesti airut puhalsi torveensa niin, että kuulijain korvat olivat mennä lukkoon.

Esirippu ei ehtinyt vielä laskeutua, kun prinsessa jo juoksi näyttämöltä isänsä luo kysymään: — Enkö minä näytellyt hyvin? kun taas prinssi ja airut ryhtyivät miekkailemaan puumiekalla ja läkkitorvella.

— Se oli kaunista! sanoivat kaikki, ja kun melu hieman vaimeni, Nat astui esille viulu kädessään.

— Hiljaa! Hiljaa! huusivat lapset, ja sali hiljeni, sillä jokin Natin ujossa käytöksessä ja ilmeikkäissä

silmissä pani yleisön ystävällisesti kuuntelemaan.

Bhaerit luulivat, että hän soittaisi jonkin vanhan tutun kappaleen, mutta hämmästyksekseen he kuulivat uuden ihastuttavan sävelmän, jonka Nat soitti niin eläytyneesti, että he tuskin tunsivat soittajaa omakseen. Se oli noita sanattomia lauluja, jotka tuovat julki sydämen tunteet ja liikuttavat syvästi. Meg-täti nojasi päänsä Daisyn olkaa vasten, isoäiti pyyhki silmiään ja Jo-rouva katsoi Laurie-herraan kuiskaten:

— Oletko sinä säveltänyt tämän?

— Tahdoin että poikasi osoittaisi sinulle kunniaa ja kiittäisi sinua omalla tavallaan, vastasi Laurie kumartuen hänen puoleensa.

Kun Nat kumarsi ja aikoi poistua, he taputtivat hänet takaisin, ja hän sai soittaa uudestaan. Hän soitti sen niin onnellisen näköisenä, että hyvää teki.

— Lattia tyhjäksi! huudahti Emil ja hetkessä tuolit oli työnnetty syrjään, vanhemmat istuutuivat turvallisesti nurkkiin ja lapset kerääntyivät näyttämölle.

— Näyttäkääpäs nyt taitojanne, huudahti Emil, ja pojat riensivät naisten luo, nuorten ja vanhempien, ja pyysivät heitä kohteliaasti 'riemupolskaan'.

Pikku pojat hyökkäsivät ihan tuulispäänä prinsessan luo, mutta hän valitsi Dickin, kuten hänenlaisensa pienen hienostuneen naisen sopi, ja antoi pojan ohjata hänet paikalleen. Jo-rouvan ei annettu kieltäytyä, ja Amy-täti teki Danista ratkionnellisen pojan hylätessään Franzin ja valitessaan hänet. Tietysti Nan ja Tommy, Daisy ja Nat olivat parit, kun taas Teddy-setä haki tanssiin Pöpön, jonka teki mieli 'katrillata' ja joka oli suunniltaan moisesta kunniaasta. Silaksella ja Mary-Annilla oli yksityinen tanssinäytös eteishallissa, ja puolen tunnin ajan Plumfield oli hukkoa iloon.

Seurue hajosi sitten ja nuori väki meni puistoon kävelemään. Etumaisena kulkivat kurpitsavaunut, joissa prinsessa ja hänen ajomiehensä istuivat, ja rotat olivat kauhean hyppivällä tuulella.

Sillä aikaa kun lapset iloitsivat illan viimeisestä huvista, vanhemmat istuivat salissa keskustellen pikkuväestä niin kiinnostuneina kuin vain vanhemmat ja ystävät voivat.

— Mitä sinä mietit, kun näytät noin onnelliselta, Jo-sisko? kysyi Laurie istuutuen sohvaan hänen viereensä.

— Kesän työtäni, ja samalla huvittelen suunnitteleamalla poikieni tulevaisuutta, vastasi Jo hymyillen ja teki tilaa viereensä.

— Heistä tulee runoilijoita, maalareita, valtiomiehiä, kuuluisia sotureita, tai ainakin eteviä kauppamiehiä.

— Ei, en ole enää yhtä kunnianhimoinen kuin joskus. Olen nykyään tyytyväinen, jos heistä tulee kunnan miehiä. Tosin myönnän, että odotan muutamille heistä kunniaa ja menestystä. Demi ei ole aivan tavallinen lapsi, ja uskon että hän ylittää vielä johonkin hyvään ja suureen tässä maailmassa. Toivon että toisetkin menestyvät hyvin, varsinkin kaksi uusinta poikaani, sillä kuultuani Natin soittavan tänä iltana minä tosiaan ajattelen, että hänellä on luontaiset lahjat.

— Liian aikaista sanoa; lahjoja hänellä kyllä on, ja uskon, että poika pystyy piankin ansaitsemaan leipäänsä sillä työllä, jota rakastaa. Kasvata sinä häntä vielä pari vuotta, sitten minä otan pojan hoiviini ja toimitan hänet saamaan lisäkoulutusta.

— Siinä avautuu mukava tulevaisuus Nat-paralle, joka vielä kuusi kuukautta sitten oli ypöyksin ja ystävittä. Daninkin tulevaisuus on jo selvä. Herra Hyde ottaa pojan mukaansa ja hän saakin tosi kunnollisen ja uskollisen apulaisen, sen lupaan. Dan on palvelevainen, jos hän saa palkakseen rakkautta ja luottamusta; hänellä on tarmoa luoda oma tulevaisuutensa. Niin, olen tosiaan onnellinen, kun olemme menestyneet molempien poikien suhteen. Toinen oli heikko ja toinen raju; nyt ovat molemmat parempia kuin tullessaan ja toiveita herättäviä.

— Mitä taikakeinoja sinä oikein käytät, Jo?

— Minä vain rakastan heitä ja annan heidän huomata sen. Muusta Fritz on pitänyt huolen.

— Kyllä pelkkä rakastaminenkin näyttää työstä käyneen, sanoi Laurie hipaisten hellästi Jo-rouvan kalpeata poskea.

— Minä olen jo iäkäs nainen, mutta hyvin onnellinen, niin ettei kannata surkutella minua, Teddy, sanoi Jo katsellen tyytyväisenä ympärilleen.

— Tosiaan, suunnitelmasi tuntuvat luonnistuvan paremmin vuosi vuodelta, sanoi Teddy nyökäten hyväksyvästi viehättävälle näkymälle.

— Kuinka voisin epäonnistua työssäni, kun te kaikki autatte minua niin paljon? vastasi Jo-rouva katsoen kiitollisena avokätisintä suojelijaansa.

— Tämän koulun perustaminen oli aikamoinen yllätys perheelle. Me kun olimme suunnitelleet sinulle aivan toisenlaisen tulevaisuuden, mutta tämä näyttää sopivan sinulle parhaiten. Se oli tosiaan aikamoinen keksintö, Jo, sanoi Laurie torjuen tapansa mukaan kiitoksen.

— Mutta kyllä sinä aluksi nauroit ja teet vieläkin monin tavoin pilkkaa minun päähänpistostani. Etkö sinä ennustanut, että tyttöjen ottaminen poikien joukkoon oli hirvittävä virhe? Katso nyt, kuinka hyvää se saa aikaan, ja hän osoitti onnellista ryhmää, jossa pojat ja tytöt tanssivat, lauloivat ja juttelivat sulassa sovussa ja toveruudessa.

— Minä antaudun, ja kun kähäräpää on kyllin vanha, lähetän hänetkin sinun kouluusi. Voinko enää enempää sanoa?

— Olen oikein ylpeä, kun luotat pikku aarteesi minun huostaani. Mutta, Teddy, noiden tyttöjen vaikutus on tosiaan ollut erinomainen. Tiedän että naurat minulle, mutta vähät siitä, olenhan minä tottunut. Niinpä kerron sinulle, että mieluisimpia ajatuksiani on kuvitella perhettäni pienoismaailmaksi, jossa seuraan pikku miesten kehitystä, ja nyt olen saanut myös tarkkaillakseni, millainen vaikutus pikku naisilla on heihin. Daisy on kodin hengetär, ja kaikki ihailevat hänen hiljaista, naisellista esiintymistään. Nan on levoton, tarmokas, lujaluonteinen tyttö. He ihailevat hänen rohkeuttaan ja antavat hänen tehdä niin kuin hän haluaa, sillä he ovat huomanneet, että tytöllä on kiinnostusta, rohkeutta ja voimaa tehdä ja puuhata paljon tässä pienoismaailmassa. Sinun Elisabetisi on arvokas nainen, täynnä luontaista hienoutta, suloutta ja kauneutta. Hän hioo heitä tietämättään ja täyttää paikkansa niin kuin kauniin naisen tuleekin kehittämällä heistä oikeita herrasmiehiä sanan vanhassa, hyvässä merkityksessä.

— Eivät ne aina ole hienohelmoja, jotka parhaiten vaikuttavat. Joskus voimakas, rohkea nainen kehittää ja tekee pojasta miehen, sanoi Laurie ja kumarsi Jolle merkitsevästi nauraen.

— Ei! Minä uskon, että se suloinen nainen, jonka vihjaamasi poika vei vihille, on auttanut häntä enemmän kuin joku Nanin kaltainen villikko nuoruusvuosina; tai paremminkin se viisas, äidillinen nainen, joka piti huolta pojasta, on vaikuttanut siihen, että poika on sellainen kuin hän nyt on, ja Jo-rouva kääntyi äitiinsä, joka istui Megin kanssa hieman syrjässä. Arvokkaalle ja kauniille vanhukselle Laurie osoitti kunnioittavaa rakkauttaan vastatessaan:

— Kaikki kolme tekivät paljon hänen hyväkseen, ja voin hyvin ymmärtää, että nuo tytöt voivat paljon auttaa poikia.

— Eivät sen enempää kuin pojat heitä. Voin vakuuttaa, että se on molemminpuolista. Natin soitolla on herkistävä vaikutus Daisyyn; Dan hillitsee Nania enemmän kuin kukaan muu; Demi taas opettaa kähäräpäätä näppärästi ja hyvin. Hyvä ystävä, jos miehet ja naiset vain luottaisivat toisiinsa, ymmärtäisivät ja auttaisivat toisiaan niin kuin minun lapseni, maailma olisi mainio paikka, sanoi Jo-rouva katsoen kaukaisuuteen.

— Tehän teette parhaanne, että tuo onnellinen aika joutuisi, ystäväni. Uskokaa edelleenkin siihen, tehkää työtä sen hyväksi ja kokeilkaa sen mahdollisuuksia omassa pienessä piirissänne, sanoi herra March, joka oli pysähtynyt ohikulkiessaan.

— Minä en ole niin kunnianhimoinen, isä. Tahdon vain antaa näille lapsille kodin ja opettaa heille ihan yksinkertaisia asioita, jotka helpottavat heidän elämäänsä, kun he aikanaan joutuvat suureen maailmaan ja taisteluun. Rehellisyys, rohkeus, tarmokkuus, usko Jumalaan, lähimmäiseen ja omaan itseän — siinä kaikki mitä tahdon heille opettaa.

— Siinä onkin kaikki. Antakaa heille sellaiset eväät, kun he miehinä ja naisina lähtevät täyttämään elämänkutsumustaan; ja menestyvät he sitten tai pettyvät toiveissaan, aina he muistavat ja siunaavat teidän työtänne, hyvä poikani ja tyttäreni.

Professori oli tullut heidän luokseen, ja puhuessaan herra March antoi molemmille kätensä ja katsoi siunaten heitä. Kun Jo ja hänen miehensä seisoivat hetken hiljaa jutellen ja tuntien, että kesän työ oli onnistunut, koska isä kerran hyväksyi sen, puikahti Laurie-herra eteiseen, kuiskasi muutaman sanan lapsille, ja äkkiä koko joukko hyökkäsi sisään, ja ottaen toisiaan kädestä he muodostivat piirin isä ja äiti Bhaerin ympärille ja lauloivat iloisesti:

— Kesä mennyt on, kesäkiireet myös. On vilja koottu aittoihin, sai palkkion sun työs. On

juhلامmekin lopussa, nyt leikki jäädä saa, vaan kiitosjuhlan kunniaksi tää laulu kajahtaa:

Sato parhain Luojas eessä on onni, ilo lapsien ja sydän nuhteeton. Ken sydäntämme puhdistaa, me heitä kiitämme, ja isän, äidin, kodin tään rukouksiin liitämme.

Viimeisten säkeitten aikana piiri pieneni, kunnes professori ja hänen vaimonsa joutuivat vangiksi, monet kädet kiertyivät heidän ympärilleen ja nauravat kasvot piirittivät heitä joka puolelta. Se osoitti paremmin kuin mikään muu, että yksi kasvi oli juurtunut ja kukki jo kauniisti kaikissa näissä pikku puutarhoissa. Sillä rakkaus on kukka, joka juurtuu millaiseen maaperään hyvänsä. Se kasvaa ja tekee ihmeitään syksyn kylmistä ja talven pakkasista huolimatta. Se kukkii ja tuoksuu kauniisti tuottaen siunausta niille jotka antavat sekä niille jotka saavat.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK PIKKU MIEHIÄ ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before

downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in

writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation’s EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to

the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.